הארץ

1.10 ש"ח יום ו' ג' באב תשמ"ו, 8 באוגוסט 1986 VOL. 68/20451 AUGUST 8 1986

(כולל מע"מ ובאילת 95 אג')

השיטה שקפאה בחום הישראלי

120 חה"כים בדמוקרטיה הישראלית נבחרים ע"י מפלגותיהם ולא ע"י הבוחרים.
ומדוע?
השיטה היחסית המלאה, הנהוגה באופן בלעדי אצלנו, מאפשרת בחירת מפלגות בלבד.
בגוף הרשימות הישראלי, משמרות הרוב — ביצים עם יונים, קיצוניים עם מתונים, הכפופים כולם להסכמים קואליציוניים ולהחלטות המפלגה.
אין אחריות אישית של הנבחר כלפי בוחריו.
בדמוקרטיות המעטות שבהן עדיין נהוגה השיטה היחסית הנהוג יסוד איזורי-אישי.
האם רק לנו ניתנת התבונה?
שינוי פועלת מאז הקמתה למען הנהגת שיטת בחירות אישית-איזורית והיתה מהיוזמים להגשת החוק שהתקבל בכנסת בקריאה טרומית, בשבוע שעבר.

שינוי — מפלגת המרכז

בוש: נחישות שמיר לשלום שונה משל פרס אך אינה פחותה ממנה

סגן נשיא ארה"ב מוכן לשיתוף בריה"מ בתהליך ללא תנאים ● טרם הוכשרו התנאים למעורבותו הישירה של רייגן בסכסוך

"לחצי הלובי היהודי משפיעים על מדיניות ארה"ב" ● ישראל לא תכריע לבדה לגבי הלביא

מאת צבי בראל
שליח "הארץ" בארה"ב

ואשינגטון (מיוחד ל"הארץ"). סגן נשיא ארה"ב, ג'ורג' בוש, נמנע מלהציב תנאים לשיתופה של ברית המועצות במסגרת בין-לאומית לפתרון הסכסוך במזרח התיכון. בפגישה מצומצמת עם עתונאים יהודים אמר בוש בתשובה ל"הארץ": עמדתנו היא שאנו מתנגדים אמנם לועידה בין-לאומית רחבה, אך אם מדברים על מסגרת זו כורך נראה זאת בחיוב". התבטאותו היא בניגוד לניסוחי מחלקת המדינה.

בוש נמנע מלהדגיש, כי שיתופה של ברית המועצות יותנה רק אם תחדש בסולאם את היחסים הדיפלומטיים עם ישראל, תתיר יציאת יהודים ותפסיק תמיכתה במשטרים כמו זה של קדאפי.

בשיחה שהתקיימה בלשכתו של סגן הנשיא ובה השתתפו שבעה עתונאים, אמר בוש כי הוא אופטימי מהסיכויים לשלום, כדרו להזכיר שוב ושוב כי שמיר הוא ראש הממשלה הבא "וכי הוא סבור, כי נחישותו לשלום "שונה אמנם מזו של פרס" אך אינה פחותה ממנה, וכי בשיחה פרטית עמו הוא התרשם כי רצונו של שמיר להשיג שלום "גדול מאד מבעבר, אך עליך לזכור שאני נחשב לאופטימיסט הנצחי".

אתה מנסה והוא לא עובר
בתשובה לשאלת "הארץ" הודה בוש שמדיניות ארה"ב במזרח התיכון מושפעת מלחצי הלובי היהודי: כמובן יש משחקי כוח. לעתים אתה מנסה משהו ואין זה עובר (משום התנגדות) - ולעתים אתה מקבל תמיכה וזה כן עובר.

בתשובה אחרת הדגיש בוש, כי עדיין אין מקום לשנוי מדיניות ארה"ב כלפי ירושלים, וכי התנאים טרם הוכשרו למעורבותו הישירה של הנשיא רייגן בסכסוך באיזור. "הנשיא ישמח מאד להיות מעורב אם התנאים יאפשרו זאת".

בתשובה לשאלת "הארץ" בנושא מטוס הלביא רמז בוש את ה אפשרות שישראל תכריע לבדה באשר למימוש הפרוייקט ואת בניגוד לדברים שאמרו דוברים במשרד ההגנה.

פרס: אינני מודאג מהנשק שבידי מדינות ערב כמו ממצב המשק שלהן

החמרה נוספת תדרבן הקיצוניים ● סוריה הפכה לארץ ביצורים הרוכשת בכסף רב טילי קרקע-קרקע ומפתחת ראשי-חץ כימיים

יש הכרזות בעבודה הפוגעות בעמדות הפתיחה שלנו למו"מ; האם גם במחנה הערבי ישנם המשמיעים ביטויי תמיכה בישראל ● רבין: ירדן לא משמיעה דברים שמשמיעים כמה מחברינו

מאת אילן שחורי וראובן פדהצור
סופרי "הארץ"

ראש הממשלה שמעון פרס חזר ואמר אתמול בדיון המדיני, שהתקיים במרכז מפלגת העבודה, כי ישראל מסכימה ללידי בין-לאומי בעת קיום המו"מ עם ירדן וגורמים פלשתינאים. פרס תקף את הטוענים, כי ישראל מתנגדת לכך, והדגיש, כי הדבר אשר בכנסת ועל ידי הממשלה.

פרס נשא אתמול את הנאום המרכזי בדיון המדיני שקיימה מפלגת העבודה, את עיקר נאומו הקדיש לסיכום פעילותו המדינית בשנתיים בהן הוא מכהן כראש ממשלה. במתחו ביקורת נוקבת על הליכוד, סקר את פעילות הממשלה מאז הנסיגה מלבנון ועד למגעים הצפויים עם נציגי ברית המועצות בעוד שבוע. פרס אמר, כי לדעתו קרוב סיום משבר טאבה. הוא מתח ביקורת קשה על חברים במפלגת העבודה, שקראו להכיר בזכות ההגדרה העצמית לעם הפלשתינאי.
פרס התפלמס ברבדיו עם ה

(סוף בעמוד 2 טור 6)

ראש הממשלה, שמעון פרס, מקלעל בחוטי נאומו המדיני, שבסופו הוגדר כאום סיכום שתי שנות כהונתו, זמן קצר לפני שהשמיעו בפני מרכז מפלגת העבודה. משמאל: ח"כ אבא אבן. פרס גם נשא אתמול דברים בפני בוגרי המכללה לביטחון לאומי. (תצלום: עודי קרן)

אסד חשף קשר בו מעורבים קציני מודיעין סובייטיים להפיל את משטרו לאחר מותו

נפגש עם ראש הסי-איי-אי קייסי שהסכים לנדב לו פרטים על הפעילות נגדו בקרב חוגים קומוניסטים במדינתו ● במקביל נאותה סוריה לפעול לשחרור של בני-הערובה האמריקאים

מאת שאול צדקא

לונדון (מיוחד ל"הארץ"). נשיא סוריה, חאפז אל אסד, חשף קשר להפיל את משטרו על ידי פעילים קומוניסטים, הפועלים בתוך הארגון האיסלאמי הפרו-איראני חיזבאללה. נסיון זה הוא שגרם, בנוסף לכמה סיבות אחרות, לפגישות שקיים אסאד באחרונה עם ויליאם קייסי ראש הסי-איי-אי, עם דונלד רמספלד הנציג האמריקאי באו"ם ועם השליח המיוחד ריצ'ארד מרפי.

מקורות דיפלומטיים בלונדון, המגלים את דבר הקשר, טוענים כי המדובר בתוכנית סודית, בה מעורבים אף קציני מודיעין סובייטיים שהסכימה היא הודות מידעת להתבצע לאחר מותו של אסד. כמה "תומכי מוח" בארגון ניסו לנצל את המזימה על מנת להביא לחילופי שלטון בדמשק כבר עתה.

על פי המידע, השר אסד בכמה קצינים רוסיים, הפועלים בלבנון, הוא הסתייע אף בארה"ב, שהסכימה לנדב לו פרטים על הפעילות נגדו בקרב חוגים קומוניסטים במדינתו, אף כי שרות המודיעין הסודי ידע על כך עוד קודם לכן. סוריה מצידה שיפרה במעט את יחסיה עם וואשינגטון והביעה נכונות לפעול למען שחרורם של בני-הערובה האמריקאים.

חומייני דוחה את קריאתם המשותפת של מובארק וחוסיין לסיים המלחמה במפרץ

שיגר איגרת לכ-150,000 איראנים שיצאו למסע צליינות למכה: שלום כפוי גרוע ממלחמה במיוחד בשעה זו כשאנו מנצחים ● מצרים וירדן קוראות להתלכדות בין-ערבית

אלכסנדריה (ע"ר). חוסיין מלך ירדן וחוסני מובארק נשיא מצרים קראו אתמול למדינות ערב לתמוך בקריאתו של הנשיא העיראקי סדאם חוסיין לסיים המלחמה בין אירק לבין איראן.
באיגרת שנשלחה לכ-150,000 איראנים שיצאו למסע צליינות למכה, קובע איתולה חומייני כי "שלום כפוי יהיה גרוע מהמלחמה", במיוחד בשעה זו, כאשר "הרפובליקה האיסלמית האיראנית חזקה מבחינה צבאית ומנצחת בשדה הקרב".
מצרים וירדן פנו אתמול בקריאה למדינות ערב להפעיל את הזהות הערבי להגנה הדדית. "לנוכח נחישותה של איראן, המשיכה בניהול מלחמתה התוקפנית נגד עיראק".
אתמול הקשר מטוסים עיראקיים מתקני נפט ותחנות כוח באיראן.

פרס קיבל אגרת מנשיא רומניה

בעקבות מסעו למרוקו

מאת עקיבא אלדר
פקיד רומני בכיר העביר אתמול לראש הממשלה איגרת מנשיא רומניה ניקולאי צ'אושסקו. מנהל המחלקה הבין לאומית במפלגה יאן סוטיאן העביר לפרס גם מסר בעל פה מנשיאו. פרס השיב לנשיא. האגרת יעביר היום מסר דומה לממלא מקום ראש הממשלה ושר החוץ יצחק שמיר. נמסר כי הפקיד הרומני נשלח לישראל בעקבות ביקורו של פרס במרוקו.

קרית אתא לא תעניק לנשיא אזרחות כבוד

העיריה דחתה הצעה להוקירו על החנינות

מאת יהודה גל
ברוב של חברי סיעות המערך ומפ"ם, המהווים את הקואליציה העירונית (8 איש), הסירה אתמול מועצת עיריית קרית-אתא, הצעת חבר סיעת הליכוד במועצה, דוד ראם, להעניק אזרחות כבוד של העיר לנשיא המדינה, חיים הרצוג, כהוקרה על טיפולו בפרשת השב"כ. בהצעה תמכו רק שלושה נציגי האופוזיציה (ליכוד, אגודת ישראל ורשימה מקומית).
נציגי הקואליציה נימקו את התנגדותם להצעה בטענה, כי "נודף ממנה ריח פוליטי".

בכירים בליכוד טוענים:

החזרת שטח 9 — עיסקה בין המערך לרק"ח

מאת אילן שחורי
גורמים בכירים בליכוד מאשימים, כי החלטת ועדת השרים בראשותו של ראש הממשלה שמעון פרס להחזיר לישובים הערבים בגליל שטחים משטח האש 9, היא חלק מעיסקה בין מפלגת העבודה לרק"ח.
בליכוד טוענים, כי אישים במפלגת העבודה, ביניהם אלה המכהנים כיום כשרים בממשלה, ביקשו ערב הקמת ממשלת הליכוד לפני כשנתיים את עזרת רק"ח בתמיכה להקמת הב חירות אישית בכירה בליכוד טענה אתמול, כי האמינה לשיחה שהיתה בין נציג בכיר של מפלגת העבודה לח"כ תופיק זיאד, שתמורת תמיכת רק"ח ביוזמת המערך תביא מפלגת העבודה לאחר הבחירות לביטול שטח האש.

רבין רוגז על דבריו של אלוף שמחוני על הלביא

הציע לרמטכ"ל לנקוט בצעדים משמעתיים נגד

מאת ראובן פדהצור
שר הביטחון, יצחק רבין, העיר לרמטכ"ל על התבטאויותיו של האלוף אדי שמחוני בנושא הלביא. האלוף שמחוני, שסיים את תפקידו כנספח צה"ל בארה"ב, מתח ביקורת חריפה בראיון לטלוויזיה הישראלית, על ההחלטה להמשיך בפרויקט.
שר הביטחון אמר, כי לדעתו יש לנקוט בצעדים משמעתיים נגד האלוף.

פוגרום בבית כנסת בי"ם

ספר תורה נחתך בסכין לשניים והושלך ● מדפים עמוסי מאות ספרי קודש הופלו ● טליתות נקרעו

הפורצים הצליחו לחדור לבית הכנסת לאחר ששברו חלון וזכוכית בדלת

(ע). ספר תורה ומאות ספרי קודש הושחתו והוללו על ידי אלמונים בבית כנסת של חסידי חב"ד, השוכן בבניין אבן ישן ברחוב כנפי נשרים, בלב אזור התעשיה של גבעת שאול ב' בירושלים. ה"פוגרום" נתגלה אתמול אחה"צ, כאשר הגיעו לבית הכנסת יצחק פוקס ובנו יוסף, שעלו מארה"ב לפני 14 חודש ונהגים לבוא לבית הכנסת מדי יום ה' כדי לנקותו ולהכינו לשבת.
השניים, שנכנסו לבית הכנסת דרך עזרת הנשים, הבחינו כי דלת הברזל של בית הכנסת פתוחה מעט. כאשר רחפו את הדלת, גילו להדהמתם שנערך "פוגרום" בבית הכנסת. "לא האמנתי למראה עיני. חשבתי שאני נמצא לרגע בגרמניה הנאצית", סיפר בהתרגשות יצחק פוקס. הוא מיהר לסופרמרקט סמוך, והועיק בטלפון את המשטרה, את רב בית הכנסת ואת הגבאי, ישעיהו זייבלד.
ספר התורה, שהוצא מארון ה' קודש, נחתך בסכין ונזרק על הרצפה, ולידו היו זרוקים וקרועים מאות חומשים וספרי קודש.
בית הכנסת נסגר שלשום בשעה מאוחרת בלילה, לאחר שיעור שהיה במקום, וזק אתמול אחה"צ נפתח על ידי עובד הנקיון. הפורצים הצליחו לחדור לבית הכנסת, לאחר ששברו חלון וזכוכית קטן מעל דלת הכניסה הראשית. הם פרצו את ארון הקודש, שהיה נעול במנעול, כדי להוציא מתוכו את ספר התורה, אותו קרעו לשניים.
הרב מרדכי שטרן, רב בית הכנסת סיפר, כי בארון היו עוד 3 ספרי תורה, כולם פסולים, ורק הספר הכשר היחיד הוּלל.
הפורצים הפילו מדפים עמוסים ספרי קודש, הפכו ספסלים, הפילו את הבימה של החזן, הוציאו טליתות וקרעו אותן. כן הפילו מקרר שניצב בחדר צדדי.
על אחד הקירות היה תלוי נאומו באנגלית ובו תצלומים של הרבי מלובביץ' והנשיא רייגן. האלמונים קרעו את המאמר.
הרב שטרן הוסיף, כי לפני חודשים מספר נפרץ בית הכנסת ואז נגנב כסף ומזון. הפעם נראה כי דבר לא נגנב, והפריצה נועדה לגרום נזק בלבד.
דובר חב"ד, ברקה וולף מסר שמיד כהיוודע דבר הפוגרום, הגיעו למקום חסידי חב"ד רבים, הם פרצו בבכי.

באוצר מעריכים שהאינפלציה השנה לא תעלה על 1% לחודש

נסים יגיש ביום א' הצעה לקיצוץ 3.9% מכל משרד ● יוקפאו 75% מההתקשרויות החוזיות ● תאסר קבלת עובדים חדשים

מאת נחמיה שטרסלר

באוצר מעריכים שהאינפלציה הצפויה בשנת התקציב 1986/7 לא תעלה על 16%, כך שאם לוקחים בחשבון את האינפלציה שהיתה עד כה בחודשים אפריל-מאי-יוני (6.6%), מגיעים למסקנה שבתשעת החודשים הקרובים — עד לסיום שנת התקציב — לא תעלה האינפלציה על 1% לחודש — בממוצע.
כדי לעמוד בתחזית זו, יגיש ביום א' שר האוצר הצעה לקיצוץ של 450 מיליון ש"ח בתקציב — סכום השווה לחריגות שהיו עד כה בתקציב. שר האוצר יציע לקצץ 3.9% מכל משרד ומשרד, והדרך לכך תהיה על ידי הקפאת 75% מההתקשרויות החוזיות של כל המשרדים ואיסור על קבלת עובדים חדשים למשרדי הממשלה.
הצעותיהם של הצוות ארנסון-בין לקיצוץ יהודית שלומות במשרדי הממשלה, יוצעו לשרים במסגרת הקיצוץ כן ה-3.9%.
במשרד האוצר הוחלט גם שהתקציב הנוכחי יהפוך לתקציב בר מיגלי סופי כדי לא לאפשר מתן תוספות במסגרת התמייכויות, דבר שהיה מקובל בעבר.
הצעת הקיצוץ שתוגש מותרים היא על דעת ראש הממשלה, כאשר עיקר הבעיה תהיה בקשר לתקציב הביטחון. אתמול נפגש בת"א משה נסים עם יצחק רבין, כדי לשכנעו להסכים לקיצוץ במשרדו.

הקפאה לעוד 3 חודשים
במסגרת הסכם השכר בין ההסתדרות לממשלה הוחלט גם להאריך את תוקף החוק לשמירת יציבות המחירים לעוד שלושה חודשים — עד למארס 1987. גורם בכיר באוצר אמר בהקשר זה שאין הסכמה זו עם ההסתדרות מונעת מהאוצר להמשיך ולהוציא מוצרים נוספים מפיקוח — כמו שנעשה עד כה.
בנושא אחר אמר אותו גורם בכיר, שגיוס ההון בסך 105 מיליון דולר, שביצעה לאחרונה כור בארה"ב בריבית של 12% לשנה, נעשה במחיר גבוה מדי למשק ולכור כאחד, ולכן הוחלט באוצר שלא לאשר יותר גיוס הון בחו"ל באמצעות אגרות חוב. כתחליף מציעים באוצר, שאותן חברות יגייסו הון בארץ. סופר "הארץ" מעיר, שחברת תדיראן התכוונה לגייס סכום של 70 מיליון דולר בארה"ב.

הממונה על השכר: 40% מהתוספת למגזר הציבורי יוחזרו בצורת מס

שכרם של 200 עובדי מדינה נמוך מ-500 שקל לחודש

מאת יהודה שרוני

40 אחוזים מתוספת הדרגות, שיקבלו עובדי המגזר הציבורי, יוחזרו למדינה בצורת תשלומי מס הכנסה — כך העריך אתמול הלל דודאי, הממונה על השכר במשרד האוצר, בפגישה עם כתבים לענייני כלכלה בת"א.
בדברו על הסכם העבודה, שנחתם שלשום בין ההסתדרות לממשלה, אמר דודאי, כי ההישג העיקרי הוא בכך שניתנה לעובדים תוספת דרגות ולא תוספת שכר. מתוך תוספת שכר לכ-400 אלף עובדים וכ-60 אלף גימלאים עלולה היתה להביא לדרישות מקבילות גם מצד סקטורים אחרים במשק, ולליבוי מחודש של האינפלציה. דודאי ציין כי השפעת ההסכם על תקציב המדינה כמעט ולא תורגש, כי שליש מהעובדים היו זכאים בכל מקרה לעדכון הדרגות, ותחולת ההסכם תהיה רק לגבי המחצית השניה של שנת התקציב.
הממונה על השכר הדגיש, כי בהדרגה על ההסכם, הממשלה לא הרגה מתקרי הוצאות השכר, שנקבעו מראש במסגרת תקציב המדינה.
בדברו על המו"מ על הסכם העבודה במגזר הפרטי, הטעים הלל דודאי כי לדעתו המעסיקים אינם צריכים לשלם תוספת שכר, מכיוון שעובדי המגזר הפרטי קיבלו במהלך שנת התקציב האחרונה תוספת שכר ריאלית של 15 אחוז. הממונה על השכר מסכים עם זאת כי המו"מ צריך לעסוק בנושא שכר המינימום, מכיוון שהנושא מהווה בעיה במגזר הפרטי.
דודאי ציין, כי 200 עובדים בשירות המדינה, במצאים מתחת לשכר של 500 שקל בחודש.

ארגון המורים העל-יסודיים תובע לפתוח עמו מו"מ על הסכם שכר חדש

שושנה באייר: להעניק לנו העלאה בדרגה כמו במיגזר הציבורי

מאת ניצה מבולך

ארגון המורים העל-יסודיים תובע ממשרד האוצר לחתום עמו הסכם שכר חדש.
יו"ר הארגון, שושנה באייר, פנתה אתמול לממונה על השכר באוצר, הלל דודאי וביקשה לפתוח בהדר פת במשא ומתן עם ארגונה, נוכח הסכם הקיבוצי בין האוצר להסתדרות הכללית.
באייר טוענת, כי הסכם שכר חדש למורים, חיוני נוכח הקידום הצפוי עתה לעובדים במיגזר הציבורי. על פי ההסכם החדש, יקבלו העובדים קידום בדרגה אחת.
היות ולמורים אין סולם דרגות, תובע הארגון לתרגם את העלאה בדרגה במיגזר הציבורי, להעלאה בדירוג המתרגמים, אליו צמודים המורים בעל יסודיים.
מהסתדרות המורים נמסר, כי גם נציגיה פתחו אתמול במגעים עם האוצר לקראת הסכם עבודה חדש.

הסתייגות בצמרת המשטרה מתוכנית לאכוף חוקי התנועה באורח סמוי

מבקר המשטרה מציע להרבות בהפעלת ניידות ושוטרים מסווים

מאת ראובן שפירא
סופר "הארץ"

תוכנית לשנות את מדיניות אכיפת חוקי התנועה על ידי המשטרה מאכיפה גלויה בעיקר, לאכיפה סמויה על ידי ניידות ושוטרים מסווים הוכנה על ידי מבקר משרד המשטרה. התוכנית תובא בקרוב לדיון במיפקד המשטרה. בשלב זה לא ברור אם יש סיכוי לתוכנית החדשית, המפורסמת בכייר עבודה מנומק היטב, להתקבל ולהיות אופרטיבית.
על פי התוכנית עיקר הפעילות המשטרתית לאכיפת חוקי התנועה בכבישים העירוניים והבין-עירוניים תיעשה על ידי ניידות ושוטרים סמויים, שיתמקמו במקומות מועדים לפורענות ויערכו סיורים רגליים וממונעים בכבישים בעייתיים. הפעולה זו אמורה, לדעת יוזמי התוכנית, לשמש גורם מרתיע ומפתיע לנהגים עבריינים.
כיום מבוססת הפעילות על נוכחות גלויה של ניידות סיור בכבישי משטרה ושוטרים במדים, שאמורה להבזין בהם ברחוק. הדעה המקובלת כיום במשטרה המנגנון את מדיניותה בנושא היא שנוכחות גלויה והמבצעים של כמה שיותר ניידות ושוטרים במדים בכבישים מרתיעה נהגים עבריינים.
לדעת מבקר משרד המשטרה גורם ההרתעה יגבר דווקא כאשר הנהגים לא יוכלו לראות את השוטרים ואת ניידות המשטרה ולא ידעו היכן הם יכולים להפתיע אותם.
בפיקוד המשטרה אין רבים המתלהבים מהתוכנית, המשנה ב' אופן מהותי את עקרונות העבודה. הרוב מצדד בהמשך האכיפה הגלויה והסמוי, כי יש דווקא להגבירה.
יצויין כי במקביל לאכיפה הגלויה מבצעת המשטרה גם כיום לעתים אכיפה סמויה, אם כי בהיקף קטן ובפרקי זמן קצרים בלבד.

חדשות הארץ

שיחת היום

עם: גבי חנכה, בת מנית בחברת "יעל הרומה"
על: בכיש הערבה — בכביש הדמים

(עמ' 2)

★

התאונה שקטלה משפחה בערבה נבעה מחוסר תשומת לב רגעית של הנהג

(עמ' 3)

★

לוב תערער על החלטת בימ"ש במילאנו להקפיא חשבונות לובים באיטליה

(עמ' 5)

★

המוזרות מטיסות הלילה לא פורקו והכבידו על תנועת הנוסעים אתמ"ץ

(עמ' 12)

★

חריש הינחה המשטרה לא להגיש כתב אישום נגד "פוסטר מדיה"

(עמ' 12)

שרות הארץ

מזג האוויר

(ע). גובה הגלים מ-60 עד 120 ס"מ. ירושלים 18–27, הגולן 18–28, נהריה 22–30, צפת 16–27, חיפה 22–30, טבריה 23–35, נצרת 20–28, עפולה 21–32, שומרון 20–29, תל-אביב 21–30, לוד 21–30, ירחו 23–36, עזה 22–29, באר שבע 18–32, אילת 25–39.

מושלם יקרותי וחסכוני
VIRO
מזגן רב מפוצל ששקט
טל. 052-451074

שערי הדולר

	שער הדולר	השינוי בש"ח
יציג	1.4900	-0.0010
נוסעים	1.7710	-0.0012
שחור	1.5700	—

שער הסל

יציג	1.4919	+0.0009

בגליון זה 28 עמודים
בצרוף 40 עמודי מוסף
העיתון מופיע ב-3 חלקים

שוק ההון

שוב ירידות באפיק הדולרי

מאת יהודה שרוני
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

ירידות השערים באפיקי ההשקעה הדולריים התחדשו אתמול. האגרות הדולריות ירדו עד אחוז, והמניות הצמודות היו ירידות עד מחצית האחוז. התחדשות ירידות השערים מוסברת בצמצום אחוקר תיהם של משקיעים באפיקים הדולריים בגלל החולשה הדולר בשווקי העולם.

ערך את העמוד: ברוך שפירא

הכוכח האכתי הארץ חדשות
מתפרסם היום בעמודים
8א' 9א' 10א' 11א'
1ג' 2ג' 3ג' 4ג'
5ג' 6ג' 7ג' 8ג'

לשרותכם בצפון החדש
משרד מכירות חדש
המשרד החדש פתוח באמצע השבוע בין השעות 10.00-18.30 ובשבת 10.00-18.00
מיזוג אויר ושתיה קרה במקום
אזורי חן
הצפון החדש של תל אביב
משרד המכירות ברח' דרויאנוב 5, תל-אביב.
א'-ה' 09.00-21.00, ו' 09.00-13.00
טלפון: 03-204705, 03-295222, קו פנימי 413.
אזורים | פז | מגורים זה ענין של אזורים

צוגל

مكتب من الأصل

מכנז מן الاحل

ראיתי שמעתי

הלורד המעריץ את הדמוקרטיה הישראלית

בארץ מבקר עתה, בפעם החמישית מאז 1949, ג'ורג' תומאס, מי שהיה ה"ספיקר" של הפרלמנט הבריטי במשך שמונה השנים האחרונות וחבר מפלגת הלייבור ארבעים שנה. בספרו האוטוביוגראפי, שהוא רב־מכר באנגליה, "זכרונות לורד טוניפנדי", (התואר שהוענק לו על־ידי המלכה), מזכיר הלורד בין השאר את פגישותיו עם ח"כ אבא אבן, נולדה מאיר ז"ל, אותה הוא מכנה "אשה קשוחה", מנחם בגין ואשתו המנוחה עליזה (הקרויה בפיו "האשה האצילה"), יצחק שמיר, כל יושבי ראש הכנסת מאז שנת 1949, טדי קולק ("יהודי של אש האגדיה"), האישים אותם שהתיידד עמם בישראל ואירחם בפרלמנט הבריטי במרוצת השנים.

לורד טוניפנדי בא עתה לישראל כדי להשתתף בבר המצווה של נכד במושב ה' מערבי. הלורד הוולשי, שהוא נוצרי פרוטסטנטי דתי, מעריץ גדול של הדמוקרטיה הישראלית. הוא מתלהב ממה שהוא מכנה "הדוגמה הבלתי אפשרית שמומשה על־ידי הדמוקרטיה הישראלית באיחוד שתי מפלגות יריבות בתוך ממשלה אחת". לדבריו, יכולה עובדה זו לשמש מדגם לממשלות בריטניה ד ארה"ב. הוא מוסיף משאלה, שראש הממשלה הבא יצליח להיות תרבותי ומתקדם לא פחות משמעון פרס והמלך חסן.

שולמית קיפרי

ולא בוונצואלה, כפי שפורסם אתמול בטעות.

א. לם

"ספינת אהבה" נוסח חיפה יוצאת לדרך

טרם צאתה לדרך של האניה "סיטי אוף רודוס", התקיימה על סיפונה אתמול מסיבת עיתונאים – שנשארו בבית. הספינה יוצאת לשלוש הפלגות מנמל חיפה באיזור הים התיכון וכל הכרטיסים כבר אזלו. מנכ"ל חברת מלווי ספנות, שחכרה את הספינה, איתמר דהמב, הרבה להפליג בשבח הכשרות ש־ הונהגה באניה, נטענו שזו אחת הסיבות העיקריות לביקוש הגדול לכרטיסי ההפלגה. בת־ שובה לשאלת עיתונאי האם מתכונים אנשי הצוות לטפח אווירה בנוסח "ספינת האהבה" ענה דהמב "אדוני, אתה מצוי על ספינת האהבה". על שאלה נוספת, מה אומרת הרבנות על כך, ענה המנכ"ל כי הרבנות רואה בחיוב התקשרויות אהבים על הספינה. את כל האירועים האמנותיים ינהל קצין הבידור שלה, דודו דותן.

נורית בהנא

"טבע" תורמת תרופה לטיפול בעקרות

יצרנית התרופות "טבע" ה־ עניקה "פרס עידוד" לח"כ מאיר כהן אביזוב על פעלו למען עידוד הילודה. החברה, שהיא יצרנית "פרגונל" לטיפול בעקרות, תרמה מאה מנות מן התרופה עבור נשים הזקוקות לטיפול והדבר נמנע מהן בשל מחירה הגבוה. ח"כ אביזוב נושא היום בכנסת את דגל עידוד הי־ לודה על־ידי חקיקת חוקים להכרה באיפשרויות של האישה כבמולה, לצרכי מתן טיפול רפואי במסגרת קופות החולים, והכרה במקומות עבודה כחד פשת מחלה. באחרונה אף פתח חשבון בבנק הפועלים בחיפה לקבלת תרומות לסיוע לנשים עקרות הזקוקות לטיפול היקר.

עדנה אירידור

עוד מינויים

יצחק צרפתי, שגריר יש־ ראל בזאיר, יחזור בקרוב ליבשת אחרת כדי לשמש שגריר בברזי־ ליה שבברזיל. הוא יחליף את רחמים טימור שישמש קונסול כללי במיאמי, פלורידה. נסים יצחק מונה לשגריר בבוליוויה

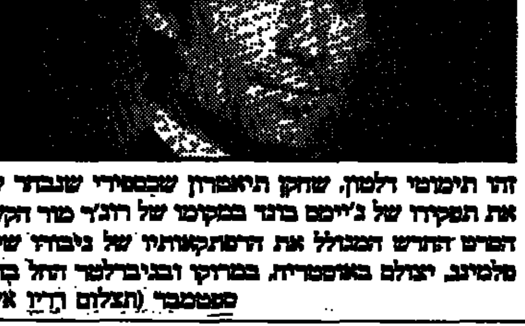

זהו תימותי דלטון, שחקן תיאטרון שכספירי שנבחר למלא את תפקידו של ג'יימס בונד במקומו של רוג'ר מור הקשיש. הסרט החדש המגולל את הרפתקאותיו של גיבורו של יאן פלמינג, יצולם באוסטריה, במרוקו ובגיברלטר החל בחודש ספטמבר (תצלום רויטר איי־פי)

בעריכת עירית רוזנבלום

ב־17 ערים תצומצם אספקת המים החל בסוף השבוע הבא

מנכ"ל מקורות: לתושבים עצמם מודעות רבה יותר לגבי הצורך לחיסכון במים מאשר לעיריות וראשיהן

מאת אברהם צהר כתב "הארץ" לענייני כלכלה

הנהלת חברת מקורות תצמצם החל מסוף השבוע הבא את אספקת המים ל־17 ערים בכל רחבי הארץ. אספקת המים תצומצם בדומה בפתח תקווה, בצפת (כפי שפורסם לראשונה ב"הארץ" שאתמול) וכן באילת, בבית שאן, באשדוד, בד־ אשל"צ, בקרית גת, בקרית מלאכי, בבני ברק, בחיפה, בגבעתיים, בעפולה, בבית שמש, בחולון וכן בקרית ביאליק ובקרית מוצקין.

אספקת המים לכל היישובים הללו, אשר חרגו בחודשים האחרונים ממכסות המים שאושרו להם תצומצם ב־10 עד 20 אחוזים. מנכ"ל מקורות, יחזקאל זכאי, אמר אתמול, כי עיקר בזבוז המים בערים הללו הוא לצרכי ציבור.

"לתושבים עצמם מודעות רבה יותר לגבי הצורך לחסוך במים מאשר לעיריות וראשיהן", אמר זכאי. כמו כן נמסר, כי העיריות ששמר־ תיהן פורסמו לעיל יחוייבו לשפרע בתשלום של 1 דולר עבור כל מ"ק מים שמשכו מעבר למכסות שאושרו להן, עבור מים במסגרת המכסות בשלמות העיריות קצת פחות מ־ 14 סנט בלבד למ"ק.

מול דרישת בריה"מ להרול מתעמולה נגדה בנושא זכויות האדם

ישראל תדרוש בשיחות עם בריה"מ לחדול מפרסומים אנטי־ציוניים

שצ'רנסקי ישתתף ביום א' בהפגנת יוצאי בריה"מ בירושלים

מאת עקיבא אלדר סופר המדיני של "הארץ"

משלחת ישראל לשיחות הלסינקי תעלה באוזני הפקידים הסובייטים דרישה להתיר למסורבי עליה לעלות לישראל. מול הדרישה סובייטית שישראל תחדל מתעמולה עויינת נגד בריה"מ בנושא זכויות האדם, ידרשו הישר־ אלים שמוסקווה תחדל מפרסומים אנטי־ציוניים. נודע כי המשלחת הישראלית תקיים קשר רצוף עם הדרג הבכיר בירושלים.

זו פעם ראשונה יצאו אתמול כל ראשי הארגונים של יוצאי בריה"מ בקריאה משותפת להתנעות כל התפתחות ביחסי ישראל – בריה"מ בשיתוף מיידי של אסירי ציון, מתן אפשרות עליה למסורבי עליה, הפסקת רדיפתם של פעילי עליה ומורים יהודים.

בהודעה שפירסמו הארגונים נאמר כי היעדר התגייה כזו מתי־ זיות הממשלה, תהיה בגידה בתנועה הציונית בבריה"מ והרס היסודות המוסריים של מדינת ישראל.

ביום ראשון יקיימו הארגונים הפגנה מול משרד ראש הממשלה בעת ישיבת הממשלה. נתן שצ'ר־ נסקי הבטיח אף הוא להשתתף בהפגנה.

מובארק נפגש עם משלחות ישראל ומצרים לשיחות טאבה

אלכסנדריה, (ע"ד). נשיא מצרים, חוסני מובאראק, נפגש אתמול עם המשלחות של ישראל ושל המצרים לשיחות טאבה.

לפני שנפגש עם משלחות אלה בארמון מלכות לשעבר, דיווח מובארק לשרי הקבינט שלו, כי במו"מ אינטנסיווי שהתנהל השבוע על הסיכסוך הושגה התקדמות.

דיון בוועדה של ביה"נ בארה"ב בפגמי המטוסים

מאת צבי בראל שליח "הארץ" בארה"ב

ואשינגטון (מיוחד ל"הארץ"). וע־ דת הביקורת של בית הנבחרים תשמע היום עדויות על מגעים פגו־ מים של מטוסים מסוג אף 16 ואף 15, בכלל אלה שנמכרו לישראל. חיל האוויר האמריקאי הודה כי לפחות ב־119 מקרים היו מטוסים אלה מעורבים בתאונות או בתקלות שנגרמו מלהבי מנועים פגומים.

העיתון "קליבלנד פליין דילר" מסר אתמול כי ארה"ב מכרה כ־ 2000 מטוסים מן הסוגים הללו לישראל, לערב הסעודית, להולנד ולוונצואלה, וכי ב־51 מקרים הוזיר כמה מדינות להבים פגומים ליצרן האמריקאי. חיל האוויר האמריקאי מסר עוד כי פגמים אלה עלולים לגרום לאבדן המנוע ולסיכון חיי הטייסים.

זכו בפיס

בהגרלת רב־פרס מצטבר של מפעל הפיס מס. 32/86 שהתקיימה ביום 7/08/86 זכו הכרטיסים הבאים:

בסך 170,000.00 ש"ח זכה המספר: 029620.

בסך 11,000.00 ש"ח זכה המספר: 285629.

בסך 5,000.00 ש"ח זכו המספרים: 176405, 197252.

בסך 275.00 ש"ח זכו המספרים:

016445; 063041; 087321; 128260; 130987; 135176; 157855; 163383; 183916; 186444; 260509; 278450; 385067; 449725; 454813; 537564; 547930; 586477; 598695; 635472; 635752; 650483; 664388; 664748; 666080; 696642; 729180; 746748; 812872; 868253; 876125; 887960.

בסך 130.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 3980; 9736.

בסך 20.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 123; 608.

בסך 15.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 242; 341; 702.

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיי־ מים בספרה 2 זכו בסך של 2.20 ש"ח.

בסך 4.40 ש"ח זכו המספרים התלת־ספרתיים: 001; 004; 033; 040; 052; 122; 134; 257; 263; 286; 289; 323; 391; 296; 435; 447; 491; 496; 508; 526; 556; 584; 642; 704; 812; 866.

בסך 2.20 ש"ח זכו המספרים הדו־ ספרתיים: 01; 04; 08; 09; 10; 18; 19; 22; 25; 40; 45; 48; 49; 51; 52; 54; 56; 66; 78; 83; 85; 91; 93; 98; 99.

אמש בקונצרט / נתן מישורי

תמים ואינטימי, גאה ומשוגע

ימי המוסיקה הקאמרית בגליל העליון 1986 קונצרט מס' 5 באולם בית העם בכפר בלום

בתוכנית: היידן – שלישיה בסול מאז'ור לחליל, לצ'לו ולצ'מבלו "לונדון"; ראוולר – חמישה גלילידים למנור ולגיטרה; בריטן – שישה שירים למנור ולגיטרה אופוס 58; פרסל – סונטה בריה מאז'ור לחצוצרה לכלי קשת ולקונטינואו; פיטר מקסוול דייוויס – "שמונה שירים למלך משוגע", למנור־שחקן ולשישה כלים

דומני שאפילו אלה שביקרו בחזרות המפתחות, לא יכלו לשער את הסודי המיוחד של ערב זה, שהוקדש לאנגליה. הפתיחה היתה ברוח תמימה, לצעוד בעליזות, לומר וביותר לחייך. תם בצליליו: זו מה שעשו החלילן אורי שוהם, הכנרת אורה שירן הצלילן הצעיר רז כתן, בכבודם את "שלישיית לונדון" מאת היידן, שכוחה: את המאזינים במבינותם.

הבאים, הסמור האנגליה הירמגור אבס ובנו הנירה דורון סלומון, ריתקו בכוח אינטימיות בלתי מצויה. היו אלה רקויות הביטוי, סוג האמירות שאדם אומר לעצמו בלבד הבנות מלאה, ואולי עוד לידיד נפש, שממש אילצו את המאזינים להקשיב לחמשת הגלילידים העתיקים של ראוולר ולששת השירים הסיניים של בריטן, כשהם מרוננים בקול הטנור הצלול המפליא של הזמר והתנגנים עם צלילי הגיטרה הנקיים. חלק "שפויי" זה של הקונצרט, שלא נמשך ללא הרדון של זמר המנור, המתיים במוסיקה המרהיבה אזון של הסונטה מאת פרסל, כשהסוונה והלכותיות שבה, מתגאים הד וחיובי ומתולם בצלילי החצוצרן אילן אשר, קשתנים "הרביעיה הישראלית" (טונה, מוקס, שטייברג, בנגבסקי, גבריאל ווהלה (קונטרבאס) ומור רביד (צ'מבלו) כשאף הם מוצאים עצמם חייבים בהרון. סיום הפסקה, והמאזינים מוצאים עצמם צופים בחלילן אורי שוהם, בקלר־ ניתן אלי אבן והכנר רפאל מריקס, הסגורים בכלובי ציפורים, כשמאחוריהם עד אירית צבי (פסנתר וצ'מבאלה), דורון מרוסר (צ'לו) וג'ין צ'פריאני (כלי נקישה) וכשעליהם מנצח דורון סלומון. הצלילים אינם אינטימיים, המלד־ דיות, כשהן כבר מופיעות, מעוותות, המרקמים מתערבים זה בזה בסטגנות שונים מן העתיק ועד לערבובי ביותר. אך הרשמים הצליליים שאינם נעדרי עירנות ואפילו קסם ושהם רדמשיים ביותר מתחזקים ומתעצמים סביב לדמות ביימתית מרכזית פנטאסטית. ואין אני בטוח אם דמות זו במצבנות שינה או בגלימה מלכותית, היא המלך ג'ורג' השלישי שהשתגע ושלוכד סבלותיו כתב מקסוול דייויס שירים אלה, או שהוא זמר הבריטון האנגלי הנודע מייקל ריפון. ההופעה לדוגמה של זמר זה עם תפקידו, קולו הנפלא, מוסיקאיותו וכוח דמיונו המאפשר לו ליצור דימויים צליליים בה משכנעים מתוך מיני "ציורים" שכפתיטורה, היא יוצאת הופן להלוטין. לאחר המעשה הנורא, כשבר המלך כינור (מרוממה) וכשצ'פריאני "היכה" בו בשוטים והבריזו מתבמה כשהוא מיילל בכלב, לא האמנתי שיוזר. הוא הוזר, וזכה עם כל שאר הרואים לכך לתשואות סוערות ביותר.

צעירה נהרגה בתאונה בצפון תל־אביב

(ע). בתאונת דרכים נהרגה אמש מרים דגמי, בת 25, מרמת גן, לאחר שריכבה הפרטי התנגש בעמוד חשמל סמוך לצומת ה"קאנטרי קלאב" בצפון תל אביב.

מחסום צה"ל מנע מגרעין יריחו לבוא לבית הכנסת העתיק להתפלל

מאת נדב שרגאי כתב "הארץ"

מחסום של צה"ל מנע אמש מ־15 חברי גרעין יריחו של גוש אמונים להגיע לבית הכנסת העתיק ביריחו ולקיים שם תפילה.

בשיחה שקיים ליד המחסום אלוף פיקוד המרכז, אהוד ברק, עם ח"כ גאולה כהן, אמר האלוף כי ח"כ כהן יכולה לבקר בכל מקום ובכל עת, גם בליווי אדם אחד או שניים, אם תרצה בכך. עם זאת, הבהיר האלוף לח"כ, "כל בקשה לתפילה או לפעי־ לות קבוצתיות אחרות" בתחומי מרחב אחריותו, "במידה ותגיע אלי, אני מבטיח לבחון אותה לגופה".

(ראה ידיעה בעמוד 3)

סערה אצל צעירי העבודה עקב הזמנת שמיר להופיע

מאת אילן שחורי

החלטתו של אפרים זינגר, מזכיר המשמרת הצעירה במפלגת העבודה, לזמן את מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ יצחק שמיר להופיע בפני חברי המשמרת, מעוררת סערת רו־ חות בקרב חברי המשמרת.

שיחת היום / ירח טל

עם: גבי חנוכה, נהג מונית בחברת "יעל דרומה"
על: כביש הערבה – כביש הדמים

רוב התאונות – באשמת הנהגים

אתה עובר מקמיים ביום – בדרכך מתל אביב לאילת ובחזרה – במקום שבו אירעה התאונה הנוראה. האם המקום הוא מלכודת מוות לנהגים?

לא, בהחלט לא. זהו קטע כביש ישר לגמרי, ללא עיקולים עם שדה ראייה טוב.

מהן לדעתך הסיבות לריבוי התאונות בכביש?

אני חושב שרוב התאונות הן באשמת הנהגים. הנהגים היור־ דים לאילת הם בחלקם הגדול "נהגים של שבת", בלי ניסיון מספיק, בדרך כלל צעירים ששוכרים מכוניות או נוטלים את הרכב של אבא ויורדים עם החברה "לתפוס ראש" באילת. אגב, חלקם חוזרים בשנה כשהם שתויים. הם גם לא מכירים את הדרך ואף על פי כן מרשים לעצמם לנהוג במהירות מופרזת, כשהם מכניסים לעצמם לראש ש"לי זה לא יקרה". אתה יכול להיות נהג מעולה ובכל זאת להיפגע על ידי נהג אחר חסר אחריות.

אין לך טענות לגבי תנאי הדרך?

יש קטעים מאוד מסוכנים בכביש, למשל כאלה שאין בהם שדה ראיה טוב בגלל עליות וירידות. כאשר למרות זאת העקיפה בקטעים אלה מותרת; השוליים רכים ומי שנוסע במ־ הירות ויורד מן הכביש מסכן את חייו. אין גם מספיק תמרורי אזהרה, למשל כאלה המזהירים מפני מכות רוח פתאומיות. יש גם בעיה של המכוניות של הכביש. זהו כביש ישר, משעמם, בלי נוף מעניין כדי להיאחז בו ולא להירדם. אגב כבר אתמול, שעות ספורות לאחר התאונה, נסעו אנשים כמו משוגעים בכביש. רק ליד מקום התאונה האטו ואחר כך חזרו לסורם.

איך אתה מצליח לשמור על עירנות בנהיגה בכביש כזה?

אני משתדל לא לאכול הרבה לפני הנסיעה ולעומת אני שותה הרבה. יש לי באוטו מלאי של סוכריות, אבל החשוב מכל זה המזגן. רכב שנוסע בקיץ בכביש הערבה בלי מזגן הוא ערובה להתרחשות תאונה. צריך לחייב ממש כל רכב שנוסע באזור זה להיות מצויד במזגן.

בזמנו פורסם כי יוקמו תחנות ריענון לאורך כביש הערבה. האם הן אכן הוקמו?

לא מכיר ולא פגשתי כאלה. אם אתה מכיר תגיד לי היכן הם. זה בהחלט חיוני.

בנסיעה בכביש הערבה ניכרת נוכחות משטרתית על הכביש?

לא רואים שוטר לרפואה. אני בטוח שאם הנהגים יראו אפילו ניידת אחת פעם ביום הם ינהגו ביתר זהירות. לפעמים, כדי לגרום לנהגים להאט את נסיעתם אני מאותת להם באורות כאילו מתקרבת ניידת. אבל זה לא פתרון.

כשקורית תאונה בכביש הערבה איך מזעיקים עזרה?

למרבה הצער אין לאורך הכביש מערכות אזעקה אלקטרוניות כמו בכביש חיפה – תל אביב. מי שניקלע לתאונה צריך להתפלל שתעבור משאית או מונית עם מכשיר אלחוט כדי שיוכל להזעיק עזרה באמצעותו. האם מקום התאונה קרוב לישוב מזעיקים עזרה משם. כל זה לוקח זמן ועלול לעלות בחיי אנשים.

אולי מוטב להקים סוף סוף את מסילת הברזל לאילת?

זה לא יפתור הרבה, כי אנשים ימשיכו להעדיף לרדת עם רכבם דרומה כדי לא להיות תלויים בתחבורה הציבורית. מה שכן הייתי עושה זה מציב שלטי המכוניות שנפגעו בתאונות לצידי הדרכים כדי להזכיר לנה־ גים כי הם לא מלאכים וגם להם זה יכול לקרות אם לא ינהגו כחוק.

(ראה ידיעות בעמוד 8)

פרס: אינני מודאג

(סוף מעמוד 1)

אומרים "נייט" לשלום ו"לא" למו"מ. לדבריו, ישראל מוכנה לעשות דרך ארוכה כדי לסלול מישור שעליו יישבו שני הצדדים, ללא מעמד בחוץ או עליון. פרס תקף את אלה במפלגת העבודה, שבהכרזותיהם פוגעים בעמדות ה־ פתיחה של ישראל במו"מ אפשרי, ושאל אם גם במחנה הערבי יש המשמיעים ביטויי תמיכה בתביעות ישראל.

ראש הממשלה אמר, כי ישראל השמיעה כבר את עמדתה, שאין ברצונה להחיל את ריבונותה על שטחים נוספים ביהודה ושומרון, ואמר כי אנו מוכנים לצירוף פלש־ תינאים אותנטיים לשיחות. "אין אנו מבקשים שערבים יבואו למו"מ כשכידיהם המניפסט הציוני של קונגרס באזל. הם יכולים להופיע עם דעותיהם וישראל לא תעשה להם צנזורה".

מיתון כלכלי למדינות ערב...

ראש הממשלה אמר, כי אין הוא מודאג מהמשך שכידי מדינות ערב בגין שהוא מודאג ממצב המשק שלהם. לדבריו, כל הוספה בהמבנן הכלכלי של המדינות הערביות עלולה לדרדר את המצב באזור ול־ הביא לעליית כוחות קיצוניים. פרס אמר, כי ישראל מוכנה להושיט עזרה לשכנותיה. ראש הממשלה ציין, כי ארצות הברית נוטה כעת לאמץ את תוכניתו הכלכלית למזרח התיכון כדי לסייע לגיבוש השלום, ואמר כי בעקבות ביקורו של סגן נשיא ארצות הברית באזור, קיבל רמזים כי יש אוזן קשבת לתוכנית גם במדינות ערב.

בהתייחסו לקשריה הבין־לאומיים של ישראל אמר פרס, כי שופרו יחסי ישראל עם מדינות רבות בעולם, לרבות מדינות אפריקאיות, וציין כי יהיה המשך למגמה זאת, אך לא פירט. ראש הממשלה הזכיר את הפגישה הצפויה בהלסינקי עם פקידים מברית המועצות. לדבריו, מדובר ב"צעד טכני" בלבד, אולם אין לזלזל בו, כי הוא יכול להוביל לראשיתו של שינוי.

השגבת חברי מרשבים

ספר "הארץ" מדגיש, כי בשעה שדיבר ראש הממשלה, הפגינו באולם מרכז הקונגרסים חברי מושבים שנקלעו למצוקה כספית. הם הפריעו לפרס והשמיעו קריאות על בוזה כמו על־ידי שרי הליכוד. פרס, שהתייחס לקריאות אמר, כי שוחח עם שר האוצר ובנראה בעייתם תיפתר בשבוע הבא.

רבין: לעודד מתונים

שר הביטחון יצחק רבין, שדיבר אחריו, האשים אישים ממפלגת העבודה כי בהגנתם על עמדת אש"ף הם גורמים להגברת הטרור. הוא אמר: "הירדנים לא משמיעים דברים שמשמיעים מספר מחברינו. מה הגיעה לומר זאת היום, בשעה שקיים קרע כה גדול בין ירדן לאש"ף ויש ירידה של 50 אחוז בפ־ עולות הטרור בשטחים. האם זה הזמן לעודד את אש"ף?"

את הבעיה הפלשתינית ניתן לפתור רק באמצעות ירדן, אמר רבין. על כן יש לעודד את המתונים במנהיגות הפלשתינית, כי רק היא יכולה להיות את הגשר לרבת־עמון.

לדיון המדיני במרכז מפלגת העבודה נרשמו 45 דוברים. אולם רק מעטים מהם קיבלו אתמול את זכות הדיבור. המשך הדיון יהיה בשבוע הבא.

האיום הסורי

ראש הממשלה דיבר אתמול גם בטכס סיום מחזור י"ג של המכללה לביטחון לאומי, שנערך בהשתת־ פותם של שר הביטחון, הרמטכ"ל ואלופי צה"ל. בדבריו הדגיש, כי סוריה הפכה את ארמתה לארץ של ביצורים ומשלמת מחיר יקר כדי להעניק לצבאה ניידות, התי־ קפות והכשר קרב בלילה. היא מוציאה סכומים גדולים לרכש טילי קרקע־קרקע ולפיתוח ראש־חץ כי־ מיים, כאילו בנשק זה תוכל להכריע במלחמה. סוריה אף מוסיפה ליטול על עצמה את הסיכון הכרוך בהיותה מדינת סרוד לכל דבר. למרות הכחשותיה וניסיונות הטשטוש שד לה, היא נשארה מרכז הטרור הגדול ביותר במזרח התיכון.

לדבריו, אין טעם להפריז בכוחה של סוריה. ארץ המנציחה את פי־ גורה המשקי כדי לקדם את כושרה הצבאי, תגלה שהפיגור גובר לעי־ תים על הקידום. "ישראל מציירה", העמים ראש הממשלה בנאומו, "תשמור על עירנות מתמדת".

מפקד המכללה, האלוף אביעזר יערי, המסיים בקרוב את תפקידו ופורש מצה"ל, גילה כי חניכי המכללה סיימו עבודה נרחבת בנושא שדה הקרב העתידי.

22 אנשי צבא, בדרגות סגן אלוף עד תת־אלוף ו־8 אזרחים סיימו את מחזור הלימודים בן 11 החודשים.

יקי חוקן

החוק האפל שנתקבל
נגד פגישות ושיחות
עם נציגי אש"ף
קוטע כפות הידיים
המושטות לשלום

חופש
אני תבן אליך אבוא
ונפש חיי הנודדת
במרחבי המוכים תבוא באהבה
אל משכנות נרדפים

יגאל תומרקין

חברת החשמל מחוז ירושלים בע"מ

הודעה בדבר ניתוק זרם החשמל

חברת החשמל מצטערת על ניתוק זרם החשמל ביום ראשון 10.8.86 משעה (7.00) בבוקר עד שעה 14.00 אחה"צ וזאת מהאיזורים הבאים:

ישוב תקוע "ג' תקוע' מעלה עמוס פראת ובארי הורד־ דיון (1+2+3) החברה מבקשת את סליחת ציבור צר־ כניה על ההפרעה שתגרם להם כתוצאה מפעולות ההחזקה על רשת המתח הגבוה באיזור.

ההנהלה

השנה נרשמים לקייטנה שונה

רשום כבר עתה את ילדך לאחת מקייטנות החברה להגנת הטבע

והענק לו חווית קיץ מיוחדת במינה

נותרו מס' מקומות בקייטנות -
1. הר גילה- גילאי ה'-ו' 17-21 אוגוסט
2. עין גדי- גילאי ו'-ז' 17-21 אוגוסט
3. עפרה- גילאי ו'-ז' 17-21 אוגוסט
4. קשת יהונתן- גילאי ו'-ז' 24-28 אוגוסט
5. חרמון- גילאי ח'-ט' 24-28 אוגוסט

★ 5 ימים בתנאי פנימיה מלאים. (כולל 5 ארוחות כשרות ביום)
★ הדרכה צמודה.
★ פעילות חברתית מגוונת בערבים.
★ קבוצות של 15 ילדים בני אותו גיל.
★ חובש ומלווה + נשק, צמודים.

לפרטים והרשמה (גם באמצעות כרטיסי אשראי) פנה לטלפון - 03-382501 או ישירות למשרדי החברה - רח' השפלה 3 ת"א. (ליד התחנה המרכזית) ובסניפי החברה:
ירושלים: 02-222357 · חיפה: 04-664135-6 כרמיאל: 04-986234 · באר־שבע: 057-32156

- פענוח מסתרי מערות.
- הידעת כי יש חיים בים המוות?
- האזנה לרחשי הלילה במדבר.
- הכרות יצורי הים המוזרים.
- שייט אבובים בנחלי הצפון.
- שייט קיאקים בכנרת.

החברה להגנת הטבע

למכירה

חד־פעמי – מאוסף פרטי

"ארט־נובו", מנורות טיפני, אדגר ברנדט, לוץ ועוד...
שטיחים פרסיים וקוקזים

03-498228

המעלות של אל על

מקום	מעל' מינימום	מעל' מכסי		הטמפרטורות אתמול	
אמסטרדם	15	19	גשם	20	24
אתונה	25	34	מ"ח	23	34
בוקרשט	20	30	בהיר	—	—
בריסל	15	19	גשם	12	25
וינה	16	27	מ"ח	17	28
ז'נבה	16	24	מ"ח	15	30
לונדון	15	22	מ"ח	14	19
ליסבון	18	24	מ"ח	15	29
מדריד	20	30	בהיר	15	33
ניו־יורק	21	29	מ"ח	22	29
פאריס	18	26	מ"ח	15	29
פרנקפורט	18	25	מ"ח	13	28
ציריך	18	26	מ"ח	—	—
קהיר	24	33	בהיר	24	35
קופנהאגן	13	19	מ"ח	15	21
רומא	21	30	מ"ח	20	36
שטוקהולם	10	19	גשום	12	20

EL AL אל על

דרום אפריקה

הטיול שיוצא ב־2.9.86 כבר מלא.

נותרו עוד מספר מקומות לטיול היוצא לדרום אפריקה ב־28.10.86.

הנכם מוזמנים לערב היכרות אשר יערך ביום רביעי 13.8.86 בשעה 18.00 במלון סיני בתל־אביב

בתכנית: סרט על דרום אפריקה
כיבוד קל
הרצאה על דרום אפריקה
היכרות עם מדריך הקבוצה

נא אשרו השתתפותכם בטלפון 03/209777, 03/209768, 02/222777, 04/673011

על מנת להבטיח את מקומכם בערב המרתק. הערב נערך בחסות S.A.A וסאתור (לשכת התיירות של דרום אפריקה).

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירתו ללא עת של בעלי ואבינו היקר

מרדכי פינקספלד

הלוויה תתקיים היום, יום ו', ג' באב בתל־אביב
בדבר פרטי הלוויה נא להתקשר 03–296495 או 03–289052

המתאבלים: דורה פינקספלד
אורית פינקספלד
שמעון ודפנה פרן

לדורה, לשמעון ואורית

אנו אתכם באבלכם על מותו ללא עת של חברנו היקר

מרדכי מרטין פינקספלד

משפחות: אדלר, גלין, וילנסקי, זבלודובסקי, ד"ר רפאל, רנון

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של אמנו, אחותנו וסבתנו היקרה

פרידה הבר

הלוויה תתקיים היום יום שישי ג' אב תשמ"ו 8.8.86 בשעה 12.30 בצהריים בבית העלמין ה"ירקון" בגבול חולון בת־ים
אוטובוס יצא בשעה 11.30 מבית המנוחה רח' מודיעין 155 רמת־גן

המתאבלים:
בנותיה: יעל וד"ר ברוך משורר וב"ב
אתי ושלמה ז'ולטי וב"ב
אחותה: חייקה ומולקה ברנצ'וק
אחיה: יעקב ורחל פוגלשטיין

השבעה בבית המנוחה

במלאת שנה לפטירתה של יקירתנו

מרים (כצנלסון) שטרקשל ז"ל

יתקיים טכס אזכרה וגילוי מצבה ביום ראשון ה' באב תשמ"ו 10/8/86 בשעה 5.00 אחה"צ
נפגשים ליד השער הישן בבית העלמין בחולון

עירית צורים וב"ב
רוני שטרקשל וב"ב
המשפחה

במלאת שלושים לפטירת יקירנו

יהודה כהן ז"ל

נעלה לקברו לאזכרה ולגילוי מצבה ביום ראשון ה' באב תשמ"ו (10.8.86) בשעה 4.00 אחה"צ בכפר סמיר.
התחבורה תצא ב־15.30 מרח' אידר 12 חיפה.
תודה לכל מנחמינו

משפחות: כהן, לוסקי, רונן, נוימן

בצער רב אנו מודיעים על פטירת

הגב' אלישבע פטרנקר

ההלוויה תתקיים ביום ראשון ה' באב תשמ"ו 10.8.86 בשעה 10.00 לפנה"צ, בבית העלמין הישן בחוף הכרמל, חיפה.
נפגשים על יד השער הראשי

בעמי ידידי לבית פטרנקר
בעלה וילדיה

בתלונה למשטרה של ח"כ רן כהן:

"כספי ציבור הועברו שלא כחוק ל'יד לאחיות' מיסודה של כך"

מייחס החשד לראש מועצת קריית ארבע שלום ואך

מאת סופר "הארץ" בירושלים

ח"כ רן כהן הגיש שלשום תלונה למשטרה נגד ראש המועצה המקומית קריית ארבע, שלום ואך, בחשד שהעביר כספי ציבור באופן לא חוקי למוסד יד לאחיות מיסודה של תנועת כך.

במוסד התגוררו בעבר נשים, שהיו נשואות לערבים, ונמלטו מבעליהם או הובאו למקום בידי אנשי "יד לאחיות", כדי לנתקם מבעליהן.

ח"כ רן כהן מבסס בתלונתו מכתב של הממונה על המועצה מטעם משרד הפנים, שלמה עמר, שהעביר ב־17 ביולי מסמך למועצת קריית ארבע, בו הודיע לה כי "פרויקט יד לאחיות לא אושר עד היום על ידי משרד העבודה והרווחה. אי לכך על המועצה להימנע באופן מוחלט מלהעביר כספים באורח ישיר או עקיף".

ואכן, "יד לאחיות" משמש כיום כמוסד רשמי לכל דבר.

עוד נאמר במסמך, לדברי ח"כ רן כהן, כי "לאור האמור לעיל, הננו לקבוע, כי המועצה פועלת בנושא זה בניגוד לחוק... ובמובן ללא אישורנו הבינגוד מוחלט להכריז תיכם, כי אין אתם תומכים בארגון. אתם נדרשים להפסיק לאלתר מלבצע תשלומים נוספים ולהחזיר לקופת המועצה את המקדמה שכבר הוצאה."

ראש מועצת קריית ארבע אמר בתגובה, כי המוסד, שכונה בעבר יד לאחיות, משמש כיום כמוסד רשמי לכל דבר. לדבריו בדק מבקר משרד הפנים את הנושא מיד לאחר מכתבו של עמר למועצה והדריך את עמדת מועצת קריית ארבע בנושא. שלום ואך מכחיש את האפשרות הנוספת שהעלה רן כהן, על־פיה שימש המוסד, אליו הועברו הכספים, צינור להעברת תקציבים לתנועת כך.

עימות קשה במועצת עיריית חיפה בנושא התחבורה

ד"ר בקר: כבישי חיפה אינם בטוחים בעוד שבי"ם ות"א — ירידה התאונות

מאת נורית בהגא
כתבת "הארץ" בחיפה

למגמת ירידה בשיעור תאונות הדרכים בשנת 1985 ביישובים העירוניים תל־אביב וירושלים, בחיפה לא חלה כל ירידה. הצעות "שינוי" בנושא בטיחות בדרכים אינן זוכות לאוזן קשבת בעירייה, טען ד"ר משה בקר, נציג "שינוי", חוקר תחבורה ויועץ ועדת הכנסת לבטיחות בדרכים, בישיבת מועצת עיריית חיפה.

בשנה שעברה נפגעו לדבריו, בחיפה והסביבה, 817 איש, מתוכם 14 הרוגים, 11 פצועים קשה ומעל 600 פצועים קל. השנה צפוי גידול במספר תאונות הדרכים בחיפה, עד ליותר מאלף נפגעים. "השאלה היא, האם ניתן לעשות יותר כדי למנוע תאונות דרכים בעיר", אמר בקר.

לדבריו, לא טוב מצב הבטיחות בחיפה. סמפורים ותאורה בלילות לוקה בחוסר, וכן מערכת תמרורים. המהמורות והשקעים בכבישים מקשים על התנועה. השיפורים הנעשים בחודשים האחרונים בעיר ניכרים אמנם, לדבריו, אולם הם מעטים מדי ומאוחרים. בקר הציע לקבוע תוכנית שיפור הבטיחות בחיפה, שתידון בוועדת התחבורה, אשר לא התכנסה מאז פברואר 1975. "עוד לא ראיתי תוכנית מסודרת בעירייה. חיים מן היד אל הפה", אמר. הצעתו לא נתקבלה בהצבעה.

מחלוקת סטטיסטית

בתגובה לדבריו אמר סגן ראש עיריית חיפה, האחראי על נושא התחבורה בעיר, שמעון רודיק, כי אכן חל גידול רציני בתאונות הדרכים בחיפה, אולם לא בשיעור 50% כפי שבקר טען, אלא רק בשיעור 27%.

רודיק תקף את בקר על הביקורת שהטיח בעירייה, וטען כי השקעה אקדמית אינה עדיפה לפעולת לבצע שיפור בבטיחות בדרכים. בתגובה ענה בקר: "גם לא הזיקה מזה".

לדברי רודיק, נבלמה מגמת הגידול במספר התאונות בחיפה, אשר נסתמנה במחצית הראשונה של שנת 1986. רודיק אמר, כי מן הדו"ח החודשי של הממונה על הבטיחות בעיריית חיפה, עקיבא מהלוף עולה, כי בחודש יוני האחרון אירעו 58 תאונות לעומת 43 בחודש יוני 1985, בהן נפגעו 56 איש, לעומת 55 ביוני 1985; לעומת ממוצע חודשי של 69 תאונות עם נפגעים בחמשת החודשים הראשונים של השנה.

הלוויית בני משפחת אוחיון היום בחדרה

(ע) הלוויית האם ושלושת הבנות, ממשפחת אוחיון, שנספו בתאונה בכביש הערבה, תיערך היום בשעה 12 בצהריים בחדרה. ההלוויה תצא מבית הורי האם בשכונת בית אליעזר בחדרה.

אוטובוסים להלוויה ייצאו ב־9 בבוקר מרחבת עיריית באר שבע.

חייל צד"ל נהרג ו־2 נפצעו בשתי תקריות ברצועת הביטחון

מאת מנחם הורוביץ
סופר "הארץ" בצפון

חייל צד"ל נהרג ושני חיילים נפצעו, בשתי תקריות אש שאירעו אתמול בצפון רצועת הביטחון. התקרית הראשונה אירעה בעת שערכו חיילי צבא דרום לבנון סריקות בבתים נטושים. חוליית מחבלים, שהסתתרה בבתים, ירתה לעבר אחד מחיילי צד"ל והרגה אותו.

מטען צד התפוצץ בסמוך לסיור צה"ל, לא הרחק מהעיירה בינת ג'בל. בתקרית נפצעו שני חיילי צה"ל, אחד בינוני ואחד קל. במקום נערכו סריקות, לגלות אם הוטמנו מטענים נוספים.

הוחזר אזרח סורי שחצה קו ההפרדה

מאת מנחם הורוביץ
סופר "הארץ" בצפון

האזרח הסורי שנתפס בסוף השבוע עם חברו, בעת שחצה את קו ההפרדה ברמת הגולן, שוחרר מבית החולים בצפת והוחזר לשלטונות סוריה.

שני צעירים סורים תעו, כנראה, בדרכם וחצו את גדר הגבול ברמת הגולן. כוחות הביטחון קראו להם לעצור, אך הם הוסיפו להימלט. אחד הצעירים נפצע מאש חיילי צה"ל והוא אושפז בבית החולים בצפת.

קובה מתירה לנציג ישראלי לבוא לכינוס

מאת זהר בלומנקרנץ

נציג ישראל הוזמן לראשונה רשמית לקובה, כדי להשתתף בכנס בינלאומי בנושא תיירות. גרשון מגון, יו"ר ארגון של סוכני הנסיעות והתיירות בישראל, הוזמן לכנס הבינ"ל שיתקיים בהוואנה בין ה־19 ל־24 באוקטובר. את הכנס מארגנת אופת"א, הפדרציה העולמית של ההתאחדויות סוכני נסיעות ותיירות.

במברק שהגיע למשרדי התאחדות סוכני הנסיעות והתיירות בתל־אביב, מבוקשת ... להנפיק אשרת כניסה לנציג ישראל ... לפני מועד יציאתם של נציגי ישראל לקובה.

התאונה שקטלה משפחה בערבה נגרמה מחוסר תשומת־לב רגעית של הנהג — סבורים במשטרה

ממשיכים לבדוק אם במכונית היתה תקלה מכנית ★ הנהג נחקר, עדיין בהלם ★ המשטרה הגבירה סיוריה בכביש הערבה

מאת איתן רבין
סופר "הארץ"

במשטרת מרחב הנגב ובמשטרת אילת סבורים עתה, כי הגורם לתאונת הדרכים הקטלנית שאירעה שלשום בכביש הערבה וכה נספו חמישה מבני משפחת אוחיון מבאר שבע, היה חוסר תשומת לב רגעית של הנהג. אך יחד עם זאת מסר אתמול סגן מפקד מרחב הנגב, סגן ניצב יוסף אבני, כי במשטרה בודקים גם אפשרות של תקלה מכנית ברכב.

אתמול בבוקר נחקר נהג המכונית, אלברט אוחיון, בבית החולים יוספטל באילת בו הוא מאושפז, על ידי בוחני משטרת אילת, אך דבריו לא הוסיפו להבהרת נסיבות התאונה. הנהג יישאר בבית החולים עוד 10 ימים לפחות.

במשטרת מרחב הנגב החליטו להגביר את הסיורים של ניידות המשטרה בכביש הערבה, בעיקר בקטעים "האדומים".

בעיר באר שבע שורר עדיין הלם ואבל כבד. גם אתמול התגודדו עשרות שכנים בבית מספר 94 שברחוב ביאליק בבאר שבע, מקום מגוריהם של משפחת אוחיון. גופותיהן של הנספות, האם איטה, שלוש בנותיה אריאלה, שגיא ושני, וכן האחיינית התיירת מקנדה ליאן הועברו למכון הפתולוגי ביפו.

הלוויות של הארבע תיערכנה בחדרה.

גופתה של התיירת ליאן אוחיון תוטס לקבורה, כנראה עוד היום.

נהג הרכב בו נספתו בני משפחתו: "לא זוכר כלום"

מאת איתן רבין סופר "הארץ"

"אני לא זוכר כלום, לא את המהלכים שקדמו לתאונה ולא מה שקרה אחרי. אני זוכר רק שהאוטו התהפך ולאחר מכן התדרדר וזה הכל" כך אמר אתמול בבית החולים יוספטל באילת אלברט אוחיון בן ה־46, נהג מכונית פורד קורטינה שבה ניספו כל בני משפחתו.

אלברט אוחיון שמע אתמול לראשונה על האסון הכבד שפקד אותו, רופאים בבית החולים יוספטל הגיעו אל מיטתו וסיפרו לו על האסון הכבד. אלברט נשאר בהלם ואמר "הלכה לי כל המשפחה, זה אסון. אסון, אסון".

גם חוקרי המשטרה התקשו אתמול לחקור את אלברט אוחיון אך לאחר חקירה ממושכת הצליחו להוציא מנהג הרכב מספר דברים לגבי התאונה. אתמול ביקרו בבית החולים בני משפחה, קרובים ועובדים מאגף הרווחה בעיריית באר שבע בו עובד האב כמדריך חבורות רחוב. כולם הומים מהאסון.

נהג ותיק בכביש הערבה: הדבר הראשון הוא הגורם האנושי

מאת איתן רבין
סופר "הארץ"

"על כל נהג המגיע לכביש הערבה לדעת, כי אם אינו נהג בעירנות מלאה, סופו שיתעורר בבית החולים באילת" — כך אמר אתמול אבי רמות, תושב קיבוץ יוטבתה, נהג אמבולנס 15 שנה ומי ששר את כביש הערבה ביום ובלילה.

בגלגולג: אחרי תאונות הדרכים הקטלניות בעת האחרונה, מבקר רמות, כנהג ותיק, את הליקויים הרבים בכביש הערבה, ההופכים אותו למלכודת מוות.

"הדבר הראשון הוא הגורם האנושי. אנשים מאבדים שיקול דעת, כאשר הם עולים על כביש הערבה. לא פעם אפשר לראות בכביש מכונית נופשים שהתהפכה. כשאתה מברר מה קרה, מסתבר לך, כי הנהג היה עייף. הנהגים בכביש הערבה מאבדים את העירנות, יורדים לבנקס ולא יודעים איך לעלות חזרה. פשוט לא מלמדים את זה בטסט".

אין שילוט

"לכביש הערבה אין שילוט. הבנקסים צרים והוא גבוה מעל הטופוגרפיה המקומית. בכביש מסוג זה יש לסמן שוליים שיהיו מספיק חזקים כדי לקלוט את הרכב היורד אליהם. נהגים שוכחים לקחת בחשבון כי משאיות וסמיטריילרים, המרבים לנסוע בכביש הערבה, גורמים לרוח חזקה. כאשר רכב פרטי נוסע לידם, יוצר הדבר מכת רוח גדולה, העלולה להיות לא נעימה.

כאשר נהג לא ערני מקבל מכת רוח, המסיטה אותו ממסלול הנסיעה, עלול הדבר לגרום לאסון. אף אחד לא טרח לדאוג לשילוט בכביש, המזהיר גם מפני רוחות צד.

לכביש עוד הרבה ליקויים. אפילו הנוף המשעמם יכול להיות גורם, המרדים את הנהגים. נראה, שאיש לא לקח בחשבון את אורכו של הכביש והסכנות הטמונות בו. כנהג אמבולנס, שפינה עשרות הרוגים ופצועים מכביש הערבה, יכול אני להמליץ שיש לתת עדיפות לכביש זה".

בכל כלי הרכב בקיבוץ יוטבתה הותקנו מזגנים

"זו שיטתנו בכביש הערבה"

מאת איתן רבין סופר "הארץ"

עקב ריבוי תאונות הדרכים שאירעו בשנים האחרונות בכביש הערבה וכתוצאה מהחום הכבד השורר בערבה, הנחשב כאחד מהגורמים לתאונות הדרכים, מקפידה מזכירות קיבוץ יוטבתה, על החלטה שקיבלה כבר לפני שלוש שנים, לפיה כל רכב של הקיבוץ חייב להתקין מזגני אוויר ברכב.

אבי רמות חבר קיבוץ יוטבתה מסר אתמול ל"הארץ": כל כלי הרכב בקיבוץ ממוזגים. זאת למעשה השיטה שלנו להבטיח את בטיחותנו בנסיעה בכביש הערבה.

"למפנה" במפד"ל: נפעל למניעת בחירתו של ח"כ המר במקום ד"ר בורג

מאת אילן שחורי
סופר "הארץ" לענייני מפלגות

ראשי סיעת "למפנה" במפד"ל התכנסו אתמול והחליטו לפעול בתנועה, למניעת בחירתו של ח"כ זבולון המר לתפקיד שר הדתות, במקום ד"ר בורג, במושב השני של ועידת המפד"ל ב־4 בספטמבר.

ועדת הי12, שהיא הגוף המנהל את הסיעה, החליטה לפעול גם בקרב סיעות וקבוצות נוספות במפלגה, כדי שלא יתמכו בהמר. לדעת אנשים הוועדה, אחראי המר לא פחות מבורג, להידרדרות המפד"ל ולירידת כוחה של התנועה בכנסת מ־12 ל־4 מנדטים.

ועדת הי12 התכנסה כדי להחליט, שרשאל ברנתן יסיר את מועמדותו לתפקיד המזכיר המדיני של המפד"ל. במקום זאת החליט לצאת בהחלטה נגד המר, הנמצא בימים אלה בנופש בשווייץ.

ישובים ערביים מברכים על החזרת שטח 9 לבעלי־הקרקע

מאת עטאללה מנצור
סופר "הארץ" בגליל

החלטת ועדת השרים, המבטלת את הצווי הצבאי של שטח תשע ומחזירה אותו לבעלי הקרקעות לשימוש חקלאי, נתקבלה בסיפוק רב בכפרים סכנין, עראבה ודיר חנא. אריק רז, יו"ר המועצה האזורית משגב, בירך בשלושת הכפרים ובירך את שכביר על סיום הפרשה.

הוועד הארצי של ראשי הרשויות הערביות קיבל החלטה המברכת את ועדת השרים על קבלת ההחלטה.

בירך בשם ערביי־ישראל

יו"ר הוועד, אברהים נמר חוסין אמר לסופר "הארץ", כי שילטון לשר עזר ויצמן ובירך אותו בשם כלל אזרחי ישראל הערבים על פתיחת דף חדש ביחסי המדינה עם אזרחיה הערבים.

חוסין אמר, כי החלטת ועדת השרים, בראשות ראש הממשלה שמעון פרס, נותנת מקום לתקווה כי ממשלת ישראל תפעל לגבש כלי כושה של האזרחים הערביים.

ראש המועצה המקומית בסכנין, מוחמד בשאם אמר, כי תושבי הכפרים באזור הגבו כאשר נודעה להם ההחלטה. "זה ויקרו החלק מתוקים, כמו בתנה גדול", אמר מוחמד גנאים.

פנו לפרס שינחה המשלחת לדרא"פ להתמקד בכלכלה

מאת ערבה אוירוזר

חברי הכנסת יאיר צבן (מפ"ם) ויוסי שריד (רצ), פנו אתמול לראש הממשלה בבקשה שינחה את המשלחת הכלכלית לדרום אפריקה להתמקד בנושאים כלכליים הקשורים ליהדות דרום אפריקה בלבד, ולא לעסוק ביחסים בין שתי המדינות ובנושאים נוספים.

"כאשר מדינות רבות במערב מתכוונות להטיל סנקציות על משטר האפרטהייד, יציאת המשלחת כשלעצמה היא שגיאה כבדה, ויש לעשות כל שניתן, כדי להמעיט את נזק הביקור. יציאת משלחת ישראלית בעת הזו לדרום אפריקה למשטר בוטעי לבן, היא עוד נקודה שחורה למשטר ישראל", כותבים חברי הכנסת צבן ושריד.

ערך את העמוד: חיים מל

מקור בכיר: אחריות כבדה על מתפרצים במחסומי צה"ל

מאת נדב שרגאי
סופר "הארץ"

חייל צה"ל הועמד לדין תשפט ל־18 יום מאסר על תנאי לאחר שנמצא אשם בירי לכיוון רכב של אנשי גרעין ידידו, כאשר ניסה הרכב לפרוץ שלשום בלילה מחסום של צה"ל, כדי להגיע לבית הכנסת העתיק שבעיר. החייל נמצא אשם בכך שירה תחילה לכיוון הרכב ורק אח"כ באוויר, בניגוד להוראות.

מקורות צבאיים מסרו אתמול את גרסתם לאירועי ליל שלשום, אשר במהלכם ניסו כ־200 מאנשי גרעין ידידו וחבריהם מגוש אמונים להגיע ברכב — דרך כבישים ראשיים ושבילי עפר, וברגל — דרך שרשרת ההרים ממצפה ידידו מזרחה — לאזור בית הכנסת העתיק של ידידו, בניגוד להחלטת הצבא, שאסר עליהם את הדבר.

נזיפה פורמלית למרות יריות האזהרה

וזו גרסת המקורות הצבאיים: "סמוך לשעה 25.00 ניסו שני כלי רכב, האחד מסוג פיג'ו והאחר מסוג טרנזיט, לפרוץ מחסום של צה"ל בכביסה לידידו. קצין שנקבא 200 מטר מערבית למחסום ניסה לעצרם, ומשלא נשמעו להוראותיו המשיכו בתנועה, ירה שתי יריות באוויר. הרכב המשיך בנסיעה הפרועה בכביש צר שלצידו מורד תלול, לעבר המחסום. חיילי המחסום ירו מספר יריות באוויר ולכיוון הכביש במטרה לעצור את הרכב. כתוצאה מכתז מהכביש נופצה שמשת הטנדר ויש אחד מיושביו נשרט קלות".

מקורות בכירים בצה"ל הוסיפו את הדברים הבאים: "פריצות והתפרצות דרך מחסומי צה"ל הינם מעשה מסוכן ביותר, המטיל על יוזמם אחריות כבדה, ועלול היה להביא לאובדן חיי אדם, דרך דריסת חייל, או נפילת רכב לתהום או תאונת דרכים או דרך פעולות בעקבות יריות חיילים".

דובר גוש אמונים אומר, כי אין לגרעין ידידו או לתנועתו דבר נגד צה"ל, אשר אותו הם מכבדים ומעריכים, אולם במקרה הנוכחי פעל הצבא שלא כהלכה. דובר הגוש, נועם ארנון, מוסיף ואומר, כי ידידו איננה "מחוץ לתחום". עד שלא תאפשר הממשלה ליהודים להתיישב באיזור ולהסתובב בו באופן חופשי, נמשיך לנסות ולהפגין נוכחות במקום", אמר נועם ארנון.

3 שוטרים נפצעו בפיצוץ מטען־נפץ בסדנת נפת עזה

מאת איתן רבין

שלושה שוטרים מקומיים ממשטרת נפת עזה נפצעו אתמול בבוקר, בהתפוצץ מטען חומר נפץ מאולתר בסדנת המשטרה בנפה.

לבוא עם להרגיש בלי. ילדים.

גן בי מוריה
טבריה

בחודשים יולי־אוגוסט
כל המלון במה — לילדים:

★ שרי אורי ומיכאל, בוגרי "בית צבי" מפעילים משחקים ויוצרים עם הילדים כל היום
★ שעת מנוחה וסיפור בצוותא — במנה השקטה.
★ — ולפני השינה — מיני דיסקו.

ולהורים — פינוק בראש שקט ללא דאגה

לבעלי ויזה ישראכרט, דיינרס שלושה תשלומים שיקליים חודשיים.

הזמנת מקומות במרד הזמנות טל: 03-219166, 03-217088.
מלון גני טבריה מרד הזמנות: 057-84351, 057-84411.

מלונות מוריה

במלון מוריה ים המלח

נופש ב־
59.-
ש"ח בלבד

מלון הפאר מוריה ים המלח מציע לישראלים נופש בסגנון אחר באוגוסט 86.

59.— ש"ח בלבד לאדם בחדר זוגי ללילה כולל ארוחת בוקר

18.— ש"ח בלבד לילד עד גיל 18 בחדר ההורים ללילה כולל ארוחת בוקר

25.— ש"ח בלבד תוספת ליחיד ללילה

25% הנחה על האקסטרות (מזון ומשקאות)

25% הנחה על טיפולי הכיף במרכז הפינוקים

אצלנו הכל בהישג יד:
מרכז פינוקים — מסג', בריכות פנימיות, בוץ, שיאוף אדים, ועוד...
חוף ים פרטי, מגוון מסעדות, חדרים מפוארים — מצוידים בטלביזיה צבעונית ווידאו במעגל סגור.

והכל ב־ **4** תשלומים שיקליים חודשיים

לילדים... אגמון דואגים לשלל פעילויות
למבוגרים... אגמון מארגנים ערבי בידור ומופעים

★★★★★
מלון מוריה ים המלח

מינימום שהייה במבצע — 3 לילות (4 ימים) ● מסלולי התשלומים לשלושים באשראי, כרטיסי אשראי ישראכרט ויזה ● מספר המקומות מוגבל. ● המחירים נתונים לשינוי בהתאם לבדיקות הבטלה וכוללים 15% מע"מ.

זוהר הים המלח
פרטים והזמנות: במלון — 057-84221 2
במלונות מוריה, בתי הזמנות תל־אביב — 03-219166, 217088

מלונות מוריה — חופשה של טעם ליותר מפעם

מלון "מצפה הימים"
דיאטות יופי והרזיה
התאריך הקרוב 11.9.86 — 7.9.86
בפיקוח רפואי צמוד

קוסמטיקה אמבטיות צמחים, מסג'
רפלקסולוגיה, ג'קוזי, סאונה, פדיקור, מניקור
התעמלות, חדר כושר

פרטים: טלפון: 069-37013-4
מלון "מצפה־הימים" בכביש ראשפינה צפת

המרכז לקשרי תרבות, מדע ותיירות יפן־ישראל
רח' ז'בוטינסקי 105, תל־אביב טל: 03-440287, 03-5461529

יפן והמזרח הרחוק

בחודשים ספטמבר, אוקטובר ונובמבר מתקיימים בחסות המרכז לקשרי תרבות, מדע ותיירות יפן־ישראל סיורים מרהיבים לישראלים ל־17—30 ימים לכל המזרח הרחוק (כולל: הודו, קאשמיר, נפאל, ציילון, תאילנד, פיליפינים ועוד...) — במסלולים המעניינים והמלאים ביותר המוצעים כיום בארץ.

הסיורים מלווים ע"י צוות מדריכים מנוסים ומומחים למזרח הרחוק (כולל הצטרפותו של פרופ' יעקב רז במלווה־מומחה בוכף ביפן).

הסיורים מוזלים במאות דולרים, בסיוע חברות וגופים מיפן.

מועדי יציאה: 9.9.86, 16.9.86*, 23.9.86*, 3.10.86, 6.10.86*, 18.10.86*, 24.10.86*, 3.11.86, 18.11.86

הערה: לסיורים המסומנים ב(*) — נותרו מספר מקומות בלבד.

טיולים נוספים: טיולים לכנסים רפואיים והנדסיים (אוקט' ונוב'), טיול לחברי הקיבוצים (נובמבר), טיול מיוחד של 21 ימים ביפן (ארקס), טיול לשומרי מסורת (נוב'), טיול לנבים (נוב'), טיול למרכז הפולקלור ונראות הטבע בציילון, הודו ונפאל (דצמבר) ועוד.

ייעוץ וסיוע גם למטיילים באופן עצמאי (כולל סיוע באשרות כניסה להודו, שיזואן וכד', סיוע בשיטות מוזלות ועוד...)

מידע נוסף ניתן לקבל במרכז לקשרי תרבות מדע ותיירות יפן־ישראל
רח' ז'בוטינסקי 105 ת"א טל: 03-5461529, 03-440287 (03-251543)

שירותי התיירות: ברשיון משרד התיירות מס' 384/ב

חגיגה של נופש ב־35 ש"ח

לאדם בחדר זוגי
כולל לינה
וארוחת בוקר

חגיגה זו היא שלך
במלון של חמישה
כוכבים
בניהול הרשת
הבינלאומית

נוף מרהיב של
ירושלים
ושל מדבר יהודה.

חוויות קולינריות
בינלאומיות. בוקר
צהריים וערב.
והרוך - פינוק אמיתי.

לרשותך מגרשי טניס
ובריכת שחייה.

חגיגה זו - שלך:
התקשר איתנו עוד
היום.

HOTEL
INTER•
CONTINENTAL
Jerusalem

הר הזיתים
ת.ד. 19885
ירושלים טל: 02-282551

בבכורה ארצית חגיגית
בנוכחות ראש הממשלה, מר שמעון פרס

קבוצת קנון מתכבדת להציג את
פלסידו דומינגו
בסרטם של גולן־גלובוס בבימויו של
פרנקו זפירלי

יצירת־המופת של ורדי
אותלו

בתיאטרון ירושלים על שם שרובר
כ"ה באלול תשמ"ו, 29 בספטמבר 1986, בשעה 7 בערב
אירוע־התרמה בחסות
אגודת שוחרי האוניברסיטה העברית בירושלים

פלסידו דומינגו ופרנקו זפירלי יקבלו אישית במעמד זה את התואר
"עמית כבוד של האוניברסיטה העברית" בטקס מיוחד קודם להקרנת הסרט

כל ההכנסות קודש
לקרן מלגות על שם מנחם גולן ויורם גלובוס
באוניברסיטה העברית בירושלים

קבלת־פנים לקהל לאחר הקרנת הסרט

הבטח את השתתפותך באירוע מיוחד וחגיגי זה והזמן מקומות בהקדם
טל. 02-632587 או 653291 שלוחה 27, או במשרד אגודת שוחרי האוניברסיטה,
בנין סורה־סנטה, רח' קרן היסוד, בימים א'—ה' בין השעות 9:00—14:00.

مكنز من الأصل

صكذا من الاجل

שערי המניות 7.8.86

בנקים שאינם נכללים בהסדר ההצמדה

שם המניה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
אגוד ש	16800			+100	+0.6	+1
השקעות 0.1	1045		936	+25	+2.5	+686
השקעות א 0.5	705		4300	-31	-4.2	-3460
השקעות אפ 2	760		2830	+9	+1.2	+1155
כללי לא בהסדר	26440		41	-10		-45
בנק צפאמר 1.0			—	הפסקת מסחר		—
בנק צפאמר 5.0			—	הפסקת מסחר		—
בנק צאמר אפו			—	הפסקת מסחר		—
בנק בינלאומי 05	3690		2520	+40	+1.1	+1532
פ.ב.י. 0.5	4280	תב	5882	+211	+5.5	+17895

בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה

שם המניה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
אדיבי רג 100.0	79070		393			
אדיבי ב 100.0	79199			-1		-17
אדיבי בב א	490000	שב				
אגוד 0.1	58600		102	-190	-0.3	-96
דיסקונט ב	100000		1	-1000	-1	-7
דיסקונט א	99900		249			
דיסקונט שה ב	11760		35	-100	-0.8	-33
המזרחי ש	32400		419	-200	-0.6	-642
המזרחי ב	32550		7			
המזרחי שה 9	14740		5	-10	-0.1	-5
הפועלים מבב	713500					
הפועלים ש	53660		784	-100	-0.2	-1332
הפועלים ב	53070		435	-30	-0.1	-238
כללי א 1.0	137100		80	-1000	-0.7	-30
כללי שה 5	103800	שב				
כללי שה 7	6530		1	-50	-0.8	-1
כלל 0.1	34840		1457	-200	-0.6	-686
כלל שה 11	13080		91	+70	+0.5	+164
מימון וסחר 1.0	45610			+10		+8
מימון וסחר 5.0	25650	שב				

בנקים למשכנתאות

שם המניה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
אדנים 0.1	13700		71	-299	-2.1	-86
לאומשכנ ש	5118		381	+98	+2	+659
לאומשכנ ב	5020		66	+60	+1.2	+600
כרמל ש	4240		48	+40	+1	+50
כרמל שה 1	3048		87			
בנין ב' 5.0	7000		5.5			
פת משב ש	1540		1090	+10	+0.7	+606
משכן ב ש	2127		189	-112	-5	-847
טפחות 0.1	7700		133	+100	+1.3	+125
טפחות מבב ש	14050		28	-450	-3.1	-25
טפחות רג ש	13150		29	-50	-0.4	-22
טפחות שה 1	7800		40	-100	-1.3	-40
טפחות שה 2	4006		40			
יעסור 1.0	1580	תב	160	-150	-7.6	-469
יעסור 5.0	718	תב	646	-57	-7.4	-2826
מדב 1.0	5200		358	+200	+4	+1002

מוסדות מימון

שם המניה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
שלמון אש	367		1554			+746
החקלאות מבב א	42897	לב				
החקלאות מבב ג	156345	לב				
לאומי תעש' א ש	6080		85	+15	+0.3	+15
פתוח תעש' מבב	63900	לב				
פת תעש' בב ג	372900	לב				
פת תעש' בב 11	228540	לב				
פת תעש' בב 111	230000	לב				
פת תעש' בב ד	239400	לב				
פת תעש' בב דד	67072	לב				
מרס קבלנים 5.0	390		3041	+2	+0.5	+1681
תיירות בב	188080	לב				
כלל ליסינג 0.1א	13680		50			+68
כלל ליסינג בב0.5	10150		175			-64
כלל ליסינג אגוח	18555		170	+5	+0.1	+1
איגוד	231		12350	-6	-2.5	-8413

ביטוח

שם המניה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
ארדם 0.1	872		245	+8	+0.9	+2
ארדם א 0.5	452		680	-4	-0.9	-1040
בטוח משנה 0.1	516		464	-5	-1	-7
בטוח משנה 0.5	167		5116			-2448
הדר 1.0	310		1857			-579
הדר 5.0	191		5185	+4.5	+2.4	+6300
הסנה ש	485		15248	+4	+0.8	+4572
הפניקס 0.1	720		564	+11	+1.6	+514
הפניקס 0.5	390		2260	+11	+2.9	+1586
המגשר-הראל 1.0	6330		30	-30	-0.5	[illegible]
המגשר-הראל 5.0	2750		50	-30	-1.1	-50
מנורה 1.0	8000		19	+100	+1.3	+119
מנורה 5.0	3135		60	-165	-5	-70
סהר 1.0 ג	4000	תב	96	-232	-5.5	-175
סקוריטס 0.1	2516		360			-97
צור ש	328		3211	-2	-0.6	-3845
ציון החזקות 1.0	8527			-5		-20
ציון החזקות 5.0	2235		40	+30	+1.4	+40

מסחר

שם המניה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
אינטר גאנה 1 ש	4420	שב				
אינטר גאנה 5 ש	1065		76	-4	-0.4	-75
מגוד עזרא 1.0	4580		45	+100	+2.3	+200
מגוד עזרא אפ 1	4540	שב				
סחה 1.0			—	הפסקת מסחר		—
סחה 5.0			—	הפסקת מסחר		—
כלל סחר	1267		3854			-226
קריסטל 1.0	7700		32			
רסק 0.1	35000					
רסק 0.5	9200		20			+10
שופרסל א 2.0	5570		1367	+230	+4.3	+2654
שופרסל ב 10.0	3600		1703	+60	+1.7	+2980

שירותים

שם המניה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
דלק ג ש	3100		1506	+5	+0.2	+1656
הראל 1.0			—	הפסקת מסחר		—
הראל 5.0			—	הפסקת מסחר		—
משאבת הספקה 0.1	14390	תב	98	+1127	+8.9	+197
משאבת הספקה 0.5	4209		89			
קרור 0.1	2200		439			
קרור 1.0	325	תב	6808	-26	-7.4	-7848
חברת החשמל 0.1			—	הפסקת מסחר		—
מוסר עיבה 0.1	4500		99	+120	+2.7	+209
מוסר עיבה 0.5	1380		1400	+15	+1.1	+5075
קונטרוקם 0.1	1800	תב	319	-150	-7.7	-686
קונטרוקם 0.5	1361		850			-98

מלונות ושירותי תיירות

שם המניה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
קופל 1.0			—	הפסקת מסחר		—
קופל אפ 1			—	הפסקת מסחר		—
גלי זהר 1.0			—	הפסקת מסחר		—
גלי זהר 5.0			—	הפסקת מסחר		—
מלונות דן 1.0	3505		3	-85	-1	-3
מלונות דן 5.0	2600		9	-40	-1.5	-9
חוף האלמוג 1.0			—	הפסקת מסחר		—
כנס מר 1 ש	2530		1			
מלונות הירדן	3150		131	-11	-0.4	-152
מלונות יהלום 1			—	הפסקת מסחר		—

מחשבים ושירותי מחשבים

שם המניה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
דטה מיכון 1.0	3790		200	+90	+2.4	+198
ת.ו.ל.ק. 1.0	13830		12	-20	-0.1	-4
יעבא 1.0	3550		37	+39	+1.1	+69
יעבא אפ א	3219		50			
כלל מחשבים 1.0	10400		141	+400	+4	+423
מ.ל.ל. 1.0	13740	תב	78	+870	+6.8	+79
מ.ל.ל. 5.0	4790		50	-20	-0.4	-31
משוב מחשבים 1.0	2265		129	+8	+0.4	+21
ניקוב מחשבים 1	8500		44			
ניקוב מחש' 5	6500		107			-26
תים מחשבים 1.0	1750		217			+42
תים מחש' 5.0	17020			+20	+0.1	+6

נדל"ן, בינוי ופיתוח

שם המניה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
אברהם בינוי ש			—	הפסקת מסחר		—
אברהם בינוי 5ש			—	הפסקת מסחר		—
אזורן 1.0	990		707	-9	-0.9	-479
אזורן 5.0	422		762	-1	-0.2	-562
אזורים 1.0	609		5567	-8	-1.5	-2574
אילון 1.0	432		7361	+1	+0.2	+6439
אילון אפ 1	1709		1169	+9	+0.5	+27
אל-רוב 1.0	3456		20	+2	+0.1	+28
אמבנים 1.0	2432	מב		-128	-5	-690
אפריקה 0.1	34550		215	+600	+1.8	+191
אפריקה 1.0	23900		350	+400	+1.7	+456
ארזים	2050		1240	+50	+2.5	+1726
ארלון 0.1	2275		383	-85	-3.6	-623
ארלון 0.5	1250		848	-10	-0.8	-692
בן-יקר גת 1.0	3150		160	-40	-1.3	-19
ברנמיץ 1.0	3110		122	-90	-2.8	-139
ברנמיץ 5.0	2040	תב		+120	+6.5	+90
דנקנר 1.0	4032		322	-40	-1	-119
דורקר 1.0	432		700	-19	-4.2	-1300

שם המניה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
חוזק 5.0	330		344	-8	-2.4	-204
חוזק אפ 1	237		3	+7	+5	+437
ודק 0.1	6150		35	-150	-2.4	-71
ודק 0.5	4010		170	+28	+0.5	+48
המכלול 1.0			—	הפסקת מסחר		—
המכלול 5.0			—	הפסקת מסחר		—
ת.ל.ב. 0.1			—	הפסקת מסחר		—
ת.ל.ב. 0.5			—	הפסקת מסחר		—
גבעם תבין	2681		2039	+21	+0.8	+999
גבים 0.1	4475		423	+24	+0.5	+221
גבים 0.5	2575		946	+25	+1	+896
הכשרת הישוב ש	52300		564	+1800	+3.6	+848
ישפר 0.1	2700		512			-382
ישראלום 1.0	1360					+1
ישרס 10.0	12200		61	-470	-3.7	-67
כנף פתוח 1.0	7369		10	-1		-5
כלל בנל ז	375		11408	-1	-0.3	-4762
לומיר 1.0	3999		208			+182
לומיר 5.0	1485		93			+157
מ.ת.ב. 1.0	388		11573	+14	+3.7	+14824
מגורי ביה 1.0	640		3517	+2	+0.5	+1613
מגורי ביה אפו	568	תב	2452	+40	+7.7	+5533
מודל בנין			—	הפסקת מסחר		—
מישגאל 5.0	271	תב	4963	-17	-5.9	-4305
מנרב 5.0	760		957			+95
מרלו 1.0	528		300	-1	-0.2	-191
לוינשטין 1.0	390		735	-13	-3.2	-735
לוינשטין 5.0	110		8690	+1	+0.9	+1859
ליסקיין 1.0	1064		506	-1	-0.1	-783
ליסקיין 5.0	470		1883	-25	-5.1	-2243
באות אביב 0.5	6180		321	+188	+3	+249
נכסי אורים	693		374	-8	-1.1	-1069
מר התוקות 1.0	11550		35	+450	+4.1	+70
מר התוקות 5.0	7778		94	+1		+37
סופי 1.0	4160					-2
סופי 5.0	2650		300			
עמי ונלע מר 1 ש	827	קב		+39	+5	+11509
עיד 5.0			—	הפסקת מסחר		—
קסריה 0.1	1701		50	-49	-2.8	-150
קסריה 0.5	874		1928	+12	+1.4	+1334
רמבין 1.0	3380		685			+569
רמבין 5.0	2255		1077	+55	+2.5	+1247
רסק מבנ	8795	תב	167	-900	-9.3	-183
רסק רג	9020		202			+146

חקלאות

שם המניה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
מטע הדר 0.1	2760		150	-88	-3.1	-654
מטע הדר 0.5	2000			-45	-2.2	-678
מהדרין 0.1	6970		50	-40	-0.6	-126
נכסי הדרים 1.0	1108		900	-17	-1.5	-1466
פרי אור 0.5	2815		175	-20	-0.7	-205
שבהר 5.0	18140	תב	158	+1580	+9.5	+513

דחפון
שרות הודעות סלולרי של דחפון
לבעלי כרטיס אשראי
03-611001

מזון וטבק

שם המניה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
אסם	1460		250	+10	+0.7	+82
גולפרוסט 1.0	2772		409			
גולפרוסט 5.0	1695		990	-5	-0.3	-17
גולפרוסט אפ 1	1500		115	-50	-3.2	-183
דובק כב ש	3380		321	-30	-0.9	-350
דובק כב מ	5400		16			-16
טלכל 1.0	604		887	+24	+4.1	+1693
טלכל 5.0	420		376	+10	+2.4	+1348
פרי-גן 1.0	1716		698			
פרי-גן 5.0	1333		322	-12	-0.9	-250
ממבר בירה 1.0	15400		5	-50	-0.3	-10
ממבר בירה 5.0	10350		53	-151	-1.4	-55
יבוד 1.0	1650		838	+11	+0.7	+992
יבוד א 5.0	895		1862	-25	-2.7	-2212
מן 1.0	9001		10	+1		+9
מן 5.0	5141					
מגפרוס 1.0	7800		19	+30	+0.4	+285
עלית	13386		50	+56	+0.3	+10
עסיס ב 0.5	14800	תב	[illegible]	[illegible]	+6.9	+99
אנגל שקל 1	2780	קב		+132	+5	+1388
שמן מבב א	3800		5594			

טכסטיל והלבשה

שם המניה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
אגד מר 1 ש	845		1333	+5	+0.6	+452
אופס 1.0	900		1046	+5	+0.6	+318
אופנת ברוך 1.0	2552		100			+91
אופנת ברוך 5.0	1850	תב	250	+128	+7.4	+400
אתא 1.0			—	הפסקת מסחר		—
אתא אפ 1			—	הפסקת מסחר		—
ארגמן רג ש	12420		132			+8
דלתא-גליל 1.0	4280		1253	+60	+1.4	+739
דלתא-גליל א 3.0	3100		470			+86
מטוית מאור 1	1700		50	-10	-0.6	-49
מטוית מאור 5	994		131			
מטוית מאו אפו	870		1	-10	-1.1	-249
וישלבון 1.0	1140		501	+35	+3.2	+708
וישלבון 5.0	740		142	+13	+1.8	+303
הדינון 1.0	4090		140			
זקית 1.0	3940		295	-160	-3.9	-474
זקית 5.0	3000		419	+100	+3.5	+859
לודזיה 0.1	1700	תב	1654	-120	-6.6	-2664
לודזיה 0.4	840		1621			-1320
ליבת 1.0	590		3398	+1	+0.2	+141
מיט גליקו	862		684	+41	+5	+470
מקסימ 0.1	24300		51	+300	+1.5	+48
מקסימ 0.5	11400		156			-55
עיט 1.0	10850		62	-550	-4.8	-62
עיט 5.0	5580		22	-244	-4.5	-82
עמק פרינה 1 ש	1700		496	+1	+0.1	+432
פולגת א 0.1	3170		786	+40	+1.5	+806
פולגת ב 0.4	2090		3071			
פוליגון א 0.5	7760	תב	165	-450	-5.5	-217
פרגוד	2115		345	+39	+1.9	+798
כיתן סבינה	12510	שב				
תעש הנורון 1.0	3618		228			-110

מתכת ומוצריה

שם המניה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
אקסטבן 5.0	2916	מב		-153	-5	-855
אורדן 0.1	9580		84			-89
אורדן 0.5	7720		2			

תעשיות שונות

שם המניה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
אלבית 1.0	4910	שב				
אלבית 5.0	3295					
כבלים ש	15200		7	-150	-1	-8
התבף 1.0	6580		10	-152	-2.5	-25
התבף 5.0	3480	תב	151	-311	-8.4	-151
זיקה 1.0	5405		654	+5	+0.1	+13.5
זיקה 5.0	2760		275	+100	+3.8	+249
קפסאות מה 1.0	1298		5718			-302
קפסאות מה 5.0	870		380			-476
מתכת מרום 1.0	2250		432	-90	-3.9	-492
כבלי ציון 1.0	2699		330	+4	+0.2	+101
כבלי ציון 5.0	1055		4624	+10	+1	+5975
כבלי ציון אפו	720		2415	+20	+2.9	+2052
מודקן 1.0			—	הפסקת מסחר		—
מודקן אפ א			—	הפסקת מסחר		—
קרטבי 1.0	860		516			-416
קרטבי 5.0	489		1614	+15	+3.2	+2870
נחושתן 0.1	16450		11	+100	+0.6	+48
נחושתן 0.5	6501		75			+41
פקר פלדה 1.0	7600		191	+100	+1.3	+60
קינג 1.0	1200		230	+10	+0.8	+220
קינג 5.0	665		592			-92
קליל 1.0	3990		50	-80	-2	-200
קליל 5.0	1970		100			-32
שלמות 5.0	2120		215	+30	+1.4	+245
תעשיות לכיש 1.0	1200		230	-39	-3.2	-302
תעשיות לכיש 5.0	580		1000			-1000

חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה

שם המניה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
אלביט 3.0	376500		14	+1000	+0.3	+18
אלקו 0.1	6400	תב	56	-364	-5.4	-60
אלקו 0.25 ש	3350		352	+21	+0.6	+40
אלקו 0.25 ב	3319		100			
אלקטרה 0.1	14400		38	-100	-0.7	-14
אלקטרה א 0.5	7650		271			-101
אלרון 3.0	380000		10	-900	-0.5	-14
אריית 1.0	27200		65	-300	-1.1	-60
כלל תעש אלק	2011		785	+16	+0.8	+2834
מסקנדניקס 1.0	2065		1544			-203
מסקנדניקס 5.0	1381		1947	+66	+5	+4165
מיכמנגר 1.0	556	תב	4323	+50	+9.9	+3741
מיכמנגר 5.0	287	תב	11974	+16	+6.9	+21069

שם המניה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
זיקלון 1.0	2563		137	+113	+5	+305
זיקלון 5.0	1030		342			-342
קנבסקין אלול 1.	5190			+200	+4	+7
קנבסקין אלול 5.	3346	שב				
תאת 1.0	3759		57	-21	-0.6	-274
תאת 5.0	1500		752			-120
תאת אפ 1	11780		4	-620	-5	-4
תדיאה	4730	שב				

מוצרי בניה

שם המניה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
א.ב. תעשיות 1.	810		1693	-4	-0.5	-1115
אלקול 5.0	10261		174	-239	-2.3	-204
אקרשטין 1.0	1680		434			-112
אקרשטין 5.0	1215		670			
בטון תעיר 1.0	10100					
בטון תעיר 5.0			—	הפסקת מסחר		—
בר-טן 1.0	1200	תב	113	+98	+8.9	+240
בר-טן 5.0	375	תב	734	+24	+6.8	+934
טרומאבכנן 1.0	7010					
טרומאבכנן 5.0	2246		114	-5	-0.2	-63
מ.ל.ב. 1.0	1025		485	-5	-0.5	-372
מ.ל.ב. 5.0	542	תב	24	-56	-9.4	-24
מגדל השק בתעש	5500	תב	100	+450	+8.9	+152
מונציקה ולפבן 1	16000	לב				+5
מונציקה ולפבן 5	14200		5	-117	-0.8	-5

כימיה, גומי ופלסטיק

שם המניה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
אבן 5.0	10990		67			-7
אליאנס ב	3100		573	+49	+1.6	+587
גל תעשיות 1.0	10600		16	-100	-0.9	-16
גל תעשיות 5.0	5650		113			-113
דקסטר 1.0	3250		57	-147	-4.3	-252
דשנים 0.1	5377		55			
דשנים 0.5	1130		1854	-32	-2.8	-1118
חיפה כמי 10.0	565		18150	-10	-1.7	-7851
כתב ש	57700		314	+2200	+4	+660
כתב אפ 4	52300	תב	38	+2800	+5.7	+59
ליבסקי 1.0	1450		230			-112
ים המלח	15970		1770			-730
פטרוכימים 10.0	598		20492	+8	+1.4	+12456
מקסימה 1.0	7391	שב				
מקסימה 5.0	2761		481			+143
מקה כמיקל 1.0	3200		55	+50	+1.6	+116
נגב 1.0	9600		85	+420	+4.5	+156
נגב 5.0	6450		90	+265	+4.3	+186
קוס כימיקל 1.0	6250		40	+10	+0.2	+8
ת.ג.ל. 1.0	4725		164			-139
ת.ג.ל. 5.0	3810		179			-179
תיא 5.0	8850		150	+170	+2	+257
פרוטארום 10.0	11050		106			+94
תרו א 5.0	4830		386			+32

עץ, נייר ודפוס

שם המניה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
רשרון 1.0	6060	בז	108	+60	+1	+51
רשרון 5.0	3015		50			
תמנ. 1.0	11674	תב	484	+1061	+10	+566
יעה 1.0	3800		211	-200	-5	-166
לבידי אשקלון 1	436		1659			+820
לבידאשקלון אפו	681		201	-20	-2.9	-439
מלס ב 0.5	25500		17	+300	+1.2	+6
מפעלי ניר 10.0	202500		70	-50		-47
סקורסיה 1.0	3640		484			+55
רים 0.1	4560		15			
רים 0.4	2380		140	-60	-2.5	-86
תעל ב 0.2	11840		84	+200	+1.7	+72
אבריק 1.0	3564		56	-114	-3.1	-14
אבריק 5.0	1986		340	-35	-1.7	-831
המישה יוד	2700		18	-40	-0.5	-10
הגמלק 1.0	7380		14	-150	-2	-17
הגמלק 5.0	3900		27			-27

השקעות בתעשיה

שם המניה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
מרכזית ב 0.1	6680		298			+2
סר בב' ש	4750000		.4			
כלל תעש' 1.0	1270		7426			-5481
מגורי טכנולוגיה	409		1190	-15	-3.5	-3650

חברות השקעה

שם המניה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
אגמק ש	4760		86			-71
אדיבי פתוח 2.0	3600		1219			-541
אינקובה 0.1	1800		497			
אינקובה 0.5	899		2367	+29	+3.3	+562
אלגר ש	8850		82	+50	+0.6	+40
אלגר מ	6827		33	-30	-0.4	-33
אלגן ש	2770		1674	+30	+1.1	+1072
אלגן מ	2840		215			+35
אמישר בב			—	הפסקת מסחר		—
אמיק 1.0			—	הפסקת מסחר		—
אמיק 5.0			—	הפסקת מסחר		—
בהלת 1.0	1268	שב				
חברה לישראל 1.0	8200		1025	-51	-0.6	-1141
חברה לישראל 5.0	5399		1763	-189	-3.4	-1044
חלמטן 0.1	114000		.1			
חלמטן 1.0 ש	23400		75			+87
אשדת א 0.5	12550		105	-30	-0.2	-12
פועלים השק ש	5290		897	-10	-0.2	-566
כלל השק			—	הפסקת מסחר		—
דיסקונט השק ש	2290		4875	-5	-0.2	-804
מזרחי השק ש	15557		10			-9
מר השקעות 12.0	9950					
חדרון 1.0	1870		121	-11	-0.6	-106
חדרון 5.0	665		1376	-30	-4.5	-2111
ישום השקעות	255		19091			-3605
יעה ש	9650		77			-81
ירדן א 0.1	3875		232			
כלל 10.0	787		5102	-5	-0.6	-2732
כלל 50.0	630		325	-10	-1.6	-707
לבוקי 0.1	8701		10	+105	+1.2	+85
לבוקי 0.1	2700		410			
מזר 0.1	750		7055			
מזר א 0.5	409		4896	+10	+2.5	+2896
עד השק ב 0.1			—	הפסקת מסחר		—
עד השק ג 0.5			—	הפסקת מסחר		—
מו השק ש	6090		244	-300	-4.7	-629
מבנה א 0.1	9200		90	+100	+1.1	+37
מבנה 0.5	5435		282	-25	-0.5	-95
מריון ב 2.5	3650		577			-199

מחקר ופיתוח

שם המניה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
אמצעים מתוחכ			—	הפסקת מסחר		—
גליל טכנולוגיות	430		2446	-16	-3.6	-2734

חיפושי נפט

שם המניה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
דלק חיפושים 1.0	3162		545	-118	-3.6	-610
דלק חיפושים 5.0	1554		828			+585
דלק חיפ' אפ 2	944		391			-56
מ חיפושי נפט	13000		50	+300	+2.4	+40
נפאויל 1.0	1755		238	+75	+4.5	+198
נפאויל 5.0	980		159	+25	+2.6	+201
יואל 5.0	1400		1018	+20	+1.4	+493
מ.נ.נ. 1.0	2731		15	+31	+1.2	+485
מ.נ.נ. 5.0	1250		796			-501
נפאויל ב 0.5	4800		181	+50	+1.1	+68
נפאמריקנה 1.0	260		864	-1	-0.4	-605
נפאמריקנה 5.0	162		2060	-5	-1.8	-1828
נפטא ש	1640000		1	+80000	+1.9	+1

סחורות במט"ח

שם המניה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
בית ב	228					

שערים בינבנקאיים

אתמול, צהריים, 7.8.1986 באירופה

מסירה מידית (ספוט)

$ ארצות הברית	ל"ש שטרלינג	1.4770/1.4780
מרקים גרמניים	ל"ש ארה"ב	2.0670/2.0680
פלורינים הולנדיים	"	2.3325/2.3335
פרנקים שווייצריים	"	1.6660/1.6670
פרנקים בלגיים	"	42.77/42.81
פרנקים צרפתיים	"	6.7160/6.7190
לירטות איטלקיות	"	1423.00/1423.75
ינים יפאניים	"	153.60/153.75
$ ארצות הברית	ליט.ד.ר.	1.1989/1.1995

שער הזהב $ ארה"ב אונקיה לזהבן מקסיבג 360.85

מסירה מאוחרת (פורוורד)

	$/ליש"ט	מ"ש/$	מרק/$
1 ח':	1.4724/1.4737	1.6632/1.6647	2.0685/2.0648
3 ח':	1.4645/1.4655	1.6579/1.6594	2.0572/2.0587
6 ח':	1.4526/1.4540	1.6503/1.6523	2.0480/2.0497

הנתונים נמסרו על־ידי בנק דיסקונט לישראל בע"מ

גלגל הבורסה / יהודה שרוני

עליות שערים סלקטיביות

שבוע מסחר המסחר בבורסה, הסתיים אתמול במגמה מעורבת עם נטיה לעליות שערים. מניות המגזר שירדו בתחילת השבוע בצורה תלולה, עלו חזרה במהלך השבוע, אך ירדו במעט. באגרות החוב הדולריות היתה מגמה חד משמעית של ירידות, הרוכז הרגש כיוב מדרות והאגרות. התנהגות המשקיעים באפיקים הדולריים, מעידה על מבוכה ועל חוסר הבנה המגמת לצעד שנקט בנק ישראל בהצמדת את השקל לסל המטבעות. המניות המשפיעות עודדו את המשקיעים. כשעלו השבוע ב-4.24 אחוזים בממוצע, גם היקפי מחזורי המסחר, גדלו לעומת השבוע שעבר. אתמול הסתכמו המחזורים ב-5.6 מליון דולר. הפעילים העיקריים בשוק המניות השבוע היו בגיבי קרנות הנאמנות, והדבר בא לידי ביטוי בעליות שערים גבוהות יחסית במניות הבנקים.

	מדד יומי	שינוי ב-%
מדד מניות כללי	115.91	-0.07
כללי ללא בנקים	137.93	+0.24
מדד אג"ח כללי	110.03	+0.01
אג"ח צמוד מדד	111.11	+0.04
אג"ח צמוד מט"ח	96.85	-0.15

פ.ב.י. עלתה ב-5.5 אחוז

מניית פ.ב.י. עלתה אתמול בשיעור גבוה מהרגיל, זאת בעקבות פירסום התוצאות העיסקיות החצי שנתיות של החברה, שהצביעו על עלייה ברווחיות. ביקוש גדול מה-רגיל הביא לעליית שערה של המניה ב-5.3 אחוזים. במניות הבנקים בהסדר נרשמה אתמול יציבות עם נטיה לירידות שערים. ירידה חדה יחסית נרשמה למניית הסטוק של בנק לאומי. מחזור המסחר במניות הסתכם אתמול ב-1.5 מליון דולר. רמת התשואה לפדיון של מניות ההסדר שעלתה בתחילת השבוע ל-16 אחוז, ירדה בהמשך ל-14.5 אחוז.

נמשכות עליות השערים במבטחות

עליות השערים הגבוהות מהרגיל במניות בעלות רמת הסחירות הגבוהה, נמשכו גם אתמול. הדבר ניכר בקבוצה של מניות המוחזקות בעיקר עם קרנות הנאמנות של הבנקים הגדולים. מניית שמוסיל א' עלתה אתמול ב-4.5 אחוזים. מניית טבע עלתה אתמול ב-4 אחוזים. מניית הכשרת הישוב עלתה אתמול ב-3.6 אחוזים ומניית דלק עלתה ב-0.3 אחוזים. ביקושים למניות אזורים וים המלח, סופקו אתמול ללא שינוי שער.

התחדשה הפעילות הספקולטיבית

הפעילות הספקולטיבית בניירות ערך דלי סחירות, התחדשה אתמול. מניית חמן, בה נקלט שלושת היצע גדול בירידת שער קלה, עלתה אתמול ב-10 אחוז. עליה של 9.5 אחוזים נרשמה למניית שבהר. האולם, שערי מרבית המניות דלות הסחירות, בשחקו השבוע בצורה ברורה, וזאת לאחר תקופה ארוכה של עליות שערים בגוז.

הדולריות ממשיכות לרדת

ירידות השערים באגרות החוב הדולריות, שאפיינו את שבוע המסחר האחרון, נמשכו גם אתמול. באגרות מסוג גלבוע היו ירידות שערים של עד אחוז. באגרות צמודות המדד נמו אתמול השערים לעלות. היקף מחזורי המסחר באגרות החוב עלה אתמול בצורה חדה. הוסתכם ב-6.5 מליון דולר. אחת הסיבות לכך — הנפקות בהיקף של 35 מליון שקל, שבנק ישראל ביצע אתמול.

הסידרה	ימים לפדיון	שער	תשואה חודשית
826	5	99.77	1.41
836	12	99.44	1.45
846	19	99.12	1.43
916	26	98.80	1.42
936	40	98.15	1.43
946	47	97.82	1.44
1016	54	97.48	1.45
1026	61	97.15	1.46
1056	82	96.12	1.48

הודעות בורסה

- אלביט תקיים את האסיפה הכללית ב-27 באוגוסט.
- לבידי אשקלון מימנן הקטינה את אחזקתיה במניות ובכתבי האופציה של לבידי אשקלון.
- גליל טכנולוגיה תקיים את האסיפה הכללית ב-9 בספטמבר.

מ.ת.מ. - מגדלי תעשיה

מלאכה בע"מ ("החברה")

נמסרת בזה הודעה כי ביום שני 1.9.1986 בשעה 16.00, במשרדי החברה ברח' יצחק אלחנן 26 תל-אביב, הודעה בדבר אסיפה כללית שנתית רגילה.

על סדר יומה של האסיפה יופיעו הנושאים הבאים:
* קבלת דו"ח מנהלים והדוחו"ת הכספיים לשנת הכספים 1985
* מינוי מנהלים
* מינוי רו"ח וקביעת שכרו
* שונות

בפקודת מועצת המנהלים
מזכיר החברה

קרנות הנאמנות
נטע, כתר וכרמל
(גמישה) (אגרה) (מט"ח)

ניתנות לרכישה בכל סניפי הבנקים עד 09.30 לאותו יום
הנאמן: בנק איגוד מקבוצת בכ"ל
יש לך שאלה בנושא קרנות הנאמנות? מומחי מיטב ישמחו לעזור לך:
03-290251, 727506, 731624

שערי קרנות הנאמנות

הקרן	מחיר יחידה	מחיר פדיון	השינוי נקודות	השינוי אחוזים
אב	3849.77	3834.63	12.33	0.32
אבוקה	30595.07	30293.66	304.04	1.01
אגן	198.69	194.81	-0.10	-0.05
אדיר	1327.70	1301.39	-1.74	-0.13
אדום	1659.05	1626.97	10.12	0.63
אמיר	1567.76	1548.57	-0.48	-0.03
אור	392.45	384.18	-0.65	-0.17
אורון	151.52	148.45	-0.12	-0.08
אורלי	207.60	206.09	0.14	0.07
אורן	608.57	596.65	-0.19	-0.03
איל	3010.45	2953.29	-1.23	-0.04
אילת	3649.51	3569.03	10.76	0.30
אירים	3975.91	3888.24	13.22	0.34
איתן	577.51	565.57	-0.51	-0.09
אלון	500.84	490.37	-0.47	-0.10
אלמוג	588.89	577.39	-0.43	-0.07
ארז	662.84	649.92	2.98	0.46
אש	111.07	109.57	0.16	0.15
אשל	162.64	159.45	-0.19	-0.12
אתרה	189.74	188.80	0.01	0.01
בדולח	1663.01	1630.90	2.60	0.16
ברוש	383.55	376.04	0.22	0.06
ברק	382.86	375.26	-0.40	-0.11
בקעה	745.73	731.03	-1.81	-0.25
גביש	1137.82	1115.39	-0.06	-0.01
גבע	849.80	837.16	-0.01	-0.00
גורן	582.30	570.95	0.02	0.00
גיא	7633.83	7520.95	-8.38	-0.11
גיל	2233.05	2190.65	6.20	0.28
גלית	503.61	497.43	-0.56	-0.11
הורקן	284.49	281.75	0.83	0.30
הכיפת	538.66	528.08	-0.18	-0.03
הלב	192.75	188.68	-0.27	-0.14
חורן	1219.74	1195.95	0.33	0.03
הדס	215.73	211.56	-0.26	-0.12
[illegible]	404.98	398.25	-0.82	-0.21
יהוד	3357.53	3296.56	1.39	0.04
דקל	275.56	270.17	0.75	0.28
הרים	287.29	284.70	-0.02	-0.01
זרד	404.66	397.41	-0.54	-0.14
הבית	2492.25	2440.65	-3.93	-0.16
זהר	16022.34	15784.93	-16.40	-0.10
זיו	15085.96	14862.42	-8.61	-0.06
זמיר	665.57	652.73	2.37	0.36
חוחית	129.49	126.63	-0.20	-0.16
חליפין	111.53	111.06	-0.14	-0.13
חלמיש	558.96	547.85	-0.70	-0.13
חן	109.96	109.74	-0.04	-0.04
חמן	1188.78	1161.54	-0.90	-0.08
טל	4191.15	4164.17	-0.02	-0.00
יובל	651.86	639.16	0.25	0.04
יהלום	1574.45	1543.84	10.63	0.69
יסודות	31067.80	30779.75	8.99	0.03
יערה	560.55	548.26	0.21	0.04
כוכב	777.77	762.66	2.96	0.39
כחל	116.07	113.78	-0.28	-0.25
כלנית	447.57	440.08	-0.88	-0.20
כספית	611.86	605.58	-1.71	-0.28
כרמל	115.88	113.57	0.15	0.13
כתר	900.23	882.94	1.34	0.15
להב	3422.18	3357.04	2.85	0.08
למשקיע	97364.14	95663.06	11.00	0.01
לפיד	10624.16	10418.50	89.70	0.87
לקח	1480.99	1450.61	-1.45	-0.10
לשם	812.50	796.01	0.29	0.04
מבחר	971.13	952.20	-0.04	-0.00
מגמה	2807.60	2781.80	0.00	0.00
מגד	194.52	191.68	-0.51	-0.27
מגון	2595.20	2571.20	0.10	0.00
מגל	619.35	607.29	0.66	0.11
מור	1173.50	1157.10	3.00	0.26
מורן	650.16	644.26	1.50	0.23
מפה	24124.88	23682.76	-117.76	-0.50
מיתר	736.24	721.73	-1.26	-0.17
משוט	3052.20	2993.90	8.30	0.28
מעיין	646.20	633.94	-0.35	-0.06
מקשה	836.22	819.83	-0.35	-0.04
מרגלית	982.77	963.77	2.26	0.24
מרום	953.63	934.99	-0.30	-0.03
נוגה	20809.87	20503.46	0.65	0.00
נסיה	627.93	625.15	3.61	0.58
נטע	377.64	370.22	0.25	0.07
נילי	4007.00	3947.56	12.35	0.31
סביון	437.32	429.29	-1.14	-0.26
סגולה	118.89	116.51	-0.15	-0.13
סלע	829.06	812.44	-0.16	-0.02
סנונית	573.50	562.28	-0.20	-0.04
סער	615.04	603.37	0.97	0.16
ספיר	504.68	502.17	-1.28	-0.25
עניף	649.71	637.22	1.08	0.17
עדית	1686.70	1653.18	7.81	0.47
עידן	5818.07	5734.69	-3.89	-0.07
עוגן	1144.30	1118.82	-1.76	-0.16
ענת	1964.25	1945.53	7.21	0.37
עפרוני	545.91	533.87	0.11	0.02
ערמון	141.61	138.84	-0.16	-0.12
פיא	1218.10	1194.39	0.43	0.04
צבר	512.73	502.51	-1.02	-0.20
צופית	521.90	511.67	-0.39	-0.08
צוק	100.00	99.62	-0.04	-0.04
צמיר	857.61	839.18	0.71	0.08
צבירה	6226.36	6137.17	-1.83	-0.03
צמרת	1489.08	1459.63	-3.36	-0.23
קלע	1686.70	1678.28	1.47	0.09
רונית	15295.46	15165.71	35.94	0.24
רקפת	526.06	517.54	-1.67	-0.32
רשף	652.03	637.86	-0.83	-0.13
שבלים	646.10	633.53	-0.52	-0.08
שחם	834.23	814.63	-1.53	-0.19
שירה	310.43	308.17	0.70	0.23
שמיר	302.06	298.31	0.16	0.05
שנהב	571.60	563.60	2.07	0.37
שסק	550.18	536.90	1.00	0.19
שקד	162.02	158.82	-0.10	-0.06
תאנה	175.84	174.13	0.01	0.01
תבור	771.01	760.54	1.97	0.26
תדהר	366.47	364.65	1.72	0.47
תהילה	90.69	88.70	-0.03	-0.03
תירוש	413.02	408.17	0.39	0.10
תמר	182.19	181.34	-0.06	-0.03
תמה	175.38	174.10	0.14	0.08
תרשיש	1253.36	1237.93	0.06	0.00
תשרי	384.52	379.17	1.27	0.34

שערי אגרות החוב

3% מלווה מדינה (הצמדה 100%)

סדרה	שער	שינוי בנק'
3601	33811	+195
3602	31073	+65
3603	28929	+15
3604	26387	+14
3605	24076	+31
3606	22527	-97
3607	21008	-118
3608	19948	+11
3609	19054	+50
3610	17185	+46
3611	16600	+45
3612	16118	+45
3613	15138	+78
3614	14530	+75
3615	13415	+70
3616	12526	+65
3617	11814	+63
3618	11211	+61
3619	10816	+56
3620	9701	+5
3621	9215	+5
3622	8309	+5
3623	7809	+4
3624	7353	+4
3625	6740	+69
3626	6235	+65
3627	5783	+61
3628	5571	+3
3629	5032	+3
3630	4757	+3
3631	4426	+53
3632	4169	+52
3633	3958	+49
3634	3442	+2
3635	3255	+2
3636	3155	+2
3637	2953	+42
3638	2731	+40
3639	2500	+37
3640	2154	+31
3641	1850	+27
3642	1650	+1
3643	1415	+1
3644	1280	+31
3645	1155	+29
3701	928.2	-8.3
3702	686.3	+18.6
3703	618.8	+14.8
3704	529.7	+12.7
3751	275.9	+0.2
3752	106.2	— —
3753	101.8	— —
3755	90.5	+0.1
3756	87.3	+0.1
3757	85.6	+0.2
3826	96.2	+0.2
3827	94.3	+0.2
3828	90.9	+0.1
3829	89.1	+0.1
3901	107.5	— —
3902	97.4	— —
3903	96.6	— —
3904	95	— —

4.25% שג"א

סדרה	שער	שינוי בנק'
4101	118.7	-0.7
4103	113.9	-0.7
4104	113.4	-0.6
4201	101.1	-0.2
4204	95.7	-0.2
4205	91.8	-0.2
4301	114	+0.8
4302	106.5	+0.1
4303	105.6	— —
4304	103.9	+0.1
3110	249900	+750
3111	243000	— —
3112	239300	+350
3113	238400	+300
3114	232700	+300
3115	229400	+1000
3116	221800	-1500
3117	235000	+1000
3118	826100	— —

4%, 6%, 7% פיתוח (הצמדה 80%)

סדרה	שער	שינוי בנק'
3201	194500	+1000
3202	195000	— —
3203	194000	+2000
3204	188900	+700
3205	183800	-1500
3206	183300	— —
3210	178900	+400
3211	173900	-800
3212	172300	— —
3213	165900	+100
3214	158900	+300
3501	160700	— —
3502	159300	— —
3503	142400	— —
3504	138700	— —
3505	139771	— —
3521	134500	-300
3522	129100	-750
3523	122000	— —
3524	122600	— —
3525	119000	-850
3526	119200	— —
3527	116800	-500
3528	113600	-400
3529	113100	-300
3530	111157	+269
3531	110871	+267
3532	107625	+268
3533	112250	+279
3534	105846	+265
3535	106800	-31
3539	100621	-32
3536	105711	-267
3537	105596	-267
3538	99591	-252
3540	99185	-263
3541	95837	-254
3542	95689	-265
3543	91025	-253
3544	91238	-12
3546	88979	-14
3547	88784	-16
3548	88687	-15
3550	84044	-15
3551	83723	-16
3545	88772	+48
3549	83848	+45
3552	76951	+41
3554	76793	+41
3555	76795	+41
3553	76545	+42
3571	66166	+36
3556	73090	+39
3558	72979	+39
3559	70398	+38
3560	66620	+36
3561	66437	+35
3557	73768	-207
3572	67066	-205
3573	66389	-425
3574	61218	-393
3577	61156	-407
3578	56498	-379
3575	61204	+367
3576	61037	+368
3579	58806	+356
3580	54682	-155
3581	49726	-146
3582	45854	-140
3583	42611	-134
3584	40509	-29
3585	38405	-29
3586	34775	-27
3588	34722	-28
3587	34949	-16
3591	31846	-16
3592	31811	-16
3593	31759	-16
3589	31785	+17
3594	30253	+16
3590	31721	-91
3595	30226	-89

5% מלווה פיתוח (ברירה כפולה)

סדרה	שער	שינוי בנק'
2001	130200	-900
2002	129900	-400
2003	124600	-100
2004	125500	-400
2005	118000	-700
2006	117500	-300
2007	115700	— —
2008	114000	— —
2009	115400	-100
2010	114500	-300
2011	112300	-250
2012	111000	— —
2013	112300	— —
2014	109400	— —
2015	109700	— —
2016	109900	-200
2017	108736	+58
2019	108468	+49
2020	105293	+48
2018	109269	+491
2021	109175	+507
2022	105014	+3101
2023	102339	-593
2024	95842	+51
2027	92415	+50
2051	85500	+46
2025	96521	-564
2026	96205	-566
2028	94365	+1495
2050	89775	+1471
2029	87715	-763
2033	80696	-754
2035	74052	-717
2032	86836	-575
2034	82041	-562
2036	75314	-535
2037	71827	+75
2052	60347	+65
2038	70983	-54
2040	68331	-55
2051	64628	-54
2039	68095	+37
2041	64443	+35
2053	60865	+27
2054	56681	+26
2056	54131	+27
2058	49275	+25
2060	45486	+23
2055	57350	-1297
2057	53068	-1254
2059	48246	-1155
2061	34738	+17
2062	32175	+16
2063	31294	+15

רמון

סדרה	שער	שינוי בנק'
7001	231.1	-0.9
7002	224	-0.9
7003	215.3	+1.2
7004	198.5	+1.2
7085	184	-0.6
7006	179.3	-0.3
7007	167.2	-0.1
7008	158.9	— —
7009	154.3	+0.5
7010	145.2	— —
7011	137.3	+0.2
7012	132.5	+0.3
7013	125	-0.1
7014	108.9	+0.5
7015	90.2	— —
7016	92.4	— —
7017	91.6	-0.1
7018	91.4	-0.1
7019	91.8	-0.1
7020	91.6	-0.1
7021	90.8	— —
7201	89	— —

גלבוע

סדרה	שער	שינוי בנק'
6101	11976	+9
6102	7236	-4
6103	6434	+4
6104	5986	-6
6105	5674	-6
6106	5433	-5
6107	5250	-6
6108	3766	-4
6109	3581	-4
6110	3516	— —
6111	2914	-3
6112	2827	-3
6113	1898	-2
6151	761	-0.8
6152	728.4	-0.8
6153	633.1	-5.3
6154	621.9	-5.2
6155	402.8	-9
6156	328	-0.4
6157	243.4	-0.3
6158	230.7	-0.2
6159	195.2	-0.2
6160	183	-0.2
6161	176.8	-0.2
6162	159.5	-1.6
6163	148.6	-1.1
6164	144.2	-1.3
6165	135.4	-2.6
6166	127.6	-0.1
6167	124.8	-0.1
6168	122.9	-0.1
6169	115.7	-0.1
6170	108.8	-1.2
6171	77.8	-3
6172	76.7	-3.1
6801	83.9	-0.1

ארמון

סדרה	שער	שינוי בנק'
2501	154	-0.1
2502	151.3	-0.1
2503	146.5	-0.1
2504	145.9	-0.1
2505	140.3	-0.1
2506	135.5	-0.1
2507	130.8	— —
2508	103.8	+1.1

100% מט"ח

סדרה	שער	שינוי בנק'
אל אפ	919	-10
אלביט	203.8	— —
אלחא	1190	— —
אלסיטם	59.4	— —
מאיטקס	729	— —
תוד 84	91.9	-0.2
תוד 85	400	— —
הב היש	196.6	+1.6
דים הש	181	+2
כור	165.4	— —
כלל	467.8	— —
מ'צפ ד	239	— —
מ'צפ מ	318	— —
מ'צפ י	405	— —
רן	102	-0.3
סול בת	163.8	-5.5
תיעוש	188	-1

מדד/מט"ח

סדרה	שער	שינוי בנק'
כ.ל.ת.	114.5	+0.7
דים הש	117.2	+0.5
כור	118	-0.3
כלל	148.1	+0.6
מנ דים	117.2	+0.7
משא מנ	113.5	— —
משא מנ	108	+0.5
משא מנ	101.6	+0.5

הטלפון הסלולרי הנמכר ביותר בעולם.

פלאפון

טלפון מהפכני נייד בחיוג ישיר-מוטורולה תדיראן

קרמניצקי 16 תל־אביב, טל. 03-388307

ספורט

בעריכת יחיאל ארזי

ברייולובסקי למכבי חיפה: אצטרף לאימונים בהולנד

אין תזוזה במו"מ עם זאהי ארמלי

כדורגל

מאת יוסף גלזר
סופר "ספורט הארץ" בחיפה

דניאל ברייולובסקי, הכדורגלן היהודי מארגנטינה, יצטרף למחנה האימונים הקדם עונתי של מכבי חיפה שיחל בהולנד בעוד כעשרה ימים — כך הודיע אתמול השחקן בשיחת טלפונית. ברייולובסקי הסביר, כי הטלקס ממועדונו המכסיקאי "אמריקה קלוב" המאשר את שיחרורו ואת ביצוע העיסקה, תמורת 290 אלף דולאר, טרם נשלח מכיוון שנשיא המועדון ישוב רק מחר מארה"ב למכסיקו.

דניאל הבטיח לחיפנים, כי תוך 48 שעות יתקבל בחיפה הטלקס המיוחל.

אם שלשום שררה אופטימיות במכבי חיפה בדבר המשך הופעתו של זאהי ארמלי בקבוצה, הרי שאתמול חל קיפאון במגעים והחולדץ אף השהה את החלטתו אותה הבטיח לתת אתמול. עם זאת דחה ארמלי את בקשת הפועל תל־אביב לצאת היום עם הקבוצה למחנה אימונים ברומניה. אך במקביל גם לא הופיע לאימון מכבי חיפה אליו הוזמן.

נראה כי רק בתחילת השבוע הבא יחליט ארמלי היכן ישחק.

בית"ר ירושלים מציב את שירזי ברשימת ההעברות

בעקבות הפרות משמעת ועימותים על רקע כספי ● אלי אוחנה חוזר לפעילות סדירה

כדורגל

מאת רוני דיאמן
סופר "ספורט הארץ" בירושלים

שלמה שירזי, המגן המצטיין של בית"ר ירושלים, יאלץ קרוב לוודאי להפרד לאחר שנתיים מקבוצתו. שירזי יוצב הבוקר ברשימת ההעברות, ונראה כי לאחר העימותים הרבים שהיו בימים האחרונים בינו ליו"ר ההנהלה, עו"ד רוני בריאון (על רקע כספי), קיימת נטיה לשחררו.

צעד קיצוני זה, עליו הוחלט בדיון, ננקט לאחר הפרות משמעת חוזרות ונשנות מצד שירזי שהגיעו לשיאן בדרישתו להפר את החוזה שנחתם עמו רק לפני שבועות.

נוסף לשירזי יוצב היום ברשימת ההעברות גם הבלם אהוד אשש, המחרים את האימונים, לאחר שלא הושג עמו סיכום כספי לעונה הבאה.

בניגוד לשירזי, נראה כי הצעד שננקט כלפי אשש אינו מעיד בהכרח על עזיבתו, אלא נועד להבהיר לכדורגלן כי אין כל כוונה להיענות לדרישותיו הכספיות.

לעומת שני שחקני ההגנה ה"סוררים", חזר אתמול למסגרת סדירה כוכב ההתקפה אלי אוחנה לאחר שנמצא פתרון לכל אי ההבנות, באשר למימוש החוזה התלת־שנתי עם האגודה. אוחנה נכח אתמול לראשונה העונה במגרש האימונים של הקבוצה בבית־וגן, אולם לא נטל חלק כיוון שהמאמן דרור קשטן נענה לבקשתו להפריך את הופעתו עד ליום א', בו יצטרף לאימונים.

הפגנה המונית ברומא על הורדת לאציו לליגה ה־3

רומא (אי־פי). כאלף אוהדי כדורגל נרגזים, שביקשו למחות על הורדת קבוצת לאציו לליגה השלישית, התנגשו אתמול עם משטרת רומא בעת שניסו לפרוץ למשרדי התאחדות הכדורגל האיטלקית. המשטרה מסרה כי 18 מהמפגינים נעצרו.

כמה מכוניות ניזוקו ותחנת דלק הועלתה באש בעת הפרעות הסדר, שאירעו בעיר התחתית בסיומה של הפגנת־המחאה. המשטרה ירתה רימוני עשן לעבר המפגינים, שהשיבו במטח אבנים לעבר השוטרים.

בית דין משמעתי של ההתאחדות האיטלקית, שפירסם השבוע את מסקנותיו בפרשיות השחיתות בכדורגל בעונה שעברה, הורה להוריד את לאציו רומא מהליגה השניה לשלישית, אחרי שנמצאה אשמה בהטיית תוצאות משחקים. ... הליגה הראשונה לשניה. שלושה נשיאי מועדונים, שני מנהלי קבוצות וארבעה כדורגלנים מהליגה השניה הושעו לתקופות של עד חמש שנים.

אחרי ארבע שנים: נהמאיה חזר וניצח ב־110 משוכות — 13.48

אתלטיקה

ויארג'יו, איטליה (עו"ד ואי־פי). השיאן העולמי בריצת 110 מטרים במשוכות (12.93 שניות), האמריקאי רנאלדו נהמאיה בן ה־27, שב למסלול לאחר היעדרות בת ארבע שנים בעקבות הופעה כמקצוען בכדורגל האמריקאי (פוטבול) וניצח כאן בבכורה המחודשת בזמן של 13.48 שניות. הזינוק של נהמאיה היה איטי, אבל הוא הפגין שמץ מגדולתו בחלקו השני של המירוץ והקדים את בן ארצו קית טאלי שסיים אחריו 13.68 שניות.

השיאן העולמי ב־100 מטר, האמריקאי קאלווין סמית, גמא את המרחק ב־10.26 שניות.

הישג מעולה קבע האלוף האולימפי בכדור ברזל, האיטלקי אלסנדרו אנדריי, שהדף למרחק 22.06 מטר. בת ארצו גבריאלה דוריו חגגה את שובה למסלול בניצחון ב־1,500 מטר, בזמן של 4:10.97 דקות.

המערב גרמני אובה מבקאייר רץ 5,000 מטרים בזמן 13:21.14 דקות וההולנדי אמיד מלארד ניצח במפתיע את האמריקאי מייק קונלי, כשקפץ לרחוק 7.98 מטר. האלופה האולימפית והשיאנית העולמית ב־100 מטר, האמריקאית אוולין אשפורד, ניצחה ב־200 מטר בזמן 22.17 שניות.

האלוף האולימפי דיטמאר מגנבורג ממערב גרמניה תפס את המקום השלישי בתחרות בקפיצה לגובה, אבל קבע אותה תוצאה (2.23 מטר) כמו המנצח, קרלו טרנאבדו והשני ג'ק ג'אקובי.

האמריקאי איל בל קפץ במוט לגובה 5.72 מטר וניצח את אלוף אולימפיאדת 1980, ולאדיסלב קוזאקייביץ' (5.50). האנגלי סטיב אובט קבע את הישג השנה ב־1,500 מטר — 3:33.78 דקות. לאחר הריצה אמר אובט, כי בסוף החודש ייצג את בריטניה באליפות אירופה בשטוטגרט בריצת 5,000 מטרים, בה ניצח שבוע שעבר באדינבורו.

הניגרי ג'וזף טאייו קפץ במשולש ל־12.26 מטר, אך רוח זוקה מדי (3.61 מטר לשניה) נשבה בעת הקפיצה. הוא ניצח במפתיע את הקופץ הטוב בעולם, האמריקאי צ'רלס סימפקינס (16.73).

ליגה גרמנית

באיירן פותחת נגד דורטמונד

מינכן (שרות "ספורט הארץ"). האלופה באיירן מינכן תארח מחר את דורטמונד במחזור הפתיחה של העונה החדשה בבונדסליגה.

שני מישחקים יהיו כבר הערב: העולה החדשה המבורג תארח את אירדינגן, ואילו האלופה תשחק נגד שטוטגארט.

יתר מישחקי השבת: להרקוזן — שאלקה, פראנקפורט — דיסלדורף, בוכום — קלן, והדר ברמן — נירנברג, בלארזיים ברלין — קייזרסלאוטרן. המישחק בין בורוסיה מנשנגלדבאך להאמבורג נידחה ל־19 באוגוסט.

תיקו שני בגמר אליפות ריו

ריו דה ז'אניירו (אי־פי). ואסקו דה גאמה ופלאמנגו נפרדו פעם שניה ברציפות בתיקו 0–0 בשלב הגמר של אליפות הכדורגל של מדינת ריו. שתי היריבות הוותיקות נפגשו מישחק הגמר זהה, לעיני 80 אלף צופים באיצטדיון מאראקאנה. אם כי פלאמנגו היתה קבוצה יותר נועזת בהתקפה.

ביום א' יהיה המישחק השלישי, ופלאמנגו זקוקה בו לתיקו כדי לזכות בתואר הראשון שלה מאז 1981. המאמן סבסטיאנו לאזארוני אמר, כי תיקו ומחר הפצועים אסורים לשחק.

פלאמנגו בולטה בסלגתגמר ב־3 נקודות לעומת 2, בזכות נקודה עודפת שקיבלה על צבירת נקודות רבות יותר בירידתה בבהלך העונה הסדירה. התואר יפול בידי הקבוצה שתצבור ראשונה 4 נקודות.

הפועל ת"א היום למחנה ברומניה

מאת סופר "ספורט הארץ"

הפועל תל־אביב, אלוף הליגה הלאומית בכדורגל, עומד לצאת היום לרומניה למחנה אימונים שיימשך כשבועיים.

במסגרת המחנה עשוי האלוף לקיים מישחקי ידיים עם קבוצות מקומיות.

ח"כ גולדשטיין לראש הממשלה ולשר החוץ: דברו עם הרוסים גם על הספורט

מאת סופר "ספורט הארץ"

חבר הכנסת פנחס גולדשטיין, יו"ר ועדת הספורט של הכנסת, פנה אתמול במברק לראשי המדינה בבקשה להעלות גם את נושא הספורט בשיחות עם ברית־המועצות שיהיו באמצע החודש בהלסינקי.

ח"כ גולדשטיין סיפר כי בכבר־קים ששיגר לראש הממשלה שמעון פרס ולשר החוץ יצחק שמיר הציע כי הנציגים הישראלים יבקשו מהרוסים לקיים בישראל ובברית המועצות את המיפגש הכפול בגביע אירופה בכדורסל לאלופות, ולאפשר לכדורגל הישראלי להשתלב באירופה.

טניסאי אלמוני הדיח את פרקיס מאליפות אוסטריה

נער בן 16 חולל סנסציה בוורמונט: ניצח בסיבוב השני את טים מאיוט

טניס

קיצביהל, אוסטריה (אי־פי). הטניסאי האוסטרי האלמוני הורסט סקוף חולל אתמול הפתעה בסיבוב השלישי של האליפות הפתוחה של אוסטריה, כאשר הדיח את יריבו הישראלי שחר פרקיס 4–6, 6–4. פרקיס גבר קודם לכן על תיירי טולאן מצרפת ועל סימונה קולומבו מאיטליה.

המדורג הבכיר בטורניר (על פרסים בסך כולל של 174 אלף דולאר), השוודי יואכים ניסטרום, עלה אתמול לרבע הגמר בניצחון 7–6, 4–6 על חורחה ארסה מספרד. הצ'כי תומאס שמיד ניצח את ההונגרי באלאז' טארוצי 7–5, 6–3; מארטין חייטה מארגנטינה הדיח את האוסטרלי בראד דרואט 6–4, 6–4 אבל ארגנטינאי אחר, מארסלו אינגאראמו, נכנע 0–6, 2–6 לצ'כי מילוסלאב מצ'יר.

סנסציה בוורמונט

סטראטון מאונטן, ורמונט (אי־פי). נער בן 16 בעל תספורת־פאנק, אנדרה אגאסי, חולל סנסציה בטורניר הגראנד־פרי המקומי (315 אלף דולאר) כאשר הדיח בסיבוב השני את המדורג 5, האמריקאי טים מאיוט. אגאסי, שעלה לטורניר בתום מיבחנים מוקדמים חגג רק לפני חודשיים את יום הולדתו ה־16. ניצח 6–4, 6–4, 6–2. זה הטורניר הרביעי שלו בלבד כמקצוען. למרות שהוא נראה כמתרדוק יותר מאשר כטניסאי, וגם מתלבש בהתאם, הפך עד מהרה אגאסי לחביב הקהל.

ארבעה מדורגים נוספים הודחו מהטורניר. הקנדי מארטין לורנדו ניצח את האמריקאי פול אנאקון (8) 6–3, 6–4, 7–6; גרג הולמס ניצח את יוהאן קריק (9) 6–1, 6–3; מאלכו אראיה מפרו הביס את טים וילקינסון (13) 6–4, 4–6, 6–2 ומילאן שרייבר מצ'כיה גבר על ראמש קרישנאן מהודו (16) 6–2, 6–4.

גשם שוטף הפסיק את התמודדות הזוגות בין ג'ון מקנרו לבן זוגו הקבוע פיטר פלמינג, כבר במישחק הראשון, כאשר פיטר מוביל 30–40 וג'ון כבר הספיק להתלונן בפני השופט שפסק על כדור לטובת יריבו.

המדורג 2 בוריס בקר ממערב גרמניה הדיח את קן פלאך מארה"ב 6–4, 6–7, 6–4 וג'ימי קונורס גבר על בוב גרין 6–4, 6–3. הטניסאי היהודי מארה"ב בראד גילברט הדיח את מארסל פרימן 6–3, 6–2, 0–6.

זוהר וייס, האלוף ב־200 חופשי: סליחה שניצחתי...

גם היום השני באליפות — אכזבה גדולה ● עוד שתי מדליות זהב להדר קליינמן

הדר קליינמן בת ה־16, ממכבי קרית אונו, שזכתה עד כה בשלוש מדליות זהב באליפות ישראל בשחיה. (צילום: עודי קרן)

שחיה

מאת גיא צוקר
סופר "ספורט הארץ"

יומה השני של אליפות ישראל בשחיה הסתיים אתמול בדיוק כמו שהסתיים יום התחרויות הראשון: בציפיה לשיא לאומי ראשון בתחרות כולה. ברומה ליום הראשון, נשברו אתמול שני שיאי גילאים, אך תוצאות המנצחים והמנצחות היו רחוקות מלהיות איכותיות, בכל קנה מידה.

זכייתו של זוהר וייס, מהפועל בני שמעון, במדליית הזהב במישחה ל־200 מטרים בסיגנון חופשי משמשת דוגמה למצבה העגום של השחיה הישראלית. וייס בן ה־24 ניצח במישחה המרתק (לאחר 1:57.79 ד'), בו הקדים את יהואי ליפשיץ ואת אמיר שטרנפלד וזכה במדליית הזהב האישית הראשונה בקריירה שלו (!). למרות שכלל לא התאמן בריצינות לקראת האליפות. "זו תעודת עניות לאליפות. לא התאמנתי ברצינות וכלל לא הייתי בטוח שאשתתף באליפות. כל זמן שהבריכה בקיבוץ מרוחקת 50 מטרים מביתי, אין סיבה שלא אמשיך לשחות. מצחיק שדווקא כעת אני זוכה במקום הראשון. לפני שנה התמצתי וזכיה בגלל מאית אחת. מספר השחיינים פחת ויש חילופי משמרות. אבל עדיין הם צריכות להיות כאן תוצאות טובות יותר. הרי אליפות ישראל היא הפיסגה. כך, בכל אופן, הנכסתי לחשוב".

השלישית של קליינמן

שתים מנציגות ה"גל החדש" בשחיה הישראלית, הדר קליינמן ומיכל אמין, הגדילו אתמול את מאזן מדליות הזהב שלהן בתחרות. קליינמן בת ה־16, ממכבי קרית אונו, זכתה בשתי מדליות מוזהבות, כשהצטרפו למדליית הזהב בה זכתה שלשום. היא ניצחה תחילה במישחה ל־100 מ' בסיגנון פרפר (1:07.35 ד') ואחר כך זכתה בבכורה ב־200 מ' מעורב אישי (2:32.90 ד').

אמין בת ה־14, מהפועל הוד השרון/בית ברל, קבעה שיא אישי במישחה. ל־200 בסיגנון חופשי: 2:15.28 דקות. אתמול ניצחה במישחה למרחק הכפול. "לא הופתעתי מן הזכיה בשתי המדליות. חשבתי שאוכל לשפר את השיאים האישיים שלי. אני מקווה לזכות במדליית זהב שלישית, במישחה ל־800 מטרים", אמרה השחיינית הצעירה, המשתתפת באליפות בפעם השניה.

יהואי ליפשיץ, מהפועל עמק יזרעאל, התאושש מהפסדו לוייס וניצח במישחה ל־200 מ' מעורב אישי, לאחר 2:11.63 ד'. גם הוא כבר זכה בשתי מדליות זהב אישיות. גלעד חן מהפועל גלבוע, שסיים רביעי, קבע שיא לגילאי 15: 2:16.06 ד'.

שאר התוצאות: גרב שגל (עמק יזרעאל) ניצח ב־100 מ' בסיגנון פרפר, לאחר 59.24 שניות; ערן גרומי (מכבי ירושלים) זכה בבכורה ב־200 מ' בסיגנון גב, ב־2:12.08 ד'; טליאב של מהפועל נתניה קבע שיא לגילאי 14: 2:20.58 ד"א; שרון אקסלרוד (הפועל נתניה) ניצחה במישחה המקביל, אצל הבנות, לאחר 2:31.54 ד'.

התחרויות יימשכו היום, בבריכת במכון וינגייט. מישחי הגמר יחלו בשעה 17.00. סיום האליפות — במוצאי שבת.

כדורסל

ויינקרנץ חזר מארה"ב בלי זר נוסף

מאת סופר "ספורט הארץ"

מאמן קבוצת הכדורסל של הפועל תל אביב, משה ויינקרנץ, שב אתמול מארצות הברית. ויינקרנץ חיפש שחקן זר נוסף לקבוצתו (מייק לארבי הוא הזר הראשון של הקבוצה), אך עד עתה לא מצא מועמד מתאים. במהלך ביקורו הוא בעשרות שוקנים, במ־תגות הקיץ של קבוצות הא.בי.איי. לדבריו, יוחתם הזר השני בשבועות הקרובים.

● קבוצות אליצור נתניה ובית"ר תל אביב ישחקו בעונה הבאה יחדיו, באיצטדיון יד אליהו. אתמול סוכם העניין, באופן כמעט סופי, ובתחילת השבוע הבא יחתם ההסכם הרשמי.

● הכדורסלנים סטיב שלכטר ושמואל גנרלמן נרשמו אתמול בקבוצת מכבי חיפה. שלכטר עבר מהפועל רמת גן וגנרלמן מהפועל ירושלים. חיפה, שצירפה לשורותיה את ג'ון פלאוארס ומייק קלארק, השלימה בכך את היערכותה לעונה הקרובה.

היום פתיחת אליפות העולם לנשים במוסקווה

מוסקווה (ע"צ). אליפות העולם לנשים בכדורסל תיפתח היום בכמה מערי ברית המועצות, שזכתה בכתר העולמי שש פעמים (בשנים 1959, 1964, 1967, 1971, 1975 ו־1983), ותופיע עם שחקניות חדשות וצעירות.

המאמן הלאומי, ליאוניד יאכצ'ניב, ניסה את הענקית השוקלת 127 ק"ג, סמיקונבה (2.12 מטר) בת ה־34 מן הרכב. לאחר ההפסד לארה"ב בחודש שעבר במישחקי הרצון הטוב במוסקווה בשיעור 60–83. באליפות העולם האחרונה ב־1983, במאראפאולו, ניצחו הסובייטיות את האמריקאיות 84–85 ר' 82–84. כדורסלניות ארה"ב נטלו את התואר העולמי פעמיים, ב־1957 בריו וב־1979 בסיאול, כשברית המועצות נעדרה בגיצוק פוליטי.

ברית המועצות ראשונה בסיוף

סופיה (ע"צ). ברית המועצות נטלה את רוב המדליות באליפות העולם בסיוף, שהסתיימה בסופיה.

שיפור של 30 אחוז בגרעון במאזן המסחר באפריל־יולי

גורם בכיר בירושלים הביע התנגדות להגדלת הסיוע ליצואנים

מאת צבי זרחיה
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

בארבעת החודשים האחרונים נרשם שיפור של 30 אחוז בגרעון במאזן המסחרי של ישראל לעומת החודשים ינואר־מרס 86'. באפריל־יולי 86' היה הגרעון המסחרי ללא יהלומים ברמה של 150 מיליון דולר לחודש בלבד.

הירידה בגרעון המסחרי בחודשים האחרונים מוסברת בעיקר בירידות עוד יבוא הדלק, וכן בעליה המסתיימת ביצוא בהיקף של 8 אחוזים בחודשים אפריל־יולי 86', לעומת החודשים ינואר־מרס 86'. עליה בי"ג חודשים.

לעומת השיפור הנ"ל, אם בודקים את שבעה החודשים הראשונים של השנה, ינואר־יולי, מגלים שהגרעון המסחרי הכולל הסתכם בחודשים אלו ב־1.3 מיליארד דולר. לעומת 1.2 מיליארד דולר בתקופה המקבילה אשתקד. זוהי עליה של 14 אחוז, הנובעת מעליית היבוא בתקופה זו ב־14 אחוז מול גידול דומה בסך היצוא.

קודרת רוח

נתוני השיפור בגרעון המסחרי נתקבלו במשרדים הכלכליים בקודרת־רוח. גורם כלכלי בכיר בירושלים אמר, כי לישראל אין כיום בעיה בתחום מטבע החוץ. אותו גורם הביע התנגדות להגדלת הסיוע ליצואנים ואמר, כי גידול נוסף ביצוא יושג כתוצאה מצמצום בביקושים המקומיים. הוא הוכיח, כי הממשלה טרם החליטה על קיצוץ הוצאות בתקציבה והביע חשש שגם אם תקבל הממשלה החלטות בעניין זה, תורגש השפעת הקיצוץ רק בעוד חודשים אחדים.

מנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה עולה עוד, כי יצוא סחורות נטו הסתכם בחודש שעבר ב־615 מיליון דולר, מזה 10 מיליון דולר יצוא חקלאי. בחודשים יוני ויולי 86' היה היצוא החודשי הממוצע גבוה ב־4 אחוזים לעומת ממוצע היצוא בחודשים אפריל ומאי 86'. הרמה החודשית הממוצעת של היצוא בחודשים אפריל־יולי 86' הגיעה ל־440 מיליון דולר והיא גבוהה ב־8 אחוזים לעומת הרבע הראשון של 86'. הרמה החודשית הממוצעת של היצוא התעשייתי היתה גבוהה בארבעת החודשים האחרונים ב־8 אחוזים לעומת הרבע הראשון של 86'.

גידול ביהלומים

ביצוא היהלומים נמשכת מגמת העליה שהחלה במחצית השניה של 85'. באפריל־יולי 86' נרשם גידול של 13 אחוז ביצוא זה לעומת התקופה המקבילה אשתקד. בארבעת החודשים האחרונים, היה היצוא החקלאי נמוך ב־8 אחוזים מרמת היצוא החודשי של עונה זו ברבע הראשון של 86'.

שר התעשיה והמסחר אריאל שרון אמר אתמול, כי נתוני היצוא של חודש יולי וסיכום היצוא בשבעת החודשים הראשונים של השנה מלמדים שמצב היצוא עדיין אינו טוב כפי שהיה רוצה לראותו. שרון אמר, כי בחודש יולי נרשם אומנם שיפור מסויים ביצוא אך המדובר בשיפור שעיקרו בתמורות היצוא, בעוד שבכמויות היצוא בפועל נרשם גידול מזערי בלבד. השיפור בתמורות היצוא נגזר מהתחזקות המטבעות האירופיים. תגובת התאחדות התעשיינים (עשית). התנתנים על הגידול ביצוא התעשייתי בחודש יולי 1986 מעודדים, אולם מוקדם להסיק מהם על שינוי משמעותי במגמת הירידה ביצוא התעשייתי, שהסתמנה במחצית הראשונה של שנת 1986. עיקר הגידול ביולי נובע מעליה ביצוא הביטחוני, המתאפיין בתנודות חריפות בשני הכיוונים.

עם זאת יצויין, כי גם החודש נמשכה הירידה ביצוא ענפי הכימיקלים, שרם מהמובילים ביצוא התעשייתי. ירידה נרשמה גם בענפי המזון, המיכרות והמוצבים.

לאור הנתונים שפורסמו על היצוא והייבוא בחודש יולי מתברר, כי חל גידול בגרעון המסחרי בשבעת החודשים ינואר־יולי 86' בהשוואה לאותה תקופה אשתקד, בשיעור של כ־14 אחוז.

למרות הנתונים המעודדים, מביעה ההתאחדות את דאגתה ממצבו הכללי של היצוא ומסייגייד להתפתחו והיא חוזרת ומדגישה שיש להמשיך ולחפש דרכים כדי להגדיל את היצוא התעשייתי ולהבטיח את כדאיותו לאורך זמן.

מבדיקה של הנהלות הבנקים למשכנתאות עולה:

הציבור מצליח לעמוד בהחזרי התשלומים לבנקים למשכנתאות

בניגוד לחששות עם פתיחת התכנית הכלכלית ★ קבלנים נתקלים בקשיים

מאת אריה לביא,
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

בניגוד לחששות קודמים, הציבור מצליח לעמוד בתשלומים לבנקים למשכנתאות — עולה מבדיקה שערכו הנהלות הבנקים למשכנתאות. עם תחילת התכנית הכלכלית, לפני כשנה, היו חששות שהציבור לא יצליח לעמוד בהחזרי ההלוואות האפוטיקאיות, שכן צפוי היה למרוד בתשואה ריבית, בגלל השחיקה בשכר הריאלי.

הבדיקות שנערכו העלו, שהחששות הללו היו מוטעים. מנהלי בנקים למשכנתאות מגלה, כי ברוב המקרים מצליח הציבור להחזיר את המשכנתאות במועד. תופעת המפגרים בהחזר ההלוואות היא בדרך כלל שולית, בגלל החשש של הציבור מהמצמדה של החוב ודיבית הפיגורים.

במצב הנשק הסדר לפיו איפשרו למקבלי משכנתאות לפרוס את התשלומים לתקופה ארוכה יותר. מתברר, שרק מעטים ניצלו זכות זו, בין היתר עקב הקשיים הביורוקרטיים שיוצרו הבנקים למשכנתאות בפני מי שביקשו לנצל זכות זו.

באחרונה אף הולך ומתרחב מספר הלווים המבקשים לפרוע מיבצעים המציעים לציבור להחזיר את ההלוואות בתנאים מועדפים. מתברר, שהיענות הציבור למיבצעים אלה היא מעל לתחזיות של הבנקים למשכנתאות.

לעומת הציבור הרחב, שמצליח להחזיר, בדרך כלל, את המשכנתאות, נתקלים קבלנים בקשיים להחזיר הלוואות לבנקים, עקב השפל בענף הבניה. הבנקים למשכנתאות פתחו בהליכים משפטיים נגד מספר ניכר של קבלנים, שאינם מצליחים להחזיר את ההלוואות על פי התחייבויות שהם נטלו על עצמם.

תביעה נגד "דייזי" בארה"ב: מידע מוקדם על ירידת מניות

לכן מכרו יום החברה ומנכ"לה את מניות החברה כאשר מחירן היה עדיין בשיא

מאת יונתן שרמן
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

תביעת בעלי מניות הוגשה נגד חברת "דייזי" בארה"ב, המוענים כי יום החברה ומנכ"ל החברה, אריה פייגנבלט, היה מידע מוקדם על הירידה הצפויה במחירי המניות ולכן מכרו מניות של החברה בעת שמחירן היה עדיין בשיא.

עו"ד ארלה, יו"ר מועצת המנהלים של "דייזי" אישר בשיחה מארה"ב, כי תביעה כזו אכן הוגשה. לדבריו, היא חסרת משמעות בכל הקשור לפעילות המסחרית של החברה.

ארלר ציין, כי תביעות כאלו מוגשות תדיר לבקרים כנגד חברות, אשר מחיר מניותיהן יורד בצורה תלולה ובעלי המניות מכרו מניות לפני ירידת המחירים.

ארלר הוסיף, כי התביעה כללית ביותר וכוללת סעיפים, אשר אפשר יהיה ריקים מתוכן בעת שהוגשה. יגיע לערכאות בעוד 3–4 שנים.

לפני ימים מספר פורסמה בעיתונות הכלכלית בארה"ב המלצה לרכוש את מניות "דייזי" במחירים הנמוכים של היום, בגלל הציפיה לעליית שערן בעתיד הנראה לעין.

"דייזי" היא אחת מחברות המחשבים הבולטות בארה"ב. לפני כשנה הקימה החברה חברה־בת בהרצליה. החברה הוקמה על ידי ישראלי לשעבר, אריה פיינגולד, והכתה להצלחה מסחררת בשנים האחרונות, עד שערך מניותיה החל יורד לפני כחודש.

כיום תלויות ועומדות תביעות נגד שתי חברות ישראליות אחרות בגין אותה עילה: "אלסינט" ו"סאיטקס". לטענת התובעים, לא מסרו חברות אלה מידע עדכני לבעלי המניות ערב נפילת המחירים של מניותיהן.

המו"מ למכירת "כבלי ציון" יחל בעוד שבוע

הממשלה מקווה למכור חלקה ב־12 מיליון ד'

מאת יונתן שרמן

המשא ומתן על מכירת מפעל "כבלי ציון" יחל בעוד שבוע, כאשר יפקע פרק הזמן שניתן לגורמים שהתעניינו ברכישת החברה.

הועדה המיוחדת שהוקמה למכירת חברה זו, בחנה כ־15 הצעות של גורמים שהתעניינו ברכישת החברה וסיננה מתוכן 4 הצעות הנראות רציניות. מבין אלו יש 3 הצעות של גורמים ציים, הצעה אחת של גורם מקומי והצעה של "תדיראן". הצעתה של "תדיראן" לרכוש את המפעל לא תידון כל עוד קיימת חלופה, וזאת כדי למנוע ריכוזיות בענף הכבלים, שכיום מצויים בן שני מפעלים — "כבלי ציון" ו"כבלים" של "תדיראן".

"כימיקלים לישראל", שהיא ה־חברה־האם של "כבלי ציון", קבעה מחיר מינימום של 18 מיליון דולר לשווי החברה. מחיר זה אומץ על ידי הועדה המוכרת את החברה. מכירת מניות "כימיקלים לישראל" בחברה אמורה להגיע לכ־12 מיליון דולר, בהתאם לשיעור האחזקה של כי"ל בחברה.

"תיעוש" ו"פולגת" אינן נוטות לרכוש "אופ אר"

מאת יונתן שרמן
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

שניים מהגורמים שנשלחו על ידי שר התעשיה, אריאל שרון, כמועמדים לרכישת מפעל הטקסטיל "אופ אר" באופקים, אינם מתכוונות לרכוש את המפעל.

הדברים אמורים בתשלובת "פולגת", אשר קיימה קשרים מסחריים עם "אופ אר" והועלתה כאחת המועמדות האפשריות לרכישת המפעל. משלחת מטעם התשלובת ביקרה במפעל לפני מספר שבועות, אך הנהלת הקונצרן החליטה, שרכישת מפעל זה לא תהיה כדאית.

"תיעוש" הקימה צוות מיוחד לבדיקת הכדאיות הכלכלית של עסקה זו, אבל למרות שצוות זה עדיין לא סיים את בדיקתו, אין הקונצרן נוטה ליטול על עצמו את רכישת המטוויה, מכיוון שהוא עסוק בהבראת המטוויה שלו בקריית שמונה, "סלילים וולה". רכישת "אופ אר" תורדש השקעה עצומה בציוד חדש, כדי שהמפעל יהיה רווחי.

כונס הנכסים של המפעל, עו"ד זכריה פייק, אינו נמצא כיום בארץ ולכן המגעים בדבר אפשרות הרכישה של המפעל מוקפאים במידת מה.

משרד התעשיה אישר במסגרת סיוע מיוחד למפעל "אופ אר", בסך 700 אלף דולר. סיוע זה ינתן למפעל גם אם ירכשו אותו יזמים חיצוניים.

ערכה את המדור: קרה ארשטי

לוב תערער על החלטת בימ"ש במילאנו להקפיא חשבונות לוביים באיטליה

מאת חולה ליברמנה
סופרת "הארץ" באיטליה

פירנצה (מיוחד ל"הארץ"). בסיבת עיתונאים שנערכה אתמול ברומא אמר שגריר לוב, כי הוא יגיש בשם ממשלת טריפולי ערעור נגד החלטת בית המשפט המחוזי במילאנו להקפיא חשבונות לוביים באיטליה.

השגריר ציין שהמדובר בהחלטה פוליטית בלבד, כי יש חברות איטלקיות החייבות כספים רבים לחברות ולממשלת לוב, אך טריפולי איננה חושבת על הקפאת חשבונות איטלקים בבנקים לוביים מסיבה זו. הוא ציין שלממשלת לוב תוכנית השקעות רחבה שתוקציבה קרוב למיליארד דולר וכי אם תמשיך איטליה בקו הנוכחי, לא תוכל להשתתף בתוכנית.

אתמול אחר הצהריים הודיעו השות הבנקים האיטלקים שמונתה הקפאת החשבונות הלוביים, שי יערערו נגד החלטת בית המשפט במילאנו, מפני שלפיה יוקפאו קרוב ל־385 מיליארד לירטות. בעוד שלחברות שהגישו את הדרישות להקפאת חשבונות זהות לקבל ארבעה מיליארד לירטות בלבד, ובן ריבית שיש להשב את סכומה המדויק.

עצבנות בשוק ה"ספוט": מחיר הנפט הקל שב וירד

חשש כי 13 מדינות אופ"ק לא יעמדו בהחלטת הארגון

מאת אליהו זהבי
סופר "הארץ" בסקנדינוויה

קופנהגן (מיוחד ל"הארץ"). עצבנות גלויה שוררת בשוק הנפט — "הספוט" — ברוטרדם. לאחר עליה של 50% מאז נודע על החלטת שרי אופ"ק להגביל תפוקת הנפט, ירד מחיר הנפט הקל לרמה של 12.00 — 12.50 דולר חבית, רמה ממוצעת בין המחיר שנרשם לפני החלטת שרי אופ"ק לבין המחיר שהושג ביממה הראשונה לאחר ששרי אופ"ק התחייבו לצמצם את התפוקה ב־4 מליון חבית ליום, מ־20.5 ל־16.5 מליון חבית ליום.

ממשלת נורווגיה פרסמה הודעה המגדירה כחיובית את החלטת אופ"ק, אך לא התחייבה לנקוט צעד דומה. שר הנפט הנורווגי מסר, כי רק בעוד כמה שבועות תקבל הממשלה החלטה בנדון.

חשש כי ההחלטה לא תכובד

השיקול הנורווגי מתבסס על החשש, כי 13 מדינות אופ"ק לא יכבדו את ההחלטה. תוקף ההסכם הוא רק לשני חודשים וטרם ברור מה יחליטו שרי אופ"ק באוקטובר.

הסוכנות הבין־לאומית לאנרגיה חזתה צריכה של 18.5 מליון חבית ליום ממקורות אופ"ק. אם יישמר ההסכם המגביל את תפוקת הנפט במדינות אופ"ק ל־16.5 מליון חבית ליום, ייגרם מחסור בשוק, ועמו עליית מחירים.

ועידה נוספת של שרי אופ"ק באוקטובר

(עו"ד וע"צ). קרטל מפיקות הנפט אופ"ק יקיים ועידה נוספת של שרי נפט ב־6 באוקטובר כדי להחליט על המדיניות הדרושה בשוק הנפט, הר דייע אמש שר האנרגיה של אקוודור, ואכטואר אספינוזה. הוא אמר לסוכנות רויטרס, כי הועידה תדון במכסות התפוקה של חברות הקרטל החל מן ה־1 בנובמבר, וכן במחירים ובדרכי השיווק. טרם נקבע היכן תתכנס הועידה.

הועידה האחרונה של שרי אופ"ק הסתיימה בז'נבה ביום שלישי בהחלטה על קיצוץ של 4 מיליון חביות נפט ליום לרמת תפוקה של 16 מליון חביות ליום החל מן ה־1 בספטמבר לתקופה של חודשים.

עוד שערורייה פוליטית־כספית סביב רשות־ממשל צרפתית

חשד שהשר לשעבר כריסטיאן נוצ'י "ניתב" כספים מתקציב משרדו למימון תעמולת הבחירות שלו

מאת יואב טוקר
סופר "הארץ" בצרפת

פאריס (מיוחד ל"הארץ"). הוספת נרשמה אתמול בשערוריית הפוליטית־כספית, סביב "אירגונים פלכלליים" בחזקתה של רשות הממשל הצרפתית שהיתה מוקדת על סיפוח היחסים בין צרפת לבין מדינות אפריקה.

על פי הגילויים האחרונים, נראה שהשר לשעבר לענייני שיתוף פעולה עם המדינות המתפתחות, כריסטיאן נוצ'י, "ניתב" כספים מתקציב משרדו בין היתר לצורך מימון תעמולת הבחירות שלו במחוז איזר שבדרום מזרח צרפת.

אחריות אישית מרינה

השערורייה מתמקדת לפי שעה באחריותם של מספר אישי מדינה סוציאליסטיים בכירים בהעברות הכספים המעורפלות; ואולם מעבר לה, עלולים הגילויים להוליך גם לארמון האליזה, ללשכתו של הנשיא מיטראן, ליועצו האישי של מיטראן לענייני אפריקאיים כי פן הוא לבנו הבכור של מיטראן, המשמש כיועצו של פן.

השערורייה נחשפה לפני שבועות אחדים בעקבות גילויים של איב שאייה, מי שהיה (לפני חילופי השלטון האחרונים בחודש מארס) ראש לשכתו של השר נוצ'י. נגד שאייה הוצא כבר צו מעצר בין־לאומי מטעם האינטרפול, על־פי מידע שהתקבל בפאריס, הצליח שאייה להימלט מצרפת והוא מסתתר עתה בפאראגוואי.

איש הסי.אי.איי. בארה"ב קיבל מקלט מדיני בבריה"מ

מוסקווה (אי־פי). איש סוכנות הביון המרכזית של ארה"ב, אשר נאשם במכירת סודות ביון למוס־קווה, קיבל מקלט מדיני בבריה"מ — מסר אתמול ביטאון הממשלה הסובייטית, איזווסטיה.

לדברי העיתון, הסוכן ארוואר לי האוורד, קיבל מקלט מסיבות הומניטריות ופוליטיות, לאחר שנתן לוכן על רדיפות מצד "השרותים החשאיים של ארה"ב". זו היא העריקה הידועה הראשונה של אמריקאי לבריה"מ מאז שנות השישים.

לדברי איזווסטיה הוענק המקלט המדיני להאוורד על ידי הסובייט העליון. ההודעה על כך פורסמה גם על ידי סוכנות הידיעות הסובייטית הרשמית טאס, ברוסית ובאנגלית.

פקיד בכיר לשעבר בסי.אי.איי. אמר אתמול, כי האוורד סיפק כנראה לסובייטים פרטים רבים, ועריקתו היא "אבידה חמורה" למערכות הביון האמריקאיות.

העיתונים "לוס אנג'לס טיימס" ו"וואשינגטון פוסט" אמרו בהסתמכם על מקורות המקורבים לפרשה, כי האוורד, אשר ידע הרבה על רשת הסי.אי.איי במוסקווה בסמכרת תדרוך לקראת תפקיד בבירה הסובייטית, גרם כנראה בין השאר להוצאתו להורג של אחד המקשרים החשובים של הסי אי. איי. במוסקווה.

דוברת הסי.אי.איי., קתי פירסון, אמרה, כי אינה יכולה לאשר או להכחיש את הידיעה ממוסקווה. היא גם סירבה לומר מהו הנזק שגרמה העריקה לאינטרסים האמריקאים.

חשש שתוקפי הבסיס הבריטי בקפריסין ברחו במטוס לובי

מאת שאול צדקא

לונדון (מיוחד ל"הארץ"). שלטונות קפריסין בודקים את האפשרות שהמחבלים אשר תקפו ביום ראשון את הנגדים של בסיס חיל־האוויר הבריטי באקרוטירי, ברחו מהאי במטוס נוסעים לובי. אתמול נודע, כי ביום שלישי נחת מטוס לובי בשדה התעופה של לרנקה, בשדרו לארצפי. המטוס הגיע מטמפוליה וטס לבנגאזי.

בהתקפה זו השתמשו המחבלים במרגמות ובקטשות. מן הירי נפצעו שתי נשים. פעולות סריקה של הבר־יטים והקפריסאים כאשר לא העלו דבר ונראה כי אכן הספיקו המחב־לים להגיע לשדה התעופה של לרנקה. אפשר שבכך קיים קראפי את הבטחתו לנקום בבריטניה על מעורבותה בהפצצה האמריקאית על לוב.

ערך את המדור: חיים מל

יובש אלכוהולי מבריח נורווגים לגבול ה"רטוב"

מאת אליהו זהבי
סופר "הארץ" בסקנדינוויה

קופנהגן (מיוחד ל"הארץ"). מאז ראשית יולי מושבתות בכל רחבי נורווגיה החנויות למכבר משקאות חריפים בשל סכסוך עבודה בין עובדי המונופול למעביד הממשלתי.

באין משקה נודדים נורווגים צמאים לארצות השכנות, בראש וראשונה לדנמרק בה מכירת משקאות חריפים חופשית. אלפי נורווגים נוהרים מדי יום אל הגבול השוודי כדי להצטייד בבקבוק משקה חריף. ומשטרת נורווגיה איננה מסוגלת לבלום את גל מבריחי המשקאות. האוצר הנורווגי מפסיד מדי יום הכנסה של 15 מליון דולר. הצלה קבוצות על מבריחים שנתפסו אין בה כדי להרתיע את העם הצמא לאלכוהול.

שערי מטבע חוץ 7.8.86

המטבע	בנק לאומי — מזומנים — קניה	בנק לאומי — מזומנים — מכירה	בנק לאומי — העברות והמחאות — קניה	בנק לאומי — העברות והמחאות — מכירה	בנק הפועלים — מזומנים — קניה	בנק הפועלים — מזומנים — מכירה	בנק הפועלים — העברות והמחאות — קניה	בנק הפועלים — העברות והמחאות — מכירה	בנק דיסקונט — מזומנים — קניה	בנק דיסקונט — מזומנים — מכירה	בנק דיסקונט — העברות והמחאות — קניה	בנק דיסקונט — העברות והמחאות — מכירה	שער יציג	השינוי היומי
1 דולר	1.46	1.53	1.4803	1.4987	1.46	1.52	1.4808	1.4992	1.46	1.53	1.4818	1.5004	1.4900	−0.0010
1 לישט	2.15	2.25	2.1834	2.2106	2.15	2.25	2.1871	2.2144	2.15	2.25	2.1900	2.2175	2.2000	−0.0116
1 מארק גרמני	0.71	0.74	0.7160	0.7249	0.70	0.74	0.7153	0.7243	0.70	0.74	0.7168	0.7258	0.7200	0.0041
1 פרנק צרפתי	0.21	0.23	0.2203	0.2231	0.21	0.23	0.2207	0.2234	0.21	0.23	0.2205	0.2233	0.2217	0.0011
1 גולדן הולנדי	0.63	0.66	0.6353	0.6432	0.62	0.65	0.6351	0.6431	0.62	0.65	0.6349	0.6429	0.6390	0.0037
1 פרנק שוויצרי	0.88	0.92	0.8875	0.8985	0.87	0.91	0.8880	0.8991	0.87	0.92	0.8894	0.9005	0.8933	0.0055
1 כתר שוודי	0.21	0.22	0.2135	0.2161	0.21	0.22	0.2134	0.2161	0.21	0.22	0.2135	0.2162	0.2147	0.0006
1 כתר נורבגי	0.20	0.21	0.2009	0.2034	0.20	0.21	0.2009	0.2034	0.19	0.21	0.2011	0.2036	0.2021	–
1 כתר דני	0.19	0.20	0.1912	0.1935	0.19	0.20	0.1912	0.1936	0.18	0.20	0.1913	0.1937	0.1922	0.0011
1 מרק פיני	0.29	0.31	0.2984	0.3022	0.29	0.31	0.2985	0.3022	0.29	0.31	0.2986	0.3024	0.3004	0.0007
1 דולר קנדי	1.06	1.11	1.0719	1.0852	1.05	1.10	1.0711	1.0844	1.05	1.10	1.0723	1.0858	1.0788	0.0005
1 דולר אוסטרלי	0.84	0.92	0.9052	0.9165	0.87	0.94	0.9056	0.9169	0.88	0.94	0.9065	0.9179	0.9112	−0.0120
1 ראנד דרא"פ	0.35	0.39	0.5670	0.5740	0.34	0.57	0.5667	0.5738	0.35	0.49	0.5664	0.5736	0.5702	0.0011
10 פרנק בלגיים	–	–	0.3458	0.3501	–	–	0.3458	0.3501	–	–	0.3464	0.3508	0.3478	0.0019
10 שילינג אוסטריים	1.00	1.05	1.0181	1.0307	1.00	1.05	1.0170	1.0297	1.00	1.05	1.0194	1.0322	1.0241	0.0064
1000 לירות איטלקיות	1.02	1.08	1.0406	1.0536	1.02	1.08	1.0409	1.0539	1.01	1.08	1.0412	1.0543	1.0460	0.0056
100 יינים יפאניים	0.95	0.99	0.9634	0.9754	0.95	0.99	0.9620	0.9740	0.94	0.99	0.9646	0.9768	0.9678	0.0028

مكتز من الأصل

هكذا من الاصل

רב־שיח שוק ההון

השבוע קיימה ועדת השרים המיוחדת ליישום דו"ח בייסקי את הישיבה הראשונה בעניין ההמלצות לגבי שוק ההון.

בפני ועדת השרים עמדו שתי גישות עקרוניות, שונות במידה רבה. אחת כתובה בדו"ח בייסקי והשניה בדו"ח מינטקביץ'.

על רקע זה זימנה מערכת "הארץ" תשעה מומחים מן השורה הראשונה, לרב־שיח בנושא שוק ההון. נבחנו 3 שאלות מרכזיות:

1. מעורבות הממשלה בשוק ההון, מבחינת סמכות שר האוצר לאשר הנפקות, ומעמד הרשות לניירות ערך.
2. מעורבות הבנקים בייעוץ השקעות, בקרנות נאמנות ובקופות גמל.
3. שיפור זכויות ההצבעה במניות.

השתתפו ברב־שיח:

- יהודה דרורי, הממונה על שוק ההון באוצר.
- מאיר גבאי, מנכ"ל משרד המשפטים.
- ידידיה גרינברג, ראש החטיבה הבנקאית, בל"ל.
- יצחק שרם, סמנכ"ל בכיר, כלל ישראל.
- אליעזר שילוני, יו"ר הרשות לניירות ערך.
- חיים שטסל, יו"ר הבורסה.
- ד"ר מאיר חת, יועץ לנגיד בנק ישראל.
- פרופסור אמיר ברנע, אונ' ת"א.
- יעקב גדיש, קיבוץ יבנה.

מטעם "הארץ" השתתפו גרשום שוקן, אברהם שוויצר, אברהם טל ויהודה שרוני. הינחה את הדיון נחמיה שטרסלר.

"הארץ": את המלצות של דו"ח מינטקביץ', שעסקה בתחילה ל־ המלצות ועדת בייסקי, היא לאפשר לשר האוצר להמשיך ולהיות מוסמך על אישור הנפקות איגרות חוב ומניות, לפחות עד 1989. כלומר, מצד אחד באים ואומרים לנו שרוצים להקטין את מעורבות האוצר בשוק ההון, אך מצד שני מביאים אנשי האוצר למסקנה, שיש לאפשר לשר האוצר להמשיך ולשלוט בשוק ההון. האם זו הכוונה האמיתית של האוצר?

יהודה דרורי: לגבי איגרות חוב אנחנו בפירוש רוצים להקטין את מעורבות הממשלה. הד משמעות היא לאפשר לסקטור הפרטי, הלא ממשלתי, להנפיק בס־ כומים הרבה יותר גדולים ממה שהיה בעבר. יחד עם זאת, צריך לזכור שיש לנו אילוץ מרכזי, שנקרא חוב פנימי. לכן הממשלה העדיפה ללכת בדרך הדרגתית ולא בדרך חדה.

מה המשמעות של דרך הדרגתית? הדרגתיות היא שאנחנו מאפשרים אישורי הנפקות של איגרות חוב של הסקטור הפרטי, במסגרת שאנחנו פחות או יותר קובעים מראש, לפי הערכה שלנו לגבי יכולת השוק, ול־ עומת צרכי מיחזור החוב הפנימי.

"הארץ": כלומר אתם עדיין תקבעו מי לחיים ומי למוות, מי יקבל את הכסף הזול, ומי ישלם בבנק ריבית גבוהה?

יהודה דרורי: אני רוצה להתחיל, קודם כל, לגבי הזול והיקר. צריך לזכור שהכסף הזה הוא לא כל כך זול. הכסף הזה עולה כ־ 10% צמוד. אם זה מתבצע ישירות על ידי קונסורן חוק זה עולה אולי 8%–8.5%. לכן זה אינו כסף כל כך זול ואין בו סובסידיה.

אתן דוגמה מתחום המו"פ. בשנה שעברה ולפני שנתיים הופעל חוק אלסינט, שזכה לקיטונות של ביק־ רות, בצדק לפי דעתי. החלטנו השנה לא לאפשר את חוק אלסינט. מה התהליך? האוצר יאפשר לאותם גופים שהיו זכאים לכך קודם לכן, במסגרת החוק, להנפיק איגרות חוב.

באופן דומה אנחנו מייעדים את זה להשקעות בתעשייה, השקעות בתיירות ושיפוץ בתי מלון. כלומר מאחר ויש, כמו שאמרתי, עודף ביקוש של הנפקות, האוצר ישתמש בזה לצורך הקצאה, בהתאם למדי־ ניות כלכלית שהוא חושב שהיא נכונה. אחרת, אם הדבר הזה היה חו־ פשי לחלוטין, איננו יודעים בדיוק מי הגופים המנפיקים. יכול להיות שזה יהיה כדאי מבחינת המנפיק, אך לא מבחינת המשק.

לגבי מניות, אני עושה פה אבחנה בין שני סוגי מניות: מניות רגילות ומניות בנקאיות שבהסדר. לגבי מניות הבעיה היא תיאורטית לחלו־ טין. היתה תקופה מסוימת, בתקופת שר האוצר יורם ארידור, שהיתה איזו שהיא התערבות. למעשה, בכל קור התקופות שרי האוצר שאני עבדתי אתם, אישור הנפקת מניות כמעט אוטומטית, ולכן אין פה שום בעיה אמיתית.

אישה נוצרה הבעיה בתחום המניות הבנקאיות, שזה עדיין מוסדר כמניות. כל הנפקה של מניות בנקים, שהוא באמר במחיר שהוא נמוך יותר מאשר השווי הכלכלי של הבנק, פוגעת בכוחות הממשלה, למעשה בכוחות הציבור. לפיכך בכל מקרה לגבי מניות בנקאיות בנמוך לשמור על הר תערובות.

מאיר גבאי: ברצוני להסב תשומת לב שבנושא זה, בניגוד לכל הנושאים האחרים, ההמלצה של הצוות המשותף שהוקם במשרד האוצר ומשרד המשפטים (דו"ח מינטקביץ') אומרת: "משרד האוצר סבור", כלומר, בנושא זה לא היתה תמימות דעים והעמדה היא בעיקרה עמדת משרד האוצר.

משרד המשפטים יש לו ספקות ולכן הוא לא נתן גושפנקא לעמדה זאת, מכל מקום, אנחנו מציעים שאותה ועדה מקצועית ציבורית, אשר תוקם לבדוק את הנושא, היא שתבדוק גם בנושא המניות וגם בנושא איגרות החוב.

חיים שטסל: אני הייתי פעם ממונה על שוק ההון, אמנם לפני שני דורות. להערכתי הבעיה של איגרות חוב היא בעיה כמותית. ואני חושב שהאוצר לא יכול להוציא מיד היום את המכשיר, אלא צריך היה לתת שחרורים כמו־ תיים, בהתאם לצרכים. בעניין זה גדיש אולי יכול לומר, שאם הממשלה היתה מקטינה את הביקוש שלה אז דרורי יכול היה להיות חו־ פשי יותר במתן כמויות יותר גדו־ לות של איגרות חוב לשוק. הבעיה היא כמותית לחלוטין.

יהודה דרורי: מאחר ויש כמו שאמרתי עודף ביקוש להנפקות, האוצר משתמש בזה לצורך הקצאה בהתאם למדיניות כלכלית שהוא חושב שהיא נכונה, אחרת אם הדבר הזה היה חופשי לחלו־ טין, לא נדע בדיוק מי הגופים שינפיקו, יכול להיות שזה יהיה כדאי מבחינת המנפיק, אך לא מב־ חינת המשק.

אני רוצה להצטרף למה שאומר יהודה, שעניין מחיר הכסף ברגע זה איננו דומיננטי, שהרי מחיר הכסף בניוז איננו כל כך זול כמו שנראה לעין.

אבל המצב שונה לגבי שוק המניות. אני חייב להגיד שגם בת־ קופה שאני הייתי ממונה על שוק ההון, הבעיה העיקרית היתה הנפקת הבנקים ולא הנפקות של מניות של הסקטורים האחרים. ולכן להערכתי, ועדת שרים עדיין יכולה לשנות את המלצת הצוות ולהערכתי מותר לאוצר לעשות איזו הולכת ביניים לא באמצעות חקיקה, להוציא תקנה האומרת שמרגע זה עד להודעה חדשה הוא יאפשר באופן חופשי, לכל מי שרוצה, להנפיק מניות, למעט בנקים — מפני ששם יש בעיה אמיתית שהאוצר צריך לטפל בה בנפרד.

מאיר חת: כשמדברים על הד שאלה של סמכות שר האוצר לאשר הנפקות, יש לזכור שמעורבות הממשלה בשוק ההון היא לא תוצאה של סמכות שר האוצר על פי סעיף 39 לחוק ניירות ערך. את סמכות שר האוצר על פי סעיף 39 צריך להפעיל על פי שיקולי מדיניות כלכלית ולא על פי שיקולים של התערבות בהנפקות בודדות.

מקור המעורבות אלה צרכי התקציב, צרכי המימון של הממ־ שלה, והמהפך האמיתי שצריך להיות בשוק ההון — צמצום מעור־ בות הממשלה במשמעות כלכלית של הכסוי.

כמו שאמר כאן יהודה, ההתערבות הפרטנית של האוצר באישור הנפ־ קות, היתה בתקופה מאוד מאוד קצרה. במידה שהסייגים שכתובים בסעיף 39 נשמרים, כלומר שהשיקו־ לים היחידים שמנחים את השר הם שיקולי המדיניות הכלכלית, סעיף 39 לא מפריע.

אני חושב שהנקודה המרכזית היא צמצום המעורבות במשמעות הכל־ כלית. למשל שחרור השקעות של מוסדות גמל בשוק ההון. בואו נגיע לרגע שהממשלה לא מתערבת בהנפקות. היא רק מחייבת את קר־ נות הגמל להשקיע רק בניירות הערך המיועדים, איזה ערך יהיה לשחרור מלא של הנפקות. לא יהיה מי שיקנה אותן.

יעקב גדיש: אני רואה את הבעיה הזאת מחולקת בעצם לש־ לושה פרקי משנה. הבעיה הראשונה היא בעיית הגפת איזה פלח יכולה הממשלה להקצות לציבור במסגרת המדיניות שהיא מנהלת. וזה גם פונקציה של העבר. הדבר השני זה נגישות לשוק ההון, למי לתת לגשת. הדבר השלישי זה הכוח. וזה מה שמפריע. שבאילו הכוח נשאר בצורה מרוכזת בידי איזה שהוא גוף. כרגע הכוח נמצא בידי שר האוצר.

אנחנו נמצאים בשנת 1986 שבה החוב הוא הקטן ביותר בעשור הזה. אם השנה האוצר אומר שאפשר להנפיק לשוק הפרטי רק 450 מי־ ליון דולר, סימן שאין בכלל מקום ביותר השנים לפנות מקום. זה בגלל הגיבנת של 45 מיליארד דולר של החוב הפנימי שצריך למחזר, אלא אם כן תחול התנהגות תקציבית מהפכנית.

צריכים להוציא את הממשלה מהתיווך בשוק ההון, כי היא מתווכת שלומיאלית. זאת הנקודה הראשונה.

"הארץ": אבל יעקב, אתה היית הממונה על התקציבים. בת־ קופתך שמענו על רעיונות כאלה, להוציא את הממשלה משוק ההון. היה בדיוק ההיפך.

יעקב גדיש: לא זו בלבד שבתקופתי שמעת את זה. אני התחלתי לבצע את זה בתחום השי־ כון, אבל ראשית כל אני מוכרח לומר שנכשלתי. לא כל מה שרציתי לבצע, ביצעתי. חוץ מזה הייתי פקיד, לא הייתי שר. חוץ מזה לא כל דבר שרוצים עושים, וגם מותר לפעמים לעשות שגיאות. אבל במקרה זה, אני הייתי עקבי לכל אורך הדרך. רציתי להוציא את הממשלה משוק ההון. אני הראשון שכתבתי לשר האוצר לפני שנ־ כנסתי למשרד האוצר, שחייבים לצאת מהדבר הזה, לתת לאחרים להתנהל בינם לבין עצמם.

בסך הכל מה המטרה? המטרה היא לשמור על כך שלא יעשקו את הציבור או שלא יזרקו אחר כך את הבעיה לפתח הקופה הציבורית. מי שקובע להיות ולמות לא חייב להיות דווקא בהנפקות. זה יכול להיות גם הולכה מי משלם רבית ואיטה ביזלי־יגואר, ומי שקובע שאתה צריך לשלם כמה אתה לחצי שנה ריאלי או הוא קובע למות. וזה בסך הכל היו המישה אנשים במדינה הזאת ואף אחד מהם לא היה פקיד באוצר.

"הארץ": השוק החופשי יותר טוב מהאוצר או פחות טוב ממנו?

אמיר ברנע: תן לי, לפני שאני עונה, יש לי שתיים שלוש הערות לדברים של יהודה. ישנה שאלה בסיסית. מדוע הנפקה היא קונבנציה הדבר נובע מהעדפה מב־ חינת מיסוי שיש להנפקות בבורסה וזו בגלל מגבלת המס על הריבית הן בגלל הפטור ממס על הפרשי הצמדה. בשאלת השאלה האם זה רצוי.

למשל, אם אדם מלווה לפירמה באופן ישיר, מדוע הוא צריך לשלם שיעורי מס אחרים מאשר אם הוא מלווה לאותה הפירמה באמצעות הנפקת איגרת חוב. הנפקת איגרת חוב יוצרת מצב של מיסוי נמוך יותר, אז זה יוצר את הקונבנציה ואז אתה יוצר את החלוקה.

יכול להיות שבגלל נושא החלוקה, חברות פונות לשוק ההון, בשביל לנצל את הקונבנציה הזאת. למרות שאותן היו מכשירים אפשר־ יים אחר לגיוס הון.

דבר שני, גם המונופול של הממשלה על שוק ההון, בקשר למיחזור החוב, הוא דבר שצריך לב־ חון אותו בצורה יותר יסודית. ברמה הקופתית זה בוודאי נכון. אם אתה יוצר מונופול על שוק ההון אתה מקל בנושא המיחזור. אבל השאלה היא הרבה יותר בסיסית, האם אתה מעוניין שהמשק ישקיע יותר או ישקיע פחות. האם הסילוק של פיר־ מות מגיוס הון לטווח ארוך, רצוי מבחינת הצמיחה של המשק? ויכול להיות שהטכניקה שבה יש לך ממשלה המתווה במוחדים יכולה להיות יותר יעילה, מאשר הטכניקה של חלוקת רשיונות להנפקה.

ידידיה גרינברג: אני רוצה להעיר רק שתי הערות, בהן אני מוטרד בנושא שדיברנו קודם. אחת, לא הוזכר כלל נושא איגרות החוב הניתנות להמרה. כפי שאנחנו יודעים שוק המניות הוא שוק פרובלמטי. אחת האפשרויות בכלל להביא פירמות לשוק המניות זה דרך איגרות חוב ניתנות להמרה. אני מציע לאוצר, בתחום של איגרות חוב ניתנות להמרה, לא להכביד בנושא של הריבית, מכיוון שהאוצר כן קובע מה הגבול העליון של הריבית שפירמות תשלמנה, ואני חושב שזה משגה, ואיל הבכות אינה גדולה צריך פה להיות יותר ליברלים.

דבר שני, כולם באים היום בנושא הזה של אג"ח רפורמה. אני רוצה להזכיר, ואנחנו כבר הערנו לאוצר בעניין זה, על אי השוויון בתחום המיסוי בין איגרות חוב רפורמה לבין איגרות חוב ממשלתיות, וזה חמור. אפשר לקבל לדעתי החלטה מהירה, ליצור שוויון כדי ליצור בסיס יותר טוב.

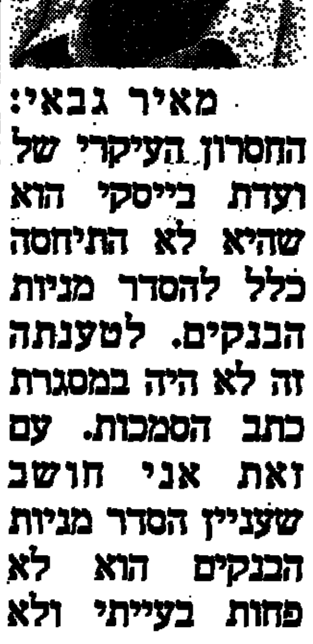

מאיר גבאי: החסרון העיקרי של ועדת בייסקי הוא שהיא לא התיחסה כלל להסדר מניות הבנקים. לטענתה זה לא היה במסגרת כתב הסמכות. עם זאת אני חושב שעניין הסדר מניות הבנקים הוא לא פחות בעייתי ולא פחות חמור מהווי־ סות עצמו. לכן, נראה לי שהאוצר היה צריך היום לראות זאת כבעיה מרכזית מיידית, לא להמתין עד 1988.

"הארץ": אליעזר שילוני, אתה היית זמן רב בתוך המערכות האלה, אתה חושב שהאוצר בעצם רוצה להשאיר את הכוח בידיו, או לא?

אליעזר שילוני: אני בוודאי לא הייתי רוצה להשיב על מה האוצר רוצה להשאיר ומה שמוכן לוותר, אני הייתי אומר בעניין המיסוי שבמנו פוטרתי מתפקיד נציב מס הכנסה בכלל שתי סיבות: רציתי לגבות מס אמת מהיה לוחבים, ולהפעיל מס רווחי הון בבורסה.

היום לא הייתי אומר שהגיע הזמן לעשות. איזה שינוי במיסוי בשוק ההון, היות ואנחנו חייבים לזכור שאנחנו זקוקים לשוק ההון שהוא היום די חלש ממילא. איך אמר יעקב גדיש, על זה לא הייתי רב היום עם שר האוצר.

יצחק שרם: אני בעד בי־ טול סמכות שר האוצר, שחס ושלום לא נחזור לימי החושך של 1982, שלצערי די ייצג אותם או יעקב גדיש. ההתערבות היתה למשל, להוריד מחירים כתנאי לגיוס הון מניות. או שאילצו מפעל שכל החיים שלו, 30 שנה, עסק ביבוא מכשירים, שיקים מפעל ביהודה ושומרון. אתה (יעקב גדיש) מסמל את התקופה. הכלטפנים הגיעו מפך חברת אלקטרה ביקשו לא להע־ לות מחירים על מנת לקבל אישור להנפקת זכויות. חברת קריסטל כתבה בייעוד התמורה שהיא הולכת להקים מפעל ביהודה ושומרון למקררים, כשבסופו היא לא יצרה מקרר. הכמובן שהיא לא עמדה בייעוד התמורה.

ועכשיו אומר יהודה שיש לנו תקופה נהדרה. יש יהודה דרורי נהדר ויש שרי אוצר נהדרים, אבל על סמך שתקופה כזאת לא תוכל להחזר בחיים, אני חושב שאפילו תקנה לא מספיקה.

היום אתה צריך לעבור במשרדים לקבל אישורים. אם אתה רוצה להנ־ פיק בתיירות אז במשרד התיירות. אם אתה הולך לתעשייה אז הולכים למשרד התעשייה, שיגיד שההנפקה בסדר. אני חושב שהמצורך הזה בר־ שירות הוא פשוט מיותר.

יהודה מתעלם מהעובדה שאין היום אפשרות לגייס כסף באיגרות חוב למטרות כלליות. אם היום קבוצה, קונצרן כלל, קונצרן כור, ירצה לגייס כסף לתעשייה באופן כללי, הוא משום לא יוכל. ואז אתה חייב להמציא ייעוד שיתאים לרצונות האוצר. זה אומר שבעצם שוק ההון עדיין מולאם, אבל בסימפטיה.

יהודה דרורי: קודם כל, אני מסכים עם חת שהאוצר יכול לוותר על הסמכות במניות ולא תי־ פול שערה משערות ראשו, אבל אם מישהו חושב שבזה יבוא שינוי מהותי הוא טועה. משום שבתנאים שלא יוחזרו תקופות קודמות, או ממילא אנחנו מאשרים אוטומטית.

הבעיה היא בתחום איגרות החוב. אני מסכים עם מה שאומר איציק שרם שעדיין זה לא חופשיות והגנות. עדיין יש קריטריונים, וזה מיועד להשקעות ובענפים מסוימים. יחד עם זאת בואו נשווה למה שהיה פעם. אנחנו למשל לא מתערבים היום בכלל בתנאים, דבר שלא היה בעבר. אנחנו לא מתערבים בסוג ההצמדה, בריבית, לא מתערבים במו־ עד הגלוי בין הבנק ובין הלווה, זה נקבע על ידי השוק. כלומר צריך לראות את זה באיזו שהיא ראייה ארוכת טווח יותר. יש פה שינוי.

"הארץ": יעקב גדיש, האם ב־ 1982 היית מרים טלפונים האומר למפעלים איפה להקים ומה למכור, או להוריד מחירים כדי לאשר להם הנפקות בבורסה?

יעקב גדיש: בתוך סיפור זה לא רע. במציאות אני לא התעסקתי בהנפקות של מניות או בדברים מהסוג הזה, הייתי ממונה על התקציבים ועסקתי בהרבה דברים. אני לא רוצה לברוח מאחריות חס וחלילה. אנחנו מיצגים פה איזה כוח, ומצד שני עומדים כל הבנקים. הבנקים האלה היו בדרך כלל מקבלים מענק של 20% עד 30%, והלוואת פיתוח 40%–50%, הלוואה משלימה מהבנקים ל־100%. קו אשראי מהר"ל 60%. אחר כך היו באים עוד להנפיק מניות לציבור לאותה המטרה. אחר כך אנחנו קיב־ לנו אותם על הקרשים, את כולם. האוצר כך אומרים, אתם מתערבים.

ההצעה שלי היתה שמי שביקש נגישות לשוק ההון, יותר על ההלוואה מהאוצר. אני זוכר שהיו אז מלגות יחלום או משרד שהתערבתי. זה מתחום הקצאת מקורות. המפעלים האלה היו מוכ־ ספים האלו היום הם קורסים בדיוק כתוצאה מכך שהיתה נגישות פראית להון צבורי.

אני חושב שמותר למערכת הציבורית להישאר עם עין פקוחה מאוד על מה שנעשה בכספי הציבור, אלא אם כן אנחנו קובעים מכאן ואילך — בחוק — שהממשלה לא משלמת עבור מי שנפל.

"הארץ": ועדת בייסקי המליצה להקים רשות ניירות ערך חזקה ועצמאית, כדוגמאת האס־אי־סי האמריקאי. האם הגיע הזמן לכך?

אליעזר שילוני: אני בהחלט בעד רשות חזקה. אני רק לא הייתי אומר שהדגש הוא זה ששם השופט בייסקי, אם יהיו חמישה קומישנרים. אני חושב שה־ מבחנים שאני מעמיד לרשות חזקה זה סמכויות משפטיות. שנים לא יישמע שום דבר. היתה רשות שכל מה שהיא עשתה זה בקושי לאשר הנפקות.

כשקיבלתי את הרשות הביאו לי כמה הנפקות שהייתי צריך לחתום עליהן, התברר לי שגם ביקורת של הנאמנים לא עשו. הייתי צריך במקרה מסוים להביא רואה חשבון מאוד ידוע, את הדגאל מחיפה, שיתן לי תצהיר בשבועה שהוא בדק את זה.

כתריסר תיקים פליליים מונחים בפרקליטות. הבעיה שנוצרה שלא היה פרקליט שיטפל בזה, והיינו צר־ יכים בסיכום עם מר גבאי לגייס פרקליט על חשבון הרשות שיעבור לפרקליטות. זה המבחן. אם אני יכול להגיש את התיקים לדין בזמן ואם יהיה לי שעות שמיעה בבית המשפט ושיתנו פסקי דין. כל הקונספציה האמריקאית בנויה על גילוי נאות. ואז לא, ואיך אמר לי הקומישנר: אפילו למדינת באפר־ יקה אני לא אגיע לסגת מהגילוי הנאות.

אומרים לי, בארה"ב יש חמישה קומישנרים. מספר העובדים זה אלפיים, וגם שמה שומרים על איזה שהוא איזון פוליטי, שלושה מהרפו־ בליקאים שניים מהדמוקרטים. אבל הם מקבלים מינוי מנשיא. אז עשיתי חישוב, שאם נלך לפי מה שכתוב, אז יצטרכו למנות אחד מהליכוד, אחד מהמערך, האחד דתי. היות שיעקב גדיש יושב לפני אז הוא יודע איך הסקטור הדתי מתפלג. אז יהיו שלושה דתיים: אחד משפ"ס, אחד מאגודת ישראל ואחד מהמפד"ל.

הבעיה היא איך להקים מערכת חזקה בידע עם סמכויות ושהיא תוכל ליישם חוקים שהכנסת תחוקק אותם.

מאיר גבאי: אני חושב שבנושא הזה יש שלוש מערכות שאנחנו צריכים להתיחס אליהן. א. המערכת המבנית, כיצד תהיה בנית הרשות. ב. המערכת הסטטוטורית־ משפטית ו־ג. הבעיות של מינהל שוטף, בעיקר כוח אדם וכל הקשור בכך.

במערכת המבנית אין ספק שהד מצב היום הוא בלתי סביר. יו"ר הרשות וכל חברי מועצת הרשות מתמנים על ידי שר האוצר. אפילו מנכ"ל משרד ממשלתי, מינויו תלוי באישור הממשלה, ואילו יו"ר הרשו־ ות מתמנה על ידי שר האוצר, והוא במידה רבה תלוי במערכת האוצרית. כך שאם רוצים להקים מערכת עצ־ מאית אני חושב שיש לשנות את המסגרת הזאת.

אליעזר שילוני: הייתי רק שואל את מאיר גבאי שיתן לי דוגמה אחת איזה שר רצה למנות מנכ"ל והממשלה לא אישרה.

מאיר גבאי: את הנגיד, אפילו את המשנה לנגיד. ממנה הממשלה ואילו כאן, בגוף שמיועד על פי החוק להיות תאגיד סטטו־ טורי עצמאי, בעל סמכויות עצ־ מאיות, הדבר איננו קיים. זאת אומ־ רת בחוק שהוא קצת מסמלת את מצב הדברים.

מצד שני איננו סבור, ואני כאן מסכים לחלוטין עם ידידי אליעזר שילוני, שההצעה של ועדת בייסקי למנות 5–6 בעיקרים, זאת תרופה טובה למצב. זה יסבך את הנושא במידה רבה יותר. אני סבור שיש להסדיר שיו"ר הרשות יהיה בעל עוצמה, בעל סמכויות, ויתכן מאוד שהפתרון הוא בכך שהמועצה המש־ ייעת לו לא תהיה מועצה כה גדולה ומסורבלת כמו שהיא היום. אבל לא שיהיו שלושה או חמישה מנהלים בעת ובעונה אחת.

מבחינת הבוררות וכוח אדם אני מסכים לחלוטין שהמצב היום איננו תקין. אין מספיק אמצעים בידי הרשות מבחינה משפטית. ובוודאי לא מבחינת המינהל. אם רוצים שהיא תפעל באופן מלא, כפי שהציעה ועדת בייסקי, הרי שכאן צריך לתת הרבה יותר. לתת בידיה את כל המשאבים המינהליים והתק־ ציביים על מנת שהיא תוכל לפעול.

"הארץ": בעצם זה נראה מצב די נוח לבורסה, רשות די חלשה, בורסה עם צוות מקצועי הולך וגדל, מה יותר טוב מזה לבורסה?

חיים שטסל: אני ברשותך אענה על זה בסוף. ועדת בייסקי ניסתה לבנות איזה שהוא דבר שע־ לול להחטיא את המטרה. שוק ניירות הערך בישראל הוא רופף מאוד, הוא במצב קשה מאוד. עכשיו אם אנחנו נבלה את זמננו בכך שבמק־ קום שיהיו לשילוני היום 30 איש יהיו לו 60 איש, במקום לטפל בנושאים של מניעת ניגודי אינטר־ סים וכו' בארגונים עצמם. כל מי שחושב שלרשות אין מספיק סמכויות היום טועה טעות מרה.

לרשות יש סמכות גדולה הן כלפי הבורסה הן כלפי גורמים אחרים. יש לו בעיה קשה מאוד, שהוא דיבר עליה, שכאשר הוא כבר תופס מישהו, בסופו של תהליך, המנגנון אשר מביא למשפט ועד שהוא נותן פסק דין הוא כזה, שכבר עבר הרשק לכל הגורמים המטפלים בדבר לרבות הבורסה.

עכשיו לשאלה שאתה עוררת. קודם כל יש לי הרשות בשבילך. היום הסמכויות שלו כלפי הבורסה הן כאלה שהוא בכלל לא חלש. מי שחלש בקטע הזה זו הבורסה לניירות ערך, אבל אני לא רוצה להראות את עצמי כבעבער או את הארגון שלי כבעבער. אנחנו מתמודדים עם זה מאוד, אבל מתמודדים במסגרת האפשרויות שיש בפנינו. ואגב, התמודדות כזאת היא לטובת העניין.

הלא זוהי הדינמיות שבכל בוקר נוצרים דברים חדשים. הדבר הטוב ביותר הוא שהבורסה עושה את השל־ בים הראשונים של חקיקה כביכול, או הוראות, לאחר מכן זה הולך לאינסטנציות גבוהות יותר, חלק מגיע לחוק של הבורסה, חלק מגיע לחוק של הרשות לניירות ערך, וחלק אחר לחוק של המדינה.

אמיר ברנע: אני רוצה להו־ סיף לדברים של חיים, גם פה אני לא בטוח שוועדת בייסקי וועדת מי־ נטקביץ' נגעו בנושא העיקרי. ואני פונה למר גבאי שיושב כאן, אילו החקיקה לגבי זכויות המשקיעים במניות היתה יותר מפותחת, כולל האפשרות לתביעה באמצעות תביע־ ה מקובצת, כולל ההגנה על המיעוט שמאפשרת לאדם שהוא מרגיש שהוא נעשק לפנות לבית משפט ולזכות בהליך מהיר, שיתן לו פיצוי משמעותי, כולל ההוצאות שקשורות לפניה לבתי המשפט.

אילו היתה מערכת משפטית כזאת בארץ, שמגינה על זכויות המיעוט בחברות ציבוריות, לא היה צריך רשות ניירות ערך חזקה. כי החוק במעקב לא היה של אנשי הרשות, שהם צריכים כביכול למשוט על החברות לבדוק אם עמדו בתנאי התשקיף וכו', אלא כל משקיע, כל עו"ד היה בעצמו מהווה איום על החברות ועל הדירקטורים בחברות ומכריח אותם לפעול בכיוון שהוא קונסיסטנטי, הן עם התשקיף הן לשמירה על זכויות המיעוט.

מי שמשקיע היום במניה בארץ קשה לו אפילו להעריך מה שווי המניה. כל המודלים להערכת מניה הם לא רלוונטיים כאשר בעצם אתה מיעוט בחברה. אתה לא קובע את העיתוי של מימוש הנכסים, אתה לא קובע את העיתוי של דיווידנד, אם בכלל מחלקים דיווידנד. יש אלף ואחת דרכים לחלק דיווידנד דיפר־ נציאלי לאנשים שיותר קרובים לצלחת.

קוראים לזה דמי ניהול, קוראים לזה קניית נכסים מבעלי עניין, יש אלף ואחד שמות שאפשר לקרוא לזה. הבורסה מנסה להתמודד עם זה. יכול להיות שזה לא תפקיד הבורסה להתמודד בשאלות של ההגנה, או יש חלל ריק בנושא הזה, ואולי כדאי אפילו להקים בתי משפט מיוח־ דים לנושא.

מאיר חת: ראשית, אני לא מאמין בגופים רבי עוצמה. אני לא חושב שהבעיה של שוק ההון הישראלי שצריך רשות ניירות ערך שתוכל לכופף לכולם את הידיים ולעשות איזה שהם דברים שאולי מישהו חושב שאולי צריך לעשות אותם.

אני מאמין בחלוקה מאוזנת של סמכויות במערכת. אני חושב שסמ־ כויות פיקוח בשוק ההון בכלל, גם במערכת הבנקאות גם בשוק, צריכה להתבסס על חלוקת עבודה בין גו־ פים שונים. כשמדובר במערכת הבנקאות אני מאמין בחלוקת עבודה בין דירקטוריון חברה והמבקר הפנימי שלה, המבקר החיצוני של הפיקוח על הבנקים. כולם יחד לא, תמיד יכולים להשתלט. אותו דבר נכון גם במערכות האלה של שוק ההון. צריכה להיות חלוקה בין אותם דברים שקבועים במסגרת החוק וה־ אכיפה שלהם נעשית על ידי המשקיעים עצמם, לבין דברים שנ־ מצאים בסמכותה של הבורסה.

חשוב שסמכות החקיקה תפעל בצורה קצת יותר זריזה מכפי שהיא פועלת היום. ובתחומי הגופים המפקחים אני בעד שיפור באותם דברים שצריך לשפר ברשות. אני אגב בהחלט בעד יצירת מעמד יותר עצמאי לרשות. דעתי היא שפקידי אוצר לא צריכים להיות חברי הרשות. חברי הרשות צריכים להיות אנשים שאינם פקידי האוצר. צריך להיות איזה שהוא ניתוק בנושא הזה.

אני חושב שאחד הדברים החשו־ בים ביותר קשור בתקציב: העלאת הרמה המקצועית של סגל הרשות. אני לא בעד רשות של אלפיים איש. אבל אני חושב שקבוצת בעלי מקצוע טובים צריכה להיות ברשות. וכדי לעשות את זה לא יכול להיות שיו"ר הרשות יהיה כפות בשתי ידיים בתקשי"ר. אי אפשר לקבל היום רואה חשבון טוב בשכר שאפשר לשלם על פי התקשי"ר. כך שהדברים האלה הם דברים שצריך להבהיר אותם. הם לא דורשים מהפכות מרחיקות לכת, אבל אני חושב שיש לטפל בהם.

יהודה דרורי: יש תחום מאוד רחב שהוא לכאורה לא שייך לאף אחד, לא למשרד האוצר, כי משרד האוצר אמון לכאורה על מדיניות כלכלית, הרשות ניירות ערך לכאורה אמונה על גילוי נאות, הבורסה לכאורה ממונה על מסחר נאות. יש תחום אדיר של נושאים שלא נופלים היום באף הגדרה. עכשיו מהי המציאות. המציאות היתה שבתקופת מאיר חת ואני חושב שחיים שטסל ממשיך נאמן של זה, במקום שאין אנשים תהיה אתה האיש. הבורסה החליטה שכל מיני נושאים היא לקחה על עצמה למרות שלפי דעתי, מבחינת חלוקת עבודה קלאסית זה לא תפקיד הבורסה. אני לא אומר את זה לש־ לילה. יכול להיות שמבחינתה זה דבר חיובי.

יש לנו גם הרבה ויכוחים על זה. לדוגמה, נושא עדיפות על איגרות חוב, כמה צריך להתערב, איך להתערב. לכן הצענו להקים ועדה לא כדי לברוח מזה, שיהיה דיון יסודי, לנסות להגדיר את הסמכויות של כל אחד, שידע מה כללי המשחק ומה תפקידיו ועל סמך זה לגזור גם את המבנה הארגוני והסמכותי.

עכשיו הערה אחרונה לגבי ייצוג משרד האוצר ברשות. אני לא רואה את זה כדבר מטריאלי. אני יושב ברשות, המשנה שלי יושב בדרך כלל בבורסה, אני רואה את זה יותר כמערכת של תיאום, מאחר שיש היום שלושה גופים ולא תמיד הכל ברור. אבל אני לא רואה את עצמי כעין קומיסר של שר האוצר.

ידידיה גרינברג: אני בהחלט בעד רשות חזקה. אני חושב שבהחלט הייתי מעדיף שלא יהיו בה נציגי אוצר כמו שאמר אידי. אני בעד שיהיו שם אנשי מקצוע. אני לעתים נתקל בניסיון הבנק שלי שלא תמיד אני נתקל באנשי מקצוע שמספיק מכירים את המאטריה. דבר אחרון הייתי אומר מתוך קריאת החומר של ועדת בייסקי — צריך מאוד להיזהר. משתמע מתוך הדו"חות שבאילו יהיה זה פיקוח שלדעתי יגביר את הביורוקרטיה ומזה צריך מאוד מאוד להיזהר.

יצחק שרם: אני מסכים עם שילוני שהרשות בסך הכל, אם היא חזקה או לא, היא מעוצבת ממי שמנהיג אותה. אני חושב שהיום לא ראינו איזו שהיא בעיה לרשות לפעול, אבל כיום נוצר מצב שמנ־ פיק נופל בין שתי רשויות, כאשר הטענה שלי מופנית לנושאים שהבורסה לקחה לטיפולה.

בחלקם אלה נושאים שהם פרופר צריכים להיות של התחומים, שצרי־ כים לפקח על הדברים האלה. אם זה עדיפויות, אם זה טיב החברה שצרי־ כה להגיע לבורסה. היום ההת־ ערבות היא קשה, היום מנפיק לפעמים רץ בין דברים שהבורסה דורשת להביא והקשות מתרבות להבגים. אפשר להגיד שלאחרונה גם המאמנים עוברים תהליך של ביקורת הבורסה ופשוט קשה להיות לכבם.

אמיר ברנע: אני רוצה להגיד עוד מילה אחת בהקשר לדברים האחרונים ששמענו. באיזה מידה הבורסה צריכה להיות, גוף שגם עוסק באיכות הניירות ולא רק בנושא המסגר צר של מסחר תקין. בבורסה של ניו יורק למשל יש סלקציה איכותית. אין זכות להיות רשום בבורסה בניו יורק זה אינו שהוא הכוהה לאיכות החברה, לגודל החברה, ליציבות החברה, לוותק החברה. אם אתה תשים לב לפרסו־ מות של החברות האמריקאיות הן אומרות אנחנו רשומים בבורסה בניו יורק. זאת אומרת יש סלקציה איכותית.

אני חושב באיזה שהוא מקום שי־ כול להיות שהטכניקה של רשימה ב' או של בורסה משנה במסגרת הבורסה בתל אביב היא פתרון לחלק גדול מהקיטור שנוצר כאן נגד הסלקציה האיכותית של הבורסה. אילו היתה איזו שהיא אפשרות לרישום במסגרת משנית, במסגרת של רשימה ב', זה היה נותן למשקיע את האינדיקציה, שזה נייר ערך מסוכן יחסית, תיכנס אליו בצורה מודעת, תחליט אתה. אבל האחריות הציבורית שישנה כלפי אותם משקי־ עים שפועלים במסגרת שוק ההון לדעתי היתה נפתרת במידה רבה דרך האפשרות הזאת.

חיים שטסל: שתי הערות לגבי השתתפות האוצר ברשות לניירות ערך. זה היה גם בתקופתי ואני סירבתי לשבת ברשות לניירות ערך מהנימוק שלא יכול להיות, שגוף שמאשר מדיניות כלכלית ישב גם ברשות. הדבר השני הוא לגבי סמכויות בורסה לבדוק איכויות. הגיע אתמול לידי מחקר בינלאומי בכל ארצות העולם הגדו־ לות, אלה שיש להן רשויות וגם בורסות. וכל הבורסות בעולם עוס־ קות באיכות של ניירות. אין בורסה בעולם שלא עוסקת באיכות, כאשר היא קובעת מי יכול ומי לא יכול להיכנס לזה.

בין אם יש רשימה א' או ב' וכו', אין דבר כזה שלא עוסקים באיכות. וכל מי שחושב שיהיה הקונה שוגה שגיאה גסה, במיוחד במדינה כמו מדינת ישראל, שבה מירב האוכלו־ סיה חושבת שברגע שיש אישור זה נותן גם גושפנקא לטיב הנייר.

אליעזר שילוני: אני בעד מעט חוקים. ריבוי חוקים לא מביא לכלום. מעט חוקים, אבל בתנאי שיבצעו את החוקים. לכן את ידידי עם כל הדיבורים, אני רוצה להגיד לך, אחרי פרשת פיט, אני קצת בדקתי את העניין של הקרנות: איש לא בדק קרנות משך כל השנים. מה שנעשה בקרנות זה הפקרות מוחל־ טת, או נס מהשמים שהמצב כמו. לכן עם כל הדיבורים של הליברלי־ זציה ומעט חוקים חייב להיות איזה שהוא גוף שבודק ומיישם את החוק.

הרשות היום לא מסכנה האם אני מודד אותה לפי מספרים של בדיקת דו"חות תקופתיים, בדיקת דו"חות מידיים, הכנת משפטים היא לא מסכנה. היא יכולה להיות יותר חזקה.

אני כבר במצב שאני יכול להגיד משהו אם זה פופולרי או לא. מוכן להגיד את האמת ואין לי פה שום שיקולים פוליטיים ושום שיקולים בכדי להסתיר משהו. כזה אדם מקצועי קשה מאוד להשיג. אני לא מסוגל. אם אני רוצה חוקרים יש לי יוצאי משטרה, יש יוצאי צבא, יוצאי מצ"ח כמה שאתה רוצה. אתה רוצה כלכלנים? כמה שאתה רוצה. אך כשזה מגיע לרואי חשבון הוא מר־ קיע ושומע מה שאני משלם ומה שמשלמים לו בשוק הפרטי.

נושא הבורסה זה נושא שחייבים להסדיר. אני חושב שאנחנו הולכים לאיזה פתרון, הבורסה לא יכולה — למטרה הקדושה ביותר — שתעשה פעולות בלתי חוקיות. בשביל לתפוס רוצח אני היום לא אכה את החושד בכדי שהוא יגיד לי איפה הגופה. בורסה עוברת על החוק בצורה שיטתית בטענה שפה יש חלל ריק ומצילים את המולדת. זה לא.

ידידיה גרינברג: לגבי יעוץ במניות אני מציע, להפריד את מה שקרה בנושא ויסות מניות הבנקים, שהיה אירוע מאוד יוצא דופן. אני סבור שאם נכשיר אנשים מתאימים לכך, וברגע שיהיו כללים, ויהיה פיקוח של הרשות לניירות ערך ויהיו עונשים, לדעתי הרבה מהדברים יסתדרו, ולכן אינני חושב שצריך להוציא את היעוץ במניות מהבנקים.

ל"בטוחה" יש כלל בעסקים

הכלל של "בטוחה", בנוסף להשתייכות לקבוצת "כלל", הוא שמירה על ערנות מתמדת לנעשה בשוק המקומי והעולמי, תוך ביצוע פעולות מתאימות ומהירות בניהול ההשקעות.

בכל אחד מסניפי "בטוחה" תוכל לקבל פרטים נוספים.

בטוחה
ני"ע והשקעות בע"מ
מקבוצת כלל

תל־אביב: רח' קרל נטר 8, טל. 03-201821
ירושלים: מרכז "כלל", רח' יפו 97, טל. 246881-2, 347, 02-227161
רמת־גן: כופר הישוב, רח' ארלוזורוב 5, טל. 03-731384
רמת השרון: רח' אוסישקין 56, טל. 480115
חיפה: שד' הנדיב 7, טל. 389220, 04-389205
רחובות: רח' הרצל 190, טל. 08-475577, 08-472279

נמצא דרך בשביל להיות במסגרת החוק ולא מחוץ למסגרת החוק. הבורסה פועלת בניגוד לחוק בהמון דברים.

"הארץ": אם כך, אולי כדאי להעמיד את ראשי הבורסה לדין?

אליעזר שילוני: רוב הדברים שהבורסה עושה הם לא חוקיים.

חיים שטסל: יש ויכוח בין משפטנים.

אליעזר שילוני: אל תגמה. יכול להיות שאתה תגרור אותי שלפחות בפרשה אחת אני חושב שניתן להגיש משפט.

מאיר חת: ראשית לעניין דבריו של אליעזר שילוני, אני אינני חושב שהבורסה עברה על החוק. אני חושב שישנה פרשנות שונה של החוק בקשר להיקף הסמכויות של הבורסה להסדיר שאלות שנוגעות לשוק ההון. אני חולק לחלוטין על הגישה שתפקיד הבורסה בהסדרת המסחר בלבד. זו גישה צרה ואני מניח שמי שיבדוק את היקפה של מה שהבורסה עשתה בשנות הגאות בשוק ההון יראה שזה היה אבסורד לצפות שהיא תטפל אך ורק בנושא הסדרת המסחר.

יכולה להיות מחלוקת בגישה, אבל לומר באותה פסקנות שבה אמר אליעזר שהבורסה עברה על החוק? לכן יש בינינו מחלוקת.

יצחק שרם: אני ממש מתפלא איך התחלפו כאן היוצרות. אני הייתי צריך לייצג את העמדה של אי מתן זכויות שוות וכל נציגי הציבור שכל הזמן מגינים על אותו אדם שנותן פקודה מקריית שמונה... פתאום זה כבר לא נורא, לא חשוב. אני חושב שזה חמור שאותם נציגי ציבור בכל ה' מערכות האלה לא רואים זאת.

"הארץ": החלק השני של הדיון יגע בבנקים. ועדת בייסקי כתבה הרבה על נושא הייעוץ לניירות ערך, ובעצם הוכיחה שבעזרת הייעוץ הצליחו הבנקים לבצע את הויסות. האם הגיע הזמן להוציא את שירותי הברוקרים וגם את הייעוץ מתוך הבנקים?

ידידיה גרינברג: ראשית לפי דעתי צריך לעשות אבחנה בין מניות לבין איגרות חוב. לא יעלה על דעתי שיוציאו לדוגמה את הייעוץ באיגרות חוב מהבנקים. כל עוד הם צריכים להמשיך ולייעץ בנכסים פיננסיים אחרים. אינני מעלה על דעתי שלא יאפשרו לייעץ בתוך הבנקים כמוצר תחליפי לייעוץ על איגרות חוב. אני חושב שגם איגרות חוב לא ממשלתיות צריכות להישאר בבנקים. אני חושב שזה מוצר שונה לחלוטין ממניות.

אני בהחלט בעד הדיון שיהיה רישוי של יועצים. אנחנו תמכנו בזה, אני לפחות תמכתי בזה כבר לפני עשר שנים. להאמנתי במדינת ישראל זה לוקח יותר מדי זמן עד שמעבירים חוקים מהסוג הזה.

לגבי ייעוץ במניות אני מציע להפריד מה שקרה בנושא ויסות מניות הבנקים, שהיה אירוע מאוד יוצא דופן במדינת ישראל, ולשאול את עצמנו מה היה במשך עשרות שנים, אם לדבר משנות ה-60, מה היה הייעוץ במניות. אני חוזר לנושא המניות בבנקים והאם היו כל כך הרבה בעיות. לפי דעתי לא היו הרבה בעיות.

אני סבור שאם נכשיר אנשים מתאימים לכך, וברגע שיהיו כללים, יהיה פיקוח של רשות ניירות ערך ויהיו עונשים. לדעתי הרבה מהדברים יסתדרו מעצמם. זו דעתי ולכן אינני חושב שצריך להרחיק לכת עד כדי הוצאת ייעוץ בבעיות מהבנקים. במיוחד כל עוד לא נוצרה תשתית אחרת. אבל מאוד יכול להיות שבנק לאומי כן יחליט להוציא את הייעוץ במניות מהבנק עצמו, ללמדך שאנחנו לא נבהלים מהעניין.

מי שמציע להוציא את השירות לברוקרים, מתעלם מכך ששירותי הברוקרים יקרים יותר. לדעתי בה' קופות מסוימות חלק גדול מהציבור לא יוכל לקבל שירות בקטע הזה, ולכן אני נגד הוצאת שירותי הבר' קרים מהבנקים. אין שום מניעה היום שתהיה תחרות עם ברוקרים. אם הם יצליחו לעשות את זה טוב יותר אין בעיה.

יצחק שרם: אני בעד דרך הביניים. זאת אומרת, יכול להיות שבאופטימום היה שהבנקים לא יתעסקו בשירותי הברוקרים, אבל דרך הביניים היא שהבנקים יקימו להם חברות ברוקרים, העובדים יהיו שייכים לחברות אלה וישבו מחוץ למערכת הסניפים. על ידי כך, הזיקה של העובד לתיק שהוא מטפל בו תהיה הרבה יותר חזקה.

ושיאפשרו לברוקרים, שהם ברוקרים פרטיים להתפתח. כעת למשל מערכת הברוקרים נתונה במספר בעיות חוקיות: 1. ברוקר לא יכול לטפל בתושבי חוץ. 2. ברוקר לא יכול לנהל תיקים של חברות ביטוח. 3. ברוקר לא יכול לטפל בחברות ממשלתיות.

אני בהזדמנות זו מוחה נמרצות על שתי ההתבטאויות שהופיעו בנושא הברוקרים בהתייחסות לפיס. אחת על ידי אדם שאני מאוד מעריכו, ארנסט יפת, שהתבטא בעיתון: מה אתם רוצים, להעביר את עסקי ניירות הערך לפיס? והיינו כאילו כל מערכת הברוקרים היא פיס, והאחרונה היתה של מנטקביץ, שהתבטא בצורה דומה.

אני רוצה להדגיש שהבנק המ' עילה שהיתה בבנק צפון אמריקה, שהוא בנק לכל דבר, היתה, נדמה לי, בלפחות באיזה מאה אלף דולר יותר מהבנק שהיה בפיס.

אני בהחלט חושב שיש מקום לתחרות עם ברוקרים. אני לא חושב שהברוקרים הם יותר יקרים מאשר שירותי בנקים. אני בכלל סבור ששירותי ברוקר בישראל הם זולים.

בארצות הברית, אם אתה רוצה לתת פעולה של עשרת אלפים דולר אתה עלול להדרש לשלם עד 5% לכל כיוון, ופה בארץ אפילו את האחוז שהבורסה מאפשרת לך עוד לא לוקחים.

חיים שטסל: אני רציתי לציין קודם כמה עובדות ויסלח לי איציק שרם שאני אהיה בוטה בנושא הזה. לצערי הרב במדינת ישראל מלבד בנקים יש רק עוד שני ברוקרים. נקודה. כל השאר הם פירמות מאוד קטנות.

הכנסת ובנק ישראל והרשות לניירות ערך יורדים לחיי הבורסה וחברי הבורסה. בכדי מסוים מבקרת מכמם. הם אומרים, אסור לך למנוע ממשקיע קטן מלהשקיע במניות. האם יש לו מאה דולר הוא רשאי לבוא עם המאה דולר שלו או עם מאה שקלים שלו ולקנות מניות. כדי לקנות מניות במאה שקלים, רבותי, העלות של הפעולה גדולה יותר מאשר כל העסק כולו. עם הקטע הזה לא התמודדנו במדינת ישראל. כדי להגיע לייעוץ השקעות אמיתי צריך שיהיו מומחים לזה. כדי שיהיו מומחים להם צריך לשלם עבור זה. האיציק תסלח לי, כדי לתת שירות טוב אתה צריך לחייב אותו בהרבה הרבה יותר ממה שאתה מחייב היום. כי אחרת אתה תמכור סחורה שהיא לא בדוקה.

אסור להוציא את שירותי הבר' וקרים מידי הבנקים. צריך לעודד אותם שהם יהפכו לבעלי מניות בפירמות של ברוקרים, וזה מגמה שהתפתחה עכשיו באנגליה ובארה"ב.

אני חולק על מה שאמר ידידיה מטעמים מאוד פרקטיים. אני בהחלט חושב שהאיש שמייעץ בבנקים להשקיע בפיקדון עובר ושב ו/או בפיקדון לזמן קצוב ו/או בתכנית חיסכון צריך להיות גם בפוזיציה שיוכל לייעץ לאותו אדם לקנות איגרות חוב של הממשלה. שהוא המצב לגבי איגרות חוב של פירמות. המידע הוא שונה, הסיכון הוא שונה והאינטרסים יכולים להיות שונים. ולכן אני הייתי מציע למערכת הבנקאות להרחיק זאת מעצמם.

אליעזר שילוני: נושא הבורסה זה נושא שחייבים להסדיר. אני חושב שאנחנו הולכים לאיזה פתרון. לא יתכן — למטרה הקדושה ביותר — שהבורסה תעשה פעולות בלתי חוקיות. בשביל לתפוס רוצח אני היום לא אכה את החשוד בכדי שהוא יגיד לי איפה הגופה. בורסה שעוברת על החוק בצורה שיטתית בהנחה שפה יש חלל ריק ומצילים את המולדת, זה לא.

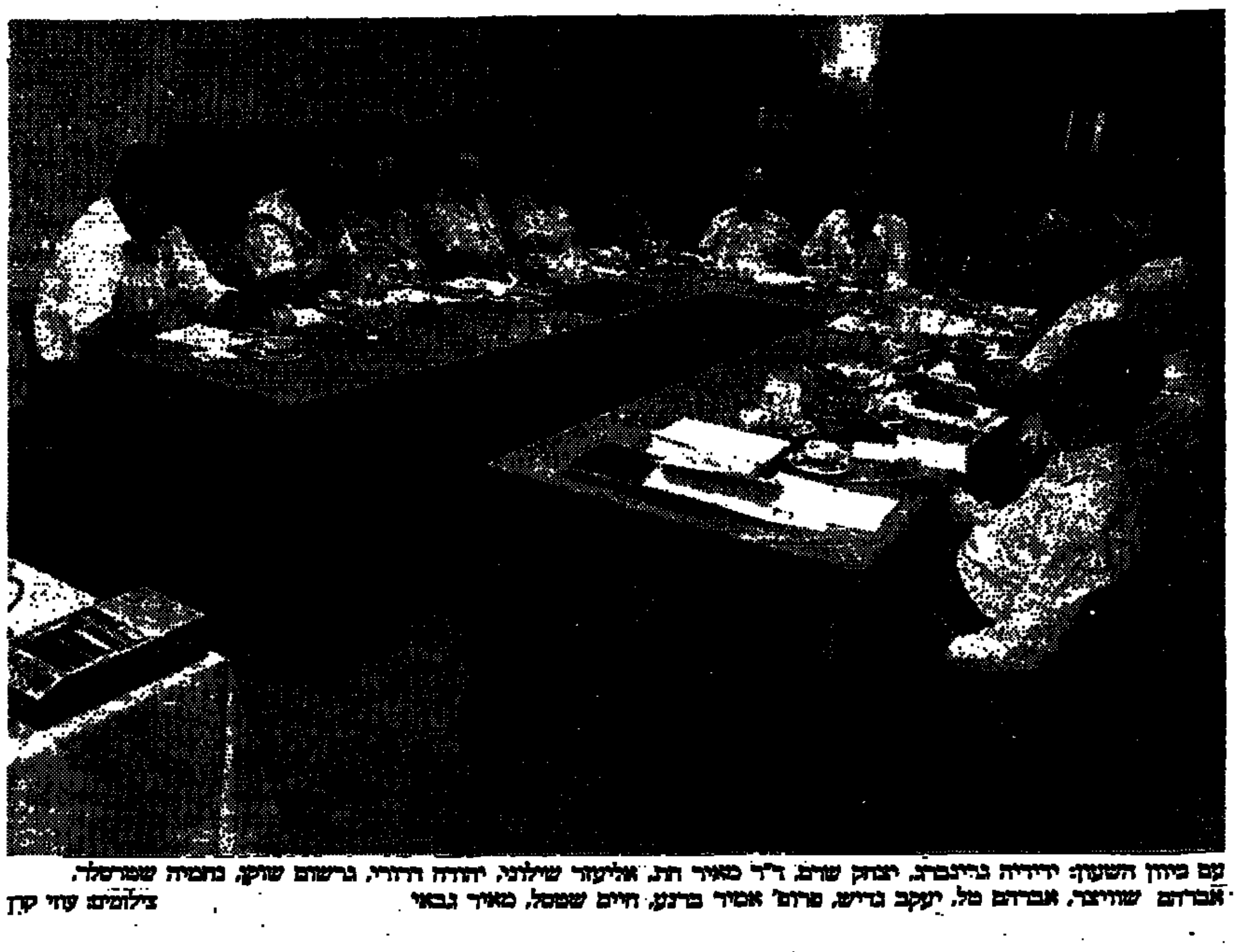

סביב השולחן: ידידיה גרינברג, יצחק שרם, ד"ר מאיר חת, אליעזר שילוני, יהודה דרורי, גרשום שוקן, נחמיה שטרסלר. אברהם שוויצר, אברהם טל, יעקב גדיש, פרופ' אמיר ברנע, חיים שטסל, מאיר גבאי

צילומים: עוזי קרן

יצחק שרם: בדי שלא נהיה במסגרת של הביצה והתרנגולת אנחנו צריכים לעודד שתתפתח מערכת הברוקרים. מה קורה בעצם היום? חודש יוני הוכרז כחודש מבצע קרנות הנאמנות במערכת הבנקאות וראה זה פלא, גויס סכום של עשרות מיליוני דולר לקרנות נאמנות. מה בעצם קרה כל סניף קרא לשניים שלושה אנשים ואמר: היום כדאי ללכת לאיזה קרן נאמנות, המחיר יותר זול. אני לא רוצה להיכנס מה עומד מאחורי יעוץ זה, אבל אתה לא יכול להתחרות ולפתח מערכת ברוקרים כאשר בשיטות הכל פה אחד משכה מערכת הבנקאות כמה עשרות מיליוני דולר מתוך השוק כאשר הפעלה לצורך זה מערכת של ארבעת אלפים [illegible].

מאיר חת: אני חושב שהמסקנה הנכונה והחשובה של ועדת בייסקי היא שישנה בעיה קשה של ניגודי אינטרסים בשוק ההון וצריך לטפל בה. אני חולק על דרכי הטיפול שהוועדה הציעה. אני חושב שזה לא ישימות בשוק הישראלי.

הדרך הקיצונית לטפל בבעיית ניגודי אינטרסים זה להפריד עיסוקים לחלוטין. האירוניה היא שאפילו אם אתה בונה פירמה שיש לה רק עיסוק אחד יש בה גם ניגודי אינטרסים. הבעיה איך לטפל בלקוח א' לעומת לקוח ב' יוצרת ניגודי אינטרסים. כך, שהפרדה היא לא פתרון.

אם ניקח את הדוגמה של יעוץ אני לא חושב שאפשר להעלות על הדעת שפירמה בנקאית שמוכרת מגוון של שירותים פיננסיים ללקוחות לא יהיה בה מישהו שיוכל לייעץ ללקוח מה המכלול של הבעיות שעומדות בפניו. אז יכול להיות שהפירמה תגיד לה: אדוני, אני מציעה לך שאיקס אחוזים מהתיק שלך יהיו במניות, את היעוץ איך משקיעים במניות תקבל במקום אחר.

אבל הראיה הכוללת של תיק ההשקעות זה לדעתי דבר שאי אפשר להוציא אותו ממערכת הבנקאות. אני חושב שאם היה חוק ברשא, לא היה יכול להיות מצב בו עושים מבצע של קרנות נאמנות. יועץ השקעות לא היה מעלה על הדעת להציע רק את הקרן שלו ולא להסתכל על קרנות אחרות. הוא היה חייב להסתכל על המכלול אם הוא לא היה רוצה להיות עבריין. כך שישנן דרכים פחות קיצוניות מהדרך של הפרדת עיסוקים כדי לטפל בבעיה.

אליעזר שילוני: הייתי אומר שצריכים להבדיל בין המצב הרצוי למצוי. אני מסכים עם חת שהבעיה של ניגודי אינטרסים יכול להיות נקודת יציאה חופש פתרון.

כמו שמצפון אמריקה אי אפשר לדבר על כל הבנקים כבה גם מפיס. אני היום מלא ידיעות מה שהיה בפיס. לא מוכן להגיד שפיס פוסל את יתר הברוקרים. יש אחד גנב ויש אחד צדיק. בימים שאני מייצג עוד בעבר בפשעים מאוד חמורים, תמיד כאילו בכדי לעודד אותי, פתאום מופיע איזה ילד שמוצא שעון זהב, פתאום בא איזה בן אדם. אי אפשר לעשות הכללות.

בעיני "זהמה סיגית" זה לא הפתרון, אבל הקמת חברות קשורות זה יכול להיות, וגם עידוד לבר' וקרים הפרטיים. טוב שיהיה פלורליזם, טוב שיהיו תקופות מעבר, טוב שלא יותר תוצת להן.

אמיר ברנע: לדעתי, אם בבנק יש מערכת סמויה נפרדת בנושא הייעוץ, אם יהיה זיהוי של היועץ ברישיון ובשם, אם תהיה חובת נאמנות ספציפית שמוטלת על היועץ ועל הבנק לתת יעוץ בר' אמנות כמו שעוגן בקופות גמל בהר קשר לקופות גמל, לדעתי זה מספיק.

יותר עם זאת אם מישהו חושב שעל ידי הוצאת הייעוץ אנחנו נפתח תעשיית ברוקרים, שהיא תתפתח כתוצאה מהוואקום שיווצר, יכול לקחת על עצמו את הסיכון שמד' קופת המעבר עלול להיפגע דווקא אותו משקיע שהוא מרוחק קצת מהמרכזים הפיננסיים. בעצם תלוי בפוזיציה של הבנקים. זה אני אומר. מי שמוכן לקחת על עצמו את הסי' כון יוציא את השירות מהבנקים. אני לא חושב שהנקודה הזאת היא כל כך חשובה.

יהודה דרורי: מועצת גבאי היתה המלצה להעביר את היעוץ לחברה קשורה. לא פורט מה זה חברה קשורה. במסגרת הצוות בדקנו את המלצות ועדת בייסקי. והצענו להגדיר חברה קשורה כחברה אחות ולא כחברה בת וזה כדי ליצור מרחק יותר גדול.

אני חושב שמערכות מרקליות משפטיות בסופו של דבר יש להן גם משמעות מעשית. כלומר בהנחה שהאת הכרה שהיא אמנם בידי אותה חברת אחזקה, אך יש לה מנהל כללי נפרד, מועצת מנהלים נפרדת ועוב' דים שהאינטרס שלהם ומבחני ההצלחה שלהם זה פעילותם, אני חושב שלפחות אותך יכול גם להיווצר מצב שאותו גוף לא יהיה מושפע או מונהג על ידי הבנק.

אני חושב, שאם אתה עושה את הקו מתחת לאיגרות חוב לא ממשל' תיות ומשאיר רק מניות זה בסיס דליל מדי ואז אין שום סיכוי שיתפתחו יועצים שיש להם מספיק פרנסה. לכן לפי דעתי אני הייתי

חיים שטסל: אני לא חושב שהנושא של השוואת זכויות ההצבעה הוא הנושא החשוב ביותר לשוק ניירות הערך בארץ. היחס של אחד לחמש אולי זה מוגזם אבל אני לא הייתי שם את כל המשקל שלי על השוואת זכויות ההצבעה. אני מעוניין להביא יותר פירמות לבורסה ואת זה אני לא אצליח להביא אם אני לא אשאיר לבעלי המניות הקיימים את השלי' יטה.

עושה את הניתוק — איגרות חוב ממשלתיות כן בבנקים, ואיגרות חוב פרטיות כבר במסגרת היועצים.

מאיר גבאי: נאמר כאן על ידי מר שילוני שיש להבחין בין הרצוי לאפשרי. גם ועדת בייסקי כאשר היא המליצה להוציא את כל נושא הייעוץ מהמערכת הבנקאית מוקקה לבטוי "אם אפשר".

בוועדה שלנו התלבטנו מאוד בשאלה זאת, ולמעשה הצענו שתי הצעות מקבילות. גם אני הייתי בדעה עם חלק מהחברים, שיש להוציא את הייעוץ לחלוטין מהמע' רכת הבנקאית. עם זאת חברים אחרים סברו שיש להעביר את הייעוץ לחברות קשורות. למעשה הצענו הצעה חלוקית, כלומר הצענו גם מבחינת נוסח החוק שתי אפשרויות.

אני חייב לומר שלאחר מחשבה רבה, נראית לי היום ההצעה של ועדת מינטקביץ, והיינו שאנחנו נקבע תקופה ארוכה יותר בתקופת מעבר. אם מציעים תקופה של שבע שנים במקום חמש שנים, שהוצעה על ידי חלק מהחברים בוועדה שלנו, ועם זאת אני מציע שעדיין הנושא ישאר בנושא פתוח, משום שיש פנים לכאן ולכאן ואותה ועדה ציבורית שהוקמה תכריע מה יהיה בסוף התהליך.

התלהבנו כאן היום שהליכי החקיקה הם מסובכים. הבעיה היא שלא רק הליכי החקיקה אלא גם כל מה שקשור בכך, הקמת ועדות ודיונים התלבטויות, גם זה הליך מסובך. אם אנחנו נדחה היום את העבודה המאוד ספציפית שנעשתה הכוללת את כל ההיבטים של רישוי יועצים, רישוי מנהלי תיקים, פיקוח עליהם, כללי אתיקה, כל זה כתוב ומנוסח עד למסמך הסופי. אני הייתי מאוד ממליץ שכל התהליך הזה לא יתעכב על ידי ועדות נוספות.

"הארץ": קרנות נאמנות וקופות גמל. האם אותם יש להשאיר בבנקים או גם אותם להוציא?

ידידיה גרינברג: לדעתי קרנות נאמנות וקופות גמל בהחלט צריכות להישאר בבנקים, מאחר שזה מוצר חליפי לתוכניות חיסכון. זה חייב להישאר במסגרת הייעוץ. אני קודם כל סבור שצריכה להיות תחרות. אני אינני נבהל מזה שיש גופים חיצוניים. יש היום כמה שמנהלים קופות גמל. יש דוגמאות לכך. ויש גם שמנהלים קרנות נאמנות. לא מקובלת עלי לחלוטין הדעה שמבחינת טובת הלקוח ניהול הקרנות על ידי בנקים היה פגום. אני חושב שלהפך.

מאידך אני מסכים בהחלט עם מר שילוני שלמשל בקרנות נאמנות צריך שיצא סוף סוף החוק שיקבע כללים ומי שיעבור עליו שיענש. אני בהחלט בעד זאת. אני בעד רישום יועצים בכל התחומים ואז מי שיתפס שיענש קבל עם ועדה. אני בעד שבוועדות השקעה של קופות גמל וקרנות נאמנות יהיו אנשים חיצוניים. אני בהחלט בעד. התחלנו לעשות זאת. אני חושב שעל ידי בניית מערכת בצורה כזאת נשיג חלק גדול מהמטרות.

אמיר ברנע: התעוררו בעצם שתי בעיות בניהול קופות הגמל בעבר. אחת נושא מניות הווי' סות, והנושא השני היה קשור לרכישת לקוחות על חשבון עמיתים קיימים.

במידה מסוימת לא הובהרו כשמורות הזכויות של העמיתים. אני מדבר על דברים שהיו בעבר, והיו שמועות לפחות שלקוחות חדשים נרכשים על חשבון לקוחות קיימים, כאשר הבנק נהנה בעצם מהגדלת הקופה. יש תקנות חדשות שהופעלו לניהול קופות גמל, שיהודה דרורי בוודאי מכיר אותן לפרטיהן. חסר בתקנות אלה שני דברים חשובים שידידיה הזכיר עכשיו, דהיינו הסטטוס של ועדת השקעות בקופת גמל. הם צרי' כים להיות מזוהים בשם. ועדת השקעות צריכה לנהל פרוטוקול מסודר על השיקולים שנעשו לצורך ההשקעות. אם הדבר הזה יתבצע, אני חושב שאנחנו לא רק שנשיג חלק גדול מהנושא, אלא גם לא ני' כנס לסיכון של הוצאת קופות הגמל מהבנקים.

מאיר חת: בהתאם לגישה שיש הכרה בזה שיש בעיה של ני' גודי אינטרסים ויש לנסות לפתור אותה במחיר הנמוך ביותר, אני הייתי מציע לגבי קופות גמל שהנושא של הניהול האדמיניסטר' טיבי של הקופות, הפצת הקופות וכל הדברים האלה ישארו במערכת הבנקאות. לרבות כמובן משמרת ניירות ערך, כאשר ניהול ההשקעות של הקופות יוצא ממערכת הבנקאות.

לדעתי פותרים בזה את הבעיה העיקרית של ניגודי האינטרסים בקשר לקרנות הנאמנות. אני אינני רואה בעיה בזה שחברות אחיות או קשורות למערכת הבנקאות תנהלנה קרנות בתנאי שנושא הנאמנות לקרנות יטופל כמו שצריך. לדוגמה אני לא חושב שבנק שיש לו עסק בניהול קרנות יכול להיות גם נאמן של קרנות אחרות. אני חושב שנ' אמנות הקרנות בהחלט צריכה להיות מחוץ למערכת הבנקאות.

יהודה דרורי: צריך לזכור שהתשתית החוקית של קופת הגמל היא מאוד רעועה. היא מתבססת בכלל על פקודת מס הכנסה. במשרד האוצר התחלנו להכין הצעת חוק שתיקרא חוק הפיקוח על קופות גמל, שבמידה רבה יהיה דומה לחוק הפיקוח על עסקי הביטוח.

צריכה להיות סמכות שאם המנהל לא בסדר אפשר להחליף אותו, להחליף אותו ולשים מנהל מורשה. כל הדברים האלה. לכן מבחינה זאת אין לי ספק שזה מחייב חקיקה ראשית.

אני רוצה להזכיר מה שעשינו בתקנה. בסעיף 1. קבענו דבר שהוא חייב להיות מובן מאליו שיש חובת נאמנות. הבנקים התנגדו לזה. קיב' לנו הרבה מאוד הערות שזה לא טוב, ושזה יגרור תביעות. בכל שזה יותר התנגדו, יותר הגענו למסקנה שזה חשוב שזה יהיה.

מה המשמעות? שהיום כשיש סעיף כזה, עצם הניהול של ועדת השקעות מחייב את האיש באחריות אישית. לכן אני חושב שהכיוון הזה הוא כיוון חשוב.

לגבי עצם ההצעה: אני חושב שמוסכם למעשה גם על ועדת בייסקי שאת הניהול הסכבי של תשתית אריזה שהבנקים כבר השקיעו, אין טעם ואין גם אפשרות כלכלית להעביר למישהו אחר. השיווק וההפצה סביר שיהיו בסני' פים, כי זה מכשיר השקעה עממי. השאלה באמת כמו שהגדיר אותה אידי חת זה הניהול המקצועי.

אידי הציע שניהול ההשקעות יהיה במסגרת גוף שאיננו שייך לבנקים, אני חושב שאם יוצרים את ההפרדה הנכונה כמו שדיברנו, אז גם בבנקים יש מספיק מומחים פיננ' סיים שאפשר לסמוך עליהם.

יעקב גדיש: אני רוצה להתייחס לנושא בצורה קצת יותר רחבה. אני חושב שהבעיה המרכזית היא של בעיית המהות ולא בעיית הצורה. הבעיה הראשונה היא בכך, שהמאסה הגדולה של הניירות צרי' כות להיות מופקדות באוצר, והכסף בגמל צריך להיות מופקד באוצר. זו בעיה רצינית שאני חושב שמוכר' חים לתקן אותה מיד.

כדי לסגור את זה, הפיקדון באוצר חייב להיות משועבד לקופת הגמל. כי לכל הניירות האלה אין זיהוי. חייבים לבצע זאת כל עוד יש זמן. וזה חייב להיות ברור, כיוון שזה חיסכון סוציאלי, האוצר לא צריך לראות את זה כמו כל יתר הפקדונות.

לא יעלה על הדעת שיהיה אפשר להגיע לפריסת שיווק אחרת מלבד המערכת הבנקאית היום. הנאמנות בהשקעות חייבת לדעתי להיות בר' ורה, צריכה להיות ועדת השקעות שרוב חבריה יהיו אנשי חוץ בלתי תלויים, ופעם מחודש ישבו ויחליטו על ההשקעות הנוספות של החברה, של קופת הגמל. הם לא יוכלו לבוא אחר כך ולהתחבא מתחת לחץ שי' היה עליהם. זאת תהיה אחריותם הדירקטוריונית.

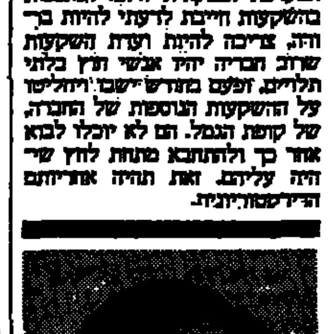

מאיר חת: אני בעד השוואת זכויות הצבעה. אני חושב שהדבר הזה רצוי. עם זאת צריך לדעת שיש בעיה גדולה בקשר לחברות קיי' מות שבהן יש אי שוויון בזכויות ההצבעה. אני רואה בעיה איך מביאים להשוואת זכויות הצבעה גם שם, ואני חושב שהשאלה הזאת היא שאלה קשה במיוחד בהק' קשר לפתרון בעיית מניות הבנקים.

"הארץ": ולנושא השלישי: ועדת בייסקי הלכה עד סוף האמירה שיש להשוות את זכויות ההצבעה. ועדת מינטקביץ הגיעה למסקנה אחרת. מה דעת הצוות?

יצחק שרם: אני חייב להגיד לך שמזה הרבה מאוד שנים אני מנסה להעלות בוועדות שונות של הבורסה את הרעיון להשוות את זכויות ההצבעה. אני חושב שזה אחד הדברים שהבורסה צריכה לטפל בהם. אני חושב שגם המבנה הציבורי היום של הרכב דירקטוריון הבורסה יאפשר את זה בצורה יותר קלה.

אני חושב ששוק המניות לא יוכל להתפתח כשוק מניות רציני אם אי אפשר יהיה לעשות טייקאובר. גורם יראה שחברה נסחרת מתחת לערך שלה, ישתלט על החברה ויתן אפשרות למשקיע הקטן, שכולנו רוצים להגן עליו, לממש את השקעתו. אבל למעשה אף אחד פה לא רוצה להגן על המשקיע הקטן, כי ההגנה הכי טובה למשקיע הקטן זה לתת לו לפחות את הזכות להביע את דעתו בחברה, ולא כל מיני ועדות טכניות שישגיחו על הזכות שלו.

מאיר חת: תקראו את דו"ח ועדת צוקרמן, תראו שיש ארגומנ' טים טובים בעד ויש ארגומנטים טובים נגד. אני בסיכום בעד השוואת זכויות הצבעה. אני חושב שהדבר הזה רצוי. עם זאת צריך לדעת שיש בעיה קשה. אני בוועדת צוקרמן הגשתי דו"ח מיעוט, למרות שוועדת צוקרמן איפשרה את גישת הבורסה. אני חשבתי שצריך ללכת להשוואת זכויות הצבעה.

הבעיה הגדולה שאני רואה זה בקשר לחברות קיימות שבהן יש אי שוויון זכויות הצבעה. אני רואה בעיה איך מביאים להשוואת זכויות הצבעה גם שם, אבל כעיקרון, כקו מדיניות, אני בעד השוואת זכויות הצבעה. אך אני חושב שהשאלה הזאת היא שאלה קשה במיוחד בה' קשר לפתרון בעיית מניות הבנקים.

אמיר ברנע: אני חושב באיזה שהוא מקום שיכול להיות שהטכניקה של רשימה ב' או של בורסת משנה במסגרת הבורסה בתל אביב היא פתרון לחלק גדול מהקיטור שנוצר כאן נגד הסלקציה האיכותית של הבורסה. זה היה נותן למשקיע את האינדיקציה, שזה נייר ערך מסוכן יחד' סית, תיכנס אליו בצורה מודעת, תחליט אתה.

חיים שטסל: אני לא חושב שהנושא של השוואת זכויות ההצ' בעה הוא הנושא החשוב ביותר לשוק ניירות הערך בארץ. היחס של אחד לחמש אולי זה מוגזם אבל אני לא הייתי שם את כל המשקל שלי על השוואת זכויות ההצבעה.

אני מעוניין להביא יותר פירמות לבורסה ואת זה אני לא אצליח להביא אם אני לא אשאיר לבעלי המניות הקיימים את השליטה. אנחנו לא שוק ההון האמריקאי שבו ב-5% אתה יכול לשלוט בחברה. במד' ינת ישראל, כדי לשלוט בחברה אתה צריך להשקיע הרבה כסף. בארה"ב אתה יכול לשלוט בחברה על ידי כך שאתה עובר את הגבול של 5% כי הפיזור הוא גדול.

אני רוצה להגיע לדבר מאוד פרקטי. מה שמפריע לי זה שאני לא יוצר בסיס מספיק גדול של מניות בנות חמישה שקלים לעומת מניות בנות שקל אחד. היחס הכמותי הוא הקובע.

"הארץ": ומה עם הדוגמה של ההשתלטות על "עלית". האם זה טוב לכלכלה או רע?

חיים שטסל: איציק שרם הסביר שהשתלטות זה דבר טוב. אני לא בטוח. אני עוקב אחרי מה שקרה בארה"ב, ששם היו הרבה השתל' טויות. אך אין הבנה ואין ביטחון שהשתלטויות הללו, כמו שהיו באר' ה"ב, או כפי שהן מתפתחות בארץ הן דווקא לטובת שוק ההון ודווקא לטובת החברות.

ידידיה גרינברג: אני רוצה לומר שזו שאיפה טובה להגיע לשוויון, יחד עם זאת אני מסכים עם שטסל. אם הבנתי אותו נכון, שזה לא הדבר הכי חשוב. אני חושב שבהחלט צריכים לקבוע יחסים מסוימים, שאסור שיהיו אבסורדים. יחד עם זאת אני חושב ששוק המניות הישראלי נמצא כל כך בחוד' תולים, ואם רוצים היום להרחיב את הבסיס עד כמה שאפשר, צריכים להיות גמישים בעניין הזה כדי שמקסימום פירמות תבואנה.

אליעזר שילוני: אני הייתי חבר ועדת צוקרמן ותמכתי על הדו"ח שהמליץ על זכויות הצבעה של אחד לחמש. יחד עם זאת אני היום חושב שיש כן מקום לבדוק את זה מחדש וללכת פה שלבים שלבים, אבל בלי צל של ספק, לא יהיה לנו שוק הון בלי שי' היו זכויות הצבעה שוות.

אמיר ברנע: אני מופתע תמיכה להצעה שחברה שיהיו בה רק זכויות הצבעה לא שוות, והיא תרצה לפנות לגייס הון מהציבור, היא תתחייב שהציבור יוכל למנות לפחות דירקטור שייצג את ציבור בעלי המניות שאינם מבעלי העניין, והוא ייבחר באותה מסגרת של אסיפת בעלי מניות שבה נבחר דיר' קטוריון החברה.

אותם בעלי מניות שאינם בעלי עניין יתכנסו לאסיפת משנה ויבחרו את הדירקטור. מה לא בסדר בדבר הזה?

המניות הבנקאיות חייבות להוק' נות זכויות הצבעה שוות. בשביל לשבח את הרכוש שהממשלה רכשה במסגרת ההסדר. זה לא קשור לנושא הכללי של השוואת זכויות ההצבעה. היום לממשלה יש רכוש מסוים שהיא קנתה ותקנה ב-1988 ו-1987, ואם הממשלה רוצה להקטין את הנזק של עלות ההסדר היא חייבת להעביר לעצמה זכויות הצבעה.

יחד עם זאת צריך לקחת בחשבון שזכויות הצבעה במניות בנקאיות הן בעייתיות מבחינה זו, שכל רוכש שרוצה להחזיק יותר מ-10% חייב ממילא לקבל אישור בנק ישראל. ראינו את זה במכירה של הבנק הבינלאומי. פה היתה לך דוגמה שמכירה שליטה בבנק ותראה את הפרוצדורה המסובכת שהיתה לגבי הרוכשים הפוטנציאליים, כיוון שהיו צריכים לעבור סינון מוקדם של בנק ישראל.

יהודה דרורי: לגבי מניות הבנקים אני מסכים לחלוטין עם אמיר ברנע. הבעיה היא בעיה עסקית של הממשלה, קרי של כל תושבי מדינת ישראל. ההסדר הזה הוא הסדר יקר מאוד ופה יש שאלות, האם הממשלה רוצה להי' שאר בעלים של הבנקים לאחר שהיא תקבל אותם? האם היא תסכים שאותם גופים ששלטו קודם ימשיכו לשלוט אבל אם הממשלה תחליט שהיא לא רוצה לשלוט, ברור שאם היא תמכור מניות עם זכויות הצבעה היא תוכל לקבל מחיר יותר טוב.

חקיקה כזאת היא חקיקה מאוד בעייתית. היא רטרואקטיבית, שלי' לת זכויות.

מאיר גבאי: למעשה, הפתרון העיקרי של ועדת בייסקי שהיא לא התייחסה כלל להסדר מניות הבנקים. לטענתה זה לא היה במסגרת כתב הסמכות. עם זאת אני חושב שעניין הסדר מניות הבנקים הוא לא פותר בעייתי ולא פותר חמור מהוויכוח עצמו.

לכן, כל ההצעות שהוצעו כאן לגבי השוואת זכויות הצבעה אינן פותרות את הבעיה הגדולה העצומה המיידית הזאת. תראה לי שהיום זאת בעיה יותר חמורה מאשר עניין של זכויות ההצבעה בעתיד, אם כי יש לה קשר. אני חושב שלא היו צריכים לדחות זאת אלא שהאוצר היה צריך היום לראות זאת כבעיה מרכזית מיידית, לא להמתין עד 1988 אלא לראות מיד כיצד ניתן לפתור את הבעיה, ברוח ההמלצות שהומלצו לגבי השוואת הזכויות.

יעקב גדיש: הבעיה הראשונה היא בכך, שהמאסה הגדולה של הכסף צריך להיות מופקד באוצר. זו בעיה רצינית שאני חושב שמוכרחים לתקן אותה מיד. כדי לסגור את זה, הפיקדון באוצר חייב להיות משועבד לקופת הגמל. כי לכל הניירות האלה אין זיהוי. חייבים לבצע זאת כל עוד יש זמן. וזה חייב להיות ברור, כיוון שזה חיסכון סוציאלי.

יעקב גדיש: בקשר עם מניות הבנקים, היה לי היתרון לטפל בזה בזמן האירוע, אז מה שאני רוצה לומר הוא שההסדר נעשה כדי שהבנקים יאותו לא להמשיך לווסת את המניות אחרי המפולת. אז סודר שבי, נכסים תחזיק רק עד 4.9% כי פחות אז שנקבל שליטה.

אם הבעיה היא בעיה פוליטית אפשר להגיע למצב שהמניות כל עוד הן מוחזקות בידי הממשלה לא יהיו להם זכויות הצבעה, אבל לעומת זאת, ברגע שהממשלה מוכרת את המניות האלה, ברגע המעבר, היא מוכרת אותן עם זכויות הצבעה.

יצחק שרם: אני ממש מתפלא איך התחלפו כאן היוצרות. אני הייתי צריך לייצג את העמדה של אי מתן זכויות שוות וכל נציגי הציבור, שכל הזמן מגינים על אותו אדם שנותן פקודה מקריית שמונה... פתאום זה כבר לא נורא, לא חשוב, זה בכלל לא משמעותי.

חיים, אם תעשה זכויות שוות, יהיו לך יותר מניות שיכנסו למסחר. אני לא מסכים שפחות גופים יבואו לבורסה. מי שבא לבורסה צריך את הבורסה. עכשיו מה קורה כאן, אותו גוף שבא לבורסה גם רוצה למכור, מניות באיזה שהוא שלב בקריירה. ומה הוא עושה היום, הוא מוכר את המניות הנחותות, שומר את השי' ליטה ובעצם נהנה בצורה זו או אחרת מתמלוגים.

מישהו כבר אמר פה שיש כל מיני דיווידנדה. יש דיווידנדה ממש, יש דיווידנדת דמי ניהול, דיווידנדת הוצאות. ואתה יכול להמשיך. אני חושב שזה חמור, שאותם נציגי צבור בכל המערכות האלה לא רואים זאת.

שרותי בורסה והשקעות בישראל אי.בי.אי. בע"מ

(חברי הבורסה לני"ע בת"א)

אמבן אכוחה משאבים באמנות בע"מ

אמבן לניהול (שהם) בע"מ

טפול מקצועי בכל עסקי ניירות ערך

יעוץ ובצוע למשקיעים מוסדיים ופרטיים

ניהול קרנות נאמנות

רחוב טיומקין 13 תל־אביב

טלפון מס': 03-614301

הראון את לביא בע"מ

חברי הבורסה לניירות ערך בתל־אביב

ניהול תיקי השקעות

למוסדות וליחידים

יעוץ מקצועי ובלתי תלוי

המשרד הראשי:

תל־אביב, אלנבי 113 טלפונים 614591 ,614592 ,624995

סניף רעננה, רח' אחוזה 94 טלפון 052-450187 ,052-21436

סניף באר־שבע, רח' הרצל 72, פסז' פאר, טלפון 057-75918 ,72693

סניף רמת־גן, רח' ארלוזורוב 1 טל' 727219

סניף בני־ברק, רח' ר' עקיבא 62, טלפון 780011

סניף בת־ים, רח' רוטשילד 16, טלפון 591255

هكذا من الأصل

אורדן תעשיות בע"מ
למפעלנו מ.ת.ח – בכרמיאל
דרושים/ות
מהנדסי מכונות
בעלי נסיון בתעשיה למספר משרות
תנאים טובים למועמדים המתאימים
בחברה צעירה ודינמית
★ ★ ★
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים
למחלקת משאבי אנוש אורדן תעשיות בע"מ
רח' הפלדה כרמיאל 42378
ו/או לטלפון 053-38071 לקביעת ראיון
– סודיות מובטחת –

למשרדי "רים" בירושלים
דרוש/ה
מעצב/מתכנן רהיטים
למחלקת תכנון, עיצוב ופיתוח המוצר
★ בוגר מגמת עיצוב תעשיתי
לפנות 02-621111 (אילנה)

חורים
תשלובת הריהוט הגדולה בישראל

דלק
לדלק חברת הדלק הישראלית בע"מ
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
למחוז ירושלים
הכישורים הנדרשים:
השכלה אקדמאית במינהל עסקים או חשבונאות, או השכלה תיכונית מלאה ובוגר קורס מנהלי חשבונות מדופלמים
נסיון של 10 שנים בעבודה מעשית בהנה"ח
נסיון בניהול צוות עובדים
ידיעת עברית על בוריה, ידיעת השפות אנגלית וערבית - יתרון
הכרת המחשב ו/או נסיון בעבודה עם מחשב - רצויה
המעוניינים יפנו בכתב"יד בצירוף קורות חיים ל"דלק" דרך בית לחם 9 ירושלים 93553

למערכת חינוכית ממלכתית בלתי פורמאלית העוסקת בתחום היהודי ציוני
דרוש/ה
מנהל/ת לצוות חינוכי דתי
הפועל בבתי־ספר על־יסודיים ממ"ד באזור תל־אביב
פרטים בטלפון 02-716756, ענבר

לחברה ציבורית (מלכ"ר) בירושלים
דרושים
א. מבקר פנים
כישורים:
★ השכלה: ראיית חשבון וכלכלה.
★ נסיון בעבודת ביקורת של מערכות ממוחשבות - 5 שנים לפחות.
★ ידיעת השפה האנגלית.
★ כושר ניסוח בכתב ובע"פ בעברית ובאנגלית
ב. גזבר(ית)
משרה מלאה. מתח דרגות: 6-8 בדירוג המח"ר
דרישות וכישורים:
★ השכלה אקדמית בכלכלה, ו/או מינהל עסקים, ו/או ראיית חשבון
★ נסיון בהנהלת חשבונות ממוחשבת ברמת ניהול
★ נסיון וידע בניתוחים כלכליים
★ ידיעת השפה האנגלית
★ כושר ניהול מו"מ בכתב ובע"פ
★ העבודה הינה בשעות מרובות ובלתי מקובלות
★ יכולת הפעלת צוות ויחסי אנוש תקינים
הגשת מועמדות בכתב, כולל קורות חיים, צילומי תעודות ושמות ממליצים לת.ד. 3874 ירושלים 91037
– סודיות מובטחת –

דלתא DELTA טקסטיל שיווק בע"מ
דרוש/ה
סוכן/ת מכירות
באזור באר־שבע והדרום
הכישורים הנדרשים:
★ ניסיון מוכח במכירות לחנויות
★ בעל/ת רכב נוסעים או מסחרי
נא לפנות לרחמה
טל: 03-9231552 בין השעות 09.00-15.00

לקרן הקיימת לישראל
דרושים/ות
1. עוזר/ת ראשי/ת למינהל
13/86
תיאור התפקיד: טיפול בתנאי שירות של שליחים לחו"ל, שיגורם, עריכת משכורותיהם וכיו"ב; קשר עם לשכת הקק"ל בחו"ל; ביצוע מטלות נוספות לפי דרישה.
דרישות המשרה: השכלה אקדמאית מתאימה, ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין רצויה ידיעת שפות לועזיות נוספות וכושר הבעה בכתב ובע"פ בשפות הנ"ל; נסיון בעבודה ארגונית.
2. מנהל חשבונות בכיר
14/86
דרישות המשרה: השכלה תיכונית מלאה רצויה השכלה אקדמאית בראיית חשבון ו/או בכלכלה; מוסמך בהנהלת חשבונות ונסיון רב בניהול חשבונות, בבדיקת מאזנים וידע בניהול חשבונות באמצעות מחשב; ידיעת השפות עברית ואנגלית;־ רצויה ידיעת שפות לועזיות נוספות.
מקום מגורים בירושלים.
מועמדים/ות מתאימים/ות הממלאים/ות את הדרישות אחת מהמשרות הנ"ל מתבקשים/ות לפנות בכתב, בצירוף מפורט של תולדות חיים, השכלה וניסיון לת"ד 283, ירושלים עד ליום 20 באוגוסט 1986.

מעבדות טרבינול (ישראל) בע"מ
אשדוד
דרוש/ת
מנהל/ת מעבדה
תיאור התפקיד:
★ ניהול מעבדה כימית ובקטריולוגית.
★ פיקוח על בדיקות מעבדתיות עפ"י מיפרטי החברה תוך עמידה ביעדי היצור.
★ ניהול צוות עובדים וקיום יחסי עבודה נאותים.
דרישות התפקיד:
★ בוגר/ת כימיה או מדעי החיים בתואר ראשון או שני (כולל רוקחות).
★ רצוי נסיון קודם של ניהול מעבדה תעשייתית (אפשרי גם בצה"ל).
★ שליטה מלאה באנגלית.
5 ימי עבודה בשבוע
המעונינים יפנו בצירוף קורות חיים ונסיון קודם בעבודה (נא לציין טלפון להתקשרות)
אל: מחלקת כח־אדם
יענו רק המועמדים העונים לדרישות
– סודיות מובטחת –
אשדוד טלפון 055-20222
ת.ד. 2 מיקוד 77100
טרבינול לקידום הרפואה

דרוש/ה
רכז/ת
לתנועת הנוער "נוע"ם"
(נוער מסורתי) בקהילת רמות ציון, ירושלים
אנחנו מחפשים אדם שיש לו ענין ביישום יצירתי של הנכים היהודיים בחינוך הבלתי פורמאלי ושרוצה ליטול חלק בהמשך התנופה של תנועת נוער חדשה. לאדם המתאים יהיה רקע בהדרכה או ברכזו בתנועת נוער או במתנ"ס והוא יהיה בעל גישה חיובית לאורח חיים מסורתי. העבודה תהיה בהיקף של חצי משרה ובתנאים הולמים
על המעונינים לפנות להנהלת הנוער של קהילת רמות ציון בגבעה הצרפתית, טל' 816303, ת"ד 18162, ירושלים, עד תאריך 15.8.86

דרושים בירושלים
מארגני ועדי בתים
לחברה ציבורית ארצית דרושים מארגני ועדי בתים בשכונות ירושלים.
תפקידם לפעול להקמה, הדרכה וליווי מתמיד של ועדי בתים.
העבודה בחצי משרה ומתבצעת בשעות אחרי הצהריים והערב.
על המעוניינים לפנות
אל ת"ד 33303 תל־אביב

מלון שרתון פלאזה ירושלים
דרוש/ה
1. מנהל/ת
למסעדה חלבית
עם נסיון קודם.
2. מזכירה
שפת אם אנגלית
+ הדפסה שוטפת באנגלית
המעוניינים יפנו
למחלקת כח אדם במלון
טל' 02-228133

לחברה מסחרית בגוש דן
דרוש/ה
מנהל/ת מחסן תוצרת גמורה
★ ניסיון מוכח כמנהל מחסן
★ יכולת קריאה בסיסית באנגלית
★ ניסיון בניהול צוות עובדים
★ בוגר קורס מפ"סים בצה"ל או קורס אזרחי בתפעול מחסן — יתרון
נא לפנות בצירוף קורות־חיים מפורטים לת"ד 452, תל־אביב 61003
עבור "מנהל מחסן".
—סודיות מובטחת—

למוסד ציבורי דינאמי ומתפתח בירושלים
דרושים/ות
1. אדריכל/ית
תואר התפקיד: עוזר בכיר לאדריכל הראשי.
תיאור התפקיד: בכפוף להנחיות תכנון, הפעלת צוותי תכנון והשתתפות בתהליך התכנון ופיקוח עליו.
הכישורים: ★ בעל/ת 6 שנות ניסיון בתכנון ובפיקוח על צוות תכנון ★ מוכן/ה להשקיע מעבר לשעות העבודה הרגילות
2. מנהל/ת ארכיון
תיאור התפקיד: כשר לארגן מחדש ארכיון ולהפעילו בצורה שוטפת.
הכישורים: ★ ניסיון של 5 שנים בניהול ארכיב
★ השכלה תיכונית מושלמת
★ בוגר קורס למנהלי ארכיב (רצויה השכלה אקדמאית בתחום ספרנות־ארכיונות).
★ שליטה בשפה העברית וידיעה טובה באנגלית
שכר ייקבע בהתאם לכשורי המועמד/ת
מועמדים/ות מתאימים מתבקשים לפנות בכתב־יד בצירוף קורות־חיים וניסיון מקצועי אל: יחידת המנגנון, ת"ד 1312 ירושלים, 91012.

למרכז לרפואת שיניים גדול במרכז הארץ
דרוש
רופא/ת שיניים
מנהל/ת רפואי/ת
א. ניהול צוות של כ־12 רופאי שיניים
ב. ניסיון מוכח בשיקום פה, רצוי מומחה
ג. העבודה מחייבת משרה מלאה
תנאים ושכר מצויינים
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים לת"ד 151271 ירושלים ולציין על המעטפה "מנהל רפואי"
—סודיות מובטחת—

אי.אן.אי ON.AN.I IMS
נא לפנות לטל' 950044, 03-951422
בת"א: **מזכירה מעולה**
★ ניהול משרד מכירות ויבוא במשרה מעולה
★ שליטה בעברית/גרמנית הכרחית + הדפסה
בחולון: **כתבנית עברית אנגלית**
★ משרה מלאה
★ רצוי ניסיון על מעבד תמלילים WANG
בראשל"צ: **מנהח"ש**
★ משרה חלקית
●● האנשים הנכונים
●● לאנשים הנכונים
- סודיות מובטחת -

לחברה לאמנות
דרושה
מזכירה בכירה למנכ"ל
נדרש:
★ ניסיון מוכח בעבודה דומה משך מספר שנים
★ שליטה מלאה בשפה האנגלית (רצוי שפת אם) ובעברית.
★ הכרה של הליכי יצוא.
שכר ייקבע בהתאם לכישורים.
נא לפנות טלפונית 02-723111-2

דרוש/ה
רוקח/ת
לבית־מרקחת גדול במרכז ירושלים
ת"ד 2045 ירושלים עבור רוקח

ליועץ המשפטי של קרן קיימת לישראל
דרוש
מתמחה או תלמיד שנה ד' למשפטים.
עבודה מגוונת ורבה
מקום עבודה — ירושלים
המעונינים יפנו לטלפון 02-243794

דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
סוג 3-2 עם ניסיון
לפנות לגרפוס רח' בן־יהודה 35 ירושלים, טל' 223845, 02-233080

איש שיווק
מעוניין בהכנסה גבוהה
את/ה דרוש/ה לנו לקידום מכירות
פרטים:
055-52402
055-51619

המשביר לצרכן
דרושים
מחסנאים ועובדי מחסן
לבתי הכלבו והמחסנים באזור ת"א
מחסן מרכזי טל: 820542
כל בו אלנבי טל: 622916

דנאל שרותי כח אדם (אדיר יהושע) בע"מ
למחלקה המשרדית דרושים/ות
★ **מעבדת תמלילים** עברית/אנגלית בעלת ניסיון
★ **כתבנית** עברית/אנגלית בעלת ניסיון
★ **מזכירות** עברית/אנגלית
למתאימים תנאים סוציאליים מלאים,
יחס אישי, שכר הולם
לפנות לדנאל רח' רגוזין 8 אשדוד
טל: 055-32221
055-33644 לנתן או גלי

נציבות שירות המדינה
ללשכה המרכזית לסטטיסטיקה
דרושים
באזור חיפה והקריות
מראייניות ומראיינים
לביצוע סקר הוצאות המשפחה
★ העבודה כוללת ראיון אוכלוסיה מגוונת ביותר. את האנשים מראיינים בדירותיהם בעזרת שאלונים בנושאים חשובים למשק ולחברה בישראל.
★ העבודה מתבצעת בשעות היום השונות (שעות הבוקר, אחה"צ והערב) - בהתאם לנוחיות המשפחות המשתתפות בסקר.
★ העבודה מתאימה בעיקר לעקרות בית
★ ההעסקה היא ארעית במשרה חלקית ותימשך עד חודש מאי 1987
★ השכר ישולם לפי שעות העבודה. נוסף לכך, ישולמו גם הוצאות עבור שימוש ברכב פרטי לצרכי העבודה.
דרישות המשרה:
★ הכרחית ידיעת השפה העברית, רצויה ידיעת שפות נוספות.
★ השכלה של 12 שנות לימוד לפחות.
★ גיל 22 עד 55.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב אל הכתובת:
הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ת.ד. 1637, חיפה, מיקוד 31015
במכתב נא לציין: שם פרטי ושם משפחה, כתובת, מס' טלפון, שנת לידה, מצב משפחתי והשכלה, ידיעת שפות, עיסוק נוכחי וניסיון קודם בעבודה

נציבות שירות המדינה
ללשכה המרכזית לסטטיסטיקה
דרושים
באזור תל־אביב
מראיינים ומראיינות
לביצוע סקר הוצאות המשפחה
★ העבודה מתבצעת בכל שעות היום - שעות הבוקר, אחה"צ והערב - בהתאם לנוחיות המשפחות המשתתפות בסקר.
★ העבודה מתאימה בעיקר לעקרות בית
★ העבודה היא ארעית במשרה חלקית ותימשך כשנה
★ השכר ישולם לפי שעות עבודה. ישולמו גם הוצאות עבור שימוש ברכב פרטי לצרכי עבודה.
דרישות מיוחדות:
★ הכרחית ידיעת השפה העברית, רצויה ידיעת שפות נוספות
★ השכלה של 12 שנות לימוד לפחות
★ גיל 22 עד 55
מועמדים מתאימים הגרים באזור תל־אביב, יפנו בכתב אל:
הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה
תיבת דואר 7010, תל־אביב מיקוד 61070
בפניה יש לציין: שם מלא, כתובת, מספר טלפון, שנת לידה, מצב משפחתי, השכלה, ידיעת שפות, עיסוק נוכחי וניסיון קודם בעבודה

ההסתדרות הציונית העולמית
מחלקת המנגנון ת"ד 92 ים 91920
משרה פנויה מס'. ח/9/86
מתכנן/ת עצמאי/ת
מקום: מעלה אפרים
תאור המשרה:
ריכוז תוכניות משק שנתיות שוטפות עבור הישובים, כולל: תוכניות השקעה, תזרים מזומנים, ניתוחים כלכליים (פרוייקטים חקלאיים, תיירותיים ותעשייתיים) ומעקב אחר הביצוע.
הכישורים הדרושים:
1. בוגר/ת הפקולטה לחקלאות במגמה חקלאית ו/או כלכלה ו/או טכנאי/ת חקלאות בעל נסיון של 7 שנים לפחות בעבודות תכנון באופן עצמאי.
2. בעל/ת רשיון נהיגה.
3. המועמד/ת שיתקבל/תתקבל יידרש/תידרש לגור במעלה אפרים או באזור מישובי בקעת הירדן.
הדרגה המוצעת: 5 - 8 בדירוג המקצועי.
התאריך האחרון להגשת הצעות: 22.8.86

הסוכנות היהודית לארץ ישראל
מחלקת המנגנון ת"ד 92 ים 91920
משרה פנויה מס' ח/236/86
כלכלן/ית
תעשייה עצמאי/ת
המחלקה להתיישבות המקום: צפת
הכישורים הדרושים:
1. מהנדס/ת תעשייה עם התמחות בכלכלה ו/או במנהל עסקים ו/או כלכלן/ית תעשייתי/ת יועדפו בעלי/ות נסיון.
2. בעל/ת רשיון נהיגה; בעל/ת רכב פרטי.
3. ידיעת השפה האנגלית
הדרגה המוצעת: 5—8 בדירוג המקצועי.
התאריך האחרון להגשת הצעות: 22.8.86

לאפריונמרג - המרכז לליזרים רפואיים
דרושים
אנשי מכירות
אקדמאים, גברים ונשים בגילאי 25-45 (בכל הארץ) לקידום מכירות של מכשירי לייזר רפואיים
כישורים נדרשים:
★ השכלה גבוהה, רצוי במקצועות הפראראפואיים ★ כושר שכנוע ★ הופעה נאה ★ נסיון במכירות למתקבלים מובטחות משכורת בסיסית ואחוזים
על המעוניינים לפנות לת.ד. 363 קריאון 55102 בצירוף קורות חיים והמלצות

גרעין קארד ישראל בע"מ
אנחנו אוהבים להשקיע הרבה באנשים טובים - וכדאי לנו
אם את/ה חרוץ ודבק במטרה;
אם את/ה מוכשר לעסוק במכירות;
אם את/ה בעל/ת רכב
הצטרף/י לחברה צעירה ודינמית המשווקת פרויקט רווחה חדשני
הדרכה והכנסה מובטחת
לפרטים:
אשדוד, רח' רוגוזין 18; טל: 055-24910

רשת עמל
ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל
תל־אביב
בי"ס "עמל" מכס פיין מרכז לחינוך ולהכשרה מקצועית
ת.ד. 7311, ת"א - מקוד 61072.
טלפון: 217233
לקראת שנה"ל תשמ"ז דרושים/ות
מורים/ות במקצועות:
★ **חנוך גופני** - משרה ושליש
★ **רתוך** - משרה ושליש
★ **שרטוט וטכנולוגיה** - חצי משרה
מועמדים בעלי הכשרה ונסיון מתבקשים לפנות להנהלת בי"ס
"עמל" רשת מכללות לטכנאים והנדסאים, בתי־ספר תיכוניים טכנולוגיים ומקיפים, בתי־ספר לנוער ובתי־ספר תעשייתיים, מרכזים טכנולוגיים בהתיישבות ומרכזי הכשרה למבוגרים.

יעל תכנה ומערכות
ליעל מבתי התוכנה המובילים בפיתוח מערכות משובצות מחשב
דרושים לאגף זמן אמת
לאיזור חיפה והצפון
מתכנת/ת
מהנדסי תוכנה/מתכנתים
בעלי נסיון במערכות זמן אמת בפיתוח על VAX או INTEL או מוטורולה 68000.
מהנדס/ת חומרה/תוכנה
מהנדסי אלקטרוניקה/מחשבים או הנדסאים מצטיינים
בעלי נסיון במערכות חומרה/תוכנה של INTEL
לפנות לנורית מיום א' 9 03-5323173
או ליעקב סלע בשעות הערב 04-977074
או בכתב לאגף זמן אמת.
יעל תכנה ומערכות
אתה בידיים טובות
רח' בן גוריון 22, גבעת שמואל 51905

הסוכנות היהודית לארץ ישראל
מחלקת המנגנון ת"ד 92 ירושלים 91920
משרה פנויה מס' ח/235/86
מתכנן/עצמאי/ת
(2 משרות)
המחלקה להתיישבות מקום: תל־אביב
תאור המשרה:
1. אחראי/ת לתכנון חקלאי, השקעות, אשראי, וניהול פיננסי של מושבים.
2. מקיים/ת מעקב אחר התכנונים ומדריך/ה את המושבים בנושאים אלה.
הערה: העבודה בכל הארץ.
הכישורים הדרושים:
1. בוגר/ת הפקולטה לחקלאות (רצוי מגמת כלכלה חקלאית) או בוגר/ת כלכלה או מנהל עסקים עם רקע חקלאי והכרת ההתיישבות העובדת או טכנאי/ת חקלאי/ת בעל/ת נסיון של 5 שנים בתכנון חקלאי.
2. בעל/ת נסיון בניהול אגודה חקלאית.
3. בעל/ת רשיון נהיגה ורכב פרטי.
הדרגה המוצעת: 5 – 8 בדירוג המקצועי. התאריך האחרון להגשת הצעות: 22.8.86

דרוש
פסיכולוג קליני מומחה
עדיפות לבעלי ידע בטכניקות התנהגותיות
★ הרפיה ★ היפנוזה ★ ביופידבק
עבודה מעניינת ורבת אתגר
לקבלת פרטים נא להתקשר טלפונית
בין השעות 10.00-13.00
03-611341, 03-623652

הלוח הארצי הארץ חדשות

למחלקה לשירותים חברתיים מבשרת־ציון
דרוש/ה
רכז/ת מתנדבים
בתנאי משרה תואר במדעי הרוח והחברה רצוי ניסיון בעבודה
בדבר פרטים: טל׳ 02־342191

הנדסת התפלה לישראל (תהליך זרחין) בע״מ
איזור התעשיה הרצליה
מהנדס כימיה
לתפקיד מהנדס שיווק מאיידי תעשיה וציוד אחר לטפול במים ושפכים תעשייתיים
★ דרוש ניסיון בפעילות דומה ★ ידיעה מושלמת באנגלית (גרמנית יתרון) ★ רצוי בוגר מנהל
הנדסאי ייצור
עם נסיון במערכות תכנון לוחות זמנים (גנט ופרט), ומעקב אחר ביצועם
טכנאי שרות
עם ידע טכני כללי במכונות, חשמל או מיכשור, ידיעה טובה באנגלית
מזכירה/כתבנית ספרדית אנגלית
שליטה מושלמת בשתי השפות כולל ידיעה בתרגום, רצוי ידע בהדפסה במעבד תמלילים
משרה מלאה 7.30-15.00
מפעילת טלקס אנגלית
לשעות 13.30-17.00
לפנות בכתב ת.ד. 18041 ת״א מ. 61180 או לכ״א טל. 052-557333
בקבוצת כיתקלים לישראל

עיריית תל־אביב־יפו
מינהל החינוך הנוער והתרבות
למרכזים הקהילתיים בתל־אביב־יפו
דרושים
מדריכים/ות

מוסיקה	מחול	דרמה
חלילית	ג׳ז	
מנדולינה	בלט קלאסי	
גיטרה	מחול מודרני	עבודה על מחזה/
כלי נשיפה	ריקודי עם	מחזמר
סדנת מוסיקה,	עממים	

העבודה בשעות אחה״צ והערב
המעוניינים יפנו לגב׳ צילה גורביץ, בית העיריה, כיכר מלכי ישראל, ת״א, קומה 11 חדר 1117 בין השעות 9.00־13.00 טלפון 438743
הולכה המרכזי המוסיקלי בגוש שרה 474683 בשעות אחה״צ

לישראדיסק בע״מ
יצרני ספרקלטות
דרוש
סוכן עצמאי
★ באזור ירושלים
★ תושב האזור.
★ בעל רכב.
מועמדים בעלי רצון להצליח וכושר התמדה
יפנו לטל: 03־201352

לחוצאת ספרים בגוש דן
דרוש/ה
למשרה חלקית
אחראי/ת לקשרי חו״ל
הכישורים הנדרשים:
★ ידיעת השפה האנגלית על בוריה
★ ידיעת שפות נוספות יתרון
★ כושר אדמיניסטרטיבי
★ ידע והתמצאות מוכחים בספרות העולמית
המעוניינים יפנו בכתב בצירוף קורות חיים
לת.ד. 7294, מיקוד 52172 ר״ג

למוסד רפואי גדול
דרוש
רופא כללי
במשרה מלאה
בכפר־סבא
שעות העבודה מפוצלות
המעוניינים יפנו לקביעת ראיון
לטלפון: 03־916347 או 03־909955

לפרויקט פרסומי ארצי
דרוש
לאזור באר־שבע והדרום
מקדם מכירות נמרץ ומנוסה
מדרשים:
נסיון מוכח במכירות
השכלה תיכונית לפחות
וכושר ניהול מו״מ
המשרה על בסיס משכורת + אחוזים
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות ישירות
למר אהרון רוזנברג
טל: 03-371261 20־17

גבוד סברינה
למפעלנו בכפר סבא
דרושים/ות
1) **טכנאי/ת הנדסאי/ת**
ייצור בוגרי בי״ס להנדסאים
ניסיון בשיפור שיטות, שכר עידוד ומערכות מידע - יתרון.
2) **אחראי/ת משמרת**
לאולם סריגה
להפעלת צוות סורגים ובודקים
לעבודה ב־3 משמרות
נא לפנות למנהם, טלפון: 052־24104 או 052־24246, או בכתב
לגבוד סברינה, אזור התעשייה ב, כפר־סבא

מרכז יד לקשיש נס ציונה
בסביבה כפרית ושקטה
שירותים המאפשרים איכות חיים לגיל הזהב
בבית ההורים:
- אוכל דיאטטי – פיזיוטרפיה, ריפוי בעיסוק
- משחקי חברה
- טיילים ונגינה עם פינת חי
- חדרים לבודדים
- ישנה אפשרות להזמנת מקומות לתקופות קצובות וקצרות

במקום מופעל מעון לתושבי הסביבה בימים א׳ – ה׳. כולל כל השרותים. מספר המקומות מוגבל
ניתן לקבל פרטים ברח׳ האגן 13 נס ציונה,
או בטלפון 08־473363

דרושים:
למחלקה המשרדית
ORS שירותי כוח אדם
★ מראיינת למשרד כוח־אדם ברחובות
★ מזכירה עברית אנגלית + הדפסה רצוי שפת אם אנגלית לעבודה קבועה ומשרה מלאה
★ מזכירה עברית אנגלית + הדפסה שעות עבודה 13.00־18.00 תנאים מצוינים.
★ מזכירת רכש עם ניסיון - אנגלית טובה
★ מנהל חשבונות סוג 3 או מתלמד
★ קלדנית עברית אנגלית לחצי משרה בראשל״צ
★ מזכירה לעו״ד - עבודה בת״א - תנאים טובים
★ מהנדס ייצור עם רקע במתכת. תנאים מצוינים, תפקיד ניהולי.
★ מהנדס כימאי לתהליכי ציפוי
★ מהנדס כימאי או כימאי עם ניסיון בתעשייה.
★ מומחית בדוקומנטים - יצוא ושירות לקוחות מהו״ל עבודה קבועה תנאים מצוינים.
★ מעבדות תמלילים עברית, אנגלית, עברית/אנגלית.
★ למפעל בר״ג דרושות: מרכזניות עם ניסיון בטלקס למשרה מלאה ולחצי משרה, פקידות למשרות מלאות וחלקיות.
★ מזכירה צרפתית אנגלית.
★ לבית דפוס דרושים: מדפיס בלט, מונטז׳יסט ותוחך נייר.

למחלקה הטכנית
★ למפעל מאשדוד דרושים: נשים לעבודות הרכבה, הלחמה (לא הכרחי ניסיון) העבודה במשמרות. גברים בוגרי בי״ס מקצועי תלת שנתי עם רקע טכני במכונות לעבודה במשמרות, תנאים מצוינים + ארוחות + הסעות.
★ מתווכות בביתה
★ מחסנאי בכיר לעבודה זמנית
★ מחסנאי רכש עם ניסיון בניהול מחסן עצמאי
★ הנדסאי מכונות עבודה על צבר אוטומטי
★ חשמלאי ראשי או מוסמך לעבודה קבועה - תנאים מצוינים.
★ מכונאי - מפעיל מכונת גיהוץ עם ניסיון לעבודה קבועה.
★ חרט עם ניסיון לעבודה קבועה.
★ כרסם C.N.C לעבודה קבועה - תנאים מצוינים
★ מבקר איכות - הנדסאי או טכנאי ייצור להקמת מערכת אבטחת איכות במפעל מתכת.
★ מסגר, מסגר מכונות, מכונאים, חשמלאי מוסמך תושבי אשדוד והסביבה.
★ מסגר, איש קידור לתושבי ראשל״צ והסביבה
★ מסגר להרכבות קטנות למשרה קבועה ביבנה.
★ טכנאי כימיה ניסיון של שנתיים במעבדה אנליטית והפעלת ציוד כימי ברמת פיילוס.
★ לבית אבות דרושים: אחות ראשית מוסמכת למשמרת בוקר, אחות מעשית ומוסמכות וכוח עזר.
★ אישה להגשת תה בשעות אחה״צ 3 פעמים בשבוע.
★ מלחימות לייצור אלקטרוניקה ניסיון עם אקדח W.W.

רחובות, הרצל 187 קומה ב׳ טל. 450630־08

מפעלי חובלה בע״מ
דרושים
נהגי סמיטריילר
על המעומדים להתגורר באיזור קרית אתא והסביבה
כישורים נדרשים:
★ נסיון מעשי מוכח של נהיגת רכב כבד במשך 2-3 שנים.
★ לאחר שרות צבאי בצה״ל.
לקביעת ראיון לטלפן 04-748252 או לכתוב לת.ד. 1428 חיפה מיקוד 31013
בקבוצת כיתקלים לישראל

לחברה מבוססת בשטח הפרסום
בעלת פרוקטים בלעדיים בקנה מידה ארצי
דרושים/ות
מקדמי מכירות
תפקיד המשרה:
קשר עם בתי עסק למתן ייעוץ ומכירה בשטח הפרסום, צוות המכירות יועסק על־פי יעדים, תוך קבלת הדרכה מקצועית שוטפת.
כישורים נדרשים:
השכלה תיכונית ומעלה. יכולת ביטוי, כשרון מסחרי, הופעה נעימה, יחסי אנוש טובים, חריצות ונכונות לעבודה קשה. המועמדים המתאימים יעברו קורס שיווק וקידום מכירות
שכר:
בסיס + אחוזים + תמריצים בהתאם להיקף המשרה.
המועמדים המתאימים יפנו בכתב בלבד אל חב׳ היעוץ: ״שלף״ יועצים לשיווק - ת.ד. 33485 ת״א מיקוד 61333
המשרה מיידית סודיות מובטחת

החברה להגנת הטבע
מזכירה
בעלת ניסיון קודם ויכולת ניהול משרד
מעקב וטיפול עצמאי בנושאים שוטפים והתמצאות בנושא כספים.
ראיונות במחלקת כ״א ביום ד׳ 13.8.86 בין השעות 08.30־10.00

קפוס מקום בריסון!!!
החברה יציבה מבוססת ודינמית.
בי״ס״ מייצאת לרשתות השיווק היוקרתיות באה״ב.
השבוע עבודה בן 5 ימים.
התנאים סוציאליים משופרים.
בשירותי רווחה מפותחים.
למפעלנו בבת־ים
דרושים/ות
מנהל עבודה למחלקת בד
ניסיון בתעשיית הטקסטיל בנושאי גזירה ותפירה.
איש אחזקה למכונות
בוגר בי״ס מקצועי במסגרת מכניות. שנתיים ניסיון באחזקת מכונות בתעשייה.
תופרות
לעבודה בייצור. אפשרות למשרה חלקית.
נא לפנות לטל׳ 03־5514450 (ריקי)
רים תעשיות מזרונים

מעבדות טרבינול (ישראל) בע״מ
אשדוד
דרוש/ה
רוקח/ת בעל/ת רישיון
תאור התפקיד
★ ביצוע הכנות רוקחיות של תמיסות.
★ הכנת תיקי רישום לתכשירים רפואיים.
★ פרוייקטים שונים במסגרת המחלקה לאבטחת איכות.
5 ימי עבודה בשבוע
תנאים טובים למועמד המתאים.
המעוניינים יפנו בצירוף קורות חיים (ומספר טלפון להתקשרות) אל מחלקת כח־אדם.
יענו רק המועמדים העונים לדרישות
— סודיות מובטחת —
אשדוד טלפון 055־20222
ת.ד. 2 מיקוד 77100
טרבינול לקידום הרפואה

מנוע חברה לעבודה אבטחה ושיפור נקיון
דרושים
עובדי נקיון
לעבודה בבוקר ואחה״צ
תנאים מעולים
רח׳ המלך ג׳ורג׳ 30 טל׳ 227617, 233775

למסעדה יוקרתית
דרושים
1. **טבח למטבח איטלקי**
2. **מלצריות** בעלות ניסיון + הופעה נאה
לבעלי ניסיון בלבד
טל: 03־716078

ללוח הארצי למח׳ גביה
דרושה
פקידה
לעבודה משרדית וקשר עם לקוחות
שעות העבודה: 10.00–19.00
טלפון: 371261 ליחזקאל

ORS שירותי כוח אדם
דרושים
לאו.אר.אס חיפה
★ **כתבניות עברית/ אנגלית** עם נסיון-
★ **חשב שכר מנוסה**
לעבודה ממושכת.
העבודה באיזור מפרץ חיפה.
רח׳ הרצוג 2
טל. 664002־04, 663703־04.

משאוויר
טעינה אווירית בע״מ
דרושים
מפטים
(מחסנאים יוצאי ת״א)
לעבודה באזור לוד
תנאים טובים
להתקשר לטלפון
03־9711696

הסוכנות היהודית לארץ ישראל
מחלקת המנגנון ת״ד 92 ים 91920
משרה פנויה מס׳ 234/86/ח
מתכנן/ת חברתי/ת סוציולוג/ית חבלי/ת
המחלקה להתיישבות. מקום: באר־שבע
הכישורים הדרושים:
1. בעל/ת תואר שני בסוציולוגיה אנטרופולוגיה או בעל/ת תואר ראשון באחד התחומים האלו הלומד/ת לקראת תואר שני באותם מקצועות.
2. בעל/ת נסיון טיפולי בקהילות קטנות בסקטור הכפרי.
3. בעל/ת נסיון בהכנת סקרים חברתיים ישומיים.
4. בעל/ת רשיון נהיגה; בעל/ת רכב פרטי.
5. יועדף/תועדף בעל/ת רקע התיישבותי.
הדרגה המוצעת: 5 – 8 בדירוג המקצועי.
התאריך האחרון להגשת הצעות: 22.8.86

מילא
מרכז ״יעוצי למשאבי אנוש
עבור אחת מלקוחותינו אנו מחפשים
מנהל מפעל לתפקיד עם אתגר אישי וניהולי.
העיסוק כולל אחריות על מערכת תעשייתית: ייצור, אחזקה, מחסנים ורכש ושותפות פעילה בצוות הניהולי של החברה.
הכישורים הנדרשים: בעל נסיון מוכח בתפקיד ניהולי או הנדסי בכיר בתעשיה רצוי בענף המשקאות ★ יכולת ניהול והנעת צוות עובדים ★ יכולת תיפקוד בתנאי לחץ זמן, איכות ותפוקה ★ העתקת מקום מגורים לצפון תובה.
תנאים טובים כולל עזרה בדיור למועמדים המתאימים.
נא לפנות בכתב יד בלבד בצרוף קורות חיים אל ת.ד. 22511 ת״א עבור משרה 154
- סודיות מובטחת - - רק פונים מתאימים יענו -

אנחנו אוהבים להשקיע באנשים טובים
ולכן דרושים
★ **5 כוכבי מכירות נמרצים**
אצלנו תעבוד קשה יותר
תרוויח הרבה יותר כסף!!!
תנאים טובים למתאימים
״סקורפיוס״
טל: 055־25569, 055־23361

לחברה משחרית בענף המתכת
דרוש/ה
איש מכירות לאזור המרכז
כישורים: ידיעה טובה באנגלית; עדיפות להנדסאי או טכנאי־מכונות; רצוי בעל רכב פרטי; מגורים באזור המרכז.
★ תנאים טובים למתאימים ★
נא לפנות במכתב בצירוף קורות־חיים אל ת.ד. 28093, ת״א 61280.
- סודיות מובטחת -

גדעון
למפעלנו בקריבנה
דרושים
1. **מנהלי קוי ייצור**
★ השכלה תיכונית ★ נסיון בניהול עובדים ★ רקע טכני
2. **פקידה למנהל רכש משק**
★ הנהלת חשבונות סוג 2 ★ נסיון קודם כפקידה - יתרון.
3. **מלגזן**
★ נסיון מוכח של 3 שנים לפחות בתעשיה.
מועמדים מאשדוד, אשקלון, רחובות מוזמנים לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם
לת.ד. 80, קריבנה
עבור מחלקת כוח אדם.
- סודיות מובטחת -

מכון הנרייטה סאלד
המכון הארצי למחקר מדעי ההתנהגות
דרושים/ות
מראיינים/בוחנים
להעברת מבחנים בבתי־הספר בבאר־שבע והסביבה במשך כשבועיים החל מאמצע ספטמבר 1986
המעוניינים יפנו למכון סאלד
רח׳ קולומביה 9 ירושלים 96583
טל: 02־419191 עבור פרויקט האיתור

לחברה גדולה בת״א
דרוש/ה
מנהל חשבונות בכיר
הכישורים הנדרשים:
- הכשרה מקצועית נאותה
- יכולת ניהול צוות עובדים
- נסיון במערכות ממוחשבות
המעוניינים יפנו בכתב יד לת.ד. 2646 תל־אביב, לידי החשב

למושב שיתופי מבוא חורון
דרושות
מטפלות
לגילאי 3 חודשים עד 3 שנים
מגורים במקום
בדבר פרטים נא לפנות
לאסתר סמס או רחל כהן
08־261911/2/3/4

לבית חרושת מילוז בגליל המערבי
דרושים
1. **מכונאי מלגזות** (אפשרי מכונאי דיזל)
2. **חרט**
3. **טכנאי/ הנדסאי** מכונות
נא לפנות למנהל כח־אדם
טל׳ 04־923101 04־923181 שלוחה 278

לסוכנות ביטוח
דרוש/ה
פקיד/ת תביעות בענף אלמנטרי בעל/ת נסיון
שבוע עבודה 5 ימים מלאים
לקביעת ראיון טלפונית
משעה 15:30 — 14:00
טלפון: 03־218705 03־219715
לפנות לאלי

דרוש
מהנדס בניין
בעל ניסיון בתיכנון
ת.ד. 50214
ת״א 61500

לחברת אלקטרוניקה בינונית במרכז הארץ
דרוש
מנהל אבטחת איכות ואמינות
בעל תואר בהנדסת אלקטרוניקה ובעל ניסיון של כ־10 שנים באבטחת איכות ואמינות בתחומי הנדסה הכוללים אלקטרוניקה, מכניקה וכו׳
על המועמד להקים ולנהל את הנושא בכפיפות ישירה למנכ״ל החברה
מועמדים מתבקשים להתקשר לטלפון: 221765

במפעל לייצור בטון
דרוש
מפעיל - איש תחזוקה
בעל נסיון קודם
★ רשיון נהיגה על טרקטור
מקום העבודה בבני ברק
נא לפנות טלפונית:
03־453141 לצביקה

לאמפא ת״א
דרושים:
1. **טכנאי שרות**
★ בוגרי בית ספר מקצועי, יוצאי צבא, בעלי רשיון נהיגה מעל שנה, מאיזור גוש דן.
★ הכשרה מקצועית מתאימה תנתן ע״י אמפא.
2. **עובדים לבית מלאכה**
לפנות למר בלאנק, רח׳ המסגר 9 ת״א, טל. 03־379712. החל משעה 09.00

בית־ספר ומכון מקיף עמל ע״ש שיינברג, בית־שמש
לשנת הלימודים תשמ״ז
דרוש/ה
מורה לביולוגיה
פרטים בשעות הבוקר 02־911635 02־911371

למשרד עו״ד בי״ם, ת״א
דרושים
עו״ד, מתמחה
נא לשלוח קורות־חיים לת״ד 349 ירושלים

לבי״ח אליין
דרושות:
1. **פקידה** השכלה תיכונית מלאה, נסיון 5 שנים.
2. **אחות** אחראית מחלקה — לילדים בגיל הרך.
3. **אחיות מעשיות וכח עזר**
לפנות לת.ד. 9117 ירושלים

חברה רצינית מחפשת
חנות
בגודל: 120־150 מ״ר בשכירות חודשית במשולש הרחובות (המלך ג׳ורג׳־פרישמן־בן יהודה)
נא לפנות לער״ד פרוש
טלפון: 03־9611998, 03־9631067

דרושים
עובדי הידאלייקה מנוסים
עדיפות תינתן ליוצאי חיל האוויר
עבודה: 055־91739, 03־993233

---

21 דרוש
תקציבאי
עם נסיון
בטיפול בלקוחות
בינוניים וגדולים
עוזר תקציבאי
עם נסיון
והרבה מוטיבציה
לפנות אל ראובן סואן, טל. 03־622547 - ויקי.

לחברה גדולה בענף מוצרי החשמל ביתיים
דרושה
מוכרת
מנוסה, יעילה, רצינית ואחראית
לסניפי החברה בתל־אביב ובירושלים
עדיפות למועמדות בעלות נסיון וידיעת שפות
מועמדות מתאימות מתבקשות
לפנות החל מיום א׳ 10.8
לטלפון 03־221058

הלוח הארצי — הארץ חדשות

בית-החולים "מעינות מרגוע" - בחדרה
(בהשגחת משרד הבריאות)
קימות עדיין כ-60 מיטות פנויות
★ באווירה משפחתית ונעימה
★ ציוד חדיש ומודרני
האישפוז מיידי!
לפנות לטל: 063-39880, 03-734191/4/5/6

ספרי
מרכז להפצת הספר העברי בע"מ
דרושים/דרושות
עובדים/עובדות לעבודה קבועה
בחנות ספרים
שעות העבודה 08.00-13.00, 16.00-19.00
רציניים בלבד יפנו טלפונית 662465 או במקום, החלוץ 16, חיפה.

לעתון **הארץ** דרושים
מחלקי עיתונים
לעבודה בשעות הבוקר המוקדמות בעלי קטנוע, באזורים:
רמת-גן, גבעתיים, קרית-אונו, בת-ים, צהלה, רמת-השרון, זכרון יעקב
להתקשר ביום ראשון משעה 12.00 לערב לטלפון 824271 עד השעה 16.00

Mediacard מדיקארד
רשת צרכנים ארצית
דרושות לעבודה מיידית
דיילות מכירה
באזורים ראשל"צ — בת-ים — הרצליה, כ"ס — רמת השרון — פתח תקווה — רחובות
המועמדות יפנו באופן אישי ביום א' 10.8.86 בשעה 17.00 לרח' אוסישקין 2א' תל-אביב (מול מרכז הפועל)

סופר-פארם - "נוה אמירים" (הרצליה)
דרושים:
★ רוקח/ת
★ עוזר/ת רוקח/ת
★ מחסנאי (בוגר אחרי צבא)
★ בחורה למחלקת הקוסמטיקה
לפנות לאבי 052-552890

מוסך הרוצ מורשה סוברו בני
מעוניין להשכיר מבנה
לפחות, צבעי וחשמל רכב
לפנות: אזור התעשיה הצפוני יבנה
טל: 08-436452

לאולמי התצוגה של אלתי בת"א
דרוש:
איש מכירות מעולה
תנאים טובים למתאימים
לפנות לטל: 03-244269 לצחי

לחברה מסחרית בענף המתכת במרכז ת"א
דרושות
1. **עובדת במשרה מלאה** עם נסיון בהנה"ח וטיפול בלקוחות, ספקים וכו'.
2. **קלדנית על מחשב NCR** עצמאית ובעלת נסיון רב.
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 20461 ת"א, מיקוד 61204
- סודיות מובטחת -

למשרד בינלאומי להפקת סרטים
דרושה
מזכירה בכירה
לניהול משרד
כישורים:
★ ידיעת עברית ואנגלית על בוריין כולל הדפסה (מעבד תמלילים - יתרון)
★ ידע בניהול משרד
★ יחסי אנוש טובים
שישה ימי עבודה משכורת הולמת
לתאום ראיון להתקשר 03-5464525/6/7

לחברה תעשייתית גדולה
דרוש/ה
מנהל-חשבונות מנוסה
(סוג ג' לפחות)
בעל/ת נסיון בהנה"ח ממוחשבת והכרת נושאי מלאי ויבוא
לפנות: ת.ד. 1334 ת"א 61013
עבור "א' 0093"

למלון דן כרמל
דרושים:
מחסנאי/ת-קניין
למחסן מזון בעל/ת נסיון בתחום זה של 3 שנים
מפקחת מרכזיה
בעלת נסיון.
מלצרים
בעלי תעודה ונסיון.
המתאימים מתבקשים למחלקת כח אדם במלון דן כרמל חיפה.

דרוש באופן מיידי
מנהל חשבונות
סוג ב' למשרה מלאה
(רצוי רקע בענף המלונאות)
נא להתקשר 04-665265 או 04-667305
בין השעות 8.00-13.00

למפעל פלסטיקה בנצרת עלית
דרוש
מפעיל אקסטרודר בכיר
להפעלת ציוד חדיש העומד להגיע ארצה
תנאים מצויינים למועמד המתאים
כולל השתלמות בארץ ובחו"ל
נא לפנות בכתב יד עם קורות חיים מלאים
ובציון מס' טלפון לת.ד. 702 נצרת עלית
מיקוד 17106 טלפון: 065-56167

למעבדת השירות "שרפ" בתל-אביב
דרושים
טכנאים
למכשירי וידאו, מערכות סטריאו ורשמקולים
יועדפו בעלי נסיון
טל: 03-203238
03-203834
מיום א'
SHARP סלנטקו

פ.ל.ב.
סוכנויות יבוא בע"מ
דרוש
מנהל חשבונות
סוג 2
בעל ניסיון למשרה מלאה
מועמדים יפנו בכתב יד ויפרטו קורות חיים וניסיון קודם לת.ד. 45745 חיפה 31457 ויציינו על המעטפה "עבור מנהל חשבונות"

מלון נהר הירדן
דרושה:
מזכירה בכירה
למחלקת מכירות
הכישורים הדרושים:
ניסיון
ידע בהדפסה עברית אנגלית
יחסי אנוש מעולים
נא לפנות למחלקת כח-אדם
טל 067-92950

למלון דן פנורמה חיפה
דרושים/ות
למחלקת המטבח
טבחים/ות
סוג 2-3
אחראי משמרת
CHEF DE PARTIE
למחלקת המשק
חדרנים/ות
אחראי/ת קומה
ניסיון קודם הכרחי
נא להתקשר לענת טל' 04-352222

LANCOME PARIS
דרושה
דיילת
אם את נמרצת
באת מראה
מעל גיל 25
דוברת אנגלית/ צרפתית
מקומך איתנו
לפרטים צלצלי 04-673281 ליפה
ביום א' בלבד

דרושה
ממונה על התקציבים במוסד צבור גדול באזור חיפה
דרישות התפקיד
עריכת התקציב השוטף והתקציב הפיתוח ופיקוח על ביצועם במשך שנת התקציב.
עריכת דוחות תקציביים ודיווח להנהלה
בדיקות כדאיות ועריכת סקרים כלכליים וסטטיסטיים.
המתנים המודרשים:
השכלה אקדמית בכלכלה, ו/או ראיית חשבון
נסיון קודם בניהול תקציבים בהיקף גדול.
ידע בניהול מערך תקציבי באמצעות מחשבים.
כושר לקיים קשר נאות עם ראשי יחידות סמך.
ידע ונסיון בעריכת חישובים כלכליים.
ידיעת השפת עברית ואנגלית על בוריין.
מועמדים/ות מתאימים/ות העונים/ות לדרישות יפנו בכתב בציון קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 6734 חיפה

דור-כימיקלים בע"מ
מקבוצת דור-כימל
דרושה
מזכירת מנהל מפעל
- עצמאית, חרוצה ודינמית
- נסיון בניהול משרד — הכרחי.
- ידיעת השפה העברית והאנגלית כולל הדפסה.
- יחסי אנוש נאותים.
- יכולת יצירת קשרים בדרג הבכיר.
- נסיון בתפקיד דומה — הכרחי

העבודה הינה למשרה מלאה לשבוע עבודה בן 5 ימים.
על המועמדות המתאימות לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לפי הכתובת הרשומה מטה.
סודיות מובטחת
ת.ד. 10036 חיפה. מיקוד 26110

תלמה
לבנק בור תלמה חיפה
דרוש/ה
טכנולוג/ית מזון
הכישורים הדרושים:
* בוגר הנדסת מזון
* נסיון בתעשית המזון (לפחות שנתיים)
* ידיעת השפה העברית על בוריה.
* גיל 25-30
המעוניינים/ות יפנו בכתב תוך ציון קורות חיים לת.ד. 207 חיפה 31006 לכח אדם

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל
עובד/ת במעבדה כימית
תאור התפקיד:
סיוע במחקר בעל אספקטים כימיים ורפואיים מגוונים. שילוב בין עבודה במעבדה, יכולת תיאום בין גופים רפואיים ופרה-רפואיים לבין קבוצת המחקר. עזרה במשא ומתן בין גורמי ייצור לגורמי הרפואה.
הכישורים הדרושים:
בוגר/ת בי"ס מקצועי.
שליטה טובה בשפות עברית אנגלית
יכולת לעבודה עצמאית
קיום מגע נאות עם גורמי חוץ
הערות:
1. העבודה נעשית בשעות לא מקובלות ודורשת נסיעות ברחבי הארץ.
2. המשרה הינה חלקית (50%)
מכרז מס' 47/86

עוזר/ת למרכז קורסים
תאור התפקיד:
ארגון וטיפול בקורסים ובפעילויות שונות של המדור ללימודי חוץ בנושא לימודי המחשב, קשר עם מורים ותלמידים.
הכישורים הדרושים:
רצויה השכלה אקדמית בתחום ההנדסה או מדעי הרוח והחברה יכולת אירגונית טובה.
רצוי נסיון בתיכנון ותוכניות לימוד
ידיעת השפות עברית ואנגלית, כולל יכולת הדפסה.
כושר לקיים מגע נאות עם קהל וגורמי חוץ
הערות:
1. המשרה כרוכה בעבודה בשעות אחה"צ והערב (פעם-פעמיים בשבוע).
2. המשרה הינה חלקית (50%)
מכרז מס' 52/86

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב אל מחלקת משאבי אנוש, מוסד הטכניון לפריפ בנים בקרית הטכניון — חיפה, 32000, עד יום 17.8.86 בציון מס' המכרז

---

pilat פילת
עבור מפעל תעשייתי באיזור הצפון המעסיק מאות עובדים העומד בפני הרחבה אנו מחפשים
מנהל כוח-אדם
שיהיה חבר הנהלת המפעל ושותף בקביעת המדיניות וליישומה בנושאי כוח אדם.
דרישות התפקיד:
השכלה אקדמית רלבנטית, נסיון קודם של חמש שנים לפחות בניהול כוח אדם בתעשיה.
נא לפנות בכתב יד, במרוכז מקסימלי של השכלה ונסיון בעבודה. לפילת בע"מ, רח' ירושלים 24, חיפה, 33132.
נא לציין על המעטפה "מנהל כוח-אדם" מס. משרה 1620.
המודעה מיועדת לנשים וגברים כאחד.
סודיות תישמר בקפדה.

לחברת ת.ד.ל.
דרושים
לעבודה בביה"ח רמב"ם
שרברב מקצועי
מסגר רתך — ארגון
עוזר למחסנאי טכני
להתקשר טל. 523644

לכוכב יאיר
(ליד כפר סבא)
דרושות למעון
★ מטפלות
★ מבשלת
לפרטים נא לפנות לגב' ענת צברי
03-201698, 03-201722

למפעל מזון גדול בצפון
דרושים/ות
טכנאי הנדסאי כימיה או תעשיה וניהול
לתפקיד מנהל מחלקה ביצור
נסיון קודם בניהול צוות עובדים של 3 שנים לפחות
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון תעשיתי ת.ד 4444 חיפה עבור מ.ר.
למתאימים תנאי שכר הולמים.
סודיות מובטחת

רונלובה מקניק נהריה
לתשלובת מפעלינו
דרושה
אחראי מחלקת שכר
דרישות המשרה:
- בעל ידע במערכות שכר ממוחשבים ניסיון בהתקשרויות עם I.B.M
- ידע בחוק העבודה.
- יכולת להפעיל צוות עובדים.
- בעל ניסיון של שנתיים לפחות
מקום העבודה
במשרדי התשלובת נהריה
מועמדים שמקום מגוריהם לא רחוק מהקריות
יפנו בכתב יד למר ליאון שחר
ת.ד. 70 נהריה 22100
— סודיות מובטחת —

חברת דרוקר בעמ
דרושים:
מסגרים לעבודות בנין
נא לפנות טלפונית 04-725941
למר משה מצא

דרושים
למרכז קהילתי גדול בכפר-סבא העוסק במגוון רחב של פעילויות תרבותיות לרבות מופעי תיאטרון, קונצרטים ועוד — אנשי תחזוקה בוגרי בית ספר מקצועי לאחר שרות צבאי עם ידע במקצועות הבאים:
אלקטרוניקה, חשמל, מיזוג אויר, פעלת תאורה במופעים, מערכת שמע, אחזקת צנרת, עבודות מסגרות ותיקונים שונים לאחזקת מבנים.
התפקיד מחייב נכונות לעבודה בשעות נוספות ופיקות צמוד על המופעים בערבים.
עדיפות לתושבי כפר-סבא.
המעוניינים יפנו לא יאוחר מיום 18.8.86 בכתב תוך ציון קורות חיים והשכלה לת"ד 25 כפר-סבא.

גרין קארד ישראל בע"מ
אנחנו אוהבים להשקיע הרבה באנשים טובים - וכדאי לנו
אם את/ה חרוץ ודבק במטרה;
אם את/ה מוכשר לעסוק במכירות;
הצטרף/י לחברה צעירה ודינמית המשווקת פרוייקט רווחה חדשני;
הדרכה והכנסה מובטחת!
השכלה תיכונית הכרחית!
רצוי אנשים מאזורי מגורים: ראשל"צ רחובות, נס-ציונה, בת-ים, חולון, לוד רמלה, פ"ת והסביבה
לפרטים: סניף ראשל"צ רח' הרצל 84 טל: 03-945245
סניף פ"ת רח' חובבי ציון 7 טל: 03-907634

"אמנה"
אולפנת בני עקיבא
רח' תל חי 6 כפר-סבא 052-26121
דרושה
אשה דתית
אחראית חדר אוכל
פרטים נוספים ניתן לקבל במשרדי האולפנא

מיקרודקים בע"מ
הברת בת של M/A-COM INC
מזכירה למנהל השיווק
לתקופה של כ-3 עד 4 חודשים
הדפסה הכרחית,
שליטה מלאה בעברית ובאנגלית
נסיון מוכח בתפקיד דומה
נא לפנות בכתב יד בלבד בצירוף המלצות לת.ד. 1797 חיפה, 31016. (פניות תענינה רק אחרי ה-24.8.86 עקב יציאה לפגרה שנתית).

מכרז חוץ מס' 9.86
אגף פקוח עירוני
דרוש: מנהל אגף פקוח (חוקי עזר עירוניים)
הכשורים הנדרשים:
השכלה תיכונית לפחות, ידע והבנה בחוקי עזר עירוניים, נסיון בנהול צוות עובדים, בעל יכולת ארגון ובעל יחסי אנוש נאותים.
המשרה: שלמה.
הדרגה: בהתאם לכשורי המועמד ותקן העיריה
הצעות בכתב יד בצרוף תעודות והמלצות יש להגיש לכח אדם רח' סוקולוב 11, הרצליה עד ליום 15.8.86
אלי לנדאו ראש העיר

תריסי חן בע"מ
דרושים
מרכיבים מקצועיים, בעלי רשיון נהיגה, לעבודות אלומיניום בבניינים.
פרטים בטל' 02-223527

דרושה
פקידה/מזכירה
נסיון בעבודה עם מחשב / מעבד תמלילים
ידע בסיסי בהנה"ח
בעלת יוזמה, לניהול משרד
בדבר פרטים נא לפנות ליוסי אורן טלפון 671610

ל' גדעון אוברזון' בוטיק
דרושה:
מוכרת מנוסה
בעלת הופעה נאה
דוברת עברית/אנגלית
לפנות א'-ה'
לקביעת ראיון
03-440418/9/0

לחברת ביטוח
דרושה
פקידה כתבנית
להדפסה שליחויות ועבודות כלליות
03-296141
לנחמה

אנשי מכירות מנוסים
לעבודה מעניינת בניהול
★ ידע בניהול ובשיווק
לאזורים נתניה, אור-יהודה, יהוד
04-530785

ראשון בע"מ rishon
דרושה
גרפיקאית
הדפסות משי באיכות גבוהה
טל: 04-721837-727122

לבית אבות סיני
שד' סיני 12 חיפה
דרושה
אחות מוסמכת או מעשית
לפנות טלפונית
04-243622 לאחות נסי
או 04-241418 למר פרי

לסוכנות ביטוח גדולה בקריות
דרוש/ה
בוגר/ת המכון לביטוח
לטיפול בביטוחים עיסקיים תנאים טובים למועמד/ת המתאימים
סודיות מובטחת
לפרטים טל. 04-707858

דרושה
מזכירה מנוסה
למפעל מזון חדש בטירת הכרמל
כישורים: נסיון בהפעלת משרד ההנהלה
ידע בהפעלת מערכת מחשב
ידע בסיסי בהנהלת חשבונות
המלצות להוכחת נסיון יתרון
לקביעת ראיון 04-571711 בשעות העבודה
04-931601 בשעות הערב

לחברה קבלנית לאינסטלציה
דרושים:
1. **קבלני משנה לאינסטלציה**
2. **מנהלי עבודה**
בעלי נסיון קודם + רכב חובה.
לפנות לחברת ג. אזן בע"מ טל. 919447, 04-918139

לעיתון ידיעות הגליל
דרוש:
צלם פוטוליטו
למשרה חלקית
לפרטים טלפון 065-77184
065-71542 065-73285

לחברת ביטוח בחיפה
דרושה:
פקידה לענף אלמנטרי
עדיפות לבוגרי המכללה (המכון) לביטוח
לפנות לת.ד. 6156 חיפה 31061 לפרט נסיון ולצרף קורות חיים בכתב יד
סודיות מובטחת

מפעלי עץ כרמיאל בע"מ
אחים חלווה
אזור תעשיה כרמיאל ת.ד. 539 מיקוד 20100
טל' 986661-2
דרושים/ות
טכנאי בניין או הנדסאי
לתפקיד חשב כמויות, הגשת חשבונות, אישור חשבונות לקבלני בניין
עם נסיון של 5 שנים לפחות
מקום מגורים בכרמיאל חובה
לפנות טלפונית 04-988218 בערב למני

מזכירה למשרד פרסום
אם כבר אינך ילדה, אך עדיין אנרגטית, בעלת כושר אירגון מעולה, דינמיות בונה, יחסי אנוש, מוטיבציה תמידית, מדפיסה עברית/אנגלית ובנוסף לכל גם נאה, את מוזמנת להגיש מועמדות לעבודה במשרה מלאה (5 ימים בשבוע), בחברת הפרסום וההוצאה לאור MEDIA
התקשרי לתאום פגישה, החל מיום א' בלבד, לטלפון 257470/1/4 ובקשי את יאיר גרבר

עירית כפרסבא
דרוש
מדריך מקצוע (מסגרות) לשנת הלימודים תשמ"ז
הדרגה: דירוג מדריכים מקצועיים.
תאור התפקיד: הדרכת חניכים והכשרתם הבסיסית במקצוע, הקניית הרגלי עבודה וגישה חיובית לעבודת כפיים, אחריות והחזקתו התקינה של בית המלאכה וכלי העבודה.
דרישות המשרה: השכלה של 12 שנות לימוד בצרוף הכשרה מקצועית מתאימה ונסיון של שנתיים לפחות בעבודה תעשייתית או הדרכה מקצועית.
המעוניינים מתבקשים להגיש את מועמדותם למזכיר העיר תוך ציון מקומות עבודה קודמים והעתקי תעודות לא יאוחר מ-22.8.86 שעה 12.00.
יצחק ולד
ראש העיריה

מדריך הארץ

יום שישי

תורנות רופאים

המגנת רופאים במקרים דחופים מ-6 בערב עד למחרת ב-7 בבוקר בתחנת מד"א טל' 101.
ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
בת ים 781111
הרצליה 052-81533
רחובות 08-451533
מוקד מרגע רפואי בקופ"ח הכללית:
בימים א'-ה' - 8.00-28.00
בימי ו' - 8.00-15.00
טלפונים: 03-433500, 03-433500
"שקמ" - שירות רפואי לקט
שרות ביקורי בית של רופאים מומחים לילדים ותינוקות בשעות 19-24
טל' 03-7549111 "שקמ" קוד מבני 222
שי"ן - עזרה ראשונה במשיות: 24 שעות ביממה:
ירושלים 669911
חיפה 04-672222/3
תל־אביב 03-261111
חיפה 04-672222/3
נתניה 35316
באר־שבע 057-48111
מרכז רפואי כפר יעקב 03-225958
מרכז סיוע לקרבנות אונס 24 שעות ביממה:
תל־אביב טל' 234819
ירושלים טל' 02-245554
חיפה טל' 04-382611
מרכז סיוע למכורי לחץ מטעם "מקלט"

א רה 11.00-15.00
ב ו-ד 16.00-18.00
רח' מאפו 13 תל־אביב
מרפאת שיניים לעזרה ראשונה
תל־אביב:
בר כוכבא 49 טל' 03-284649 פתוחה בימים א-ה בין 21.00 עד 23.00. ימי ו' וערבי חג מ-18.00 עד 24.00. שבתות וחגים מ-15.00 עד 21.00
דיזנגוף מגמר שער 3 (ליד המשביר) טל' 294869, 03-285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 24.00-9.00. אחרי חצות בתשלום כפול
חיפה
רח' הנמל 26, קומה ג', טל' 04-525566 שעות הקבלה: כל יום 20.00-23.00
שי"ן - שירות רפואי ניד
ירושלים 24 שעות ביממה כולל רפואת שיניים
מוקד יום - 668585, 03-669531
מוקד לילה שבת וחג - 226191 מבני מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ד
תל אביב, מוקד יום - 218826, 218898
מוקד לילה - 631071 מבני 3752 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ד

תורנות בתי־חולים

תל אביב
רוקח - (ילדים, פנימית)
איכילוב - (כירורגיה)
ירושלים
שערי צדק - (כירורגיה)
הדסה ע"כ - (ילדים, פנימית, עיניים)
בקור חולים - (נשים, א.א.ג.)
הדסה ה"צ - (אורטופדיה)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
בריאות המלך ג'ורג' 20 283731
בני ריינגוף 174 222586
ירושלים
גיבנט הפרי 12 633676
חיפה
הנשיא שד' הנשיא 35 338312
רמת־גן
הרצל הרצל 52 722372
חולון
אסותא סוקולוב 4 858197
בת ים
גני בת ים הנביאים 3 5515671
פתח תקוה
קופ"ח כללית חיים עוזר 985271
נתניה
תרופה הרצל 2 20656
הקריות
קופ"ח הרצן סמטת מוריץ ק. מוצקין 715136
חדרה
צליק ה. סמואל 23 36523
רחובות
כללית בני משה 452381

דלת פתוחה

מרכז מידע וייעוץ לצעירים ע"י צוות מקצועי - ייעוץ ומידע בנושא הכרות, משפחה, מיניות - אבטבי מכירה.
בב' ב' ד' - 17.00-20.00.
בגורדון 66 ת"א, טל. 281228-9.
ובימי א', ד' - 16.00-19.00
רח' המסגר 14 טל. 81520

יום שבת

תורנות רופאים

המגנת רופאים במקרים דחופים:
מ-6 בערב עד למחרת ב-7 בבוקר בתחנת מד"א טל' 101.
ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512253
בת ים 781111
הרצליה 052-61533
נהריה 923535
רחובות 08-451353
בת ים 585555
חולון 808133
לוד־רמלה 08-221022
מוקד מרגע רפואי בקופ"ח הכללית:
בימים א'-ה' - 8.00-20.00
בימי ו' - 8.00-15.00
טלפונים: 03-433500, 03-433500
שי"ן - עזרה ראשונה במשיות:
24 שעות ביממה:
ירושלים 669911
תל־אביב 261111
חיפה 04-672222/3
נתניה 35316
באר־שבע 057-48111
תורנות רופאים וטרינריים
ד"ר יקותיאל אבנר 20 קידרון 340527
מרכז סיוע לקרבנות אונס - 24 שעות ביממה:
תל־אביב טל' 234819
ירושלים - 245554
חיפה - טל' 04-82611
מרפאת שיניים לעזרה ראשונה
תל־אביב, בר כוכבא 49 טל: 03-284649
פתוחה בימים א-ה בין 21.00 עד 23.00 ימי ו' וערבי חג מ-18.00 עד 24.00 שבתות וחגים מ-15.00 עד 21.00
דיזנגוף מגמר שער 3 (ליד המשביר) טל: 294869, 03-285822
המרפאה פתוחה: כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 24.00-9.00. אחרי חצות בתשלום כפול
חיפה, רח' הנמל 26, קומה ג', טל' 04-525566 שעות הקבלה: כל יום 20.00-23.00
שי"ן - שירות רפואי ניד (24 שעות ביממה) כולל רפואת שיניים
מוקד יום - 668585, 669531
מוקד לילה, שבת וחג - 226191 מבני מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ד

תורנות בתי־חולים

תל אביב
רוקח - (ילדים)
איכילוב - (פנימית, כירורגיה)
ירושלים
בקור חולים - (ילדים, א.א.ג.)
שערי צדק - (כירורגיה)
הדסה ע"כ - (פנימית, נשים, עיניים)
הדסה ה"צ - (אורטופדיה)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
ויזה אבי"ל 52 שד' התקוה 578408
שרה רב האומר 3 תבנית ל' 428510
מוצ"ש, ויזה אבי"ל 52 שד' התקוה 578408
מוצ"ש, שרה רב האומר 3 תבנית ל' 428510
ירושלים
מרפאת רוממה מ"ב 28 523191
מוצ"ש רדיגוש מאה שערים 83 287963
חיפה
הדס חורב 53 252214
חולון
המרכז כפר ויצמן 845256
בת ים
קופ"ח עין יהב 2 884854
רמת־גן
רמת יצחק שד' ירושלים 96 777506
פתח תקוה
קופ"ח כללית חיים עוזר 985271
נתניה
בבע שער הגיא 14 22698
הקריות
קופ"ח הרצן סמטת מוריץ ק. מוצקין 715136
חדרה
צליק ה. סמואל 23 36523

מרכזי מידע - אגד
03-432777
04-549121
02-528231-2

מוגש כשירות לציבור על ידי
הסנה
חברה ישראלית לביטוח בע"מ

הלוח הארצי הארץ חדשות

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל

דרוש/ה
מהנדס מעבדה

תאור התפקיד:
עזרה לראש המעבדה בארגון וניהול התפקוד הטכני של המעבדה.
תכנון ופיקוח על הרכבת מערכות וציוד לניסוים.
השתתפות ויוזמה בתכנון ניסויים חדשים ושיפור ניסויים קיימים.
סיוע למורים ומדריכים בהבטים השונים הקשורים בניסויים קיימים.
טיפול בפרויקטים מיוחדים בשיתוף או באישור ראש המעבדה
הכישורים הדרושים:
בעל תואר בהנדסה או בפיסיקה שימושית.
נסיון בעבודה ניסויית מעבדתית.
נסיון בתכנון מכני.
ידע בסיסי באלקטרוניקה.
ידע במיקרו מחשבים - תוכנה וחומרה
מספר המשרה: 169/מ
מועמדים/ות מתאימים/ות הענינים/ות לדרישות יפנו בכתב בציון קורות חיים נסיון קודם, שמות ממליצים ומספר המשרה עד יום 18.8.86, אל אגף כח אדם, קרית הטכניון, חיפה 32000.

כרמל כימיקלים בע"מ עתלית
דרושים/ות

הנדסאי/טכנאי מכונות/כימיה

לתפקיד ניהול ייצור
נסיון קודם בתעשיה של 5 שנים לפחות.
נסיון בתעשיה הכימית - יתרון
העבודה במשמרות
מועמדים מתאימים ייפנו בכתב למח' כ"א
ת.ד. 8 עתלית 30300 או טלפונית
04-842351, 04-842457
סודיות מובטחת

דרוש

מנכ"ל

למפעל מזון חדש בטירת הכרמל

כשורים:
כושר ניהול צוות עובדים
כושר ארגון וניהול משרד הנהלה
ידע ונסיון הפעלת מערכת מחשב.
ידע בניהול פיננסי של מפעל בינוני בעל מטזיעות ויוזמה עצמאי ומוכן לעבודה מאומצת יזכה לתנאים טובים.
לראיון: בשעות העבודה 04-571711
בשעות הערב 04-931601
המלצות, הוכחות, נסיון קודם יתרון

סינגמנט
שירות ומכירה למיכון משרדי

דרושה **מקדמות מכירה**
לחברה בתחום ציוד העזר למשרד ולחדרי מחשב

* ניסיון קודם יתרון
* השכלה תיכונית לפחות
* הופעה נאה

לקביעת ראיון לפנות לטל. 223324, 223554, 238980

חברת החשמל לישראל בע"מ

למוסד בחיפה דרוש:

מכונאי/ת רכב

הכשורים הדרושים:
בעל דירוג מקצועי של משרד העבודה

המעונינים במשרה הנ"ל, יפנו בכתב יד, בצירוף קורות חיים, למחלקת כח־אדם המשרד הראשי ת.ד. 10, חיפה 31000.

למועצה מקומית מעלות תרשיחא
דרוש

מנהל/ת כח אדם

* בעל נסיון בניהול מחלקת כ"א
* רצוי השכלה אקדמאית
* כושר ביטוי מעולה יחסי אנוש טובים
* מגורים במעלות חובה

לפנות בכתב יד למזכיר המועצה בצירוף קורות חיים והמלצות עד 17.8.86 ת.ד. 51 מעלות תרשיחא

הסוכנות היהודית עליית הנוער
כפר הנוער הופים (ליד עכו) 04-912244
דרושים

1. אחות כפר
(מוסמכת, אפשרי גם מעשית)
מגורים במקום

2. טבח
(אפשרי גם עוזר טבח)
מגורים במקום

3. קצין ביטחון ואיש אחזקה
מגורים במקום
כפר הנוער הינו דתי ועל המועמדים להיות דתיים
מודעה זו מתייחסת לגברים ונשים כאחד.

למערכת עסקית
בעלת אופי ייחודי
דרושים

מצטרפים/ות
למערך שיווק בסגנון אחר

מיועד לבעלי איכות אישית גבוהה, בוגרים בגישתם ובעלי רכב (רצוי)
הצלחה כלכלית וחברתית מובטחת!!!
לקביעת פגישה מיום א' 16.00 - 9.00
טלי 335199

לשחר קירור 1985 בע"מ
דרושים:

מקדם מכירות
בנושא מזגנים בעל נסיון במכירות

טכנאי התקנות
למזגנים מפוצלים בעל נסיון

טכנאי בכיר
למערכות קירור ומיזוג אויר

מזכירה
עם ידע בהנהלת חשבונות ליום עבודה מלא
תנאים טובים למועמדים המתאימים
לפנות לטלפון: 04-711498
או בכתב לת.ד. 322 ק.ביאליק

לחברת מזון ידועה
דרושים למשרד השווק ב־יפו

עוזר מחסנאי
* בוגר לאחר צבא
* רצוי נסיון בהפעלת מלגזה

פקידת מכירות
בוגרת תיכון אחרי צבא
רצוי + תעודת בגרות
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 287 חיפה צבור יפל ט.

למוסד ציבורי במגדל־העמק
דרושה:

מאבחנת

למילוי מקום במשרה חלקית
הכישורים: בי.אי במדעי החברה
עדיפות לפסיכולוגיה
טל. 065-40764 065-41426 לאלי

למפעל רהיטים גדול בצפון
דרושים:

1. מנהלי חנויות.
2. אנשי מכירות

עדיפות לבעלי נסיון קודם בענף הרהיטים.
תנאים טובים למתאימים.
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 1046 ק.מוצקין עבור מס' 16

כ"ג יורדי הסירה
ביה"ס לקציניים עכו

עכו ת.ד. 2066 מיקוד 24100/ 8/ 7/ 6166 04
אם הינך בעל יוזמה ואתגר חינוכי הצטרף לצוות המדריכים בביה"ס.
הכישורים הדרושים:

1. בוגר קורס חינוך או הדרכה או לימודים
אקדמיים או קצין צעיר יוצא צה"ל

2. נסיון מעשי בהדרכת נוער
תיתכן אפשרות מגורים בדירת ביה"ס בעכו
השכר יקבע לפי הכישורים

על המעוניינים לפנות למר אמנון סופר.

לנעלי עזורי
בסניף החדש בחיפה
פנורמה במרכז הכרמל
דרושים

* מוכרות/ים
בעלי נסיון

* מתלמדות
אחרי שרות צבאי

המתאימים יתקשרו 03-339293
בשעות העבודה

דלתא גליל תעשיות בע"מ

למפעלנו בכרמיאל
דרוש
הנדסאי ייצור / תעשיה וניהול
המסוגל לעבודה עצמאית, בעל יוזמה.
רקע טכני ונסיון קודם יתרון
בכתב פרטים נא לפנות
להנדסת ייצור לחיים 04-986911
מודעה זו מתייחסת לנשים וגברים כאחד
דלתא DELTA

מצפה נטופה ישוב קהילתי בצומת גולני
דרושה לשנה"ל תשמ"ז

מטפלת לתינוקיה
עוזרת לגננת

טל. 067-66996 מרגו או ברכה לא בשבת

לחברה קבלנית לעבודות צנרת
דרושים:

1. אינסטלטור יוצא צבא
2. פקידה עם רקע בהנהלת חשבונות

לקביעת ראיון נא להתקשר 04-721896

דרושה

פקידה מנוסה

למשרה מלאה
רצוי ידיעת בהדפסה והשפה האנגלית
04-225017 - 223343

לסוכנות חברת תעופה
דרוש/ה

מקדם מכירות

טל. 03-251540

קבלת מודעות:

רח' הנגב 4, ת"א
טל. 03-371261.
המחיר למודעה 42 ש"ח
המחיר למילה 5.25 ש"ח
המחירים כוללים מע"מ

למוסך גדול ורציני בצפון
דרוש

מכונאי רכב

בכל הסמכה לניהול ועבודה על בסיס אחוזים
המעונין יפנה בכתב
לק.ס.פ. שד' מוריה 28 חיפה

המראות ונחיתות

(ע). להלן המראות הנחיתות בנמל התעופה בן־גוריון בימי שישי ושבת 8-9.8.86:

יום שישי
המראות

ב-0100 אל־על (001) לניו־יורק, ב-0600 אל־על (5351) לקלן/בון והמבורג, ב-0615 אל־על (1347) לציריך ולונדון, ב-0630 אל־על (321) למינכן, ב-0640 אל־על (553) למרסיי, ב-0645 פאן אמריקן (119) לפאריס, ניו־יורק ומיאמי, ב-0700 אל־על (323) לפאריס, ב-0715 אל־על (357) לפרנקפורט, ב-0725 טי. וו. אי. (803) לפאריס, ניו־יורק וסן פרנציסקו, ב-0725 טי. וו. אי. (825) לפאריס, בוסטון ושיקאגו, ב-0745 אל־על (541) לאתונה, ב-0750 סוויסאייר (333) לציריך, ב-0805 אייר פראנס (139) לפאריס, ב-0820 אל־על (347) לציריך, ב-0825 סאבנה (246) לבריסל, ב-0840 בריטיש אייר וויס (577) ללונדון, ב-0845 אל־על (581) לאיסטנבול, ב-0900 אל־על (585) לרומא, ב-0930 אל־על (363) לוינה, ב-0950 אולימפיק (302) לאתונה, ב-1005 אייר סיני (055) לקאהיר, ב-1110 ארקיע (441) למינכן, ב-1130 אל־על (515) ללונדון, ב-1630 לופטהאנזה (605) לפרנקפורט, ב-1655 ק. ל. מ. (522) לאמסטרדאם, ב-1815 אליטליה (747) לרומא, ב-1855 איבריה (889) לברצלונה ומדריד.

נחיתות

ב-0010 אל־על (514) מבריסל, ב-0030 אל־על (5356) ממינכן, ב-0500 בריטיש אייר וויס (576) מלונדון, ב-0615 אל־על (004) מניו־יורק, ב-0920 אייר סיני (054) מקאהיר, ב-1250 אל־על (542) מאתונה, ב-1415 אל־על (582) מאיסטנבול, ב-1435 אל־על (010) מניו־יורק ומונטריאול, ב-1435 אל־על (204) מבוסטון ומונטריאול, ב-1500 ק. ל. מ. (521) מאמסטרדאם, ב-1510 אל־על (554) ממינכן, ב-1520 לופטהאנזה (604) מפרנקפורט, ב-1680 טי. וו. אי. (800) מסן פרנציסקו, ניו־יורק ופאריס, ב-1600 טי. וו. אי. (812) משיקאגו, בוסטון ופאריס, ב-1610 אל־על (322) ממרסיי, ב-1630 ס. א. ס. (771) מקופנהאגן, ב-1705 אליטליה (746) מרומא, ב-1710 פאן אמריקן (154) ממיאמי, ניו־יורק ופאריס, ב-1715 אל־על (358) מפרנקפורט, ב-1730 אל־על (386) מרומא, ב-1735 אל־על (364) מוינה, ב-1740 איבריה (888) ממדריד וברצלונה, ב-1750 אל־על (348) מציריך, ב-1800 אל־על (5352) מקלן/בון והמבורג, ב-1855 אל־על (324) מאמסטרדאם ופאריס, ב-1905 סוויסאייר (332) מציריך, ב-1945 ארקיע (442) ממינכן, ב-2110 אולימפיק (301) מאתונה, ב-2135 לופטהאנזה (606) ממינכן.

יום שבת
המראות

ב-0645 פאן אמריקן (135) לפאריס, ניו־יורק ומיאמי, ב-0650 ס. א. ס. (772) לקופנהאגן, ב-0720 לופטהאנזה (607) למינכן, ב-0725 טי. וו. אי. (803) לפאריס, ניו־יורק וסן פרנציסקו, ב-0725 טי. וו. אי. (825) לפאריס, בוסטון ושיקאגו, ב-0750 סוויסאייר (333) לציריך, ב-0830 ארקיע (441) למינכן, ב-0950 אולימפיק (302) לאתונה, ב-1110 ארקיע (431) לפרנקפורט, ב-1630 לופטהאנזה (605) לפרנקפורט, ב-1815 אליטליה (747) לרומא, ב-2030 אל־על (5549) ליון, ב-2350 אל־על (005) לאמסטרדאם, שיקאגו ולוס אנג'לס.

נחיתות

ב-1315 טי. וו. אי. (884) מניו־יורק, ב-1520 לופטהאנזה (604) מפרנקפורט, ב-1705 אליטליה (746) מרומא, ב-1710 פאן אמריקן (114) מסן פרנציסקו, ניו־יורק ופאריס, ב-1720 ארקיע (442) ממינכן, ב-1905 סוויסאייר (332) מציריך, ב-2000 אייר פראנס (136) מפאריס, ב-2055 ארקיע (432) מפרנקפורט, ב-2135 לופטהאנזה (606) ממינכן. כל ההמראות והנחיתות זמנן אינו סופי. את המועד הסופי יש לוודא בשעתיים לפני הזמן הנקוב לעיל, בטלפון 03-381111.

הכשרה בניהול מתקדם
לימודי תעודה

★ מגמת ניהול למהנדסים

ניהול אקדמי: ד"ר רוני ולנסי - ת"א
ד"ר יאיר דוכן - י-ם
ד"ר רן חרמש - ב"ש

הקורס מיועד למהנדסים, למדענים ולאקדמאים העוסקים בניהול או מיועדים לתפקידים ניהוליים.
כ-300 שעות לימוד בחמישה תחומי לימוד:

התחום הכמותי	**תחום הבקרה הניהולית**
חקר ביצועים	תמחיר
מערכות מידע	בקרה ותקצוב
התחום ההתנהגותי	**התחום הכלכלי**
תורת הארגון	יסודות בכלכלה
הפעלת המשאב האנושי	שיקולי כדאיות
תקשורת	**התחום האינטגרטיבי**
	סימולציות ומשחק עסקים
	תרגילים משולבים

בתל־אביב לימודי יום ו', פתיחה: 12.9.86

בתל אביב - לימודי יום ג', פתיחה: 4.11.86
בירושלים - לימודי יום ה', פתיחה: 6.11.86
בבאר שבע - לימודי יום ד', פתיחה: 12.11.86

מידע ופרטים נוספים על תוכניות אלה במזכירות מל"נ
טל. 03-429895/6 ובמזכירות המי"ל, רח' הגרייסה סולד 4
ת"ד 33033 ת"א 61330, טל. 03-257202

המרכז הישראלי לניהול
מל"נ מרכז ללימודי ניהול

יום שישי

פרק יומי
משלי כו־כב
משנה יומית
אהלות ח, ה־ז
דף יומי
מגי כב
הלכה יומית
תפלה. קפה. ב"ה...

זמן הדלקת הנרות

	ש"ש	מוצ"ש
ירושלים	6.55	8.10
תל אביב	7.11	8.12
חיפה	7.05	8.13
באר־שבע	7.09	8.06

יום שבת

פרק יומי
משלי כג־כד
משנה יומית
אהלות ח, ו־ח
דף יומי
מגי כג
הלכה יומית
ברכת המזון קפח, א־ב

במלאת שנה לפטירתה של אמנו היקרה

רצי נויבואר
ז"ל

נצא לבית העלמין לגלוי המצבה ביום ראשון ה' אב 10.8.86 בשעה 17.45 בטירת צבי.

המשפחה

למשפחת איזן
ולבית אי.טי.אם

אתכם באבלכם במות ידידי

דר' אברהם (רומק) איזן ז"ל

צבי טופז
המ - לט (ישראל - קנדה)

במלאת שלושים לפטירת יקירנו

אינג' פסח זקלד ז"ל

תתקיים אזכרה וגילוי מצבה ביום שני, ו' באב תשמ"ו 11.8.86 בשעה 5 אחה"צ בבית העלמין בנחלת יצחק
נפגשים ליד השער

אשתו: חיה
בנה: רפי ודייל
בתה: מלכה
אחותו: רחל וצבי לפידות
נכדיו וכל בני המשפחה

תודתנו נתונה לכל מנחמינו בכתב ובעל פה.

לד"ר דפנה בורובסקי

שותפים באבלך הכבד במות עליך

אביך ז"ל

מחבריך לעבודה
החוג למיקרוביולוגיה הומנית
ביה"ס לרפואה ע"ש סאקלר
אוניברסיטת תל־אביב

לידידינו **משפחת קשפיצקי**
ולדורה מפעלי רקמה בע"מ

משתתפים באבלכם הכבד
על מותו ללא עת של יקירכם

יעקב ז"ל

מי יתן ולא תדעו עוד צער.

עמק מפעלי סריגה בע"מ
משפחת רדושיצקי
והעובדים

אמנו וסבתנו האהובה

אורה כרמי

בת ר' אליהו פלפל ז"ל

הלכה מעימנו ב-4.8.86

בשם המשפחה המתאבלת
ד"ר גדעון כרמי

במלאת עשר שנים
לפטירתו של בעלי

פרופ'

ג' ינאי טאב
ז"ל

יתקיים טכס אזכרה על קברו בבית העלמין בעוד ביום שלישי ז' באב תשמ"ו 12.8.86 בשעה 16.30.
מוקירי זכרו מוזמנים, נפגשים בשער בית העלמין

ג'ין טאב

במלאת שנה למותו של

עקיבא כרמי
ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום רביעי ח' באב תשמ"ו 13.8.86 בשעה 16.30
נפגשים ליד בית העם בכפר יחזקאל

המשפחה
ומושב כפר־יחזקאל

במלאת שלושים לפטירתה של יקירתנו

אאידה בארנבוים
ז"ל

נעלה לקברה להתייחד עם זכרה ולגלוי מצבה ביום שני, ו' באב תשמ"ו, 11.8.86, בשעה 5.30 אחה"צ
בהר המנוחות, גבעת שאול, ירושלים.

נפגשים ברחבת הכניסה.

אנריקה ודניאל
בארנבוים

هكذا من الأصل

מטבחים דיור 2000
מול היפרכל החדש
חדרי־טינה, סלונים, מזנונים, פ. אוכל.
מפרץ חיפה, צומת ק. אתא
טל' 04-720720
מול לתכנון ולעיצוב פנים!

מה מתבשל?

קראו החודש
ב- מזון ומטבח
כתב העת לענייני מזון, ארחה ותזונה.
עכשיו! ניתן להשיג את "מזון ומטבח" גם בקיוסקים ובחנויות העתונים.
המחיר: 1.85 ש"ח בלבד.

קראו החודש: ★ מסעדות עם אופי אישי ★ הכל על המנגו ★ מה עדיף? מזון טרי או קפוא? ★ כיצד לתכנן ארוחות ★ קופסאות שימורים מאלומיניום ★ תבלין השבת הריחני (שמיר) ★ מסעדנות ומלונאות בארצות הברית ★ תכנון מערכות מזון בעזרת מחשב ★ הסנדביצ'ים של אמריקה ★ מדור יינות ★ מתכונים מרוקים ★ מוצרים חדשים ועוד.

הפצה ע"י: "נד" - חברה להפצה.
מזון ומטבח מקבוצת דפי זהב, טל. למנויים: 03-7532345

לגלות עולם נסתר בסתיו ובחגים
עם מדריכי נאות הככר
* מסלולים בלתי שגרתיים * קהל מטיילים מובחר

ספרד ופורטוגל
ספרד לחובבי אומנות 17 יום בהדרכת ד"ר אלייקים ירון 10.10
הטיול הקלאסי 15 יום 4.9 ; 18.9 ; 2.10 ; 16.10 ; 20.10
ספרד פורטוגל וברצלונה 19 יום 2.10 ; 16.10 ; 20.10
ספרד פורטוגל והפירנאים 20 יום 4.9 ; 18.9
איבריה האחרת 15 יום 28.9 ; 17.10

טורקיה יוון
טורקיה הקלאסית 18 19 15 יום 19.9 ; 3.10 ; 10.10 ; 15.10
טורקיה בנתיבי צבאות 17 יום בהדרכת ד"ר מאיר פעיל 8.10
סביב איסטנבול 8 ימים 3.10 ; 17.10
יוון ואיי הים האגאי 15 יום 10.10

יוגוסלביה הונגריה טירול
יוגוסלביה לעומק 16 יום 8.9 ; 9.9 ; 30.9 ; 14.10
יוגוסלביה בנתיב שונה 19 יום לחובבי טבע ותרבות 14.9
יוגוסלביה הונגריה 18 יום 7.9 ; 28.9 ; 12.10
יוגוסלביה הונגריה טירול ומינכן 25 יום 7.9 ; 28.9
יוגוסלביה הונגריה ומינכן 16 יום 16.9 ; 30.9 ; 7.10 ; 14.10
הונגריה טירול ומינכן 16 יום ב־799 דולר 16.9 ; 30.9
הונגריה ללא תחרות — 9 ימים

ספארי בקניה
ספארי לזוגים 16 יום 11.9 ; 9.10
ספארי לזוגים 9 ימים 11.9 ; 9.10 ; 16.10
ספארי קמפינג 16 יום 4.9 ; 9.10

בחזרה למצרים
קהיר לוקסור אסואן 8 ימים דרגה ראשונה 2.10 ; 17.10 ; 18.10

תאטרון לונדון
לשוחרי התאטרון 10־9 ימים בהדרכת עודד קוטלר 17.10

הודו קשמיר ונפאל
35 יום הטיול הפתוח 999 דולר 5.9 ; 12.9

פרטים והרשמה:
ירושלים: קרן היסוד 36, טל. 636494, 02-699385
תל אביב: הירקון 252, טל. 03-5463111
חיפה: הרצל 61, טל. 04-671292
מועדון מטיילי מעריב

שוב מחסור בסיגריות תוצרת הארץ

דובק: הביקוש גדל בכ־20% לאחר העיצומים לעומת אשתקד

מאת אברם צדר, סופר "הארץ" לענייני כלכלה

בימים אחרונים מורגש שוב מחסור בחנויות בסיגריות מתוצרת הארץ. בחנות הסופר־קואופ ברחוב אבן גבירול בתל־אביב, למשל, לא מוכרים כבר כיומיים סיגריות, לאחר שהמלאי נחטף והאספקה הדרושה איננה מגיעה.

מנהל השיווק של מפעלי דובק (להם מונופול על ייצור סיגריות בארץ) אמר בתשובה לשאלה, כי מאז הפסקת עיצומי העובדים גדל הביקוש לסיגריות בכ־20 אחוז בהשוואה לתקופה המקבילה מלפני שנה. "בגלל העליה בביקוש אנו מסוגלים לספק כיום רק חלק מהדרישה", אמר עוד מנהל השיווק, דוד הדר. בדיקת "הארץ" העלתה, כי אכן חל בשבועות האחרונים גידול רב בביקוש לסיגריות. הציבור בארץ או כנראה מעשן יותר מאשר אשתקד או שהוא אוגר סיגריות מפחד שהאספקה שוב תשובש.

מאז ראשית החדש זה ועד אתמול (יום ה') סיפקו מפעלי דובק לסיטונאים ולרשתות השיווק 149 טונות סיגריות (כמות שוות ערך לכ־7.4 מיליון חפיסות). כמות זו גדולה בכ־12 אחוז מהכמות שסופקה לשוק באותה תקופה לפני שנה. במשך כל יולי שלף סיפקו מפעלי דובק לשוק קצת יותר מ־29 מיליון חפיסות סיגריות.

בדיקה נוספת העלתה כי בין 60 ל־70 אחוז מהמעשנים בארץ קונים סיגריות מסוג טיים, רגילות, כ־8 אחוז מעשנים סיגריות מסוג אירופה וכשלוש עד ארבע אחוז סיגריות מסוג שרטון. חלקם של כל יתר סוגי הסיגריות (טיים־ארוך, ברודווי 80, ברודווי־ארוך, מנטסה, נלסון וכיוצ"ב) אינו עולה, כל אחד לחוד, על שניים עד שלושה אחוז בלבד מהצריכה.

עובדי אל על השוהים בחופשה ללא תשלום לא יורשו להצביע למועצת העובדים

מאת זהר בלומנקרנץ, סופר "הארץ" לענייני תעופה

עובדי "אל־על" השוהים בחופשה ללא תשלום, לא יהיו רשאים להצביע בבחירות למועצת העובדים — החלטה על כך התקבלה בוועדת הבחירות של החברה, שנערכה באמצע השבוע.

הבחירות למועצת העובדים של החברה יתקיימו ב־9 בספטמבר.

בוועדת הבחירות של החברה הוחלט גם, כי עובדים, המקורקעים מסיבות שונות והמסופחים למגזרים השונים בחברה, יהיו רשאים להצביע למגזר האווירי. עובר יוכל להמליץ על ארבעה מועמדים מתוך המגזר, ולא על "עובר" אחד, כפי שהיה נהוג עד עתה. בבחירות יבחרו העובדים 34 חברי מועצה: מתוכם 14 במגזר הטכני, 6 במגזר האווירי ו־14 במגזר הניהולי.

שיבושים חמורים עקב השבתה פתאומית בנמל בן גוריון אתמול

המזוודות מטיסות הלילה לא פורקו והכבידו על תנועת הנוסעים אחה"צ

עובדי רשות שדות התעופה דורשים תוספות שכר ★ גורם תעופה מוסמך: השיבושים והעיכובים בלוח הטיסות יימשכו עד מוצאי שבת

מאת זהר בלומנקרנץ, סופר "הארץ" לענייני תעופה

שיבושים חמורים בתנועת נוסעים ומטוסים נגרמו עקב השבתה פתאומית של נמל התעופה בן־גוריון בלוד שלשום בלילה, ע"י עובדי רשות שדות התעופה הדורשים תוספות שכר. עד שעות אחר הצהריים אתמול הגיעו נוסעים, כדי לאסוף את מזוודותיהם שהיו במטוסים אשר נחתו בלילה ולא פורקו בגלל ההשבתה. מאות מזוודות גדשו את משטחי הכבודה העירידים באולם הנוסעים הנכנסים והכבידו על תנועת הנוסעים הנכנסת אחר הצהריים.

ההשבתה פגעה בארבעה מטוסי "אל־על" שבאו מוינה, מפריס ומליסבון, ו"בואינג 747" מלונדון. נוסעים התלוננו, כי לא מצאו את מזוודותיהם באנדרלמוסיה.

כתוצאה מההשבתה בין השעות 22.15־3.30 לפנות בוקר, יצאו באיחור שתי טיסות לילה, האחת של "אל־על" לניו־יורק והשניה של "סאן־דור" לפרנקפורט.

בגלל השינויים בלוח הזמנים נגרמו אתמול עיכובים במועדי ההמראה של טיסות אחרות, בהן טיסות־שכר של "סאן־דור".

השיבושים יימשכו עד מוצ"ש

גורם תעופה מוסמך העריך אתמול באוזני סופר "הארץ", כי השיבושים והעיכובים בלוח הטיסות המתוכנן בשל השביתה יימשכו עד מוצאי שבת. עובדי רשות שדות התעופה השביתו את העבודה בנמל התעופה ללא הודעה מראש והתכנסו לאסיפת הסברה. רק לאחר משא ומתן ממושך ניאותו לשוב לעבודה.

בניגוד, הנהלת רשות שדות התעופה קיבלה מבית־המשפט צו מניעה כנגד העובדים, אך לא היה צורך להפעילו. לדברי אברהם אגמון, סמנכ"ל כלכלה, כספים וקשרים מסחריים, הסכימה ההנהלה לקיים תוך שבוע דיונים בקשר לתביעות השכר של העובדים, בתנאי שלא יפגעו את הסכמי השכר הקיימים. העובדים טוענים למשכורות נמוכות והדורשים תוספת שכר. ההנהלה איננה מוכנה לשלם תוספות שכר לפני חתימת הסכמי המסגרת בין ההסתדרות ללשכת התיאום של הארגונים הכלכליים, כדי לא ליצור תקדים.

שי למתפקדים במפקד הסתדר' המורים: מחשב כיס סולארי

יו"ר ארגון המורים העל־יסודיים: מהקשר בין ההתפקדות למתנה נודף ריח רע

מאת נילי מנדלר, סופרת "הארץ" לענייני חינוך

הסתדרות המורים הודיעה בימים אלה, כי כל מורה, שישתתף ברשימות המתפקדים של הארגון, יזכה בשנת הלימודים הקרובה בשי — מחשב־כיס סולארי. המיפקד ייערך בתחילת שנת הלימודים.

מחשבי־הכיס, שמחיר כל אחד מהם הוא כארבעה וחצי דולר, ממומנים בעיקר על ידי משרד החינוך, על פי סעיף שעניינו שיפור ציוד למורים, הכלול בהסכם שכר שנחתם ב־1981. את יתרת הסכום הדרוש לרכישת המחשבים מממנת הסתדרות המורים.

יו"ר ארגון המורים העל־יסודיים, שושנה באייר, הגיבה אתמול באמירה, כי מהקשר בין ההתפקדות למתנה נודף ריח רע. עוד אמרה, כי הדבר בלט במיוחד נוכח העובדה, שהסתדרות המורים מבקשת לבלוע בכל מחיר את ארגון המורים.

מנכ"ל הסתדרות המורים, יצחק ולבר, דחה טענה זו ואמר, כי אין קשר בין שני הדברים.

חריש הינחה המשטרה לא להגיש כתב אישום נגד "פוסטר מדיה"

על כרזת פרסומת של "טופר" בה מצולמת בחורה הנשענת על שלושה גברים

(ע). היועץ המשפטי לממשלה, יוסף חריש, הינחה את מפכ"ל המשטרה לא להגיש כתב אישום נגד חברת "פוסטר מדיה" על פירסום כרזת פרסומת. ההנחיה היא בניגוד להוראת הרב־ניצב קראוס, להעמיד לדין את החברה.

יצויין, כי בעקבות השחתת תחנות האוטובוסים בירושלים, הגישה עו"ד שלומית רוזן תלונה למשטרה בשם חוגים חרדים נגד "פוסטר מדיה", על פירסום כרזה של חברת "טופר", בה מצולמת בחורה הנשענת על שלושה גברים.

התלונה הוגשה בטענה, כי הכרזה פוגעת ברגשות הציבור הדתי. משטרת ירושלים המליצה לא להגיש כתב אישום, בעיקר מפני שבית־משפט השלום בבירה התייחס לכרזה במשפטו של אחד החרדים, שהואשם בהצתת תחנות וקבע, כי הכרזה איננה פוגעת ברגשות. המחוז הדרומי אימץ עמדה זו, אך המפכ"ל החליט להגיש נגד החברה כתב אישום, כתביעת מבחן לכל נושא הכרזות בתחנות האוטובוסים.

חריש נימק את הנחייתו, שלא להגיש כתב אישום נגד החברה, בכך שהכרזה האמורה איננה עילה פתאומה להגשת כתב אישום במשפט, שהיה צריך לשמש משפט מבחן.

מאמר בביטאון הישראלי לביוכימיה קלינית קובע:

תרופות הרגעה ואנטיביוטיקה פוגעות ברמת הערנות בנהיגה

גם נוגדי סוכר, נוגדי יתר לחץ דם ונוגדי מחלת נסיעה (כמו טרואמין ובנדרל) גורמים לנמנום ולירידת הביצועים הפסיכומטורים אצל נהגים

מאת ירדת פל, סופר "הארץ" בחיפה

לתרופות רבות, בהן תרופות מרגיעות כמו האליום, יש השפעה מזיקה על רמת הערנות בזמן נהיגה ויתכן שחלק מתאונות הדרכים נגרמות בשל נטילתן — כך העריכו אתמול רופאים בחיפה, בציינם כי במסגרת המלחמה בקטל בדרכים, יש להביא לידיעת הנהגים את ההשפעה המזיקה—העלולה להיות לתרופות מסוג זה על הנהיגה.

במאמר "השפעתן של תרופות על תאונות דרכים", שפורסם בביטאון הישראלי לביוכימיה קלינית ומעבדה, מונים המחברים את רשימת התרופות העלולות להשפיע לרעה על הנהג ולגרום לתאונות דרכים: אנטיביוטיקה לסוגיה גורמת לסחרחורות, להפרעות בראיה ובשמיעה ולירידה בריכוז; נוגדי סוכר גורמים לתת־סוכר בדם ולהתעלפויות; נוגדי יתר־לחץ דם, עלולים לגרום להתעלפויות, ולסחרחורות כתוצאה מתת־לחץ־דם. נוגדי מחלת נסיעה (דוגמת טרואמין ובנדרל) גורמות לירידה בביצועים הפסיכומטוריים אצל הנהגים ולנמנום; תרופות נגד כאבי בטן גורמות להפרעות בראייה. תרופות נגד שלשול גורמות לנמנום; תרופות למחלות לב — להפרעות בראייה ותחושת שרירים.

מחברי המאמר מדגישים, כי תרופות הרגעה, המפיגות חרדה ואנטי־פסיכוטיות, החזקות והחלשות גם יחד, המצאות בשימוש נרחב (דוגמת האליום וליבריום), מורידות את יכולת הריכוז, העירנות ומהירות התגובה ומגבירות את הלחץ מצד הנהג.

עוד מזהירים החוקרים, כי אפילו הגלולות למניעת הריון, מאיטות בצורה משמעותית את מהירות התגובה.

עם זאת, מציינים מחברי המאמר, כי יש גם מימצאים הפוכים, שמצביעים על כך שתרופה, כמו קפאין, מגבירה את כושר הריכוז בנהיגה בצורה משמעותית.

נורה בלסת, ביד וברגל

כנראה על רקע סכסוך עבריינים

מאת נורית אמיתי, סופרת "הארץ" בפתח תקוה

נסים צבר מראש העין נפצע אתמול לפנות בוקר מיריות בלסת, ביד וברגל. הוא אושפז בבית־החולים "השרון" בפתח תקוה.

צבר שהוא מוכר למשטרה, נורה בקרבת ביתו, ברחוב יהודה הלוי. נראה שהרקע לירי היה סכסוך בין עבריינים. המשטרה עדיין לא עצרה חשודים במעשה.

נעצר בעל חברה לשירותי תעופה החשוד בהחזקת 750 אלף דולר בשווייץ

מאת צבי זהאל, סופר "הארץ"

מנחם לאופר מסביון, מנהל ובעל מניות של חברה הנותנת שירותי קרקע ותעופה ומייצגת חברות תעופה בישראל, נעצר אתמול לשבעה ימים כחשוד בהחזקת 750 אלף דולר בשווייץ. רכז המבצעים של מס הכנסה, יוסי גולדשטיין, טען בבקשת המעצר, כי על פי החשד קבע החשוד עם החברות שמייצגת חברתו, שחלק מהעמלות יועברו ישירות לחשבון בשווייץ.

החקירה הוחלה לפני ימים מספר וכללה חיפוש בביתו של החשוד בסביון ובמשרדיו בנמל התעופה בן־גוריון. נתפסו מסמכים רבים. לדברי החוקר, הודה החשוד כי פתח בשווייץ חשבון על שמו, אך טען שעשה זאת על מנת לתת שירות פיננסי לאורח ותושב שווייץ בשם פרדמן, העוסק בייעוץ פיננסי. גולדשטיין מסר, כי לחוקרי המשטרה אמר החשוד, כי בחשבון זה יש לו 60 אלף דולר מכספו הפרטי. בידינו ראיות, אמר החוקר, כי תמורת מכירות 51 אחוזים ממניות חברת "לאופר ייצוג תעופה בע"מ" לקבוצת רוכשים, קיבל החשוד 155 אלף דולר, ואילו לשלטונות המס הצהיר שקיבל רק 70 אלף דולר.

פרקליטו של לאופר טען, כי החשוד משתף פעולה עם החקירה, כי אין לו עבר פלילי וכי הכספים נמצאים בשווייץ עוד מלפני עלייתו ארצה ב־1970. יחד עם הריבית המצטברת, הגיע הסכום ל־70 אלף דולר.

ערכה את העמוד: [illegible]

אופנה נשית מאד
פעלון
מקיבוץ צרעה
מכירות סוף העונה
עד 50% הנחה
בחנות המפעל
חנות המפעל בקיבוץ צרעה
(ליד בית שמש ומערת הנטיפים)
פתוחה 7 ימים בשבוע 10:00 - 16:00
יום ו' 10:00 - 12:00
טל. 02-918237
אנו מכבדים כרטיסי ישראכרט וויזה

פשרה בפרשת חריגות הבניה

הצריח במסגד חסן בק ביפו יקוצר ב־60 ס"מ

מאת חיים הנדוורקר, סופר "הארץ" בתל־אביב

צריח מסגד חסן בק ביפו יקוצר ב־60 ס"מ, על פי הצעת פשרה בפרשת חריגות הבנייה במקום.

משפטי המסגד הרגו מהתנכלויות. בעקבות זאת הופסקה, בהוראת עיריית תל־אביב, העבודה במקום והמשפטים, אנשי ועד הנאמנים הערבי, נדרשו להרוס את החריגה.

התברר, כי עיקר החריגה נעשתה בחלקו התחתון של הצריח והריסת החריגה עלולה להביא להריסת הצריח כולו.

לפני כמה ימים נפגשו אנשי ועד הנאמנים ביפו עם מהנדס העיר, שמאי אסיף, והעלו בפניו את ההצעה לקצר את הצריח רק ב־60 ס"מ. נודע, כי אנשי התכנון והבנייה של העירייה אינם פוסלים הצעה זו, כבסיס לפשרה בנושא. בשלב זה ממתינים להחלטת ראש העירייה, שלמה להט, השוהה כעת בחו"ל.

5 נפצעו קל בפתיחת מחנה עבודה בנצרת

אלמונים השליכו פצצת תבערה

מאת עמאללה מבמבר, סופר "הארץ" בגליל

חמישה אנשים נפצעו קל בטכס פתיחת מחנה העבודה העירוני בנצרת, לאחר שאלמונים השליכו לעבר המקום פצצת תבערה. אחד המפצעים נזקק לאישפוז.

יצויין, כי למשטרת מרחב העמקים נודע על המקרה רק לאחר שסופר "הארץ" ביקש לדעת מה תוצאות החקירה. מפקד המרחב, תת־ניצב יוסף כהן, אמר, כי בעקבות הודעת סופר "הארץ", הוא פנה לעיריה, שאישרה לו את העובדות. הוא הבטיח לבדוק מדוע לא נמסרה תלונה למשטרה ומדוע לא נמסר מבית־החולים על אישפוז הפצוע.

הנהלת מחנה העבודה פרסמה גילוי דעת, בו היא מגנה את הבריונים ודורשת מהמשטרה לפעול לגילוי הפושעים.

הפגנה קולנית בתל־אביב נגד סחבת בסיוע למושבים במצוקה

ראשי תנועת המושבים: רק צעד ראשון במאבק

מאת אבנר צדר, סופר "הארץ" לענייני מפלגות

כ־150 נציגי "תנועת המושבים", שבמרכז מפלגת העבודה, ערכו אתמול הפגנת מחאה קולנית בכניסה לאולם הקונגרסים בגני התערוכה בתל־אביב נגד הסחבת של הממשלה בהעברת כספי הסיוע למושבים במצוקה.

באותה עת נערכה באולם הקונגרסים ישיבת מרכז מפלגת העבודה, שנציגי "תנועת המושבים" אמורים היו להשתתף בדיוניה.

בהפגנת המחאה הונפו כרזות המאשימות את ראש הממשלה ושר האוצר בסחבת, שלטענת אנשי המושבים, עלולה לגרום להרס החקלאות המשפחתית.

יצויין, כי כבר לפני כחודש אישרה הממשלה מתן סיוע בסך 21 מיליון דולר למושבים שבמצוקה, אך כספים אלה לא הועברו ליעדם עד היום.

ראשי תנועת המושבים (שרובם חברי מרכז מפלגת העבודה —א.צ.) אמרו אתמול, כי ההפגנה מאתמול היא רק צעד ראשון במאבק, "כדי לעורר את ראשי המדינה מתרדמתם".

מטה הירוקים כבר החל בהכנות לקראת הפגנה המונית של חקלאים, שתערך ביום א' בעוד שבועיים לפני לשכת ראש הממשלה בירושלים.

רפאלה ורון שראל
שמחים להודיע על הולדת בתם

נכדה — לצבי ויהודית שראל, הלנה ויוהנס פרוסר
נינה — לחנה וד"ר לאופולד גולדשמיט, חנה דיקסון, ארנסט צאנשירן

תל־אביב, 4.8.86

1986
ב"לוח־פון" מתקבלות:
● מודעות דחופות
● מודעות לוח
● מודעות 'דרושים'
● מודעות שונות

אוסף גדול בחול
מעוניין לרכוש
ספרי קודש וכתבי־יד יהודיים עתיקים, וכלי כסף יהודיים עתיקים, וכל פריט יהודי עתיק
03-708565 לא בשבת

דרוש
פנטהאוז
המשקיף לעיר העתיקה בירושלים,
למגורים, בלי מתווכים.
לטל': 03-624251
לשולמית

לארכיטקטים וליצרני עבודות אלומיניום

עידן חדש בענף האלומיניום

קומפלט + הדרכה + מידע
הכל תחת גג אחד

1 קומפלט — קיימים במרוכז - פרופילים, אביזרים, אטמים, מבלטים, קטלוגים ותצוגת דגמים בבתי המסחר המורשים למכירת פרופילי קליל.

2 הדרכה — קליל הקימה 4 מרכזים לייעוץ טכני והדרכה - תצוגה במקום, אפשרות לייצור דגם, חופשי - ללא תשלום. הביקור בתיאום מראש.
איזור המרכז: ארפל בע"מ, טל. (03)805320
איזור ירושלים: אלמיר בע"מ, טל: (02)854468
איזור הדרום: רוכל בע"מ (057)73124
איזור הצפון: קליל תעשיות בע"מ, טל: (04)710957

3 מידע — קטלוגים הכוללים שרטוטי הרכבה, פרופילים, אביזרים, אטמים ומבלטים ניתן לקבל במפעלנו, במרכזי ההדרכה ובבתי המסחר המורשים למכירת פרופילי קליל.

מוצר איכות נוסף של קליל
4 חלונות
קיפ • ציר • פיווט • קבוע • מ-6 פרופילים
החלונות עמדו בבדיקות התאמה של מכון התקנים הישראלי לדרישות ת"י 1068 "חלונות אלומיניום".
סימן הזיהוי הבלעדי של פרופילי קליל ≡ 3 פסים.

קליל פרופילי אלומיניום
קליל תעשיות בע"מ ■ ת.ד. 210 קרית מוצקין 26114 ■ טל: 700424, (04) 710957 ■ טלקס 471537 KLIL IL ■ פקס: (04) 710938

מכון לחקר עם עולם

על תשעה באב

אחרי שהתפתחות העניינים הצבוריים בישראל אימתו את התזוזיתינו האחרונות (כפי שפורסמו ב"מעריב" וב"ידיעות אחרונות" מיום 21.2.1986), הרי נוכח מלחמות ההרבות הנטושה בזירה הפנימית ולאור התקרית בכור האטומי של צ'רנוביל הלובשת מימד של אחרית הימים, ברצוננו להצהיר היום הצהרה חדשה קבל עם ועדה, לאמור:

"כיצד יכולה ישראל למצוא שלום נצח?"

אוי לאלה אשר משתמשים באדמת ישראל כסחורה להתמקחות על מנת להשיג שלום עם ארצות ערב תמורת החזרת יהודה ושומרון כפי שקנה רצוץ מנקב כפו של הנשען עליו, כן יורע מזלו למי שתולה תקוותיו במצרים ובמדינות הערביות האחרות (ראה מלכים ב, יח 21).

בהזדמנות בקורי הראשון מקום 21.5.1967 בירושלים, בקשתי בתפילה לאלהים מהר ציון להחזיר לנו את התבל ולאחד את העיר. מדינת ישראל אשמה במחדל חמור באה שנמנעה להחליט ולהכריז על כך לאחר נצחונה במלחמת ששת הימים. אכן לא תמצא ישראל אוהדים אם המערכה למען ירושלים תתלקח מחדש, למרות החזרתם החלקית של השטחים. הרי אויבי ישראל לא ינוחו ולא ישקטו מאחר והאלהים יתגדל ויתפאר רק ע"י הגנת ישראל וחן ע"י הדחת אויביה.

השקר והכזב ינחלו נצחון מוחץ!

העולם יאמין בתמו לאות השלום אשר בא מברית המועצות, אולם הבטחות השלום מפי "גוג ארץ מגוג" היא אשליה הרת־גורל. כבר לנין רצה לבודד את ארצות הברית כדי להפוך אותה לשטח מגן עבור המערב. מדיניות הכזב של המנהיגות הסובייטית עשויה להשיג את זה בסופו של דבר ולעורר ע"י כך בהלה בקרב אומות העולם, אך זה יהיה יותר מדי מאוחר כדי להביא תרופה למכה.

מדיניות התיאור אחרי מוסקבה הנקוטה בידי מדינת ישראל היא תעודת עניות המגלה חוסר מודעות לדבר הנביא כי ביום בוא גוג תיפקד הארץ בפורענות גדולה (ראה יחזקאל, פרק לח). אפילו קיום המצוות במשך שתי שבתות רצופות לא יוכל לבטל את הגזירה.

מי הוא המשיח?

בידיו הופקד גורל ישראל. הוא ישב בתור "עבד יהוה" בקרב עמו, נבזה וחדל אישים, ולא ידענו מה אותו. זאת אשמתנו, ולעומתנו ניתן לעמים אחרים לקום לחופשי. איש לא היה כה מדוכא מעוונותנו כמו שנקרא בשם "אל גבור" (ראה ישעיה ט' 3, י' 22־21), אשר נתן את חייו כ"קורבן אשם" עבורינו (ישעיה פרק נ"ג). רק עם נטול תודעה יכול לראות בישוע ילד בית־לחם (מיכה ה 1) "איש לא־יוצלח ומחלל השם".

פליטות עם ישראל מארץ מולדתו לגלות שנות־אלפיים, חורבן בית המקדש ומשטר האימה של גזירה ורדיפה שהוטל עליו ע"י אלה אשר נטבלו בשמו, הריקום השלכות דרכנו מדחי אל דחי. אמנם גדל כשר הכנסיה הנוצרית להעלות איכות־חיית, אולם היא תיתבע לדין לפני כס המשפט של האלהים על שפיכת דם קורבנותינו. אי לזאת, כפי שאני מתפלל כל יום אל המשיח לתיקון מחדלנו ולסליחת חטאינו, כן מתפלל אני למען האומות הנוצריות כדי שתעמדנה על כך שאלהים ומשיחו הם שהחזירו אותנו לארץ אבותינו, ותראינה בגורל ישראל התגלות יד האלהים. יש לערוך את חשבון הנפש, כי עידן הצרה והמצוקה ממשמש ובא על ישראל ועל העולם כלו. ברם בשיא אחרית הימים, כאשר הזיקה לגאולה שלמה תלך ותתמיד, ישוב המשיח הגיבור בגבורת האלהים על מנת להושיע את עם ישראל ולחלצו מיד אויביו, ואז יכריזו "שר שלום" על שלום נצח, ושמו ילך לפניו מציון עד לירכתי ארץ אל כל האומות שתהלקנה לו כבוד ותפאר.

עם ישראל חייב להתעורר מתרדמתו ולחוש כי הגיעה שעת גאולתו. עבודת האלהים שאינה תשפת נטל האשמה ויצר הסרבנות הרובצים על כל אחד מאתנו, הרי היא הבל הבלים, עת מתגלמת אהבת האלהים בחן ובחסד של "פלא יועץ, אבי עד". זאת למרות העובדה כי אין אנו ראויים לכך מאחר ואלהים הסיר את פניו מאתנו ברגע של זעם. הכחשה עיקשת של הקשר זה יכולה להביא רק לידי המשכיות הסבל והמצוקה הרובצים עלינו.

המנהיגות המדינית של ישראל חייבת להסיק את מסקנותיה מדבר הנביאים המובא בזכך, מאחר ובנינו עשויים לשלם עבור מחדליה. שעת וידויה של ישראל בוא תבוא: "ושפכתי על בית דויד ועל יושב ירושלים רוח חן ותחנונים והביטו אלי את אשר־דקרו" (זכריה יב 10). מי יתן ויהיו רבים כאלה מאחר והיום בו פוקד אלהים את עמו טרם עבר.

קיומן הלעג והלעז אשר הכנסיה הנוצרית עשויה לשפוך עלי אינו פוגע בי, אולם הימנעות ישראל מלהולות ישועתה באלהים ובמשיחו חותרת עמוק בחדרי נפשי (ראה תהילים ב'). מוטב לנהל משא ומתן על שלום ישראל עם משיענו מאשר עם מנהיגים זרים שמייצגים אך ורק את האינטרסים של ארצותיהם! תקות ישראל הנצמדת בבשר הדם, הפוטנציאל הצבאי והדיפלומטי הטמונים בחובה יהיו כאין וכאפס מאחר וישראל נועדת לפאר ולקדש את שם מושיעה ובתור "ממלכת כהנים וגוי קדוש" לבשר את בשורתו לאומות העולם. ייעוד זה חובק זרועות עולם ואין בו שמץ של גאוות, כי אם נהפך הוא: נובע מרצון האלהים, בורא העם וגואלו, ולפיכך הוא אינו ניתן לביטול (ראה שמות י"ט 6).

אפשר לקבל מידע נוסף על דרכו ועל גורלו של עמנו ע"י פניה חינם אין כסף אל -

מכון לחקר עם עולם
עבור קלאוס משה פילץ, יו"ר
ת.ד. 1275, רמת־השרון 47100

הארץ

יום ו', ג' באב, תשמ"ו
8 באוגוסט 1986

ירושלים: רח' הבצלאל 2 טל' 224245־6 ת.ד. 273 מיקוד ירושלים 91002 חיפה: רחוב נורדוי 20 טל' 661166־8. ת.ד. 5259 מיקוד חיפה 31052

בתל־אביב: המערכת, ההנהלה, מחלקות המודעות, ההפצה והמנויים רח' זלמן שוקן 21 טל' 824261 ת.ד. 233 מיקוד תל־אביב 61001

המו"ל: הוצאת עתון הארץ בע"מ רח' זלמן שוקן 21 ת"א
העורך: גרשם שוקן. המנהל: מתי גולן.
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחויבת בהכרח.
HAARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel – P.O.B 233, Tel. 824261

חוקי סרק

ביומיים האחרונים שלפני הפגרה, זמן מועד לחקיקה חפוזה וגרועה, קיבלה הכנסת שני חוקים, שמוטב היה שלא היו נרשמים בספר החוקים. האחד הוא החוק האוסר הסתה גזענית, אשר אין לומר דבר מובהק יותר בגנותו מן העובדה, כי חבר הכנסת מאיר כהנא הרים יד בזכותו. החוק האחר אוסר מגע עם אש"ף; הוא מלכתחילה לא נועד אלא להרגיע את הקוראים ימינה, ולאזן את הרושם השלילי, שהחוק נגד גזענות עלול היה להותיר בחוגי הימין הקרובים לדיעות השורדות בתנועת "כך". שני חוקים אלה משקפים, מזוויות שונות, את חוסר הסבלנות ואווירת השנאה שבהן לקו חוקינו בשנים האחרונות.

על החוק האוסר להוקיע ולאסור הבעת דעות גזעניות ברבים, בעל פה או בכתב, אין להרבות מילים מלבד אלה: קשה לראות צירוף נסיבות שביטויי גזענות שהושמעו בהם יעוררו אחריהם סנקציה משפטית. שכן לא זו בלבד שצריך, על פי החוק שנתקבל השבוע בכנסת, להוכיח, כי ביטויי הגזענות אינם בעלי יחוס דתי, אלא אף צריך להוכיח שכוונת המשמיע היתה לגרום "רדיפה, השפלה, ביזוי, גילוי איבה, עוינות, אלימות או גרימת מדנים בשל צבע או השתייכות לגזע או למוצא לאומי־אתני" (בלשון החוק). השוטר או התובע במשפט נדרשים לסגל לעצמם תבונות אלוהיות, כי הרי רק האלוהים הוא קורא כליות ולב. ואם ח"כ אלי קולס ביקש להעלות על נס את מטרתו של החוק כחינוכית־הסברתית, מוטב לא לחשוב על המסר החינוכי־ההסברתי, שמקרין חוק זה.

אשר לחוק האוסר מגע עם אש"ף, הרי המטרה שהוא ישיג על פניו היא, שמגעים אלה ירדו למחתרת. הדיבורים על הצורך בביצור המונופול הממלכתי בניהול משא ומתן מדיני, הם סתם איוולת: היזמים הפרטיים הבאים במגע עם בעלי דבר באש"ף, אינם מייצגים אלא את עצמם. מכל מקום, הם אינם מחייבים את מדינת ישראל ואינם מסכנים את המונופול הנ"ל. והואיל ולחברי הכנסת בין מבקשי המגע יש חסינות כעין־מוחלטת בכל מקרה שהם פועלים במסגרת תפקידם, נותרים רק אי־אילו גורמים שוליים שמגעיהם עם אש"ף הם מגעי סרק, ללא תוצאות מעשיות כלשהן.

המסקנה העולה מכל אלה היא, שהכנסת חוקקה את מתה בשני העניינים שביקשה להסדיר. שעשועי קיץ או סתם ביטול זמן — זו ההערכה הקולעת של שני חוקים אלה.

צמצום תפוקת אופ"ק

מקסיקו, שאינה חברה באופ"ק (ארגון המדינות מפיקות הנפט) הודיעה שתצטרף באופן וולונטרי להחלטה על צמצום התפוקה, שהתקבלה בארגון, כדי להקטין את העודפים ולנסות לייצב את המחירים בשוקי הנפט בעולם. ואכן, אתמול בבוקר כבר נרשמה עלייה של שניים־שלושה דולרים לחבית, והמחיר לסוגים מסוימים מתחיל שוב להתקרב ל־13–14 דולר החבית.

ועידת מדינות אופ"ק שהתכנסה בסוף השבוע בז'נבה נכשלה שוב במאמץ להגיע להסכמי קיצוץ מחייבים, וביחוד בשאלה המרכזית, איך לחלק את הקיצוץ בין 13 חברות הקרטל. מלבד אי־רצונן של כל החברות לתרום שיעור נכבד לקיצוץ הכללי — יש מחלוקת מיוחדת בין איראן ועיראק הזקוקות להכנסות מנפט להוצאות המלחמה ביניהן, ועיראק דורשת שתאושר לה מכסה כמו של איראן. בהיעדר הסכם על המכסות המפורטות, החליטו 12 מדינות (פרט לעיראק) להנהיג קיצוץ של 2.7 מיליוני חביות החל באחד בספטמבר, באופן וולונטרי.

החלטה זו משקפת את עיקר קשייו של הקרטל: לא מוסכם מה התפוקה הכוללת האמיתית כיום — מעריכים שהיא מגיעה כעת ל־20.3 מיליון חביות ליום — בעוד ההסכם האחרון דיבר על 17.5 מיליון חביות. אם כך הדבר, הקיצוץ הוולונטרי עדיין קטן בכ־2 מיליון חביות מהדרוש, לפי המומחים, כדי שההיצע ירד מתחת לביקוש. מצד שני, קיצוץ גדול יותר אפשרי רק אם סעודיה תרד מתחת המכסה שהוקצבה לה לפני ההסכם.

אך לא פחות אופיינית העובדה שהודעת מכסיקו להצטרף לקיצוצים הוולונטריים בסך 150,000 חביות והסכמה בלתי רשמית של עוד שלוש מדינות שאינן חברות באופ"ק (מצרים, עומן ומלזיה) לקצץ בכמה מאות אלף חביות אם אופ"ק יקיים הבטחות הצמצום — כבר הספיקו לגרום לעלייה בשוק הנפט החופשי.

יתכן שהשינוי הוא זמני ותתחדש ירידת המחירים אם יתברר שהמדינות לא עומדות בהבטחותיהן. אך עצם התמורות המהירות מצביעות על חוסר היציבות הרב במחירים ועל האפשרות שהירידות הגדולות של החודשים האחרונים יתאזנו במידה ניכרת אם הקרטל יצליח להטיל משמעת על חבריו.

ניצחון הפוליטיקאים

מאת יואל מרקוס

בשקט ובשלווה זכה שמיר בעוד קרב על ראשות הממשלה

פוליטיקאי משופשף יודע לך את הגרביים בעודך נועל נעליים מבלי שתחוש בכך, אומר הפתגם ההונגרי. בעל הפתגם לא הכיר כמובן את הפוליטיקאים שלנו שביכולת הי־שרדותם מסוגלים להוריד אותה שלמה מהשכל הישר. אנחנו מדברים כמובן, על העידן שאחרי הבג"צ.

היו שאמרו שאילו היה הבג"צ מבטל את תקפות החנינות, היתה מתרחשת רעידת אדמה פוליטית בארצנו. רעידת אדמה מהבחינה הזאת שלממשלה לא היתה נותרת שום דרך אלא להקים ועדת חקירה משפטית, כפי שמן הראוי היה שת־קום מלכתחילה כדי לבדוק את אחריותם של כל הדרגים לאירועי קו 300. אך מכיוון שהבלתי־צפוי לא אירע, חשיבותה של פסיקת הבג"צ לצורך חשיפת האמת נעשתה שולית. היא רק נתנה בדיעבד אישור משפטי לתרגיל שהפו־ליטיקאים עשו אינסטינקטיבית כדי להגן על עצמם.

שופטי בית המשפט העליון התעסקו ארוכות בסוגיה, האם מב־חינת סמכותו שווה נשיא המדינה למלך בריטניה. זו אולי סוגיה משפטית חשובה. אך מבחינה ציבורית השאלה החשובה היא מדוע מל־כתחילה שורבב הנשיא בפרשה שלא היה צריך להיות בה. הנשיא הופעל או "הורד לשדה הקרב" (בהגדרת השופט ברק) על־ידי הפו־ליטיקאים, לא על תקן של מלך בר־יטניה אלא כמכשיר שיסייע להם להגן על עצמם מפני חשיפת האמת. פסיקת הבג"צ קבעה את הצד הלי־גליסטי של סמכות החנינה של הנשיא, אך לא הבהירה אם פרשת השב"כ היתה מסוג "המקרים הב־דידים" המצדיקים הפעלת סמכות זו. בג"צ אמנם אישר כי הנשיא פעל בסמכות, אך לא האיר אור בסוגיה למה התכוון ראש השב"כ שב־

יצחק שמיר: הבימאי

נסה לרמוז לנשיא על העבירות שבי־צע, כתב שפעל "בסמכות וברשות". סמכות של מי? רשות של מי?

מכאן שפסיקת הבג"צ לא היתה משמעותית להבהרת הבעיות האמי־תיות של הפרשה שהסעירה את הרוחות ומחזירה אותנו לנקודה שבה עמדנו לפני העתירה לבית הדין הגבוה לצדק. היינו לשאלה: האם הדרג המדיני, קרי יצחק שמיר, היה שותף — במודע או ביודעין — לשיבוש הליכי המשפט, לפיברוק ולשקר שנרקם בין השאר לעלילת דם על יצחק מרדכי? ואין זו שאלה של מה בכך. בעוד כמה שבועות עומד יצחק שמיר לשוב לראשות הממשלה והשאלה אם נוכל לישון בשקט בשעה שבראש השב"כ יהיה מופקד על אותו שירות שבגין מעשיו סערה המדינה.

אל תוך הניסוחים המלומדים בפסקי הדין הגניבו השופטים כמה פסקאות בסוגיה הנ"ל ללא קשר נראה לעין בין הקטעים שלפני והקטעים שאחרי. השופטת בן פורת כותבת למשל שחומרת העבירות חייבת להדליק "נורה אדומה". ואתה שואל את עצמך האם כל העבירות החמורות הללו יתומות? לא היה להן אבא מדיני? ואתה קורא בדברי השופט שמגר שהנושא באחריות הממלכתית חייב שתהיה לו ידיעה מלאה והכרה של הנעשה בתחומים שעליהם הוא מופקד. ואתה שואל את עצמך האם לגורם המדיני ראש לא היתה הכרה של הנעשה תחת אפו העבירות שבגין קיבלו עוברי מדינה תחת פיקוחו חנינות היו יתומות?

אין סיבה רבה לקבל תשובות על שאלות אלה. על משקל סיסמה ידועה של הליכוד אפשר לומר שיצחק שמיר בדרך הנבונה להוציא את הפרשה לגמרי לא כל כך הצ־ליח, אבל הצליח לעצור את התפש־טות הבעירה הגדולה בשדה הקוצים בדיוק בגבול הדרג המדיני. ביד אמן, יש להודות. שמיר ופרס בשותפות תמוהה ביניהם, עשו כל שביכולתם להציק את גילוי האמת. תחילה השתדלו להסתירה מהציבור. אחר כך הרחיקו את המתלוננים מתפקידיהם ואילו מי שעשו "עבו־דות המודות" נשארו על כנם. תרגיל החנינה נועד למנוע מהמעורבים "לגלגל מרורות", היינו לגלגל את האחריות לדרג המדיני. הם לא רצו שום חקירה, לא משטרתית ולא משפטית. בעיקר לא משפטית. שמיר אמר שיפוצץ את הממשלה ולא יס־כים לכך — עמדה מוזרה לגבי אדם הטוען שאין לו ממה לפחד. עתה שהכל במסגרת החנינה, תהיה חקירת המשטרה לפארסה. יהיה זה מגוחך מאוד שמכל המעורבים בפרשה יימצאו עצמם בחקירה פתאום אלוף יצחק מרדכי וראובן חזק... מי שכמוהו לא יגיעו אליו הוא יצחק שמיר.

בשקט ובשלווה זכה שמיר בעוד קרב על ראשות הממשלה ועל מעמדו המתגבר כדמות הדומיננטית ביותר בממשלה. הוא הבטיח שלא תישאל שערה משערות ראשם של המעורבים בפרשה והוא היטיב לעצמו. בעוד שראש השב"כ מודח ואחרים שם נגדעה את הקריירה ויצחק מרדכי סבל מעינוי דין, רק לאדם אחד ויחיד לא נפלה באמת שערה מראשו: יצחק שמיר. האיש שאם ידע מה שעשו ב־1984 זה חמור, ואם לא ידע זה לא פחות חמור. האיש, שאת האמת על אחריותו לא נדע אולי לעולם, יהיה ראש ממשלה האחראי על השב"כ. Case closed! הפוליטיקאים של ניצחו. הרוטציה קודמת לאמת. השלטון קודם לצדק ולסדרי מי־משל תקינים. יהיה שם הבטא מבורך לעולם ועד.

פיקוח מוגבל על השב"כ

הרבה יהיה תלוי באישיותו של ראש השב"כ ובצוותו

מאת זאב שיף

כאשר תסתיים החקירה בפרשת השב"כ, הויכוח המשפטי יחליש מה שהוליט בקשר לממצאי החקירה, תעמוד בעינה השאלה המרכזית העק־רונית, באשר לפיקוח על שירות הביטחון הכללי. עד כמה יש בכלל פיקוח על ארגון מודיעיני זה, המהווה משטרה חשאית של מדינת ישראל.

אקדים ואומר, כי הפיקוח על השב"כ הוא מוגבל, ולדעת כמה אישים בקיאים, אפילו מוגבל מאוד. פיקוח זה תלוי קודם כל בשב"כ עצמו ובמבנה הפיקוד שלו. פיקוח מלא ואמיתי על השב"כ קשה ביותר, בגלל המשימות האופייניות אותו, שהיא תמצית קיומו והתנאי להצלחתו.

שאלת הפיקוח על ארגון מודי־עיני חשאי קיימת גם בהקשר למוסד, אך קיימים שני הבדלים מהותיים בעניין זה בין שני גופים אלה. המוסד פועל כלפי חוץ ועיקר פעו־לותיו מתבצעות מחוץ לגבולות המדינה. בעוד שרוב פעולותיו של השב"כ מתנהלות בתוך ישראל. הרבה מן הפעולות הללו נוגעות במישרין או בעקיפין באזרחים ישר־אליים. טעות לחשוב, כי עיקר פעו־לת השב"כ מתמקדת במלחמה בטרור. המלחמה בטרור היא, אמנם, מאפיין של השב"כ, מה שמב־דיל אותו מהרבה גופים דומים בא־רצות דמוקרטיות אחרות. אך בנוסף לכך, מוטלות על השב"כ משימות גדולות אחרות, כמו סיכול פעולות ריגול, פעילות נגד חתרנות פולי־טית ופעילות אחרת והגנות אישים ומוסדות ישראליים רגישים בארץ. יש לזכור, כי המלחמה בטרור הערבי היא משימה שנוספה לו בהיקף נרחב לפני כעשרים שנה.

ההבדל השני בינו למוסד היא העוצמה האדירה המצויה בידי השב"כ, שהיא מכוונת כלפי פנים. אין ארגון או גוף אחר במדינה, שבידיו עוצמה כה גדולה ושתלותו באחרים מוגבלת יחסית.

באיסוף המידע שלו גדושה העמ־מה העצמית של השב"כ כמות עצומה של אינפורמציה ביטחונית. היא כוללת בתוכה גם אינפורמציה אישית, פוליטית וחברתית, שאינה קשורה במישרין למשימות השב"כ. המקורות והמוסרים מלקטים ה־כל, או כמעט הכל, ולא רק את דברי החשודים בריגול או בחתרנות.

אני מרשה לעצמי לנחש, כי בר־שות השב"כ יכולה להתרכז לעיתים אינפורמציה המסוגלת להפיל ממש־לות, שלא לדבר על מידע בענייני אישים. בכישותה של המדינה הואיל לא עמוד כלל על החוק, מי שעומד בראש השב"כ צריך להיות חכם ורגיש כדי לדעת מה לא למסור לממונה עליו.

לכאורה יש בכך סתירה לנאמנות לממונה עליו. אך נתאר לעצמנו, כי בדרך עקיפה נודע לשב"כ שלמנ־היג מסוים מראשי האופוזיציה יש פילגש, או שהוא אינו מדווח על מלוא הכנסותיו, או שלושה רכילות פוליטית מכוערת על אחד של שנייה מסוים. האם עליו לדווח על כך לממונה עליו, ראש הממשלה, שהוא גם יריבו הפוליטי של מנהיג האופוזיציה? האם השב"כ צריך להיות בעקיפין גם מודיע, המלקט מידע בשביל מה הכנסה או הרכבת הראשית. התשובה היא שלילית בכל מקרה, משום שאין זה יעודו של השב"כ ואין הוא חייב בליקוט מידע פיקנטי, הנוגע ברכילות, בשביל ראש הממשלה. זה מה שמב־דיל אותו ממשטרה חשאית, המשמ־שת לצרכים פוליטיים ולמטרות אישיות.

אמצעי הפיקוח

כיצד מתבצע בכל זאת הפיקוח, החלקי והמעט יחסית, על השב"כ? הזמני שבמקום ראשון עומדת ועדת השרותים, שהיא ועדת משנה של ועדת החוץ והביטחון. השר ארנס, כיו"ר ועדת החוץ והביטחון, העניק לה מעמד חוקי יותר, אך מאז התרוקנה במספר חבריה רק משתי המפלגות הגדולות, ועדה זו מקבלת דיווח גם מהשב"כ, אך לא על פירוט מבצעים. ידוע לי ששניים מחבריה ידעו על פרשת השב"כ לפני פרסומה, אך לא נקטו כל פעולה מתוך העובדה. חברי הוועדה יודעים יותר מכל חבר כנסת אחר, אך הפיקוח האינו... להעניק את ראשי מפלגותיהם במקרה של סטיה. לראות שיענו שאילתות (כמו כל חבר כנסת אחר), או להצביע כבוחה נגד אישור תקציב השב"כ וכדומה.

אמצעי פיקוח אחר הוא באמצעות הנציג הקבוע של מבקר המדינה בשב"כ, הרשאי לקבל כל אחד מתיקי השב"כ לעיונו, תוך תאום. בניין המדינה שלו דומה לזה של בניין המבקר בתוך צה"ל. ספק רב אם בניין מבקר המדינה היה מגלה, למשל, סימנים להטיית העדויות בפני ועדות החקירה ובית המשפט הצבאי בפרשת קו 300. בכך תם הפיקוח של אלה הרשאים להגיע אל מאחורי הקלעים של השב"כ, להוציא ראש הממשלה.

יש שני אמצעי פיקוח ציבוריים חיצוניים, אך הם מוגבלים מלכת־חילה. אחד מהם הוא הפנייה לבג"ץ מצד מי שנפגע, אמצעי זה כמעט שלא ננקט, ולרוב הוא חשאי. אמצעי נוסף הוא דרך העיתונות. אך כל שכוחה נראה רב, היא מוגבלת ביותר על ידי הצנזורה, לעיתים עד כדי הגזמה, בכל הקשור לשב"כ. הממונה הישיר, ראש הממשלה, יכול וחייב לפקח ישירות על פעולות השב"כ. אך ידוע לכל, כי הוא עוסק במאות נושאים והשב"כ והמוסד הם רק שניים מהם, אם כי חשובים ביותר. לעיתים הוא מתקשה, אינו יודע מה לשאול.

הצעה התורת למנות לו יועץ למודיעין נכשלה עד כה. בדרך כלל התייחסו ראשי קהיליית המודיעין בשלילה ליועץ, בשל חשש, כי הוא מהווה חיץ בינם לבין ראש הממשלה. היועץ היה תלוי במוסרם ותפקידו התרוקן לא אחת מתוכנו. לנוכח זאת ולשם שיפור הפיקוח, אסור לוותר בעניין זה. אין היועץ צריך להיות המפקח על שירותי המודיעין, אלא מי שיסייע לראש הממשלה, בדומה למזכיר צבאי טוב. עליו להבין את הנושא המורכב שלפניו.

המסקנה העיקרית היא לא רק שהפיקוח מוגבל מלכתחילה, אלא שהוא תלוי קודם כל במי שעומד בראשו. באופיו, בחכמתו ורגישותו ובדרך התייחסותו לחוק ולדמוקר־טיה. במדינות שונות נוטים להעמיד בראש שירותים כאלה אנשי חוק (ראש האף־בי־איי כיום). בבריטניה המערכית המבקר הוא ממפלגת השלטון וסגנו מהאופו־זיציה, ותמיד דרושות שתי חתימות. אצלנו הבחירה היא על בסיס מקצועי, ועד היום היו המינויים הטובים. הראייה שכמעט לא היו סטיות ושלומות.

את הסטייה האחרונה יש לקשור, לדעתי, במה שקרה לשב"כ ועבר עליו בלבנון. לא רק בצה"ל היתה התערערות מסוימת בנורמות בגלל לבנון. והמציאות באותה ארץ מפו־זרת לא יכלה שלא להשפיע גם על השב"כ, וטוב שגם הוא נסוג משם. בחירתו של ראש השב"כ, שיש לקבוע לו תקופת כהונה קבועה ולא ארוכה במיוחד, כמו בצה"ל, היא חשובה. אך חשוב לא פחות המבנה של השב"כ. מיהי הקבוצה הקטנה והנבחרת בצמרת השב"כ. בלעדיה קשה מאוד לעומד בראשה לסטות סטיה של ממש, כפי שראינו בפרשת קו 300.

ישראל — יעד סובייטי נלווה

אם בריה"מ מציעה נורמליזציה — מלאה או חלקית — ביחסיה עם ישראל, אין להתנותה במילוי תביעות שאינן שייכות במישרין לעניין

מאת א. שוייצר

אין בושה בהודאה כי ההזמנה הסובייטית לישראל לנהל משא ומתן בדבר אפשרות פתיחתם של משרדים קונסולריים בישראל באה כהפתעה. שנים עמדו אנשי מעלה ישראלים בתור אצל עמיתיהם הסובייטיים מבלי שייענו. עוד זכורה הפגישה בין ה"ה שמיר וגרו־מיקו, שיחודה היה בעצם קיומה. מר שמיר זכה לשמוע מפי שר החוץ הסובייטי דאז את התקליט המוס־קואי המוכר: התענוג לא היה שווה את המאמץ. והנה עתה באה ההצעה לערוך פגישת עבודה, ולא מצד ישראל, אלא מצד הסובייטים.

העילה, הרצון הסובייטי לערוך סקירת רכוש, לא סיפקה את הפרשנים מן הצד הזה של המתרס — ובדין לא סיפקה. כאן אישא חכמים וסיכמו כי המהלך בא להבטיח עמדה ויתוק סובייטית לתפיסת מקום בין הפסקים הלכה, אם וכאשר יתחילו דיונים מעשיים על עשיית שלום במזרח התיכון. אך כאן התבלבלו היוצרות: אם ביקשו הסובייטים ליישר ההדורים עם ישראל למען השגת הסכמתה של זו למעקף אמריקאי של מוסקווה בעשיית שלום, כיצד זה חשו על מגעתם בדברי הענייה שכוונו לעבר הערבים? מה עוד שידוע כי מצרים וירדן ביקשו מהקרמלין לחדש את קשריו הדיפלומאטיים עם ישראל דווקא כדי שיזכה בתמיכת הכשר מידי ירושלים?

גורבצ'וב צופה אל אמריקה

אך סביר הוא שהמשקיף הישראלי המצוי מבקש הסברים למהלך בתחום הבילאטרלי, הישר־אלי–הסובייטי. ואולם כדאי להוסיף את הטבע למגמותיו הפרשניות של מר גורבצ'וב במדיניות החוץ של ארצו. יש מעט ספק לגבי יעדו העיקרי של מזכיר המפלגה הקו־מוניסטית של בריה"מ: הוא שואף להסדר עם ארה"ב בתחום החימוש האסטרטגי כדי למנוע מירוץ חדש שיכבול את תוכניות הייעול והמודר־ניזאציה במשק הסובייטי. כדי להגיע לוואשינגטון, פתח מר גור־בצ'וב במתקפה דיפלומאטית, שה־תואר עולמית יאה לה: הוא לוחש דברי נועם לאוזניהם של מנהיגים אירופיים, ומחייך לעבר סין. הגבול על נהרות הגוש האסיאתי, שסביבם כמעט ופרצה מלחמה בין שתי המעצמות ב־1969, נעשה פתאום נושא להתעניינות ולויתורים סוביי־טיים אפשריים. ברור כי במסגרת המתקפה הדיפלומאטית נזכר מר גורבצ'וב גם בקיומה ובחשיבותה של ישראל (יש הסבורים כי מר אנאטולי דוברינין, שגרירה לשעבר של בר־יה"מ בוואשינגטון ויועצו הנוכחי של מר גורבצ'וב, בעל הרגישות המחודדת לקשר בין ארה"ב ל־ישראל, עזר לו להיזכר). ומכאן הוויתור, די המיצר לפי שעה, לעבר ישראל.

על־פי היודע, נוטה ישראל ה־מקצועית, שרים ופקידים העוסקים במאמריה הסובייטית, להגיב למהלך הסובייטי בזהירות ובחשש. אין כושרים ביתרון הווליקי המוסמך בפניה הסובייטית לאחר ניתוק יח־סים רשמי של קרוב ל־20 שנים. ואילו הזהירות קיבלה ביטוי באי־הסכמה לעריכת המפגש בתל־אביב (כפי שהציעו הסובייטים) ובחירת הלסינקי כאתר לדיונים. כמו־כן נוטה ישראל להאזין לרוסים יותר מאשר לשתף אותם בהצעות מ־שלה. דרך זו לניהול המגעים עדיפה, גם מכיוון שהיא מאפשרת לבחון את כוונתו של הצד שכנגד: כלום פניו לעריכת מאזן הרכוש הרוסי בישראל (שהדעה השלטת בישראל רואה אותה כלא מתקבלת על הדעת) או למשהו רציני יותר בתחום הנורמאליזאציה ביחסים בין שתי הארצות? עלפי מה שיתברר תגיב ישראל, וזוהי השקפה נבונה ההולמת את יחסי הכוח המעשיים בין שתי הארצות.

ישועה ליהודים — לא מישראל

ואולם לבעלי התבונה אין מונו־פול על דעת הקהל בישראל. מיד כשנודע על הפנייה הסובייטית הוחלה להישמע הדרישה שישראל תתנה את קיום המגעים — כמסתבר, לצורך הקמתם של משרדים קונ־סולאריים כאן ובברית המועצות — בשינוי המדיניות הסובייטית כלפי הסירובניקים וכלפי אזרחיה היהודים בכלל. בעלי תביעה אלה התעלמו גם מהסיכון, שתביעה ישראלית כזו תגרום לניתוק מגע. וגם — וזה העיקר — מהעובדה ששיפורים ביחסה של בריה"מ מעולם לא הולו ביהודה מתנועת הארץ, אלא היו תלויים ביחסי בריה"מ–ארה"ב. כך למשל, מר אנאטולי שצ'רנסקי, ראשון והחריף בין התובעים לקיים זיקה בין נושא יהודי ברית המועצות ובין הנורמאליזאציה ביחסי שתי הארצות, השתחרר מכלאו תודות למעורבות אמריקאית, ותודות לפי־ילותו של מר גורבצ'וב לעבר וואשינגטון. לישראל אין הרבה לומר במישרין בנושא זה והיא יכולה לדמות עצמה למעצמה אזורית, ובכבוד הופכת להיות נושא להתעניינות סובייטית ושותף בכוח למשא ומתן. אך מכאן ועד לשינוי מרחיק לכת במדיניות הפנים ה־סובייטית, המתרחש לעיני העולם ולעיני אנשי בריה"מ, הדרך רחוקה מאוד.

התגובה מורכבת משניים: תנו לנו את היהודים — שאם לא, לא נדבר אתכם על מה שמעניין אתכם. על החלק הראשון דובר לעיל, ובאשר לשני, זהו קולו המהותי של שיגעון הגדלות הישראלי. ברית המועצות היא לא בורקינה פאסו, לא גיניאה החדשה ולא אי באוקיאנוס ה־אטלנטי, שבהפסד הדעת זכה לעצ־מאות. כאשר היא מציעה — אם אכן זו כוונתה — נורמאליזאציה ביחסים, היא מצפה להיענות לגופם של דברים, בלי הרבה אומר ודברים. יתר על כן, כלל נקוט של המדיניות הישראלית מראשית דרכה גורס שקיום יחסים תקינים עם כל מדינה הרוצה בהם הוא נורמה מחייבת. הדוגמה הזכורה היטב היתה גרמניה, אך כלל וכלל אין להשוות בין ארצו של היטלר לבין מדינה שעשתה, אולי יותר מאחרים, להיסולה של החיה הנאצית. אלה הן עובדות מחייבות: כל ניתן להתרפות שנוצרה — יש להרגיש, לא על־ידי ישראל — לטשטש את ראייתנו אותן כהוויתן.

רעב ולול תרנגולות

שרי הליכוד הם אלו הדוחפים את המשק הישראלי למצב שבו הכל נקבע מלמעלה, מצב שבו לא נשאר מקום לתחרות חופשית וליוזמה פרטית

מאת נחמיה שטרסלר

השבוע, תוך כדי ניהול משא ומתן קשוח עם ההסתדרות בנושא השכר, פגשתי תעשיין ותיק ושאלתיו איך מתקדם המו"מ. "פרטים ממש איני יודע", ענה לי האיש, "אך ברור שהגיע הזמן להעלות את נושא שכר המינימום. זה בלתי־אפשרי לשלם 330 ש"ח לחודש". שאלתי אותו אם יש כאלו ה־משתכרים סכום כזה במפעלו. "כן", ענה התעשיין בנימה של צער. "אתה יודע כמה הוצאות סוציאליות וביטוח לאומי יש לי".

ומכאן לסיפור אחר לכאורה: מפעל דימונה טכסטיל משבת זה 20 יום עקב דרישות שכר של עובדיו. המפעל מספק כ־30 אחוז מהתוצרת השנתית של חוטי פוליאסטר/כותנה המש־משים כחומר גלם בסיסי בייצור רוב מוצרי ההלבשה.

יום בהיר אחד התברר למנכ"ל שהייבוא מהמזרח הרחוק נעשה במחירים נמוכים מדי לטעמו. במקום להשקיע מחשבה וכסף בהתייעלות, פנה לירושלים, ל־משרד התעשייה והמסחר, ושם מצא אוזן קשבת, וגם פתרון מהיר: איסור על יבוא חוטים מהמזרח הרחוק.

אם אתם רוצים לייבא, אמרו במשרד ליבואנים, תייבאו מאיר־ופה. אך שם המחירים גבוהים, טענו היבואנים. זו בדיוק ה־כוונה, ענו להם במשרד ה־תעשייה והמסחר.

התוצאה מהתרגיל הזה היא, שהיבואנים ממשיכים לייבא מהמזרח הרחוק, אך במקום לעשות זאת בדרך הקצרה והז־ולה, הם מעבירים את הסחורה דרך חברה אירופית, הזוכה לעמלה שמנה. ואת ההפרש שנשאר הם משאירים במרתפים המשוריינים של ה־בנקים בשווייץ.

לארץ מביאים חוטים במחיר האירופי הגבוה, ולכן גם מחירי המכנסיים והחולצות עולים, וגם הבגד עולה. האם מישהו מרוויח מהתרגיל? אולי מפעל דימונה טכסטיל. והוא מרוויח כל כך טוב עד שאין הוא מסוגל לשלם לחלק מפועליו אפילו את שכר המינימום שבו נפתחה הכתבה: 330 ש"ח לחודש.

לכאורה מגן אריאל שרון על התעשייה ועל עובדיה. למעשה הוא דן אותם לשאר עולם בעשירון התחתון. כי בשיטה זאת תמיד תהיינה תעשיות שע־ליהן יש להגן. אלה תעשיות שבהן אין לנו יתרון יחסי.

האמת הכלכלית שונה לגמרי. על תעשיות כאלו אסור להגן. יש להניח להן להתנוון, ומצד שני להשקיע במפעלים שבהם יש לנו יתרון יחסי. זו הדרך הנ־כונה להעלות את השכר.

היתה תקופה בשנות השישים שבמקום מונופולים "ייצרו" בארץ מכשירי רדיו כגודל של לול תרנגולות. שבה היה הרדיו ברזל. תארו לכם שהיו ממשי־כים להגן על ברזל. ועד היום היינו ניזונים ממכשירי ענק אלה.

גם משרד האוצר

אך לא רק משרד התעשייה מצטיין בהגנה על הקרובים לו — גם למשרד האוצר אין במה להתבייש. הממונה על שוק ההון והביטוח במשרד האוצר, יהודה ברודי לא אהב את המצב שבו התחרו חברות הביטוח ביניהן על כיס המבוטח. הוא ממש שנא את המצב שבו ניתן היה להשתחבב בין כמה סוכני ביטוח ולהשיג הנחות לביטוח רכב — עד 70 אחוז מהתעריף הרשמי.

לאור זאת הוא אישר הקמת קרטל לחברות הביטוח, והנהגת ירוד חיש קל למבוטחים של 30 אחוז. הביטוח התייקר פי שניים ויותר.

אך היו חברות שלא שעו לצו הקרטל והעזו להמשיך ולתת הנחות, מה שגרם לזעמו של איגוד חברות הביטוח להגיע עד לירושלים, ושם גויס לעזרה הממונה על הביטוח שהחליט על חלוקת כל כלי הרכב במדינה ל־50 קבוצות, כאשר לגבי כל קבוצה תקבע כל חברת ביטוח את התעריף — אך מי שיאשר את התעריף יהיה כמובן הממונה.

האינטרס שלו ברור כשמש. עד כה פשטו את הרגל ארבע חברות ביטוח עקב ניהול כושל, וזה מצב לא סימפטי, אך ניתן לתיקון באמצעות מתן רמת רווחיות כה גבוהה, שגם המנהלים הגרועים ביותר לא יצליחו להביא את החברה לידי פשיטת רגל.

התוצאה לכיס היא שתעריפי ביטוח הרכב המגיעים בארץ לסך של משכורת חודשית — פי שניים מהנהוג באירופה — ו־בארה"ב — עוד ימשיכו ויעלו.

לדברי יהודה ברודי, לא ניתן בארץ לאפשר תחרות חופשית בין החברות, וגם באירופה יש פיקוח על התעריפים. לדבריו, כאשר לא היה פיקוח היו הגב־הות חברות הביטוח עד שחברות כמעט ופשטו רגל. מה גם שה־חברות שניתנו באחריות לביטוח צי רכב של חברות גדולות מסובסדות למעשה על־ידי התערי־פים הגבוהים שמשלמים לקוחות רגילים.

גם משרד התחבורה

ודודי מוסיף הנחה שבכך הכל צפויה ירידה בתעריפי הבי־טוח. וזה מזכיר לי את הסיפור של השר חיים קורפו שהופיע בחורף שעבר בטלוויזיה והודיע לעם ישראל שבקיץ הקרוב יר־דו מחירי הטיסות ב־10 אחוז.

בימים רחוקים, לפני כשנתיים, התפתחה תחרות ב־ריאה בין חברות התעופה. הן הורידו מחירים. הציבור נהנה. אחר כך התהפך הגלגל. חלפה תקופת השפע, מספר סוכני נסיעות פשטו רגל, התפוסה אצל חברות התעופה ירדה באופן זה, וחיים קורפו נקרא לדגל. הוא מצא פתרון: תקנות האוסרות על מתן הנחות ל־כרטיסי טיסה. תקנות השייכות לאנקי הפלילי של החוק. כלומר, מי שרוצה לפתח את עסקיו ויעז לתת הנחה, עלול למצוא עצמו בבית משפט מול פרקליט מדינה, מואשם בעבירה פלילית. וכל זה כדי להגן על המקורבים: כמות עודפת של סוכני נסיעות, 16 חברות תעופה זרות, ו"אל־על".

הקיץ הגיע, ואמנם, ההנחה של 10 אחוז שהבטיחו החברות הפכה לעליית מחיר של 20 אחוז.

השבוע התבשרנו שנית, האמר שהפעם, בחורף הקרוב, חברות התעופה באמת יורידו את המחירים ב־10 אחוז. אין זה אלא סימן ברור לכך שאנו צפויים להעלאה נוספת של מחירים, ברגע שטיפות הגשם הראשונות יתדפקו על גג ביתו של קורפו.

هكذا من الأصل

مكذا من الاجل

מקורות מדיניים / עקיבא אלדר

תשבץ רוסי

הודעת השגריר הפיני באחד מימי אפריל על רוסים שמבקשים לבוא לישראל לא הקפיצה ממקומם את אנשי משרד החוץ העוקבים אחרי העיתונות הערבית. הסובייטים סיפ־פו דרכה בעקיבות את הרעיון לפתוח יחסים קונסולריים עם ישראל (כמובן, כדי לקדם את המאבק לשחרור האומות הכבושות). משרד משך באותם ימים את תשומת הלב למבקרי השגרירים בבירות אירופה. קשה היה להבין שיד המקרה בלבד הביאה דיפלומטים סובייטים מסד שמעים ללחוש לאוזני עמיתים ישר־אלים שחבל שהיחסים נותקו ב־1967. עד אז שמעו דיבורים כאלה רק השגרירים בוואשינגטון רבין, דיניץ, עברון, ארנס ובאחרונה רוזן מפי הדיפלומט הוותיק אנטולי דוברינין. השנה, אחרי 24 שנות כהונה בארה"ב, הוא מונה למזכיר הוועד המרכזי, והיה בכך לשליט בלעדי כמעט על משרד החוץ במוסקווה. דוברינין הוא מעין "גליליי" של מיכאיל גורבצ'וב (שר החוץ שוורדנדזה הוא מעין מנכ"ל לענייני מינהל). בירושלים מאמינים שהמגנון החדש של הדיפלומטים הסובייטים כלפי ישראל שואב השראתו מהבוס החדש. איש אינו מוכן להתחייב שמאחורי המגנון מסתתרת גם מדיניות חדשה.

באפריל ביקשה מוסקווה לשלוח לירושלים משלחת לטיפול בנכסים ובעניינים קונסולריים שלנים. ירושלים השיבה מיד "בבקשה, אבל בהזדמנות זו נשמח גם אנחנו לבדוק את מצבו של בניין השגרירות הנטוש ובעיות של בעלי דרכונים ישראלים". הלסינקי העבירה למוסקווה הצעה ישראלית לקיים בבירה הפינית מפגש הכנה לקראת ביקורי הגומלין שבו ייקבע מי יבוא ועל מה מדברים. מוסקבה השיבה בחיוב כאשר נחתו מצבות אמריקאיות על טריפולי. שלוש שעות אחר כך העבירו הפינים הודעה חדשה: "מבקשים להוות, הנבאים אינם נחוצים".

באמצע יוני שבו להסתנן לעיתונות הערבית ידיעות על אפשרות למגעים קונסולריים בין ירושלים למוסקווה, ולפני שלושה שבועות הודיעו שוב הפינים שהשעה כשרה. התאריך נקבע ל־18 ול־19 באוגוסט. אם לא תתוקף עד אז לוב או סוריה מסיבה כלשהי, נראה כאן כבר בעוד שמוסקווה תאורה את ראש מחלקת מזרח אירופה יהודה הורם ושלושת חבריו.

מפגש הדיפלומטים הוא שורה אחת בתשבץ סובייטי מורכב ובעל יותר מפתרון אפשרי אחד:

● פגישתם התקופתית האחרונה של ראשי דסק המזרח התיכון במשרדי החוץ של ארה"ב וברית"מ היתה שונה מקודמותיה, ויתכן שיש בה רמז להכפית במדיניות החוץ הסובייטית. ולדימיר פוליאקוב יצא לפגישה עם ריצ'רד מרפי מצוייד בהוראות לקיים הפעם דיון ענייני ולוותר על סיסמאות שדופות שאפיינו פגישות קודמות בענייני המזרח התיכון. פוליאקוב הפתיע את מרפי בגלותו נכונות להאזין גם לנושאים רגישים דוגמת מסורבי עליה, ואף קיבל לידיו רשימה שישראל הכינה והמציאה למרפי ערב הפגישה. השניים קיימו דיון רציני גם בסיכסוך אפגניסטן. פוליאקוב הבטיל לעשות כרוחש את האשראי עבור בלימת עימות צבאי שאיים לפרוץ בין סוריה לישראל. דיווחו של מרפי לשר החוץ שלו ג'ורג' שולץ ולדיפלומטים ישראלים דיבר על מפגש רציני ועינייני עם הסובייטים בנושאי האזור.

● בנאום בפני הסגל הדיפלומטי הסובייטי הטיף המנהיג גורבצ'וב לגישה פעילה ומקורית בשירות החוץ. הוא השתמש בפגישת מרפי־פוליאקוב כדי להמחיש למה הוא מתכוון בדברו על דיונים ענייניים וגישה מקורית.

● אין להעלות על הדעת שהמגעים שמנהלות פולין והונגריה נוספת במזרח אירופה לכינון יחסים עם ישראל, ולו גם בדרג הנמוך ביותר (משרדי אינטרסים), נעשים שלא בידיעתה וברכתה של בריה"מ. מבקרי הקשר הפולני טוענים שהקמת משרד אינטרסים — דרג המאפיין קשרים בין מדינות במלחמה — תשמש תקדים לסובייטים ולמדינות אחרות במזרח אירופה שהיו להן בעבר יחסים מלאים עם ישראל. מה שטוב לפולנים, יטענו, יפה גם לנו.

● טפטוף שיטתי של הידיעות בדבר מגעים קונסולריים קרובים עם ישראל דווקא דרך העיתונות הערבית מלמדים, לדעת המומחים בירושלים, על ההקשר המדיני של ההתפתחות האחרונה. אם מצרפים לכך את ריבוי ההצהרות והתמיכה במוסקווה ברעיון הוועידה הבינלאומית, כאחרונה בפגישת מיטראן־גורבצ'וב, ניתן ללמוד מצירוף העובדות כי בריה"מ מחפשת פירצה בין האינטרסים שלה בעולם הערבי לבין האינטרסים השונים שלה בעולם המערבי, המעוגנים במדיניות חוץ רעננה. דרך פרצה זו הם מנסים לחזור אל הזירה המדינית במזרח התיכון ולזירות חשובות אחרות בעולם.

● צירופו של דיפלומט שעיסוקו בנושאים מדיניים ולא קונסולריים לשיחות עם ישראל מלמדת, לדעת ירושלים, על אפשרות שאנשים הסובייטים מבקשים לדבר עם ישראל על נושאים רחבים יותר מענייני דרכונים ומגרשים.

במשרדי ראש הממשלה והחוץ נערכים לאפשרות שאנשם הסובייטים יגיעו להלסינקי עם הנחיות לגשש גם בתחום המדיני. אם הם יצמצמו את השיחות לבקשה לבקר בארץ בענייני רכוש ובעיות קונסולריות, יבקשו יהודה הורם וחבריו לבקר במוסקווה כדי לבדוק את הצנרת בבניין שגרירות ישראל בבירה הרוסית. על סדר היום של משלחת ישראל מונחים, לבד מה נושא המדיני והקונסולרי, שני נושאים: חופש העלייה ומצבם של מסורבי העלייה וסוגיית התקשורת הסובייטית העוינת את הציונות. ההנחיות יהיו להקפיד בדיונים על הגדרות, בדרישות, בתקיפות, אף בנימוס. ראש הממשלה שמעון פרס הוזהר על ידי מומחים לנהוג איפוק מרבי בעניין הסובייטי. מוכיחים לו כי ערב פסגה עם האמריקאים נוהגים הסובייטים לפזר סביבם אשליות כאילו משהו השתנה במוסקווה. כך הם שיחררו את אנטולי שצ'רנסקי, השיגו שקט זמני לקראת הפסגה, גבו את ההכנסות ביחסי ציבור ושבו לסורם. יתכן כי הלחץ הכבד מצד הליכוד ולחצי עולי ברית המועצות יאלץ את פרס להתיישר עם הקו הנוקשה הגורס כי בלי יהודים אין יחסים.

טאבה: המו"מ מאחורי הקלעים

ביום ראשון בצהריים הודיע השגריר תומס פיקרינג ללשכת ראש הממשלה כי עוזר שר החוץ שלו, ריצ'רד מרפי עומד לנחות כעבור שעה קלה בלוד. יצחק רבין הוזעק שוב לירושלים, משם שב זה עתה בתום ישיבת הממשלה. המנכ"ל, דוד קמחי יצא אותו בוקר ללוד, לקדם את פני אחיו, ג'ון, שהגיע מלונדון עמוס מפות ישנות של אזור טאבה. איש לא ידע אילו הצעות מביא עמו השליח האמריקאי שנפרד ממסלייתו של סגן הנשיא בוש ברבת עמון והמריא בסוף השבוע לקאהיר.

היה ברור שבוש אינו מוותר. שמועות סיפרו על שיחת טלפון של סגן הנשיא לבית הלבן, בבקשה מהנשיא רייגן לדרבן את פקידי משרד החוץ. היה נדמה לאנשי פמליית הסגן שמרפי נרפה מעט, שהוא אינו יוצא מגדרו במאמציו להביא את מצרים וישראל אל שולחן החתימה בראשי־תיבות על שטר הבוררות. מרפי והזכר למשרד, אברהם סופר, בילו באיזור הזה שעות רבות בניסיון לגשר על־פני פערים וגבולות. אפשר שהצלחות הפוליטיקאי בוש, לגמור את העניין בגמר מסע בחירות קצר היתה לצנינים לדיפלומטים המקצועיים, שהתרוצצו לשוא בקהיר, הרצליה ואילת.

ואולם בוש לא ויתר ומרפי נאלץ לחפש כל פרצה בקהיר, בניסיון להחזיר הביתה את השטר הנכסף. הוא נועד לפי התור עם שר החוץ איסמת עבד אל־מגיד, עם ראש המשלחת המצרית נביל אל־ערבי ולבסוף, ניסה גם את שר ההגנה עבד אלחלים אבו גזאלה. בזה אחר זה התנהו לפניהם תשעה סעיפי מחלוקת שהפרידו בין ישראל למצרים. בתוך רק 48 שעות עד שעת המראתו של בוש והמכבש האמריקאי פעל במלוא עוצמתו. לא היה צורך לדבר על כך. שני הצדדים היטיבו לדעת כמה חשוב למובארק שבוש ייצא מקאהיר חיוך על פניו. מה ערכו של גדל סעיף בוררות סביב פיסת חול, מול חוב חיצוני של 23 מיליארד דולר וירידה של שליש בהכנסות במטבע חוץ, העלולים להשקיע את מובארק עמוק בבוץ פוליטי וחברתי?

מרפי: הבילת ויתורים

ואכן מרפי הגיע לירושלים וביזר הבילת ויתורים הדדית בכל אחד מסעיפי המחלוקת. בשעה שמונה בערב הוא הניח את התבילה לפני חברי המשלחות ובעשר וחצי חצו מרפי והפקידים הישראלים את הגבעה המפרידה בין צריפי משרד החוץ ומשרד ראש הממשלה. שמעון פרס ידע כי מרפי לא ייצא אותו לילה מלשכתו עם שטר בוררות בראשי תיבות. פרס הרגיש כאשר יצחק שמיר הסביר למרפי שהקבינט חייב לאשר כל שטר. כך הם סיכמו: שמיר יתנגד לחתימה התפורה לטובת חבריו בליכוד ויסכים לתוכן הפשרה החשובה לטובת הרוטציה.

אחר־כך יאמרו המשפטנים ש' ישראל עוד תשלם בעד הויתור על שילוב העיקרון החשוב של "קשר עין" כנספח לשטר הבוררות. במשרד החוץ אומרים שהיה צריך לדחות את הלחץ הלא־רגיל של האמריקאים, שלא יתכן לוותר על סיכוי לזכות בבוררות רק כדי לשפר את סיכוייו של מועמד לארבעות לנשיאות ארה"ב.

הפלישה

"עם התקרב הרוטציה", מוחקתור שהפריץ בימים אלה ועד עובדי משרד החוץ, "ועל מי הלך הרוח, נראה כי מצפה לנו תקופת מעבר די קשה לשם מניעת הצנחת עובדים מבחוץ, לרבות מינויים פוליטיים. הוועד, יחד עם ציבור העובדים, יצטרך לעמוד על המשמר למניעת הורדת עובדים אחרים שלא במסגרת הנהלים והסכמים". כך כותב ועד עובדי משרד שאינו מצליח להיפטר מתווית "מעוז מפא"י", שדבקה בו ערב כניסתו של מנהיג מפלגת העבודה ללשכת השר. מתברר שגם מנכ"ל המפלגה עוזי ברעם הבטיח במכתב לתא העבודה במשרד סיוע רב במאבקו נגד "הפלישה".

אנשי משרד החוץ מתארגנים בכבלים שלוחים להסתערות נערי פרסידבמן על עמדות המפתח בירושלים ולנהירה הצפויה של עסקנים לאמריקה הנפתח. יש אומרים שהם עוד יתגעגעו לשמיר את מילוא. השר ארנס, לשעבר שגריר בוואשינגטון, מדבר בחודה על הקונסוליות בארצות הברית. הוא אינו נוקב בשמו של המאבק עבודה־ליכוד המתנהל בימים אלה סביב כהונת הקונסול הכללי בבוסטון. מבלי לתת את הדעת לענייו הכישורים. הוא קורא להקפיד על בחירת אנשי מקצוע לכל נציגות באמריקה מ"ביזון שקט" של כללי בניו יורק או בלוס אנג'לס חשוב יותר משגריר בלונדון או בפריס. העבודה המדינית החשובה ביותר, מפעלות ההסברה והקשר עם היהודים, נעשים באמריקה. הקונסול הכללי בלוס אנג'לס מתוחזר אמנם על ידי השגריר, אך הוא למעשה שגריר ישראל בחוף המערבי. כך אומר ארנס, שכליך מעידים כי היה מהטובים בשגרירי ישראל בוואשינגטון.

מסדרונות מפלגתיים / אילן שחורי

בונקר לאבטחת הרוטציה

החלטת בג"ץ בנושא תספות ההנעות זירה בימים האחרונים את הפעילות בליכוד להבטחת הרוטציה במשרד ראש הממשלה וקימה לזמן רב ככל האפשר לאחר ה־15 באוקטובר. בליכוד טענו השבוע כי החלטת הבג"צ חיזקה את מעמדו של יצחק שמיר בתנועתו ובציבור, וקירבה אותו צעד גדול קדימה לתפקיד ראש הממשלה. לפיכך התחלף בליכוד החשש מאי־ביצוע הרוטציה בחשש שייעשה ניסיון לפרק את הממשלה זמן קצר לאחר החילופין.

בראשית השבוע נודע על שיחה בארבע עיניים, על סעודת צהריים סינית, שקיימו הח"כים רוני מילוא ובנימין (פואד) בן אליעזר (יחד). רשמית נמסר כי מילוא, לקראת התפקיד שהוא מייעד לעצמו בלשכת ראש הממשלה כאחראי לנושא הערבי, התעניין בנושא אצל פואד. לא סוד הוא כי לבן אליעזר ביקורת קשה כלפי עמיתיו מתנועת יחד וכי הוא משמש זו תקופה ארוכה יעד לייחוד של הליכוד.

מילוא, פואד, רייסר: חשש מאי־ביצוע הרוטציה ברגע האחרון

בן אליעזר הוא רק אחד ברשימה ארוכה של חברי כנסת שעמם קיימו בשבועות האחרונים שיחות מצד בכירים בליכוד, לקראת תקופת שמיר כראש הממשלה. מגמת ראשי הליכוד היא להבטיח באמצעות רוב של 61 חברי כנסת את המשך כהונת הממשלה בראשות שמיר, גם במקרה שהמערך יפרוש מהממשלה. יו"ר ועדת הכנסת ח"כ מיכה רייסר טען השבוע בפורום סגור שקיים כי מחברי הכנסת שעמם מתנהלות כיום שיחות לארדשמיות כאלה אפשר להרכיב את הסיעה השלישית בגודלה בכנסת. נראה כי בליכוד מנצלים את שינוי שיטת הבחירות הפנימיות של חברי הכנסת במפלגת העבודה ואת התחושות שיקשה על רבים מח"כי המערך לשוב ולהיבחר לכנסת לאור המרכז החדש. כך מתקיימות שיחות עם אחרים מחברי מפלגת העבודה, כדי שלא יתמכו כבוא העת בהקדמת הבחירות ובעד קיקת חוק לפיזור הכנסת, מצב שבו עשויה להתפלג סיעת המערך, או מגבר לפרוש ולהקים סיעה עצמאית, כשהליכוד מבטיח את התמורה ההולמת. בליכוד גם שאבו עידוד משינוי פניה של המפד"ל והעובדה שמזכ"ל התנועה הגדיש קירב בהשר קפתיה לליכוד.

גם השר יגאל הורביץ הוא מטרה ברורה של ראשי הליכוד, שהתעודדו מאופן הצבעתו בממשלה בפרשת השב"כ. בליכוד טענו השבוע כי הורביץ פירש מהליכוד בזמנו בגלל המצב הכלכלי, סיבה שלא קיימת יותר. בכירים בליכוד אמרו השבוע כי ניתן יהיה למצוא תפקיד הולם כדרישת הורביץ גם לח"כ לשעבר זלמן שובל, אם שר האוצר לשעבר יעשה דרכו חזרה לליכוד. גם עם ח"כ אהרן אבוחצירה התנהלו באחרונה מגעים. הליכוד מדגישים כי בעזרת ארבעה ח"כים בלבד, או בזכות שינוי פני המפד"ל, ניתן יהיה להעניק לשמיר שנתיים מלאות בראשות הממשלה.

למפנה מאיימים לפרוש

ב־4 בספטמבר תשוב ותתכנס ועידת המפד"ל להשלמת הליכי הבחירות לתפקידים הבכירים במפלגה. התמודדויות שבהן מתמשב הראשון, וכמובן ההתמודדות הגדולה על יורשו של ד"ר יוסף בורג בממשלה. בורג חזר והצהיר השבוע כי הוא רואה ב־4 בחודש הבא את יומו האחרון בממשלה, אך בקרב ראשי סיעת "למפנה" במפד"ל, סיעתו של בורג, לא מוציאים מכלל אפשרות שבורג יישאר בממשלה, וייתכן שיחד עם ח"כ דוד דנינו יכריזו השניים על סיעה עצמאית.

רפאל בן נתן וראשי סיעת "למפנה" עדיין מלקקים את פצעי יום מסורת התבוסות שעברו במהלך המושב הראשון של הוועידה. בעוד ח"כ זבולון המר חוגג את ניצחונו בנושא בחירי שויין, מנצל בן נתן עצמו את החודש לשיקום מעמדו, באמצעות סדרה ארוכה של סיורים, פגישות ושיחות עם חברי המפלגה.

בקרב ראשי סיעת "למפנה" סוכם בימים האחרונים לפעול בחזית משותפת עם גורמים נוספים במפלגה ולעשות הכל כדי למנוע את בחירתו של המר לתפקיד השר. החלטה רשמית על כך קיבלה ביום רביעי ועדת הי"ג, המהווה את הנהלת הסיעה. לצורך כך מקיימים ראשי הסיעה מגעים עם ראשי סיעת מצ"ד ועם ח"כ פרופ' אבנר שאקי, המבקש גם הוא להתמודד על התפקיד. משיחות שהיו במהלך השבוע התברר כי סיעת מצ"ד כלל לא פוסלת אפשרות לתמוך בבחירתו של שאקי לתפקיד שר הדתות, וגם בסיעת למפנה מגלגלים את הרעיון להביא לבחירתו של שאקי, הפר ההשפעה הוכה במפלגה, כדי לנצל את פסק הזמן עד לבחירות הבאות לכנסת, ואז להציב מועמד בעל משקל לתפקיד השר ומנהיג המפלגה. הערכת ראשי למפנה היא שבמצב הכוחות במפלגה כיום, לא יהיה סיכוי רב למועמד מקרב הסיעה עצמה לזכות בתפקיד השר. פרט לבחירת יורשו של בורג תיערך ב־4 בספטמבר גם הבחירה לתפקיד המזכ"ל המדיני והמזכ"ל הפועל המזרחי של התנועה. על תפקיד המזכ"ל המדיני מתמודד שאול יהלום, איש סיעת הצעירים, שלו הבטיחו חברי מצ"ד את קולם. בהמשך לעסקה שהבטיחה את בחירתו של הרב לוי ממצ"ד למזכ"ל התנועה. ראשי למפנה חזרו והזהירו השבוע, כי אם תיעשה במפד"ל עסקה שתנטרלם ממוקדי כוח והשפעה, לא מן הנמנע שהסיעה תכריז על פרישה מהמפד"ל, ובעזרת ד"ר בורג ודוד דנינו תקים סיעה עצמאית בכנסת בעלת שר בממשלה.

מודעי: בשלב המתנה

מודעי סומך על שמיר

לראשונה מזה תשע שנים נפרד יצחק מודעי ממכונית השר, מהלשכה המפוארת ומכל ההטבות הנוספות המוענקות לשרי ממשלת ישראל, ומזה שבועיים הוא ח"כ לכל דבר. אלא שלעומת שרים לשעבר שנאלצו לשוב לספסלי הכנסת, נראה מודעי לפחות כלפי חוץ כאילו מבחינתו לא השתנה דבר.

בעצם ימים אלה נמצא מודעי בשלב המתנה. את יועצו לענייני תקשורת, שלום סילבן שלח לחופשה, למזכירתו יהודית, סידר תפקיד בכיר בשגרירות ישראל בוואשינגטון, והוא עצמו חזר להיות בין יושבי מזנון הכנסת.

עם יציאת הכנסת לפגרת הקיץ אמור השר לשעבר, לאחר חופשה קצרה בארץ, להקדיש את רוב זמנו לפעילות מפלגתית. בימים האחרונים נפגש עם יצחק שמיר ועם השר אריאל שרון, וקיבל הסכמתם לפתוח במסע הסברה בסניפי הליכוד ברחבי הארץ כדי לקדם את הליכוד ואת האיחוד בין הליברלים וחרות. מודעי מתכוון לכנס סביבו את סניפי הליברלים, ולהפוך בכל אחד שאליו יגיע המדרך כדי להכין את הקרקע לאיחוד בין המפלגות.

בין שמיר למודעי קיימת הבנה כי באמצע אוקטובר יוחזר שר האוצר ושר המשפטים לשעבר לשולחן הממשלה. מפלגת העבודה הצהירה בשבועות האחרונים כי לא תסכים להשבתו של מודעי לממשלה, אולם מודעי מאמין כי שמיר כראש ממשלה יהיה נחרץ מספיק להחזירו לכהונה הבכירה. משום כך מודעי אינו תומך בדרישת תנועת חרות לצרף שר ליברלי רביעי לשולחן הממשלה כדי לשמור על האיזון בין שתי המפלגות.

מקורבי שמיר אמרו השבוע כי לא נראה שפרס יגרום למשבר סביב שובו של מודעי לשולחן הממשלה. אלה אמרו שטענת פרס כי אינו יכול לעבוד עם מודעי אולי מוצדקת בעת שהוא ראש ממשלה, אך לא כשהוא שר חוץ.

אגב, ראשי המפלגה הליברלית אותתו השבוע לעמיתיהם בחרות כי ועידת חרות חייבת להתכנס ולהכריע בנושא האיחוד בין שתי התנועות ואת עוד לפני הרוטציה. הליברלים חוששים כי אם יידחה העניין עד לאחר הרוטציה, הרי במקרה של הקדמת הבחירות ייפגע מעמדם. בחרות אין רואים את כינוסה הקרוב של הוועידה. שמיר אמנם מצהיר כי היה רוצה לכנס את הוועידה בהסכמה עוד לפני הרוטציה, אך מקורביו אומרים כי לא ניתן יהיה לכנסה לפני נובמבר. השר דוד לוי נמצא בימים אלה בביקור מטעם המגבית בחו"ל ומקורביו רומזים כי מיד עם שובו יעורר מחדש את עניין כינוסה הדחוף של ועידת חרות.

בית"ר — לא רק כדורגל

במוצאי שבת יחלו במושב נורדיה דיוני הכנס העולמי ה־15 של תנועת בית"ר העולמית. ממלא־מקום ראש הממשלה ושר החוץ יצחק שמיר היה אורח הכבוד בטכס הפתיחה החגיגי של הכינוס שהתקיים ביום שלישי במעלה אדומים.

כ־12 אלף חניכים פעלו ביום תנועת בית"ר העולמית, ששת אלפים מהם בישראל. עיקר פעילותה בחו"ל של התנועה נעשה בצפון אמריקה, בדרום אפריקה ובאוסטרליה. על־פי סקר שנערך לפני כשנה על־ידי מבקר "הנוער הזה־לוך", תופסת בית"ר את המקום הראשון בקרב תנועות הנוער הציוניות המוכנות כמעלישה לישראל. בשנה שעברה עלו לארץ 120 עולים מבוגרי התנועה.

ארבעה נושאים מרכזיים יעסיקו החול ממעך את באי הכנס בנורדיה: חיזוק ההגשמה הציונית על רקע הדלתה של התנועה הציונית; בחינת הכלים האידיאולוגיים של בית"ר לנוכח המציאות הקשה, לדעת חברי התנועה, שבה מתקיים העם היהודי; שאלת יחסי העם היהודי עם גרמניה על רקע בחירת קורט ולדהיים לנשיא אוסטריה, והתייחסות בית"ר לאדם על רקע התפשטות התופעות הכהניסטיות בחברה הישראלית.

לדברי שלמה גרבץ, יו"ר ההנהגה העולמית של תנועת בית"ר, הכנס בנורדיה אמור למקד מחדש את תשומת הלב לתנועת הנוער הז'בוטינסקאית, שלה נועד כיום לדבריו תפקיד מכריע בעיצוב פני הנוער.

בבניה בבני־ברק ליד קוקה־קולה
להשכרה לתקופה ממושכת 3 אולמות
כ"א 200 מטר נטו קומה ב. ג. ד. + מעליות + טלפונים.
אפשרות להתאמה לפי דרישות השוכר
ת.ד. 7 סביון 56556

מץ. החברה היחידה היכולה להרכיב מודם מפענח טלטקסט על כל טלויזיה ולא משנה של איזו חברה.

מץ — החברה שהפעילה את המוח והביאה אליך את הטלטקסט — מציעה לך עכשיו מודם מפענח טלטקסט של מץ.
הרכב מודם מפענח טלטקסט של מץ על הטלויזיה הישנה שלך (לא משנה באיזה גודל ושל איזו חברה) ותהנה משרותי הערוץ השלישי ההופכים את הטלויזיה שלך למקור של מידע בנושאים שונים.
פרטים בבית מץ: רח' מודיעין 19 בני ברק, טל. 03-799114

מץ ישראל. המוח של המחר.
Metz

חזון או חישוב

מפעלים המיועדים לענות על בעיות יסוד של משאבי המדינה וצרכיה מופסקים מעת לעת, בגלל חישובים זהירים מדי וכדי למנוע "בזבוז"

מאת יובל נאמן

מן המקובלות היא שהחזון מהווה מרכיב חשוב בשיקולי מנהיגות. כוונתי כאן להחלטות הנוגעות לפרויקטים הנדסיים או למאמצים טכנולוגיים גדולים. מקובל למשל להזכיר בחיוב החלטות מימי בן־גוריון שהולידו את התעשייה הצבאית, התעשייה האווירית או את תשלובת המחקר הגרעיני שלנו. הקמת המוביל הארצי היא דוגמה בתחום האחרון.

בישראל פס החזון בתחומים כאלה מאז "התמסדותה" של המדינה בשלהי שנות החמישים, ומאז [illegible] המדינה. לאחר תקופה שבה היו כל ההחלטות חזון: הקמת המדינה, העלאת שש מאות אלף עולים בשלוש שנים לכאורה ללא כל שיקול כלכלי, המוביל הארצי וכדי — באה תקופה של חישובים זהירים והחלטות "שקולות" וכמעט שפסק תור המפעלים המשנים פני עם או מדינה. יוצאים מן הכלל כמה מפעלים שפנחס ספיר ז"ל עודד את הקמתם — דוגמת אוניברסיטאות תל־אביב ובן־גוריון, ומערכת הביטחון, הנתונה פחות ל"ביקורת ציבורית". ביקורת ציבורית במרכאות, כי למעשה זו ביקורת שלעתים קרובות — בעניינים אלה — היא התגלמות כוחנית של בינוניות. קל להוכיח שטוב ובטוח יותר לא ליצור, לא לפתח, לא לנסות, לא להעז. על הבמה העולמית קוראים לזה "הדאגה לרעבים בהודו".

כאשר החליט ב־1960 נשיא ארה"ב החלטה חזונית להגיע לירח נמצאו מבקרים (שביניהם דווקא משכילים) שטענו "מה יש לחפש בחלל ועל הירח כאשר לא פתרנו עדיין את הבעיות על הארץ, למשל בעיית הרעבים בהודו וכו'..." האמת היא שאת בעיית "הרעבים בהודו" לא יפתרו חלוקת מזון או כל טיפול ישיר אחר. דווקא ההליכה אל החלל ייתכן שתביא ביום מן הימים גם לפתרונה; כבר כיום מנצלת הודו יפה את הפוטנציאל התקשורתי של לוויני החלל לצורכי חינוך ההמונים בתת־היבשת, ותוכנית נעשה גם לבאו ישועתם.

העיתוי הנבון

אתייחס להלן לפרויקטים המיוחדים לנוף הארץ או הבאים לתקן את הטבע. אין לנו מקורות אנרגיה מקובלים (נפט, פחם, מפלי מים), ועוד בשנים הראשונות לאחר קום המדינה החל העיסוק באנרגיית השמש ובגרעין, אשר לחזון תעלת הימים, הוא כבר מצוי אצל הרצל ב"אלטנוילנד". מעבר לנושאי האנרגיה, יש לנו הרבה יותר קרקע ראויה לעיבוד ממים להשקאתה. המוביל הארצי, שהיה חלק מתוכנית תעלת־הימים ב"אלטנוילנד", אכן מומש בעשור הראשון למדינה — תוך הטיית הירדן ועקב כך מניעת מימיו מים המלח, המתייבש והולך... מיד עם סיום המוביל הארצי עלה נושא התפלת מי־ים, וכבר בכך טופלה החקלאות ה"מלוחה" — והיינו גידולים מושקים במי מלח או לפחות במים עם תכולת מלח גבוהה מן המקובל.

דומה שמכל שרי ישראל רק יוסף בן יעקב שכיהן במצרים הבין את חשיבות העיתוי הנבון. כאשר באו למצרים שנים טובות ראה יוסף להשקיע, כדי להבטיח את המדינה מפני קשיי השנים הרעות העתידות לבוא. ואין זה עניין המחסר שנעשה לו באמצעות חלום פרעה: שהרי כל איש רציני יודע כי "פרוספריטי" אינה נמשכת לנצח ויש תמיד להביא בחשבון הרעה במצב. אצלנו (ובהרבה מדינות דמוקרטיות) קורה ההיפך: עד שאין חשים ברעה על הצוואר, מתעלמים ממנה.

בשנים שמחירי הנפט היו זולים להפליא, ניתן היה לבנות כורים גרעיניים, לפתח אנרגיית שמש, ואפילו לממש את רעיון תעלת־הימים, כך שכשפרץ משבר הנפט היו כל המערכות מוכנות לספיגת המכה והיו נהנות עליה בקלי. בפועל, רק כאשר פרץ משבר הנפט החלו הכל מחפשים תחליפים ומשקיעים בפיתוחם (אף כי דווקא אז היתה כלכלת המערב נתונה במשבר): פיתוח דרכים חדשות אלה מצריך יותר מעשור אחד, אך כבר כיום הגיעו בתחומים השונים לתשובות קלולות — והנה שב ירדו מחירי הנפט (זולים, בשל האיום הרציני מצד רות מצד סוכי האנרגיה הזולים). בדמוקרטיות המערביות, כאשר הכל מבקשים למנוע "בזבוז" ואין רואים לטווח, ברור כבר שכל תהליכי הפיתוח ייפסקו עכשיו. כבר כיום הודיעה ארה"ב את רמת השקעותיה באנרגיות חלופיות, בפיתוח ביטות, וכולם בעקבותיה, לרבות ישראל.

בישראל חזינו בכך כמה פעמים: באנרגיית שמש עסקו כאן מקדם, והפרופ' צבי תבור הביאנו למקום ראשון בעולם במו"פ בתחום זה לשיטותיו, עוד בשנות החמישים. כבר בראשית שנות השישים היו על הגגות בישראל עשרות אלפי דודי שמש — עשרים שנה לפני שהופיעו בקליפורניה. והנה בשלהי שנות השישים חל בישראל מיסוד של המוסד הממשלתי, ונושאי אנרגיית השמש הורדו מעל סדר היום כבלתי רווחים. עד שבא משבר הנפט של 1974 — ולפתע החלו מחפשים את המטפלים באנרגיית שמש... משך כעשר שנים הצלחנו להתגבר על הפיגור שנוצר לאחר ביטול הנושא ב־1960 — והנה החלו מחירי הנפט שוב יורדים. אין ספק שבקרוב לא ייוותר בישראל דבר מן המאמץ המאורגן לפתוח דרכים לניצול השמש, חבל.

ההמלצות נגנזו

כך גם בנושא הגרעיני. ב־1962 המליצה ועדה בראשותו של הפרופ' ש' יפתח על כניסה מיידית לאנרגיה גרעינית, עם כור של 300-250 מגוואט. כוח האדם שהתמחה תוך הקמת כורי המחקר בנחל שורק ודימונה יכול היה להשתלב במפעל, והיה סיכוי להתמחות ולאמץ לנו התמחות משנה כלשהי, שהיה יכול גם להוות חלק מן היצוא הישראלי. בהמלצת יועץ אמריקאי שטען כי מחירי הנפט ימשיכו תמיד לרדת, החליט רוה"מ לוי אשכול לגנוז את ההמלצות, אף שבמחירי הנפט שבמוסאו מישראל היה השטל מכור גרעיני בר־תחרות כבר אז. ב־1974 כאשר עלו מחירי הנפט, החלה ישראל מתרוצצת ומחפשת כור. האכן כמעט שנחתם אז (1976) חוזה עם ארה"ב — עד שלבסוף מסיבות מדיניות ואחרות החמצנו אפשרות זו. לפתות השמועות למן 1985 על אספקת כור מצרפת, ברור שגם כיום אין לבר על סיכוי (אגב, שלא כבצבתוביל הבוהה לכור תת־קרקעי), מעבר לצד הכלכלי נפסיד גם איתלות וקידום טכנולוגי.

הוא הדין באשר לתעלת־הימים. היו שנים שבהן היתה הריבית נמוכה מאוד ואפשר היה לבנות פרויקט זה במחיר נמוך יחסית. אלא שמחירי הנפט היו אז נמוכים, והחישוב הראה כדאיות נמוכה. מיד לאחר 1974 התחדש הטיפול והפרויקט נחשב לכדאי מאוד מבחינה כלכלית. ב־1984 היינו מוכנים לביצוע, אלא שבינתיים עלה מחיר הכסף (הריבית) וירדו מחירי הדלק, והתוכנית נגנזה.

מיד לאחר הקמת המוביל הארצי החל עולה הרעיון של התפלת מי־ים. נראה היה שתוך שנים ספורות תמצה ישראל את כל פוטנציאל המים שלה, וכל פיתוח נוסף יחייב התפלה. המחקר התקדם ולחברת "הנדסת התפלה בע"מ" היה כבר תהליך יעיל וכלכלי בשנות השבעים. ארה"ב נענתה להצעה לפיתוח משותף והוחל בהקמת מערכת דגמים בקנה־מידה גדל והולך. בשנת 1983 התחייבה באשדוד הקמת יחידה המתפילה כ־7 מיליוני ממ"ק לשנה. היחידה הנוספת צריכה היתה לבוא בשלב הבא ולהיות גדולה פי עשרה, אך גם 7 מיליוני ממ"ק לשנה הם כמות "מעניינת". אלא שבינתיים נתייקרה האנרגיה ועל כן גם תהליכי ההתפלה (אם כי התהליך שלנו לא סבל מזה במיוחד). השפיעה גם העובדה שבאותן שנים לא הורגש המחסור במים בישראל, כי המערכת הארצית והנייעלה חסכה — אך כמובן גם לכך יש גבול. על כל פנים הוחלט שאין טעם להמשיך, והיחידה באשדוד נסגרה ב־1983 (ביסודי או כשר המדע הפעלתי לפעול להשארתה בפעולה, כדי שלפחות נוכל בהמשך להפיק את הלקחים הטכניים מהפעלתה, אך ללא הועיל). השנה מורגש המחסור במים באופן חריף, ולפתע מתעוררים הכל לבקש דרכים להגדלת המצאי.

כיצד לאמוד

מהי באמת סיבת הכישלון? מדוע אי אפשר לבצעה בשיקולים רציונאליים להגיע להחלטות התואמות את האינטגראציה "החזונית"? מי כמוני מאמין בכוחו של ההיגיון — אף על פי כן משהו כאן לוקה. הערכתי היא שאיננו יודעים עדיין כיצד להעריך נכונה ולבטא כמותית את משקלן של תוצאות מרחיקות־לכת. כלכלנים שנים מתעכבים בכך, אך אפילו במאמריהם דומה שחסרה תורשה שלמה יותר של מכלול המשמעויות. לדוגמה, בעניין התעלה — מהו ערכה של מניעת התייבשות ים המלח? אפשר אולי לאמוד איכשהו את משקלו של ים המלח בהתפתחותה של התיירות לישראל בעתיד — ואת משמעות היעלמותו; אולי גם את המשמעות הביטחונית של הערכת הגבול הירדני או קיצורו. אך האם זהו אומדן רציני? יש לציין גם ששום מעוד מודיעין בעולם לא חזה מבנים זהירים. כמעט תמיד עושים אקסטרפולציה מן ההווה וקשה מאוד לחוש במפנה חד בגורם הופיע.

בשנים 79-1977, בשמשי יו"ר ועדת ההיגוי לתעלה, סיפקו לנו כל הכלכלנים, ממסדיים ולא־ממסדיים, הערכות שלפיהן היו מחירי הדלק אמורים להוסיף ולעלות לפחות ב־1% לשנה במשך 20 שנה. לשווא התמרדתי נגד הערכות אלה; והנה בא שבר השמנים ולפתע מעריבים כולם שמחירי הנפט ימשיכו ויורדו...

כיצד אפשר לאמוד את הפסד בגין אי הקמת כור גרעיני ראשון ב־1963? (איך נעריך את הפסד בשל הפסקת המו"פ בניצול אנרגיית השמש ב־1959?)

ועוד מכשלה, בתחום הכלכלי. כאשר הריבית גבוהה, אין כמעט פרויקט הקשור בהשקעות שיזכה בכלכלי. אפשר פשוט להפקיד בבנק את סכום ההשקעה ולקבל עליו ריבית גבוהה וכל מה שיוכל הפרויקט ליצור בעוד 10 או 20 שנה לא יתרום בסכום שייאגר בבנק, אם יניחו לו לדרוץ שם. לכאורה, בתנאים כאלה אין טעם לעשות דבר. למעשה, יש כמה טעויות בשיקול זה: הכסף בכל זאת לא ירבץ בבנק וייתכן שיוצא על צריכה שוטפת, ולא על פרויקט פיתוח אלטרנטיבי; וכיצד אפשר לאמוד נכונה את חשיבות עצם ההבטחה של עתיד הדורות הבאים?

אכן, שבר חלקו של יוסף שלא צריך היה להסביר את ההשקעות הבובניות שעשה בשנים הטובות, כאשר הבין מלאי שוהוא הכביד מאוד על הכלכלה באותו שלב.

בהפגנה למען הזוג הרומני: פקידים חורצים גורלות של משפחות (צילום: רחמים ישראלי)

איחוד משפחות נוסח משרד הפנים

פקידים במשרד הפנים המצטיינים בחריצות יתר, מונעים איחוד משפחות שלהן קרובים שלא נולדו יהודים. בין העולים שהגיעו באחרונה, גם משפחתו המעורבת של נשיא רומניה לשעבר

מאת רומן פריסטר

"אל תלך שבי אחר סיפורי קורע-לב. הכל המצאות. האנשים מוליכים לפניך דמעות תנין". כך הזהיר אותי חיים הרצל, פקיד במשרד הפנים בתל אביב, אשר דרכו עוברות הבקשות הבעייתיות ל-הענקת אשרות עולה.

לחיים הרצל עבר מפואר ב-מבצעים שהשתיקה היתה יפה להם, עד שניתק עצמו מעולמו הקודם וחזר בתשובה. עתה הוא רואה עצמו מופקד על שערי הכניסה למדינת ישראל. הוא עושה כמיטב יכולתו לנעול אותם בפני אנשים שאיתרע מזלם ונולדו גויים. ובמרומי משרד הפנים בירושלים פקוחה עינו של סמנכ"ל המשרד יהושע כהנא, שב-ידיו הסמכות והשררה להכריע בדיני נפשות הכרוכים באיחוד משפחות. ב"הן" או ב"לאו" שלו תלוי אושרם או אומללותם של עשרות הורים, אחים ואחיות, המבקשים להתאחד עם יקיריהם.

את סיפור המקרה שמפניו הד-הירני הפקיד הוותיק הרצל שמעתי מפי בני הזוג מילר במגדל העמק. אבי המשפחה טיבריו מילר, מפעיל ציוד במפעלי הטקסטיל נילית, חזר ממשמרת הבוקר. עייפות למחצה חיפש מפלט מחומו של החודש אוגוסט מול המאוורר בסלון ביתו. אשתו אירינה, שהשפה העברית אינה שגורה בפיה, הציגה מסמכים: הכתובה המקורית של בני הזוג שנישאו באוראדאה, בגבול רומניה והונגריה. הנה תצלומים ישנים של אבי הגברת אירינה מילר, סוחר יהודי שנספה במחנה ריכוז נאצי. הנה העתקים של מכתבים נואשים ששלחה אחותה הבוגרת אלישבע מאטי לכל המי-ומי, החל מח"כ יצחק ארצי וכלה בראש הממשלה ונשיא המדינה. "מנותו לפניך תמצית של טרגדיה משפחתית", היא אומרת.

כמו במחזה קפקאי שלעולם אין בו סוף טוב, מתדפקת המשפחה על דלתות אטומות כדי לאפשר לבנה בן ה-26 ולכלתה של אלישבע (לפנים אליסבטה) מאטי להשתקע בארץ. במכתבים רשמיים חתומים בידי עוזרים או מזכירים משיבים לה כי "הפנייה הועברה לטיפול הגור-מים המוסמכים", היינו לטיפולם של האדונים הרצל וכהנא — והמעגל נסגר. וכמו במחזה אבסורדי אחר, הכל תלוי בהוכחה שאכן היה הסוחר היהודי דוד מלינגר מאוראדאה אביהם של אירינה ושל אלישבע. אילו עלה הדבר בידיהן היו לסלו ורעייתו — הצעירה — רשאים לעלות ארצה מכוח חוק השבות. אבל עם מעצרו של מלינגר ושליחתו למחנה ההשמדה, נמלטה המשפחה מטרנסילווניה הכבושה בידי ההונגרים לתוך רומניה, ושינתה שמה למאטי. עתה טוען מר הרצל ש"הכל המצאה וכי אין כל קשר בין מאטי לבין מלינגר". הסירוב שלו הוא סופי. לדעתו, אין זו טרגדיה של משפחה אחת אלא של 24 מיליון רומנים המחפשים דרכים לצאת ממחנק מולדתם הקומוניסטית.

בני הזוג מילר ואלישבע מאטי ממגדל העמק אינם אנשים עשירים ומתוחכמים שיכולים להיעזר בשירותיהם של פרקליטים ממולחים משני עברי הגבול. בנו של טיבריו מילר סיים את שירותו הצבאי ומתגורר בירושלים. הבת יהודית אמורה להתגייס באוקטובר, ומקווה להתקבל לקורס מדריכות בחיל השריון. הגיסה אלישבע מאטי מתפרנסת מטיפול באשה קשישה בנצרת. כל בני המשפחה שמחים בחלקם ומשבחים את החיים בעיירה. רק בעיית הקרובים התקועים ברומניה מעיבה על אושרם.

לאלישבע מאטי העיירה דירה מרווחת משלה. בני משפחת מילר גרים בדירה נאה בת ארבעה חדרים, בבית דירות גדול שרק שתיים מדירותיו מאוכלסות. האמרות מדבות לדיירים-עולים. הכביסות התלויות באשנב בבלוקים כדי להגן עליהן מפני גנבים תולשים. הבית העגום והריק משרה מבחוץ אווירה קודרת. "הלב נקבץ", אומרת אירינה מילר, "כשאני חושבת על אחייני, שמאז קיבל דרכון-הגירה לפני למעלה משנתיים, פוטר מעבודתו ונשללה ממנו הזכות לדיור. אם לא יוכל לבוא ארצה יהיו חייו לגיהנום. המשטר הקומוניסטי אינו סולח לאזרחים שמפנים לו עורף".

אלישבע מאטי, אמו של לסלו, באה ארצה ב-1978 בעקבות אחותה אירינה. הרב הראשי דאז שלמה גורן אישר בחתימתו כי אכן "טבלה לשם גרות בפני בית דין של שלושה וכי נקרא שמה בישראל אלישבע בת אברהם אבינו עליו השלום". בנה לסלו מוכן להתגייר אף הוא. אך בכל רומניה יש רק רב אחד, הרב דוד משה רוזן, שאינו נחפז לגייר. נראה שחששו מבוסס: אם יגייר משפחה אחת או שתיים, לא יוכל לעמוד בלחצם של אלפי רומנים שיבקשו לנצל את הדרך הזו ליציאה מארצם.

בפברואר 1980 הוטבעה בדרכונה של אלישבע חותמת כי "נרשמה כעולה לפי חוק השבות". אך בשערי המסמכים, תעודות הגיור כהלכה ותעודת העולה, אין די כדי לאפשר לה להתאחד עם בנה. "למה עניין זה שלי מטופל בגוון כל כך לא-אנושי", שאלה במכתבה לנשיא המדינה. אך המענה לשאלה פשוטה זו, של אם נואשת, הוא נפתל: יש בו הליכים ביורוקרטיים ורגשות לאומיים-דתיים שאינם מתחשבים בהיבטים האנושיים של הדרמה המשפחתית.

***

חוק השבות במתכונתו הנוכחית מעניק זכות עלייה לכל יהודי וגם "לילד ולנכד של יהודי, לבן-זוג של יהודי ולבן-זוג של ילד ושל נכד של יהודי, להוציא אדם שהיה יהודי והמיר את דתו מרצון". הנוסח הזה, הנוגד את המושגים ההלכתיים של מיהו יהודי, מעלה את לחץ הדם אצל פקידים מסויימים הרואים חובתם להגן על הארץ מפני תוספת אוכלוסייה לא-יהודית. סמנכ"ל משרד הקליטה מאיר שמיר מדבר על "עודף מוטיוואציה" אצל פקידים בעלי השקפת עולם דתית, ומסביר את הרקע לעמדתם כך: "יהדות רומניה תמיד היתה נגועה בנגע של התבוללות. עתה, כשאנו עומדים לפני חיסול הגולה הזאת, המונה כ-27 אלף נפשות, אך טבעי שגדול בה מספר המשפחות המעורבות. כמעט בכל מטוס-עולים שנוחת בלוד תמצא עד 40 אחוז לא-יהודים שמגיעים מכוח חוק השבות. אני מבין שהדבר אינו לרוחם של המתמודדים מטעמי דת או השקפה לאומית. שר הקליטה דבק בקיום חוק השבות על כל דקדוקיו. אבל במקרים רבים שחוק השבות אינו חל עליהם אין לנו מעמד רשמי. אישית הייתי מתייחס למקרים כאלה מתוך גישה הומאניטרית, כנהוג בעולם החופשי. אלא שכוח ההכרעה אינו, כאמור, בידינו".

משפחות שעלו מרומניה והותירו מאחוריהן קרובים שאינם יהודים או שיהדותם מוטלת בספק מצאו כתובת אצל ח"כ יצחק ארצי, יליד רומניה, שהקים בכנסת שדולה למען גישה הומאניטרית בנושא איחוד משפחות. לדעתו, המצב החמיר מאז נתמנה הרב יצחק פרץ לשר הפנים והפקיד את סמכויות ההכרעה בידי יהושע כהנא. "לא יתכן שפקיד זה או אחר יחרוץ גורל של משפחות שלמות על-פי שיקול דעתו, הנובע מהשקפת עולמו", קובל ח"כ ארצי ודורש כי ההכרעה תימסר לידי ועדה ציבורית שלא תהיה מורכבת מפקידי משרד הפנים בלבד. "נכון שמר כהנא נענה לפניותי ובמקרים מסויימים איפשר איחוד משפחות גם כאשר לא חל עליהן חוק השבות. אבל שיטת השתדלנות השקטה המתנהלת מתחת לשולחן אינה יכולה לבוא במקום הסדר הציבורי המוסדר. הבעייה תחריף שבעתיים אם וכאשר תתאפשר עלייה המונית מברית המועצות, שגם בה גרם המשטר הקומוניסטי להיווצרותן של רבבות משפחות מעורבות. בלית ברירה פניתי באחרונה לראש הממשלה וביקשתי להקפיא ולהזהיר את הגורמים המנסים להתנכל לעלייה מרומניה, המספקת כיום 15 אחוז מכלל העולים המגיעים ארצה".

ח"כ ארצי יודע להוכיח כי עולי רומניה, גם בני ניזון של משפחות מעורבות, מתערים במהירות בחיי הארץ, אינם לנטל על החברה, ומספרם בקרב היורדים הוא זעום ביותר. באחרונה הגיעו למרכז הקליטה במבשרת ירושלים בנים ובנות של אנשי הצמרת הקומוניסטית בבוקרשט, וביניהם ראדו אוסטן, בן אחותו של נשיא רומניה לשעבר גיורגיו דז'. אוסטן הוא מהנדס אווירונאוטיקה שלמד באנגליה ובצרפת, ושסיכוייו להתקבל לעבודה בתעשייה האווירית טובים מאוד. אביו היה נשוי לבתו של גאוסטן מאוריץ, יהודי, שר לתכנון כלכלי בממשלת רומניה. הוא עצמו נשא אשה צרפתיה לא-יהודיה, חוקרת בתחום הביולוגיה. בנם, למרבה הפלא, נימול עוד ברומניה. ארצי: "קולו של האיש שמבו קבור במאר-וליאוס: שודי אילו נשאר שם עירי ואוסטן היה מבקש להעלותו ארצה כדי שיחיה עם משפחתו, בוודאי היה נתקל בסירובו המוחלט של משרד הפנים. דרך אגב, המשפחה הזאת היא דוגמה אופיינית למורכבות הבעייה, לקשרי נשואים סבוכים שנוצרים בארצות מזרח אירופה ולקשרים לעם היהודי שהפקידים הישראליים רשאים לפרש לפי בית הלל או לפי בית שמאי, הכל בהתאם לרצונם ולהשקפתם".

***

הדראמה האנושית של אלישבע מאטי ממגדל העמק היא רק סיפור אחד מני רבים. שנתיים נאבקת אם נוצריה ברומניה על זכותה להתאחד עם בתה בישראל. הבת נישאה ליהודי והזוג עלה ארצה. בזמן העלייה חלתה האם ולא היתה יכולה להצטרף. "אין דבר, תחלימי ותסעי", אמרו לה, לדבריה, בשגרירות ישראל בבוקרשט. אך כאשר החלימה וביקשה ויזה, נתקלה בסירוב מוחלט. ועוד מקרה: בימים אלה הגיע לתל-אביב תייר רומני כדי לטפל באביו חולה הסרטן. התייר הוא בנו מנישואיו הראשונים ואינו יהודי. לפני כ-20 שנה נשא האב אשה שניה, יהודיה, ועלה אתה ארצה. האשה ממשיכה לעבוד במשרה בכירה בבנק הפועלים; הבעל יצא לגימלאות אחרי שנות עבודה ממושכות במס הכנסה. למעלה משנתיים הקשו השלטונות הישראלים על בואו של הבן המבקש להתאחד עם אביו חולה הסרטן. עתה העניקו לו אשרת-תייר לחודש ימים. "יהושע כהנא הבטיח לי לפתור את הבעיה ולהעניק לבן אשרה לישיבת-קבע בתנאי שלא אתן למקרה הזה פומבי", אומר ארצי. אך באיזו מידה אפשר לסמוך על סידור העניינים האלה בשיטת השתדלנות האישית?

השבוע, ביום שבו אישרה הכנסת את החוק האוסר הסתה לגזענות, הפגינה מול משכן הכנסת קבוצת אנשים שמחאה נגד החלטת משרד הפנים לגרש מהארץ את הזוג ויקטור וגבריאלה גודיאנו. אמו של גבריאל נישאה בנישואים שניים ליהודי ועלתה ב-1975. שני אחיו הוורגים של ויקטור משרתים בצה"ל; הוא עצמו נחשב על-ידי משרד הפנים לאישיות לא-רצויה. על הזכות לצאת את רומניה נאבק במשך ארבע שנים, וניצח רק בתום שביתת-רעב שנמשכה 46 יום. אולם יהושע כהנא גילה באוזני ארצי סוד נורא. "כסא אמר לי שקוקה גודיאנו נמשך... עליו... שבכתונת הבינוחן כסוכן הביון הרומני, וכי שביתת הרעב לא היתה, אלא, מעולת הסוואה".

ארצי קנה את הסיפור, אך ח"כ שולמית אלוני, המנוסה ממנו בתרגילים מהסוג הזה, לא היססה לפנות לשירותי הביטחון ולבקש הבהרה מחייבת. השבוע אמרה לנו: "לא רובים ולא יער. נאמר לי מפורשות שאין לטענה זו כל אחיזה במציאות. אין זה המקרה הראשון שפקידי משרד הפנים מסתתרים מאחורי נימוקים ביטחוניים מנוצצים מ-האצבע. באין פתרונות חוקיים עושים בעלי השררה כרצונם. כ-שראש הממשלה בגין הוליט לקלוט בארץ מאות משפחות וייטנאמיות, לא הפריעה לו העובדה שהם גויים. היום מפריעה לשר הפנים העובדה שויקטור גודיאנו הוא גוי על-פי ההלכה. הדבר אינו מפתיע אותי, שהרי אין לנו עכשיו משרד פנים. יש רק משרד לשאלות מיהו יהודי".

"מחכים לנו בפינה"

שר הפנים יצחק פרץ האשים בפומבי את קודמו בתפקיד, הד"ר יוסף בורג, כי בעת כהונתו היתה מקובלת במשרד מדיניות שאפשרה עלייה המונית של גויים. אך סמנכ"ל משרד הפנים יהושע כהנא מכחיש בתוקף [illegible] המבקשים להשתקע בארץ מאז שמונה לתפקידו באוקטובר 1983.

בתשובה לשאלתנו אמר: "יש לנו הסכם עם נשיא רומניה בדבר עליית יהודים. זהו הסכם עדין ורגיש והוא מתייחס רק לאותם יהודים שחוק השבות חל עליהם. ממשלת רומניה עומדת תחת לחץ של מדינות ערב ורבים מחכים לנו בפינה וישמחו לראות שמעדנו. לא אסכן העלאת משפחה יהודית אחת על-ידי כך שאפשר הגירה של לא-יהודים. עם זאת, איני מתעלם מהמקרים המיוחדים הראויים לפתרון אנושי. עזרנו לאנשים כאלה בעבר, בשקט ובלי פרסום, ונעזור גם בעתיד. הצרה היא שמישהו מייעץ למבקשים לבוא ארצה להצטייד בדרכון הגירה. זו עצת אחיתופל, כי בדרכון הגירה של לא-יהודי אין אנו רשאים להטביע אשרת כניסה על-פי חוק השבות. אני מסביר לכולם שאם יבואו לישראל בבתיהם [illegible] סיבות סבירות והמצדיקות הע- [illegible] ההומאניטרית הזאת לא תתפוס כמובן לגבי משפחות המנסות להערים עלינו, כפי שעשו ויקטור וגבריאלה גודיאנו.

"דרך אגב הסירוב המקורי לאפשר איחוד משפחות נמסר לזוג גודיאנו בבוקרשט בשנת 1982, זמן רב לפני כניסתי לתפקיד. בשנת 1985 הגישה אמו של ויקטור, הגב' אברמוביץ', בקשה חוזרת, ושוב סירבנו. מטעמים השמורים אתנו. הזוג סבר כנראה שיוכל לסדר אותנו אם יבוא דרך דנמרק. אך אין זו הדרך להשפיע על החלטותינו. אף-על-פי שמדובר באם ובנה, מקרה גודיאנו אינו נופל לקטיגוריה של המקרים ההומאניטריים".

כידוע, פנה גודיאנו לבג"ץ כדי למנוע את גירושו מהארץ.

אך ללא כל קשר להחלטת בית הדין הגבוה לצדק, צריך להדגיש כי "הגישה ההומאניטרית" של יהושע כהנא לא רק אמורה להבטיח את שליטתו הבלבדית בנושא; היא גם כמו אליה וקוץ בה. בגלל ההסדרים המיוחדים שיש לנו עם בוקרשט, נמנעת ממשלת רומניה מהענקת דרכוני הגירה. הענקת דרכוני תיירות רגילים אינה מביאה לה כל תועלת. טבעי איפוא שלא בנקל יכולים הקרובים המבקשים להתאחד עם משפחותיהם בארץ להמיר את דרכון ההגירה, המונפק להם כמעט ללא קושי, בדרכון רגיל.

אילו באמת רצה משרד הפנים למצוא פתרון הומאניטרי, כדברי מר כהנא, אין דבר קל מלהרחיב את ההסכם עם הרומנים ולהבהיר הסדר שווה לדרכון הגירה ולדרכון תיירות עם אשרה לישיבת קבע. יודעי-דבר טוענים כי מצד השלטונות הרומניים אין כל התנגדות לפתרון כזה.

נראה כי ההתנגדות היא בירושלים.

הרוסים שאיתנו

עד שיחליפו ישראל ובריה"מ נציגים במעמד קונסולרי, מייצגת הכנסייה האדומה את המעצמה הסובייטית בירושלים

מאת נדב שרגאי

סתיו 1865. השגריר איגנאטייב מכנה את אנטונין קאפוסטין לראש המשלחת הרוסית הדתית בירושלים. אנטונין, אחוז בלמום, רושם ביומנו: "נטשתי כל עניין אחר בחיים. בכל ישותי ונועדתי למטרה אחת — לקיים ולחזק את שם רוסיה בארץ הקודש, שלא נהיה בה רק אורחים, אלא בעירות מה, גם בעלים בזכות."

אנטונין ואנשיו "גאלו שטחים קודשים" כמוהו דיבעק, עד שהחליטה מוסקווה, כי ההתלהבות מוגזמת מדי ושיגרה טלקס בהול: "אנא חדל... הדבר מעורר קנאה ותשרנות."

לאחר 120 שנה הכיר דובר רשמי סובייטי את הרכוש שגאל אנטונין, כמציע למגעים הנצמיים להתפרש בהלסינקי בין ישראל לבריה"מ. ספק אם ידע הדובר על פועלו הגדול של אנטונין למען אמא רוסיה.

אנטונין קאפוסטין ויורשיו הארכימנדריטים, ראשי הכנסייה הרוסית בירושלים, קנו חזקה על עשרות נקודות בארץ, ששווין מוערך ביותר ממאה מיליון דולר. חלק מרכושם זה משתרע היום על פני 151 דונם ליד מגרש ליד שער, סמוך לגוש עציון, ועל פני עשרות דונמים ליד אבו כביר, עליו ניצבים כנסיית פטר ופאולוס, כמה מבנים ובוסתן. בחיפה יש לכנסייה כ-11 דונם, בעפולה — 8 דונם ובנצרת — 65. ליד כנסיית המולד בבית לחם יש להם 8 דונם ובמצודה מול קדרון וליד יריחו, עשרות דונמים בבעלותם. בירושלים מחזיקה הכנסייה הרוסית במתחם מגרש הרוסים וב-230 דונם של מנזר גורני, בעין כרם.

גם ל"רוסים הלבנים", שנפרדו מחבריהם בתחילת המאה, כמות גדולה של שטחים — בין היתר 60 דונם על הר הזיתים, 12 דונם מול שער שכם, 2.5 דונם ליד שער הפרחים, כנסיית אלכסנדר נייבסקי ליד כנסיית הקבר והכנסייה מגדלנה הישפוטית בגת שמנים.

מאחורי דלת הפלדה של בניין המשלחת הרוסית במגרש הרוסים, מתארים את יחסי הכנסייה עם השלטונות הישראלים כטובים. בין אנשי המשלחת במגרש הרוסים גם האב פנטלימון, שני כמרים ושלושה אורחים ומשמשותיהם — מנהל, מתורגמן ונהג, אנשי משרד החוץ של הפאטריארכיה המוסקוואית, בראשה עומד המטרופוליט של ארט. יורשו של האב פנטלימון יהיה, כנראה, האב פאבל, סגנו של רולגבין בארבע השנים האחרונות.

לפאטריארכיה 50 נציגויות ברחבי העולם, והבכירה בהן יושבת בירושלים.

אין עוסקים כאן בפוליטיקה. אנשי הדת הרוסים לא פוגשים דיפלומטים ממשרד החוץ, אלא דיפלומטים ממשרד הדתות בלבד. המבוקש ביותר הוא דניאל רוסינג, ראש המחלקה לעדות נוצריות במשרד הדתות.

אנשי משרד הדתות עסוקים בבעיות המיסוי המכס של אנשי המשלחות והשגת אשרות בעבורם. לעומתם מבקרים אנשי הכנסייה במשרד, רק כאשר הם יוצאים מישראל או שבים אליה. ראשי הכנסייה האדומה מוזמנים לשתי קבלות פנים, הערכות מדי שנה לסגל הקונסולרי ולראשי העדות הנוצריות בארץ — ב"חג השילוש הקודש", החל במאי וביום חגו של הפאטריארך פימן, בספטמבר. מלבד מקרה יחיד, בו נדרשו הארכימנדריט ואנשיו להתערב בשחרורו של אברך מישראל, שנסע להשתטח על קברו של ר' נחמן מברסלב באוקראינה, לא פעלו אנשי הדת כשריגים.

מדי פעם יש לאנשי הדת הרוסים סיבה להתרגש, כאשר המכס מעכב משלוח צבע מרוסיה, המיועד לאנשי הסגל בארץ. באחת הפעמים הוי במשלוח הצבע 60 ארגזים מחורזות, שהעלו ביחוד אלכוהולי במרתפי המכס. חלק מבקבוקי הוודקה נשבר בעת הפריקה. משרד הדתות דאג, כמו בפעמים אחרות, לשחרר את הדואר הדיפלומטי בעבור מכותביו.

כשביקרה רחל ינאית בן-צבי בסוף יולי 1948 בעין כרם, תיעדה את שראתה "המראים נזירות, רובן ככולן ישישות, שבחיקבתו יותר, נראה היה לי, שיש לנו עניין עם 4,000 שנה. אליזבת היא הנצירה מכולן והיא גם נעלית לטובה מכולן, עלתה לכאן עם דודתה בעודה נערה... תמיד הרגשתי נימה ידידותית כלפיה על ישראל ועל חיילנו... פעם אמרה לי: אני מתפעלת מהישראלים הצעירים. השטן הרוסי הוא כה רחב יריים", כתבה רחל ינאית בהתפעמות לבעלה יצחק.

רק אמירות הזרות

התבטאויות נעימות כאלה על הזרלים הישראלים לא נשמעו במשלחות הארכימנדריטים של 1986. מי שניסה להוציא מהם התבטאויות דומות, רושם רק אמירות הזרות, כולן מפי ראש המשלחת.

כך, למשל, אמר על הסכסוך הישראלי-ערבי: "כל צד טוען שהצדק שלו. אנו מבינים מתפללים לשלום, אבל שלום יושג רק באמצעים פוליטיים". על עמדת ממשלתו בנושא אמר: "זאת שאלה פוליטית, שבאיש דת אני מנוע מלהשיב עליה". דבר האנטישמיות המיוחסת לכנסייתו בעבר התבטא: "אין דבר כזה. הכנסייה מאמינה שהאדם, כל אדם, נברא בצלם אלוקים. נכון שבעבר היו מגמות שליליות נגד היהודים, אבל הן לא נבעו מהדוגמא הכנסייתית. אלו היו דעות של יחידים". על עמדת הכנסייה בנושא הפרת זכויות האדם בבריה"מ הוסיף: "יש חוקים ומי שמפר אותם, אל לו לצפות לתמיכת הכנסייה. ההיסטוריה מלמדת, שכל כנסייה שיצאה חוצץ נגד חוקי המדינה, גזרה על עצמה דין מוות."

את מספר המצטרפים החדשים לכנסייתו הפסיק הארכימנדריט למנות. את מספר אנשיו, הפזורים ברחבי הארץ, אפשר לספור על אצבעות ארבע כפות ידיים בלבד.

בתחילת המחצית השניה של המאה שעברה הגיע זרם הצליינים הרוסים למימדים מבהילים. חברות הספנות והרכבות הוזילו את מחירי הכרטיסים ולרשות הצליינים הועמד שירות משופר — עשר עגלות, 30 סוסים, 5 גמלים, שומרים מלווים, שהובילו אותם בדרכי גישה סלולות עד לפתח האכסניות במגרש הרוסים, וגם כל אלה לא הספיקו.

רבעון של קרן המחקר הבריטית מדווח על אלפים, שהתגודדו במבני עץ מאולתרים. דוד ילין כותב בירושלים של תמול: "הרוסים באו כבר במספר הגון... רוב הרוסים הם איכרים, ומעטים מהם בני מפלגת הסוחרים, העשירים והמשכילים". היום מגיעים לקראת חג "הפנטיקוסט" מדי שנה עד 15 אנשי כמורה. האדומים במגרש הרוסים רואים את הסיבה למספר הקטן של הכמרים-המבקרים בחוסר היחסים הדיפלומטיים של בריה"מ עם ישראל ומצפים לימים טובים יותר.

ב-25 בספטמבר 1983 הסתיים בבית המשפט העליון בירושלים סכסוך משפטי ארוך בין המשלחת המוסקוואית "האדומה" לבין הרוסים מהכנסייה "הלבנה", האנטי קומוניסטית, שמרכזה בניו יורק. הסדר הפשרה בין השניים קבע, בין היתר, כי הלבנים ימנעו מלבצע צו פינוי נגד יהודי קשיש, המתגורר במנזר הרוסי ביפו, על פי הסכם שכירות עם האדומים המחזיקים במקום מאז 1948. השאלה האמיתית בהסדר הפשרה, שסעיף בלבם (אותו יהודי ישיש), היה רק אחד מסעיפיה, היתה למעשה השאלה, מי משתי המשלחות היא נציגת הכנסייה הרוסית האמיתית?

מעמד נכסי הכנסייה הרוסית

עם קום המדינה, אחד הנושאים הראשונים שהועלו ביחסי ישראל-בריה"מ היה מעמדם של נכסי הכנסיה הרוסית בארץ. בדצמבר 1948 פנו אנשי הכנסייה הרוסית הלבנה מהבניין במגרש הרוסים והובלו לשער מנדלבאום. הם התמקמו במנזר אלכסנדר ניאבסקי בעיר העתיקה ושלטונות ירדן העניקו להם הכרה רשמית. ב-1949 חוקקה הכנסת חוק, שהסדיר את העברת הנכסים הרוסים, שנשארו בתחומי ישראל, לרשות הכנסייה הרוסית האדומה. באותה עת קמה בשגרירות הרוסית בת"א המחלקה לעניינים כנסייתיים, שהחלה להעביר למשלחת הדתית כספים לשיפוץ הכנסיות והמבנים שברשותה.

ב-7 באוקטובר 1964 חתמו ממשלות בריה"מ וישראל על הסכם, על-פיו נמכר לישראל חלק גדול מרכושה של הכנסייה הרוסית האדומה, ב-4.5 מיליון דולר. שליש מהסכום הופקד על ידי ישראל בבנק הממלכתי הסובייטי בשלושה תשלומים שווים. שני השלישים הנותרים יועדו לרכישת תפוזים, שנשלחו דרך הים מחיפה לאודיסה. עד ערב מלחמת ששת הימים. ישראל קיבלה לבעלותה את המבנים של מגרש הרוסים, למעט הקתדראלה ובניין המשלחת ומבנים בנצרת, כפר קנה, רמה וחיפה.

מלחמת ששת הימים יצרה סבך משפטי-פוליטי בקשר לרכוש הרוסי.

ירדן השאירה בידי הכנסייה הלבנה את כל הרכוש שבתחומה, עליו לא ויתרה הכנסייה האדומה מעולם. עד כה הקפידה ישראל לא להתערב בסכסוך בין שתי הכנסיות, למעט הריב משמעותי - המועצה העולמית של הכנסיות הנוצריות הכירה רשמית בכנסייה שמרכזה במוסקווה ולא ב"לבנה". גם ישראל רואה את "האדומים" כמייצגים יותר. לקבלת הפנים, למשל, שערך נשיא המדינה לעדות הנוצריות מוזמן ראש המשלחת האדומה בלבד.

עם ניתוק היחסים ב-1967, נוסף ליחסי הכנסייה עם השלטונות הישראלים המימד הקונספירטיבי, אותו ליבו הלבנים בתואנה גלויה. ביוני 1967 נותרו אנשי הדת הרוסים הנציגים היחידים של המעצמה הסובייטית בארץ. בכתבת טלוויזיה על שירותי ביון וריגול, ששודרה בארה"ב, הוזכר המנזר הרוסי גורני בעין כרם. ישראלים הבקיאים בהווי אנשי הכמורה, אינם פוסלים את האפשרות, כי בין חברי המשלחות יש אנשים שעברו הכשרה, שאינה דתית גרידא. בכתבת הטלוויזיה ששודרה בארה"ב, הצביעו הרוסים הלבנים על נהג המשלחת הרוסית, בן 55, דובר עברית, הנראה במעמדים שאינם מוכיחים את נכונתו.

הרמיזות עשויות לסחוף את המנעמקים בסוגיה זו מעבר לקנה המידה האמיתי שלה, אולם שימוש במוסדות דת למטרות ריגול אינו המצאה רוסית.

בספר "שערי ירושלים", מתאר מ. ריישר (1876) את המושבה הרוסית החדשה בירושלים בהתלהבות רבה: "מגדלים ובתים גדולים וחזקים מאוד, כולם מאבני מחצב מפותחים פיתוחים, ציצים ופרחים ובתי תפילה ומרחצאות, רחובות ושווקים הרבה, באים אף יפים, מי יוכל לשער כל ההון אשר עלה הבניין הזה, כי אין מספר".

כיום שוממים היכלי הכנסייה במגרש הרוסים. הדרך ל"מושבה הרוסית" של ריישר עוברת בינתיים דרך הלסינקי.

הכנסייה הרוסית בירושלים: חזקה על עשרות נקודות בארץ, ששווין מוערך ביותר ממאה מיליוני דולרים

בכביש עם ראש מינהל הבטיחות

בנסיעה אחת מירושלים לאשקלון, עם ראש מינהל הבטיחות במשרד התחבורה, אפשר לראות מקבץ של רבים מגורמי התאונות — וללמוד משהו על מניעתן

מאת אד גונדר

במכונית הסובארו הממשלתית של איתן בן-יהושע אין מזגן אוויר. בן יהושע, מסוף השבוע שעבר ראש המינהל לבטיחות בדרכים, מקווה שמינהל הרכב יאפשר לו להתקין מזגן, אפילו על חשבונו הפרטי. במשטרה — משם בא בן-יהושע — כבר הכירו בחיוניות האביזר הזה, ואם היא מאפשרת לקציניה הבכירים למזג את מכוניתם בכספם שלהם — אין לדבריו סיבה, שלא יהיה כך גם בשירות המדינה.

עוד לפני היציאה מהבניין ביתר כלל בירושלים, חגר בן יהושע את חגורת הבטיחות. השר לו הוא כפוף, חיים קורפו, אמר בהזדמנות אחת, שאינו מאמין בצורך בחגורות בטיחות בעיר, כי "אפשר לתת קנסות עם הזיזים". בן-יהושע נפגע בעבר בתאונה, שעה שעשה דרכו לדיון בכנסת בנושאי בטיחות. רכב שלא ציית לתמרור פגע ברכבו ושלח אותו לששה שבועות פיזיותרפיה. "אילו הייתי חגור, כל מה שהיה קשור בטבור הצוואר לא היה קורה", הוא אומר כיום, למוד ניסיון. כשאני שואלו, אם לאור נסיונו הנוגד לעמדת השר הממונה עליו, הוא תומך בהצעת החוק הפרטית שאושרה השבוע בקריאה ראשונה, להגירת חגורות בטיחות גם בעיר. מבקש בן-יהושע שלא אכשיל אותו כבר בשבוע הראשון לכהונתו. "אני מבין את ההתלבטות. זה לא נוח בקיץ". עניין הקיץ מחזיר אותנו למזגנים. מי שאינו חייב להתרומם מפעם לפעם ממושבו, על מנת להפריד את גבו מהריפוד, אליו הוא דבוק בשיכבת זיעה — יהיה נכון לחגור חגורת בטיחות באריכות רבה יותר.

* * *

ברחוב יפו חותכת את דרכנו מונית, הסוטה שמאלה ללא איתות, שעה שנהגה ממקד מבטו במדרכה שמימין, מחפש נוסעים. בן יהושע אומר, שתורת הנהגים המרועים, שהורכבה לנהגי התחבורה הציבורית אינה נבונה.

בעליה התלולה-מסלולית לקסטל, הוא נתקע — במסלול השמאלי הקיצוני — מאחורי אופל ישן המטרטר במהירות של כ-70 קמ"ש. "זה, הוא אומר, אחד הדברים המעצבנים המסוכנים שיש במדינה. נסיעה איטית במסלול שמאלי. ולא היתה לו שום סיבה לצאת שמאלה".

בירידה מעברו השני של ההר הוא מוריד הילוך, כמו בספרים. מספר שהתוכנה לא מזמן עם נהג, שרצה לרדת, במסלול הכביש החדש למעלה ארזים, בהילוך רביעי תוך בלימה. נהג — כך בן יהושע — צריך לדעת היכן הוא נמצא, ולהתאים נסיעתו לתנאי הדרך. "אפשר לאמר שאם כביש אינו מתאים בעולם, נהג חייב להיקלע לתאונה. אין דבר כזה. חובת הנהג היא לנהוג בהתאם לתנאי הדרך". לעומת זאת, ברור לחלוטין שמניעת תאונות אבסולוטית בקטעי דרך מוגדרים ניתנת להתבצע על ידי הטבות תשתית. מעקה בטיחות מנע לחלוטין תאונות חזיתיות. בכביש רב מסלולי בעיית העקיפה נעלמת לחלוטין". במורד שער הגיא, מצביע ד"ר רון ליוב, היועץ המדעי למינהל לבטיחות בדרכים, המצטרף לנסיעה, על סימני צמיגים שחורים המכבים בגדר הבטיחון היצוקה במרכז הכביש. כל סימן כזה, הוא תאונה חזיתית שנמנעה.

במינהל הבטיחות מוגדרים "כבישים אדומים". שמונה מהם משופרים השנה, 15 עוזים מבותיים. אבל כביש הערבה, בו אירעה התאונה בסוף השבוע שעבר, אינו כביש אדום. רוחב המיסעה שם 7 מטרים, שזה הראיה מושלם. השוליים רחבים ומוסדרים. עניין של טעות אנוש. ביום רביעי, בדרך מאילת, נרשמה עוד טעות כזאת.

ימי הוויכוח בין מי שמבקשים לטפל בנהג ובין מי שמעדיפים להתמקד בתשתית כימי תאונות הדרכים. בן יהושע אומר, כי ייקחם להשגת תקציבים שיאפשרו התמודדות בשני המישורים. קודמו בתפקיד, משה עמירב, פרש ממנו לא מעט משום שחש, כי מיצה את יכולתו במסגרת האמצעים המוגבלים שהועמדו לרשותו.

* * *

ברגע מסויים של הירידה מירושלים, עובר מחוג מד המהירות את ציון ה-90 קמ"ש. אני אומר לבן יהושע, שהנה הנה תפסתי אותו בעבירה. הוא עונה, כי מאז קיבל את המכונית, הספיק כבר לבדוק גם את מד המהירות. "כשהמחוג מראה 100, אני נוסע למעשה 92, הוא מרגיע". על חלון משרדו הקודם, בבניין המטה הארצי, הדביק ניצב משנה איתן בן יהושע, ראש מחלקת התנועה של המשטרה, מדבקת "120" עגולה, אותה הפיץ עיתון הרכב "אוטו", במסגרת מאבקו למען העלאת המהירות המותרת. כראש מחלקת התנועה של המשטרה, לא היסס לאמר, כי "יש נהגים מיומנים המתמצאים בזרימת תנועה ויש להם חוש לקריאת התנהגות הנהגים האחרים סביבם, ומצבי תנועה בהתהוותם, נהגים אלה מסוגלים לבצע תרגילים שיראו, לכאורה, כנסיעה עבריינית, אבל התוצאה הסופית תהיה מניעת תאונה או סקל". בראיון ל"אוטו" אמר, כי המשטרה מצדדת בהתרת מהירות של 120 קמ"ש לתקופת ניסיון של חצי שנה. שר התחבורה, חיים קורפו, הוא שסידר את העניין. משה עמירב היה שותף לעמדת השר. בן יהושע מסביב עימי, כשאני מצטט מכך, שהגדירו כאחד הקצינים הפחות מרובעים במשטרה. הוא הגיע לשם כמהנדס תנועה ומומחה לבטיחות, ונדבק בחיידק. אומר שראה את תפקידו בהדרכת עם ישראל — והוא ממשיך בו גם כיום.

* * *

במחלף לטרון אנו פונים לכיוון אשקלון. הכביש בקטעים מסויימים צר, שוליו אינם מיוצבים ושכבת אספלט חדשה לא היתה מזיקה. טעות נהג בכביש מסוג זה עלולה לעלות ביוקר רב יותר.

לפנינו מכונה נוהג מכונית פרטית, הנוסע מאחורי משאית. לסטות שמאלה ולעקוף — וחוזר בתנועת הנה והנה, כשהוא מגלה רכב הבא ממול. "ארים צמוד לאחוריים של המשאית, שזה הראיה שלו אפס. כדי לראות הוא צריך לצאת נתיב. זה מה שאנחנו מכנים שמירת מרחק", מסביר בן יהושע. אלא שמשטרת ישראל כמעט אינה אוכפת את החוק בנושא שמירת המרחק — למרות שזהו אחד הגורמים העיקריים לתאונות. בסופו של דבר, עוקפת הפרטית את המשאית בסיבוב, תוך בלימה לאחר השלמת העקיפה. המשאית נאלצת לבלום גם היא. "מה שהוא עשה מעיד על הנהג ידע, אומר בן יהושע. הוא בטוח שהוא נוהג בסדר, וגם כשיהיה מעורב בתאונה, יהיה משוכנע שאינו אשם". בן יהושע מצטער על מיעוט המשתתפים בקורסי נהיגה מונעת של המועצה למניעת תאונות. לא קורסי החובה, אליהם מגיעים צוברי הנקודות למניינם, כי אם קורסי רשות, למקצוענים.

קילומטרים ספורים לאחר מכן עוקף אותנו הלוו במהירות מטורפת. דוחק אותנו לשוליים. "אם אני במשטרה, אומר כזה אני עוצר", אומר בן יהושע. עכשיו, כשלוחיות הרישוי של רכבו שוב אינן אדומות, אינן משלישות רגיעה לפנות בכביש המהיר, הוא חש יותר ויותר בהרגלי ההנהגה של הנהג הישראלי.

במפגש רכבת ללא מחסום מוצב תמרור עצור. אחד מלקוחי אסף הבנים. בן יהושע שואל אותי, אם יש לי הערכה, כיצד מתייחסים לתמרורים האלה. בשניות הספורות בהן אנו עושים בקרבת המפגש, אנו רואים רכב אחד הנציית לתמרור "עצור", המסתפקת בהאטה.

עכשיו אנו מרבעים על בתי משפט לתעבורה. "הלחץ שמם נתונים בו זה משהו. 300 הקראות ביום. העומס גדול מדי, השופטים בועטים על שמונעים מהם שיקול דעת".

בכניסת ראם אנחנו ממתינים בטור לפני תמרור עצור. המצב בסביבה שמאלה, לכיוון אשקלון. לא מעט נהגים יורדים לשוליים, עוקפים אותנו מימין ופונים בנתיב ימינה. "זה שאני הייתי עושה להם", מסביר בן יהושע.

סמוך לאשקלון, אנו מתנהלים בשיירה מאחורי שתי משאיות. רכב פרטי אחד יוצא מאחוריהם לעקיפה. בן יהושע מותיר לו מקום לשוב ולהיכנס לפנינו, אך זה מעדיף לעקוף את הטור כולו, מתעלם מקו לבן כאילו לא היה.

* * *

קצת יותר משעה, ומי יודע כמה עבירות תנועה ומפגעי דרך באמצע, ואנו באשקלון. בן יהושע, המעדיף עצמו משכנע לדבר, הוא אורח של כבוד במסלול המיוחדים. שם אפשר להמציא את כל המרכז דרך הלחיצה על הדוושה. אפילו שם, במיזוג, יש כללי בטיחות קפדניים ביותר. בדרך מירושלים לאשקלון התעלמו מרבים מהם.

העיר האדומה מתעוררת

מאת נורית כהנא

חיפאים שעזבו את עירם לפני שנים מספר, ושבים אליה עתה, משפשפים עיניהם בתדהמה: בעיר הולה מתפכה. העיר, ש"נסגרה" לפנות ערב, הומה בשעות אחר חצות הלילה. בחיפה של קיץ 1986, טורי מכוניות משתרכים בלילות ברחובות הראשיים, בדרך למוקדי הקסם החדשים.

בת-גלים זכתה מיד עם הקמתה להיות נווה נכבד במוקד הבילוי בעיר, בזכות הרומנטיות שלה, הגישה לים, לטבע, הספינה על אי המחובר בגשר ליבשה, שהוסבה למסעדה. קפטריה ומועדון לילה, שאמורה היתה להכיל 150 איש, מוצפת רוב המון קול מבלים, הגדול בהרבה מיכולתה להכיל.

הקמת הספינה, בהשקעה של רבע מיליון דולר, אופיינית לתנופה החדשה של עסקי הבידור בחיפה. האדריכל הרוס, פיני ויינברג, מספר כי תחילה הוקם המקום מתוך כוונה להוות מוקד בילוי נוסף ל"ההמון הרחב" — מאב הבית קמה בגוף הגלשנים.

"שירוק עם זה"

אילו היה ויינברג מציג את הדביית הספינה שלו לפני חמש שנים, ללא ספק היתה נדחית בבישול. מבעל מועדון צנוע לבידור איכותי בבת גלים, היה לרוח הזרה של ימי מקומות הבילוי בעיר, בין היתר גם של אתר הבילוי החדש, שיפתח בעוד שבועיים בלב שכונות טבע באחוזה, על גבול רוממה. ויינברג יזם שיפוץ מבנה מכבסה ישן למאפ ומסעדה, מתוך כוונה שהאתר יציע לאורחים בילוי משפחתי בחיק הטבע, שיוכל להימשך אל תוך הלילה.

פרוייקט נוסף הנבדק עתה בעירייה הוא הקמת כפר דייגים, כנסה והיגלסה, בסביבת הטיילת.

"התוכנית של ויינברג באה בזמן שחיפשתי משהו מיוחד בעבור הטיילת. אמרתי לו שירוק עם זה" אמר ראש עיריית חיפה, אריה גוראל. לדבריו עובדים בעירייה על פי תוכנית ארוכת טווח. "לבצע שינוי בחיי בידור של עיר, זה תהליך ארוך. כעת מתחילים לראות תוצאות".

יש המייחסים חלק מרוח התנופה החדשה לגישתו המתנחה של מנהל תכנון העיר הצעיר, צבי שקולניק. "אנו עובדים לפי תכניות ארוכות טווח, זה היה תהליך. כעת מתחילים לראות תוצאות מפעילות שגרתית אפורה" אומר גוראל. בתשובה לשאלה כיצד חל המהפך בחיי הבידור של העיר: "יש דברים שמתגלים בן לילה, אך לא נעשים בן לילה". במשך שלוש השנים האחרונות עסק בחיפוש יזמים והכוונתם להשקעות בנושא הבילוי בחיפה. מאחורי מגמות של לעג והוז מצד קטני אמונה להתכוניותיו הרבבל, הכדורוב, מרכזי הקניות, בינות המושקה, לא פעם הביעה האופוזיציה העירונית ספק בתכניותיו, שהיו מועדות לדעתה לכישלון מוחלט.

"התופעה לא לומר דבר מתשבה על התקפות בישיבות בהיכל העירייה, וחשבתי ביני לביני על מה שיקרה בעוד שנה", אומר גוראל. לדבריו, רוב האנשים טעו שמיקום הטיילת אינו נאות. היזמים מקורבים אמרו שפרוייקט הספינה הוא בגדר זריקת כסף לים. ההבדל בשנה האחרונה חל במגבלות של החדפנים. בעבר נאבקו עד מהרה מקומות חדשים שנפתחו, מכיוון שהדפנים יצאו לדבריו רק פעם פעמיים לבחון מוקדי בילוי חדשים והבך התפקח. כיום ניצבה ויינביות של רשטי בילוי רצופים.

עוצמה רבה בידי פקידים

מבקרי המהפך בתחום הבילוי בחיפה טוענים כי התופעה היא בעיקר תוצאה של מימוש צרכים טבעיים של תושבי העיר והפריפריה שלה לבילוי שעות הפנאי. לדעתם, אלמלא התערבה: המסורות העירוניים היו הדברים מוצלחים יותר. על אף השינוי, חיפה לא השתחררה ממגבלותיה של עיצוב תרבות בילוי מסורתית הממשיכה להכתיב דפוסים נוסח "שחרית שבת", פסטיבאלים שאבד עליהם הכלח והגינות עם המיועדות לפוליטיקאים שלה. השנה הושקעו יותר מ-400 אלף דולר (480 אלף, על-פי אומדן אחר) בפסטיבאל הפולקלור. אין עוררין על ההצלחה בארגון הביקוש די עד למופעים, אולם שליש מהכרטיסים לפחות ניתנו על-ידי מקומות עבודה מאורגנים או כהזמנות. יתר על כן, הפסטיבאל נמשך חמישה ימים בלבד, בעוד שחיי הבילוי התרבותי אמורים להימשך כל יום מימי השנה.

התשתית לחיי התרבות בעיר כה רופפת עד שחסר תקציב לרכישת ספרים בספריה העירונית. הבעיה היא, גורסים המבקרים, שפקידות ותיקה מרכזת בידה עוצמה רבה בשליטה על תקציבים גדולים ועל מבנים שאינם מנוצלים כראוי.

ביקורת נוספת נשמעת בנושא הגישה אל מקומות הבילוי החדשים, בעיקר הטיילת והחופים בבת גלים פקוקים בשעות מסויימות. החיים החדשים עלולים לדעוך מחוסר חניה נאותה. כמו כן נשמעות ביקורות על ליברליות רבה מדי במתן רשיונות עסקים, מנקודת ראות של איכות הסביבה.

לדברי גוראל, פיתוח מוקדי משיכה לתיירות פנים הוא השלב השני של יעד מקביל למאמצים למשיכת פיתוח מסאבי אנוש בעידן הפוסט-תעשייתי בעיר לקראת שנת האלפיים. בסוגי נושאים אלה הוא רואה לנכון להשקיע את עיקר מאמציו. הוא מנסה לפתוח גם צד רציני יותר של תרבות איכותית: הפיכת ואדי סאליב לקריית אמנים ובילוי "רציני". אולם היקר לו יותר מכל הוא תחום החינוך, המתקשר להכנת העיר לשנות האלפיים — תחום הרחוק מבבזות העיר הנומים ומתשומת לב התקשורת. לדבריו, הוא משקיע בתחום זה את האנרגיה הרבה ביותר.

هكذا من الأصل

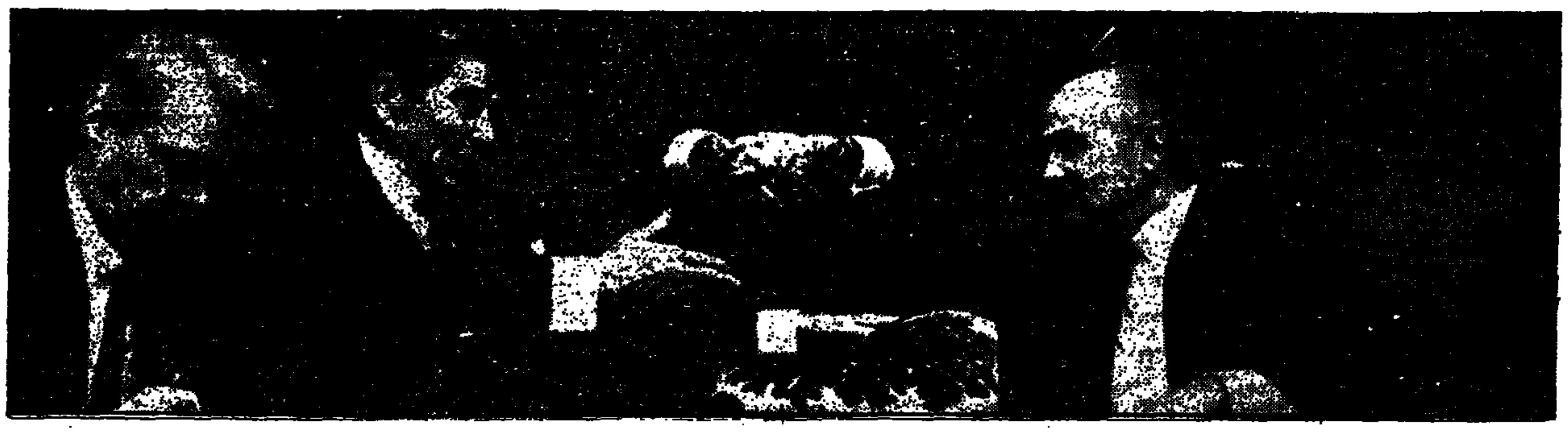

רייגן וגורבצ'וב בפסגת ז'נווה 1985: שניהם החליפו את הקריאות האוטופיות הגרעיניות למען עולם ללא נשק גרעיני בהצעות מפורטות, מציאותיות יותר

המרשם החדש

מאת תיאו זומר

DIE ZEIT

מיוחד ל"הארץ"

פירוק נשק התקפי בתמורה להגבלת תוכנית מלחמת הכוכבים, זו הנוסחה שאותה יצטרכו דיפלומטים אמריקאיים וסובייטיים ללבן ולגבש לקראת ועידת פיסגה שנייה בין רייגן וגורבצ'וב

לארצות הברית ולברית המועצות יש יחדיו במחסני הנשק שלהן 50 אלף כלי נשק גרעיניים. מהם 22 אלף ראשי חץ בעלי טווח אסטרטגי. השאלה היא, האם מהון נשק מסוזף זה של נשק השמדה יוסיף להתמלא, בניגוד לכל תבונה שהיא, או שמא יכולות סוף-סוף שתי מעצמות העל לבוא לידי הסכמה על פירוק, צעד אחר צעד, על פיקוח על החימוש ועל פירוק נשק מדיניות וושינגטון ומוסקווה זה 40 שנה. עד כה לא העלו שיחות אלה הרבה. היו ההסכם להפסקת ניסויים גרעיניים מ-1963, ההסכם על צמצום הטילים האנטי-באליסטיים מ-1972, שני הסכמי סאל"ט מ-1972 ומ-1979. ככל שהועילו הגבלות אלה בהאטת מירוץ החימוש הגרעיני, הן היו כה חלקיות ומעל לכל כה שבירות. שוב ושוב הדביקה אותן טכניקת החימוש, הדוהרת בצעדי ענק. ושוב ושוב הסתבכו חוטי הדו-שיח על פירוק נשק בסבך הפוליטיקה שבין מזרח למערב. הפלישה הסובייטית לאפגניסטאן ביטלה את סיכויי אישורו של חוזה סאל"ט 2 בסנאט האמריקאי. אמנם עד כה מקיימות שתי מעצמות העל את ההסכם שלא אושרר, אך מועד פקיעתו קרוב מאוד והניצים בוושינגטון לוחצים על רייגן להפנות לו סופית את עורפו בסוף השנה.

מאז ותמיד בחינה ג'ימי קארטר וליאוניד ברז'נייב על חוזה סאל"ט השני, המשיכה עגלת פירוק הנשק להתקדם בתנודה בחריקות. פעם היתה זו וושינגטון שהוזזה דרישה ופעם מוסקווה. אנשי הקו הנוקשה על גבות בני מוסקווה כמו על גבות הפנטאגון סיכלו שוב ושוב את מאמציהם של דיפלומטים. רק לפני כמה חודשים השתנו שינוי. הן רייגן הן גורבצ'וב החליפו את הקריאות האוטופיות הגרעיניות למען עולם ללא נשק גרעיני בהצעות מפורטות, מציאותיות יותר. הדו-שיח בין הגדולים נכנס להילוך מלא. אולם בתוכו של הנשיא האמריקאי יש רבים הדוחים כל משא ומתן עם הסובייטים, מכיוון שביסודו של דבר אין הם רוצים בהסכם איתם. אם מפני שאינם נותנים אמון במקבילתם בפוליטיקה העולמית מצדו השני של המתרס, ואם מפני שהם סבורים ובטוחים שאמריקה תוכל לעלות בחימושה על ברית המועצות.

"המועכים" מול אנשי המו"מ

הסירי מגמה זו, שאותם מכנה ארנולד הורליק המומחה לענייני ברית המועצות בראנד-קורפוריישן — "המועכים", מתנגדים בראש ובראשונה לכל הגבלה שהיא בתוכנית מלחמת הכוכבים האמריקאית. בעיניהם תוכנית זו היא אמצעי לחץ להעמיד את קומתם של הסובייטים. אך קיימת גם מגמה שנייה: הנושאים הנותנים, כפי שמכנה אותם הורליק, הרוצים אכן לדבר ולהתמקח עם הרוסים. אין הם רוצים להחמיץ שום הזדמנות העשויה להעלות שוב על פני המים את תהליך פיקוח הנשק שנתקע על שרטון. הם מאמינים שבמצב של מתיחות מתמדת בין אמריקאים ורוסים טמונות סכנות גדולות. הם חוששים מהתרופפות, אפילו מהתפוררות הברית המערבית, במקרה שרייגן ינהג כאותו הלא הגדול. את מלחמת הכוכבים הם רואים לא כאמצעי להזיק את רגלי הסובייטים מזירת הפוליטיקה העולמית, אלא כמטבע עובר לסוחר דיפלומטי.

במצב דברים זה השיב כעת הנשיא האמריקאי להצעות שהעלה ביזוי האיש החזק בקרמלין. הקרע בקרב יועציו של רייגן — וגם אצל רייגן עצמו — ניכר בתשובה שנתן. מהנושאים הנותנים אימץ הנשיא את הצורך במשא ומתן. מ"המועכים" אימץ את הדבקות ללא סייג בתור בניית להגנה אסטרטגית. שני מרכיבים אלה מולחמים יחד בהצעתו לדחות את מערכת ההגנה החללית נגד טילים בחמש עד שבע שנים, אם יסכימו הסובייטים לקיצוץ משמעותי מאוד במאגר הטילים שלהם.

לנשיא רייגן לא היתה ברירה אחרת, אם לא רצה לקומם עליו את בעלות הברית האירופיות ואת הקונגרס שלו. השחקן שמולו, גורבצ'וב, הפגין בחודשים האחרונים ליד שולחנות-דיונים שונים נכונות לשאת ולתת וגמישות. בין השאר, ויתר על דרישתו שבכלל הסדר על טילים לטווח בינוני יהיו הסובייטים רשאים לשמור על חלק ממאגר הנשק שלהם במשקל-נגד לכוח הגרעיני של הצרפתים והבריטים. הוא אמר למעבים פרטיים אמריקאיים, כי הוא מוכן להציב סייסמוגרפים סמוך לאתרי-ניסויים סובייטיים. בווינה ובשטוקהולם הביע גורבצ'וב את הסכמתו לביקורות בשטח עצמו. ככל שהצעותיו, כאשר יורדים לפרטיהן, טומנות עדיין בתוכן פחים ומכשולים, איש אינו יכול לומר שהן אינן רציניות. לא נותר לרייגן אלא להגיב באורח רציני.

אמנם אפשר לטעון שהצעתו אינה נדיבה במיוחד. גורבצ'וב רצה 15 עד 20 שנות הפסקה בתוכנית מלחמת הכוכבים והארכה לאותה תקופת זמן של חוזה הטילים האנטי-באליסטיים. רייגן קיצר את תקופת ההשעיה לחמש עד שבע שנים. אך יש גם להביא בחשבון, שהמכסות שספגה תוכנית מעבודת החלל והקיצוצים של הקונגרס בתוכנית מלחמת הכוכבים ממילא מוציאים מכלל אפשרות ביצוע מוקדם של זו האחרונה. ובתוכנית עצמה, רייגן אינו נכון בשום פנים להכניס שינויים. הוא יוציא לפועל את התוכנית גם אם מוסקווה לא תיישם תוכנית מלחמת כוכבים משלה. היכן איפוא טמון התמריץ לסובייטים מדוע שלא יעדיפו להחזיק בכל טילי התקיפה שלהם כדי שיקל עליהם להתגבר על מערכת ההגנה החללית של רייגן

תיאום אינטרסים

כל זה אמנם נכון. אף על פי כן, בפעם הראשונה כרך הנשיא האמריקאי את צמצום מערך הטילים בתוכניות מלחמת הכוכבים שלו. זו עסקה כבדת-משקל שלא תיעלם עוד; ואין זה משנה כיצד תנוסח לבסוף פשרה ובאילו תחומים יצטרכו הדיפלומטים לחפש אותה. פירוק נשק התקפי בתמורה להגבלת מלחמת הכוכבים — זה יהיה המרשם שבלעדיו לא יושג דבר. ולכמות, לא רק ה"איך" של מערך מלחמת הכוכבים יצטרך לעמוד בסימן שאלה אלא גם ה"אם" בכלל.

ההיגיון והתבונה המעשית עומדים לצידו של גורבצ'וב. מדוע בעצם להקים מערכת הגנה מפני נשק התקפי שיהיו אסורות להתגר? רק מדוע לנהל משא ומתן מסובך על מערכות הגנתיות אלה במקום לרכז את התבונות לפשרה בפירוק הנשק שכמאמר הקיימו מדוע למלא את השמים בכורים גרעיניים המייצרים קרני לייזר כאשר בכל זאת היו מגיעים הדברים להפסקת הטירוף של מירוץ החימוש למטוה

בשלב הבא יותווה פרצופה של נוסחת הפשרה. ברור הוא ששום צד לא ישיג לגמרי את שלו. ושום הסדר לא יושג בצעד אחד. האינטרס האמריקאי בפירוק נשק הדוגמי חייב יהיה לתאום את האינטרס הסובייטי בביטול האיום האסטרטגי שמלחמת הכוכבים מהווה למעצמה זו של הגוש המזרחי. האמריקאים ישיגו בנוסחה שלהם "שום צמצום במלחמת הכוכבים" לא יותר מכפי שישיגו הסובייטים בדרישתם "שום מחקר בתחום מלחמת הכוכבים".

משימתם הראשונה של הדיפלומטים תהיה לקבוע מהו הגבול בין מחקר ופיתוח ולארמקי. לאחר מכן יידרש, ככל הנראה, על מציאת "מקבילה פונקציונאלית" למלחמת הכוכבים. כך יקל על האמריקאים לוותר על תוכנית מלחמת הכוכבים, אם ישמידו הסובייטים את 308 הטילים הבין-יבשתיים הכבדים שלהם מדגם אס.אס-18, שמהם חוששת וושינגטון בעיקר בתור "קוטלי אסמי-טילים". לקרמלין יהיה, לעומת זאת, קל יותר להשלים עם תור בניית מלחמת הכוכבים אם יוותרו האמריקאים על מוקדי-שה של לוחיים במסלולם, מסלולי-טיסה באליסטיים ושטח כדור הארץ, ויודעו את מועד התהודה על פקיעת תוקף הסכם הטילים האנטי-באליסטיים בשישה חודשים.

אפשר שלגורבצ'וב יש ספקות משלו בשאלה עד היכן מגיע רצונו הטוב של רייגן. רבים אחרים שותפים לספקותיו. אך העניינים מתפתחים. הדינאמיקה שלהם אינה פועלת בהכרח לטובת המשוגעים של מלחמת הכוכבים. לנשיא נותרו רק עוד שנתיים בתפקידו. אחר כך תתייתם התוכנית. הפוליטיקאים של התקציב בקונגרס האמריקאי שכבר כיום מקצצים ומתיזים ממנה שבבים, ישתמשו אז בגרזן. דעת הקהל — האמריקאית כמו האירופית — תראה לחוקרים ולמהנדסים שייצמדו לקרן השפע שלהם אצבע משולשת, אם ימשיכו לדרוך אחרי הזיון תעתועי-החלל שלהם בהגיונם של פסיכופתים. (על-פי הצעת מחיר הרשה, יעלה מימוש התוכנית בעשר השנים הבאות 670 מיליארד דולר).

התפתחות זו תקודם מעל לכל על-ידי הוכחה מעשית, שפירוק הנשק אכן אפשרי. ככל שהדבר נשמע פאראדוקסלי, אם יוכיח גורבצ'וב גמישות ונכונות ללכת לקראת הצד השני, ייחרץ גורלה של תוכנית מלחמת הכוכבים לגנוז.

"למנוע מירוץ חימוש בחלל ולשים לו קץ על פני האדמה", כך תיארו שרי החוץ של מעצמות-העל לפני שנה וחצי את המטרה וכך גם הגדירו אותה הנשיא והמזכיר הכללי בפגישתם בז'נווה. זמן רב לא נותר אם רוצה רייגן להביא הסכם כלשהו לידי גמר עוד בתקופת כהונתו. הסיכוי לוועידת פיסגה שנייה ישמש כמדרבן וכממריץ. שיהיה בהצלחה.

גילוי-דעת של פטריוטים סובייטיים

DER SPIEGEL

מיוחד ל"הארץ"

קבוצת כלכלנים, סוציולוגים והיסטוריונים צעירים מותחים ביקורת על השיטה ומציעים תוכנית רפורמות [illegible]

פועל אמריקאי משתכר פי חמישה מאשר חברו למעמד בברית המועצות. 68 שנים לאחר מהפכת אוקטובר מוטל עדיין קיצוב על מוצרי מזון בפרובינציות. שני שלישים מעושרה של המדינה, הזיל מבוזבזת ובלה בתפרים. יחידים לסמוך בגלל ייצור רשלני, תחזוקה-פעולות ובזבוז. לעובדים אין שום תמריץ חומרי להתעניין בתוצאות עבודתם. ניהול כושל וחוסר אחריות מושלים בכיפה. המדינה נאלצת לייבא רבע מהתבואה הדרושה לה. תמונה קודרת זו, אם גם מציאותית וכלל לא חדשה, של "המדינה הסוציאליסטית הראשונה" בהיסטוריה מצטיירת מגילוי-דעת של כלכלנים, סוציולוגים והיסטוריונים צעירים בברית המועצות, המגדירים עצמם "קבוצה של אזרחים סובייטיים בעלי גישה למידע אובייקטיבי". הם אכן יודעים את השיעור הנבון של תוצר החוץ ברוטו של המדינה: 30 מיליארד דולר, סכום שבניגוד לדעתם הוא קטן יחסית.

כשהם שונים באשליות, המבקרים החדשים של השיטה הסובייטית שיצרו תחילה את הטקסט שלהם למערכת עיתון מקומי ואפילו נתנו עותקים לכמה צירים של הקונגרס ה-27 של המפלגה בפברואר. דבר לא קרה. הם לא מכנים לאומנים, אלא עד כה לא סבלו מכל תקלות. כאילו ואין שינוי בשירותים החשאיים. כדי לעודד דיון בברית המועצות באמצעות תחנות שידור מערביות, הם מסרו עותק של המסמך שכותרתו "לאזרחי ברית המועצות" לכתב "גרדיאן" במוסקווה, מרטין ווקר, ולסביב הדוסט מרשת הטלוויזיה האמריקאית אי-בי-סי.

דאגה למולדת

אי-בהירות אפפה את זהותם של מחברי הטקסט, שקראו לעצמם "התנועה להתחדשות סוציאליסטית". אך לפי שעה אין ספק באשר לאותנטיות שלו. המחברים רואים עצמם כפטריוטים סובייטיים הדואגים למולדתם. הם צופים את שינוי המאזן הצבאי של מעצמות העל לטובת ארצות הברית, חוזים סכנה גדלה והולכת לארצם, וחוששים כי "תרד לדרגה של מעצמה מהשורה השנייה".

שכן: "ברית המועצות מפגרת ב-10 עד 15 שנים בהתפתחותה הכלכלית אחרי המדינות הקפיטליסטיות, ופער זה מתרחב. כרגע נמצאת ברית המועצות על הדרך להפוך למדינה מתפתחת". "המחנה הסוציאליסטי" מתמוטט. סין, יוגוסלאוויה, אלבניה וקוריאה אבדו לו זה כבר. רומניה היא בבחינת "הסוס הטרויאני" של המערב, והונגריה, פולין וצ'כוסלובקיה מוסיפות להיות "נאמנות רק משום נוכחות כוחות סובייטיים על שטחן. זו הפעם הראשונה מנהלת בריה"מ מלחמה חורת תחילה ו"בלתי מרבית" באפגניסטאן.

דיבור גלוי על מעצמת-העל הקופאת על שמריה. הבעת דאגה המצרית אפילו את מיכאיל גורבצ'וב. המזכיר הכללי פתח ברפורמות שלו במסורת, כפי שאמר, להכניס את ברית המועצות למאה ה-21 בתור מעצמת-על. אבל עד כה השתנה רק מעט, לבד מסגנון שלטונו. והמערכה שבפתחה שב (בד בבד עם העלאה בת 25% במחירי האלכוהול) נגד השיכרות, שכה תומכים בה גם מחברי גילוי-הדעת. הם רואים בתופעה "אסון לאומי", בדיוק כהתבטאותו של אנדרי סחארוב. אלא הוא סבר שצריכת האלכוהול גדלה פי שלושה בהשוואה לתקופת שלטון הצארים; לדעתם של מחברי המסמך היא עלתה מאז פי 10—15.

בניגוד לדעתו של ווקר מ"גרדיאן", מחברי המסמך אינם נמנים עם חוג יועציו של גורבצ'וב וגם אינם משתייכים לחוג אקדמי-מטודריך כלשהו בחוגר הערכי. רובם חברים מושחרו בהיררכיה המפלגתית, אבל תומכים עמדות-נטיהם בחוגים האינטלקטואליים והמנגנון המצרי. הם אינם מצפים עוד לשינוי במנגנון המדינה, אלא באמצעות ארגונים מתנהים, בלתי תלויים, הצעה הזהה בעצם להצעתו של סחארוב ב-1968 להתיר שיטה רב-מפלגתית.

קריאה להתעשרות-יזמנות

התוכנית הכלכלית הצנועה שלהם — ביזור, היתר למסחר ועיר פרטי ולסדנאות בעלי-מלאכה, כמו גם הוכרת ארצות לאיכרים העומדים ברשות עצמם — כמעט תואמת את הנאמר בתקה. אולם הקריאה לחופש עיתונות [illegible] השיטה. לגורבצ'וב המסמך מועיל, מכיוון שמתנגדיו השמרנים בתוך המפלגה יכולים להשתמש בגילוי-הדעת נגדו עצמו, ולהתריע עד היכן הגיעו הדברים בגלל הליברליות.

הכתוב במסמך תואם את דעתם של אנשי אקדמיה סובייטיים רבים בני הדור, הרואים, היכולים להשוות את התנאים מבית לעולם בחוץ. לכן היה גם מדוע הדובר החדש של הממשלה, גנאדי גראסימוב בן 55, כאשר דיבר על גילוי-הדעת הדורות יחסית.

גראסימוב, דובר אנגלית שוטפת, שהירבה לנסוע בעולם, בוגר האקדמיה לדיפלומטים, עיתונאי, עד כבר במחלקה הבין-לאומית של הוועד המרכזי, סגנו של מנהל "נובוסטי" ולנסין פאלין והעורך הראשי של ביטאון יחסי-הציבור לעולם מבחוץ "חדשות מוסקווה" (באנגלית), אמר שגילוי-הדעת אינו עבודת זיוף, אף כי יש לסברה זו כמה נקודות-אחיזה מחבריו ביטו את ה"אינטליגנציה" מעמד, אף שכל תלמיד בברית המועצות לומד שהיא רק שכבת-ביניים חברתית. הם השתמשו במלים שאלות שאינן [illegible] טסה טוגג אבר לפני 25 שנים עד כשיו "אינטליגנציה" הרמיס זאת, שכל המדינות השכנות של ברית המועצות תובעות ממנה שטחים בחזרה ובינתיים דווקא סין ושתי מדינות בריטיות אינן רוצות עוד ממנה דבר.

במסיבת עיתונאים "הומין" גראסימוב שאלה בנושא גילוי-הדעת מכתב יותר. תשובתו: "עלי לומר שהוא פרובוקטיבי ואנטי-סובייטי, אליסטי בהקשר של קריאת התיגר שלו על התפקיד המוביל של המפלגה הקומוניסטית". רק בהקשר זה, רק בקריאת התיגר על תביעת המונופול של המפלגה מי שיהיה בר מגו בסוף לגראסימוב, עובר "נובוסטי" ולאדימיר קאלוגין, כתב לעונות זאת ל"גרדיאן" שאת העומדים מאחורי המסמך יש לחפש בסבי איי. המחברים, למשל, התעלמו משיעורי הגידול הכלכלי, שעלו על המיכסות שנקבעו בתוכנית במהדורה הראשונה של 1986. אך זה אינו טיעון. על הטקסט רשום התאריך 21 בנובמבר 1985, היום האחרון לפגישת הפיסגה בין רייגן וגורבצ'וב בז'נווה.

תינוקות הקוק

שרות

Newsweek

מיוחד ל"הארץ"

אמהות המכורות לקוקאין יולדות תינוקות המגלים תסמיני התמכרות. שיעור גבוה מהם סובל מהתקפי-שבץ ובעיות נשימה סמוך לזמן הלידה

ג'וארמו, תינוק שנולד לפני יותר משבוע במרכז הרפואי הכללי ברוארד בפורט לודרדייל, בכה משך כל תקופת חייו הקצרים. הוא עצבני וברגע שמישהו נוגע בו הוא נתקף עוויתות. עיניו אינן ממוקדות, הוא אינו יכול לשרבב את לשונו או לינוק. הוא נולד לאישה המכורה לקוקאין והוא מתואר על-ידי רופאיו כמכור לקוקאין. לידו שוכב ללא תנועה באינקובטור התינוק פול, שציפורות הונה מנקבים כבברה את גופו העזורי. הוא זקוק למכשיר הנשמה כדי לנשום, ומדי יום יש לשאוב את הנוזלים המצטברים במוחו דרך צינור-השדרה שלו. הוא בן חודש בלבד וכבר סבל משני התקפי-שבץ.

ג'וארמו ופול הם שניים מבאנאי רומן-האהבה הרצוני של אמריקה עם הקוקאין. יש עוד רבים אחרים כמותם, ובשנים האחרונות מספרם עלה בשיעור ניכר. ב-1984, למשל, ראתה הד"ר ג'ין מבית-החולים הכללי ע"ש מרטין לותר קינג בלוס אנג'לס רק עשרה תינוקות שבשתנם נמצאו סימני קוקאין. בשנה שעברה עלה מספרם כמעט ל-100. במאי השנה קלט בית-החולים 180 תינוקות שנולדו עם קוקאין בגופם. לפני שנתיים חוצי בלבד החל המרכז לטיפול קוחולידה בחקרים של תלות כימית בבית-החולים נורת'ווסטרן ממוריאל בשיקאגו לטפל באמהות המכורות לקוקאין. כיום, קוקאין הוא בעיה במרבית המקרים שבהם מטפל המרכז. בשנה שעברה עלה מספרן המשוער של אמהות מכורות לסמים במרכז הרפואי בר-הקסילבנון הוספיטל בניו-יורק מ-70 ל-150. שיעורן של הנשים הנוטלות קוקאין בקבוצה זו זינק מ-25% ל-75%.

תהליך הגמילה

כללית, אף כי רופאים משוכנעים כי מספרם של התינוקות הסובלים מנזקי הקוקאין עולה, קשה לדעת מה מספרם המדויק. ראשית, אמהות המכורות לקוקאין נוטלות לעתים קרובות את הסם בשילוב עם סמים אחרים — הרואין, פי-סי-פי או אלכוהול — וקשה להפריד בין השפעות אותם סמים והשפעות הקוקאין. כמו כן, לא תמיד נכונות אמהות למסור לרופאים מידע על התמכרותן, בין לפני הלידה ובין לאחריה.

תינוקות הנולדים מכורים לקוקאין, מאותתים על התמכרות בדרכים הדומות לעתים קרובות להתנהגותם של תינוקות בריאים, כמו עצבנות ובכי. "הם יכולים לישון הרבה", אומרת ג'ין. "באותו בפוזי, עליך להיות חשדן בייחוד לגבי ההיסטוריה הרפואית של האם, כדי שתוכל להתמודד". קושי נוסף: האבחון הבעיה בה הורשה עדיין לא נעשו מחקרים רבים.

מחקרים בבית-החולים האוניברסיטאי תומאס ג'פרסון בפילדלפיה ובנורתווסטרן ממוריאל בשיקאגו, מראים שצריכה מופרזת של קוקאין גורמת סיכון מוגבר של הפלה — קוקאין יכול להביא ליתר לחץ-דם, שבתורו עלול לגרום לשילייה להתנתק מדופן הרחם — וגם מגדילה את הסיכון של מות-עריסה. המחקר בפילדלפיה אף מציין שתינוקות שנולדו לנשים מכורות לסמים הם קטנים יותר וקלים יותר במשקלם. התוצאות במבחן אפגר הבודק בריאות כללית מיד לאחר הלידה ירודות יותר.

רבים מממצאים אלה נראים מובנים מאליהם. כללית, רופאים עדיין לומדים את השפעות הקוקאין על תינוקות לפני הלידה ולאחריה. "זו בעיה חדשה אך היא מאוד ממשית", אומר הד"ר ארנולד מאקר לס, ניאונטולוגיסט בבית-החולים סט' מרי בווסט פאלם ביץ'. "רק עכשיו אנחנו מתחילים לתפוש עד כמה זה יכול להיות רציני".

תינוקות הקוקאין יכולים לסבול מסוגים שונים של בעיות בריאות. אבל כמה מהם אין שום סימפטומים. אחרים נולדים כשהם סובלים מסימפטומים של השריסס. שניים או שלושה תינוקות כאלה נולדים מדי יום בג'קסון ממוריאל של מיאמי. קיימת אי-הסכמה בקרב רופאים בשאלה אם תינוקות אלה "מכורים בהגדרה מכנית לסם", אך רבים מדווחים על מסקנות דומות באשר לתוצאות הדבר. "מבחינה רגשית הם בנפתח וממש על הקיר", אומר הד"ר איירה צ'אסנוף מבית-הספר לרפואה באוניברסיטת נורתווסטרן. רגע הם יכולים לצווח מבלי להתנחם — וברגע הבא להירדם.

מכיוון שהתמכרות לקוקאין כרוכה בבעיה של מציצת סם, שהיא פחות גופנית מאשר פסיכולוגית, אי אפשר לגמול תינוקות קוק בסם חלופי, כפי שגומלים תינוקות הרואין. הרופא רק יכול לעטוף את התינוקות בשמיכות חמות, המגבילות אותם מלהתפתל ולפגוע בעצמם. לאחר מכן הרופאים מחכים ומתבוננים. תהליך הגמילה יכול להימשך עד לחודש. יש רופאים המעניקים לילדים תרופות-הרגעה כמאליים, טוראזין או פנוברביטאל. "אני לא יודע מה גרוע יותר", אומר הד"ר ריצ'רד ביץ' מג'קסון ממוריאל, "ההתמכרות או הפנוברביטאל".

גם אמהות אינן יכולות להשקיע הרבה, ולפחות במוסד אחד להתגבר על מכורים לסם יש סימנים המצביעים על כך שהאמהות עצמן הן איום הולך וגדל. הייל האוס בהארלם שינה באחרונה את מדיניותו החדש שהאמהות יקבעו מראש פגישות כדי לראות את תינוקותיהן במקום כלשהו מחוץ למעון. הסיבה היא קראק. "זו הבורה פרועה של צרכני קראק שיק מחפשת תידרנים להתבטא", אומרת מקימת המעון קלרה הייל. מוסיפה העובדת הסוציאלית ג'קי ארמונד: "אנחנו לא יכולים להרשות לאמהות האלה להיכנס למעון. הן יתקפו אותנו".

הייל מוסיפה שבמשך 17 שנים מעולם לא מת תינוק במעון שלה, עד לפני שישה חודשים כאשר שני תינוקות של מסוממי-קראק התקבלו ומתו למחרת. אפילו ג'סי גראבם, איש התחזוקה במעון, אומר כי הבחין בשינוי בתינוקות המתקבלים בזמן האחרון. "הם כליבך חלשים", הוא אומר. "זה נראה כאילו הם גוועים ברעב מבפנים".

לידה מוקדמת

יש השפעות קטסטרופליות יותר. כמה מהן נראות בזמן הלידה. הד"ר בראיין יודל מהמרכז הרפואי הכללי ברוארד אומר: שיעור גבוה של מקרי שבץ ובעיות נשימה בתינוקות הרואין. "הם מדהימים אותי", הוא אומר. "אישה לא תיקח אפילו אספירין מכיוון שהיא סבורה שזה עלול להזיק לתינוק. אבל היא תשאף קוקאין ותחשוב שאין לכך שום השפעה".

אף כי לידות מוקדמות לא הועלו כסיכון מרכזי במרבית המחקרים שנערכו עד כה, כמה רופאים משוכנעים שהשימוש בקוקאין הוא אכן הגורם לכך. "הסכנה האמיתית של שימוש בקוקאין היא יותר הסיכון ללידה מוקדמת מאשר לידת "ילד מסומם", אומר הד"ר איירהן פראנק, מנהל המחלקה לטיפול בפגים במרכז הרפואי ניו אינגלנד בבוסטון. והוא מפרט קטלוג מוריד של סיבוכים אפשריים. "הריאות הן האיבר האחרון המתפתח. כך שלפגים יש סיכון רב יותר להזרע בחלות ריאות. המוח לא מפותח לגמרי בשלב הזה, כך שיש לעתים קרובות סיכון גבוה של דימום לתוך המוח".

ועלולות גם להיות השפעות רציניות נוספות לטווח ארוך. אך האויל והתופעה חדשה הרופאים עדיין לא טיפלו בתינוקות קוקאין במשך תקופה ארוכה, הם יכולים רק לנחש מהו היקפן של בעיות אלה. הד"ר אליונה בראון, מנהלת מחלקת הפגים בבית-החולים העירוני של בוסטון, מזהירה שראש שגודלו קטן יותר עלול להביא לנזק נוירולוגי. צ'אסנוף משיקאגו סבור, כי יש לעקוב מקרוב אחר תינוקות קוקאין כדי לראות אם יש להם קשיי שפה. עובדים סוציאליים מאמינים כי הבעיות לטווח ארוך של תינוקות קוקאין רק מתחילות בבית-החולים. אם מציעים אותם לאימוץ הם עלולים להתקשות למצוא בתים. אם שולחים אותם בחזרה לאימותם, הם נמצאים בסכנה חמורה של הזנחה או התעללות.

למעשה במישיגן, בקליפורניה ובמסצ'וסטס, תינוקות הנולדים לנרקומניות-קוקאין הם כבר מבחינה טכנית קורבנות של התעללות בילדים. לא שהחוק מעלה או מוריד לדירון של האימהות. "שאפתי קוקאין, הזרקתי אותו, עישנתי אותו, הימנתי ושאפתי את הנעדרת", אומרת אלקטרה בת 31 ממסצ'וסטס שילדה את בתה לפני שבע שנים. הילדה הקטנה ג'מה היא כעת עצבנית ומתוחה. "הרופאים בטוחים שהיא כזאת מפני שלקחתי קוקאין", אומרת אלקטרה, "היא חולמת חלומות-ביעותים והיא באמת עצבנית. היא עוברת כעת תרפיה".

ג'מה היא כעת אחת מבנות-המול. אלקטרה עוברת תוכנית טיפול ולומדת להשלים את לימודי התיכון שלה כדי שתוכל להשיג עבודה. זאת כדי שג'מה תוכל להיות איתה. "עשיתי שגיאה גדולה", היא אומרת. "אני רוצה שאנשים יידעו שאסור לך לעשות דבר כזה לילדך. אתה פשוט צריך לקחת את עצמך בידיים ולבקש עזרה, או שאתה והילד תסבלו".

משרד הבריאות

אגף הסיעוד – לימודי המשך

מודיע על

פתיחת קורסים על בסיסיים לשנת לימודים 1987

לאחים ואחיות

המועמדים מתבקשים לפנות לביה"ס לשם רישום וקבלת מידע

לאחיות מוסמכות

שם ביה"ס	שם הקורס	מועד משוער	כתובת
תל-השומר	סיעוד בט.נ. כללי סיעוד נפרולוגי	נובמבר 1986 נובמבר 1986	ע"י מרכז רפואי ע"ש שיבא 03-342900
שיינבורן	מינהל בסיעוד סיעוד בחדר ניתוח	נובמבר 1986 נובמבר 1986	הנרייטה סאלד 17 ת"א 03-258417
קלין רמב"ם	סיעוד בט.נ. כללי מיילדות סיעוד בבריאות הציבור	נובמבר 1986 נובמבר 1986 נובמבר 1986	ע"י ב"ח רמב"ם חיפה 04-510003
וולפסון תל-גבורים	סיעוד בבריאות הנפש סיעוד בבריאות הציבור	נובמבר 1986 נובמבר 1986	תל-גבורים, חולון 03-891784
צפת	מינהל בסיעוד	נובמבר 1986	בית"ס לסיעוד ביה"ח צפת 069-78031
לאחיות מעשיות			
תל-השומר	סיעוד בחדר ניתוח	נובמבר 1986	ע"י מרכז רפואי ע"ש שיבא 03-342900

אוניברסיטת תל-אביב

הפקולטה למדעי החברה — המרכז למידע ענף רישום וקבלה

המשך רישום לקראת:

תואר שני

ב"מדיניות ציבורית" (M.A.)

לשנת הלימודים תשמ"ז

התכנית, הראשונה מסוגה בארץ, מיועדת להקנות ידע מקצועי וכלים מתודיים להבנת ההבטים המדיניים, החברתיים והכלכליים של המדיניות הציבורית ותהליך הגומלין שביניהם. מטרת הלימודים להכשיר כוח אדם למילוי תפקידים בכירים במגזר הציבורי על כל שלוחותיו.

התכנית מיועדת בעיקר לבוגרי מדעי החברה וההתנהגות. אך פתוחה גם בפני בוגרי דיסציפלינות אחרות ומומלצת לאנשים העובדים בסקטור הציבורי בעלי תואר אקדמי. התכנית היא ללא עבודת גמר.

הליכי קבלה: רשאים להגיש מועמדות בעלי תואר ראשון בציון "טוב" (75) לפחות. ועדת הקבלה תתחשב, במקרים מסויימים בנסיון קודם בעבודה.

רישום: טופסי רישום וחוברת הדרכה "לקראת שנה"ל תשמ"ז" ניתן לרכוש ב"דיונון" — בית הסטודנט, בבנין האקדמיה למוסיקה, קריית האוניברסיטה, רמת אביב.

את טופסי הרישום יש למסור לענף רישום וקבלה עד ה-31.8.86. המעוניינים יוכלו לקבל מידע נוסף בטל. 03-420705.

משרד הבריאות / אגף הסיעוד

החלה ההרשמה לשנת הלימודים תשמ"ז

לבתי הספר לסיעוד

לקבלת תואר אח/ות מוסמך/ת

אם הנך מעוניין/ת במקצוע המעניק סיפוק בתחום הבריאות [illegible]

תנאי הקבלה: תעודת בגרות, מבחני קבלה בהתאם לנוהל בבית-הספר, ראיון אישי. מועמדות המיובות בשרות בצה"ל תוכלנה ללמוד במסגרת עתודה אקדמית.

ההרשמה לבתי-ספר לסיעוד של האוניברסיטה העברית בירושלים:

ביה"ס לסיעוד ע"ש הנריטה סאלד, ירושלים — טל' 02-447181
ביה"ס לסיעוד אסף הרופא, צריפין — טל' 08-225111
ביה"ס לסיעוד ע"י ביה"ח קפלן, רחובות (קופ"ח) — טל' 08-441242

מתקיימת במשרד לקבלת תלמידים באוניברסיטה העברית.
ביה"ס אלה מקנים תעודת אחות מוסמכת ותואר אקדמאי ראשון.
ההרשמה לתוכנית הסיעוד בביה"ס למקצועות בריאות קהילתיים ע"ש רקאנאטי, באוניברסיטת בן-גוריון, בנגב מתקיימת במשרד הרישום של אוניברסיטת בן-גוריון.
ביה"ס מקנה תעודת אחות/אח מוסמך/ת ותואר אקדמאי ראשון.

ביה"ס לסיעוד ע"ש אורית הלפסון, ביה"ח תל-גיבורים, חולון — טל' 03-881783
ביה"ס לסיעוד המרכז הרפואי ע"ש שיבא, תל-השומר — טל' 03-349474
ביה"ס לסיעוד "שיינבורן", מרכז רפואי (ביה"ח איכילוב) ת"א — טל' 03-219870
ביה"ס לסיעוד ע"ש "דיוויד", ליד מרכז רפואי בילינסון — טל' 03-9220028

*ההרשמה לביה"ס אלה תשמש בשלב מעבר לקראת לימודים לתואר אקדמאי ראשון, מתקיימת במזכירות ביה"ס לסיעוד.

סדרי ההרשמה לבתי-הספר לסיעוד הבאים:
(המעוניינים יפנו בכתב או בטלפון למזכירות בתי-הספר לסיעוד)

ביה"ס לסיעוד ע"י המרכז הרפואי ע"ש ברזילי, אשקלון — טל' 051-45447/8
ביה"ס לסיעוד ע"ש ע. קלין, המרכז הרפואי רמב"ם, חיפה — טל' 04-510003
ביה"ס לסיעוד ע"ש אירוה, ביה"ח רוטשילד, חיפה — טל' 04-80335
ביה"ס לסיעוד ע"ש שרעק, המרכז הרפואי בעמק, עפולה (קופ"ח) — טל' 065-94321
ביה"ס לסיעוד הכרמל, רח' מיכל מס' 7, חיפה — טל' 04-250211
ביה"ס לסיעוד ב"ח סורוקה, באר-שבע — טל' 057-443111
ביה"ס לסיעוד ע"ש מלויה, ב"ח השרון פתח-תקוה — טל' 03-9228110
ביה"ס לסיעוד ע"ש מאיר, ביה"ח הלל יפה, חדרה — טל' 063-39804
ביה"ס לסיעוד קרית צאנז, ע"י ביה"ח ע"ש לניאדו, נתניה — טל' 053-36135
ביה"ס לסיעוד ביה"ח שערי צדק, ירושלים — טל' 02-555494

לקבלת פרטים נוספים ניתן לפנות לאגף הסיעוד במשרד הבריאות. טל' 02-638212.

משרד הבריאות

ביה"ס לסיעוד אסף הרופא, צריפין

שלוחה לביה"ס לסיעוד ע"ש הנריטה סאלד של הדסה והאוניברסיטה העברית, ירם

הסבה לבעלי תואר אקדמאי למקצוע הסיעוד

הצטרף למקצוע טיפולי והיה שותף בצוות הרפואי הבריאותי

ההרשמה לתוכנית הסבה מקוצרת -
במרכז הרפואי אסף הרופא, צריפין (15 דקות מת"א)
טלפון ישיר: 08-225111, 08-228111 שלוחות: 367, 602

* התלמידים מתנהלים 5 ימים בשבוע בין השעות 8.00—15.00.
* ללומדים אפשרות לקבלת:
מילגות
הסעות מאיזור תל-אביב, רחובות, ראשון-לציון
מגורים במעון הסטודנטים החדש
מעון לילדים

אקדמאים מובטלים שיופנו ע"י שירות התעסוקה יהיו פטורים משכר לימוד.

הטכניון

מכון טכנולוגי לישראל

הפקולטה להנדסה אזרחית

פתיחת מסלול חדש לתואר שני: –

מגיסטר ללא תזה – "מגיסטר בהנדסה".

החל משנת הלימודים תשמ"ז 1986/87.
המסלול יפתח בשטחים הבאים בלבד: –

* הנדסת מבנים (קונסטרוקציות).
* הנדסת דרכים וקרקע.
* הנדסת תחבורה.

פרטים ניתן לקבל במזכירות למודי מוסמכים בפקולטה. טל' 04-292565, בין השעות 8.00-13.00

Awards for Study in Britain, 1987/8

A number of awards are available to Israeli nationals for advanced study in Britain during the academic year 1987/8 under the British Council Fellowships and Foreign & Commonwealth Office Scholarships Schemes. These awards may be of from 2 to 10 months' duration, and cover all or part of the costs of study in Britain, for the recipient; no provision is made for families.

Fluency in spoken and written English is essential.

Further details application forms from:
Exchanges Officer,
The British Council
P.O. Box 3302
Tel Aviv 61 032

Closing date for applications is 17 October 1986

מגזין / דן מרגלית

מעשה נסים

רבים פיהקו בישיבה הסגורה של סיעת הליכוד. הכל רצו לדבר על הדברים הגדולים, אמריקה ורוסיה והשב"כ ויהודה ושומרון, מה ש־עשה כתורות ההיסטוריה. גם שר האוצר, משה נסים, כך אמר, ביקש להתנבא בעניינים אלה. אלא שבינ־תיים, סיעת הליכוד בוערת, ואין לו ברירה אלא לדבר על השוק והמ־כולת הפוליטית. הוא הזכיר לי את הבדיחה הידועה על המשפחה המאו־שרת שבה האב מחליט על העניינים הגדולים: העמדה כלפי האו"ם ויחסי־המעצמות וראש השב"כ, ו־אמא עוסקת רק בדברים הקטנים: איך יחלקו את ההכנסה מן המש־כורת.

משה נסים זעם. הוא כעס על חברי־הכנסת מן הליכוד, שחברו עם עמיתיהם מסיעות אחרות, לחקיקה שתעלה למדינה מיליונים. מי ישלם על חשבון מזה שר האוצר גינה את שיטתם כ"נפסדת" והם הגיבו בקריאות ביניים. וכשבני שליטא ניסה להתגונן, הטיח בפניו יו"ר הקואליציה, חיים קופמן: "מה אתה תוקף את השר נסים, הלא קודם אמרת לי שאתה מתחרט על מה שעשיתם לו".

נסים הזהיר כי אם הליכוד לא יי־זום חקיקה נגד פיזור קל ונרבן של כספים שאינם בקופה — הממשלה תעשה זאת. האם אני חש מה האווירה בליכוד — הם לא יעשו לו עוד "שמשו" כספי־כלכלי בעתיד הקרוב.

מפני שלפתע אירע לו מעשה נסים פוליטי. מדברים בו בגבורות. יותר מפתם בגבורות. המזכירות בסיעת הליכוד נזכרות כמעט בעילי־פון שהיה פרלמנטר מעולה. פר־שנית מבוסה אמרה כי הוא איש עדות־המזרח שאינו עושה בזה שי־מוש. יש לו כיפה שחורה לראשו, אבל לא דבק בו הדימוי של קנאי דתי, כמעט להיפך. הוא קרוב מאד לתפישות של הורות אבל אינו שבוי בהן. היו ימים שהוא כסס את ציפור־ניו לנוכח היועץ המשפטי לממשלה, יצחק זמיר, אבל לעולם הגן על כבודו ועל מעמד המערכת השיפו־טית. מנקודת ראותו של מנהיג בגוש הפוליטי הגדול שמימין, יש לו מספיק מהכל ולא יותר מדי.

הוא בן 51, ולאחר 27 שנים בפו־ליטיקה, הולך יריבים וידידים מונים את שבחיו. הוא יסודי. הוא לומד. אין לו קפדנות לפרסם ולהגיב מיד. עובר זמן רב של היעדרות מהתקשורת האלקטרונית עד ש־זוכרו ידמה כי הוא מקופח. הוא אחד היהודים העובדים לטווח רחוק. אהבתו ללמוד מסבה אותו על היעוד התגובה המהירה. היא גם הוסבה לו צרות ושטויות. במשך השנים למדו עמיתיו שכאשר נסים מתבטא — הוא יודע על מה הוא מדבר. קשה לתפוס אותו. הוא מקמקם, הלקלק בניסוחיו. זה מסייע לו שלא להילכד באמירות שקרים.

אנשי הכספים והכלכלה בכנסת משבחים את כושר הקליטה שלו כשר האוצר. שלושה חודשים, הוא טרם שנה. לא יצאה עדיין שום סערה מילולית ממשרד האוצר, למרות ניגודי ההשקפות בינו לבין ראשי ההסתדרות. שערוריה איננה הסגנון שלה, אמרו חכ"ים, אבל יותר מזה: הוא מבין בנושאים שלפניו ומ־סוגל לנמקם בטיעונים הגיוניים.

הוא איננו שלפן הירדה מן המותק. ב־27 שנים נרשמו לו שתי התנגשות לשוניות, האחת נגד יצחק מודעי, השניה, בהתנבצות תיקו מול יוסי שריד. פעם רמז שריד כאילו אין השב"כ מעוניין לחשוף את המחתרת היהודית, אם כי לא העז לומר כך במפורש, האף נקרא למסור עדות ליצחק זמיר ויצא בשן ועין. זו היתה טעות. אבל באותו הקשר, התנבא נסים כי המחתרת היהודית איננה נמצאת אלא בראשו של שריד. וגם זו היתה טעות. אך שתי פליטות־פה ב־27 שנים של בתנגל פוליטי הן הישג נדיר לפי כל קנה־מידה.

לא בכדי לאן חוזר נסים אחרי האוצר. לפרישה עתה הוא רוצה כבראה להאריך ימים בתפקיד הקשה, שתחילה נבעה עליו — ועד כשיוו הוא כבראה מרחק אותו. גם אין ביטחון שדרכו סלולה. אבל בלי־כור יודעים כי לאחר האיחוד המלא, הוא ירשם כאחד המועמדים האפ־שריים לעמוד בראשו, בגלל אותו עקיין שיש לו מספיק מן הכל, הכבר לא יותר מדי.

משה נסים: מי ישלם? על חשבון מה?

גניזת המגילות הגנוזות

הפרופסור יובל נאמן התפנה מעט מהפוליטיקה והפיסיקה לעיין ב"ביב־ליקל ארכיאולוג'יקל רוויו" ולמצוא בו עובדות מפתיעות. בוועידה ניו־יורקית חשובה, נמסר כי רוב 800 המגילות הגנוזות טרם פוענחו. "שלטונות ישראל אחראים עכשיו לאיחור בפרסום מגילות ים המלח", הבריחה הכותרת. נאמן חקר את הפרשה.

במכתב אל השרים יצחק נבון וג־דעון פת, ולבכירים באקדמיה כ־אפרים אורבך, בנימין מזר, אברהם בירן, יוסף אביבים אברהם איתן, כתב חבר־הכנסת מן התחיה הסיבה לעיכוב בן 40 השנים "נעוצה בהחלטה שהחליטה ממשלת ירדן בשנות ה־50". הירדנים מינו אז ועדת חוקרים בינלאומית, שנועדה לפקח על פרסום אלפי המגילות והקטעים שנמצאו.

אמנם לא נכללו בוועדה חוקרים יהודים, אבל חבריה היו אנשי־מדע רציניים. לרוע המזל, לא נקבעו לה כללים פורמאליים לעבודה, לא מכירות, לא סדר ולא תקציב.

הוועדה הקצתה את המגילות היקרות לחבריה, ולא קבעה לוח זמנים לפרסום הממצאים. מי מהם שהלך לעולמו, הוריש את חומר הגלם ההיסטורי־ארכיאולוגי ל־תלמידיו. הירדנים, לא הבנאו הכל, אחרי ככלות הכל, לא תרבות בית המלכות ההאשמי והוא במערות ים־המלח. זה עורר את זעמו של הפרופ־סור מורטון סמית מאוניברסיטת קו־לומביה, שרצה להרצות בוועידת ניו־יורק על "השערוריות בקשר למגילות ים המלח". ברגע האחרון התרצה והמיר את נושא הרצאתו, אבל לא התאפק מלהעיר: "חשבתי לדבר על השערוריות... אך מצאתי שהן רבות מדי ומעוררות גועל נפש".

נאמן עוד הספיק לשוחח בנושא זה עם יגאל ידין ז"ל ושמע מפיו כי יתכן שאחרי מלחמת ששת הימים, טעתה ישראל כשלא תבעה מן הוועדה שמינו הירדנים, לזרז את הפרסומים המדעיים. עתה, סבור נאמן, יכולה ממשלת ישראל לפעול לתיקון הטעות. כתב־העת הארכיאו־לוגי הציע אחד משני פתרונות: הקצאה מחדש של החומר הגנוז לחוקרים שיתחייבו בפרסום מהיר של המגילות המפוענחות, או פרסום מיידי של תצלומיהן. כל דיכפין ייתי ויחקור ויפרסם. נאמן ביקש את התערבות משרדי החינוך והתרבות והמדע והפיתוח והאקדמיה למדעים. נבון בדק את הנושא. התברר כי שלושה חברים מקוריים בוועדה... אליה שהוחר ראש מחלקת העתיקות... בבואה, המכון שנים רבות לעמוד בראשי של מגילות ים המלח. האב בבואה שלל את ההצעה להעביר הנ־לוס של החומר בין החוקרים. הוא אמר לאיתן כי יהיה זה "לא הוגן ולא מוסרי לאפשר פרסום של הצ־לומי הקטעים ובכך לפגוע בזכויות הפרסום של החוקרים המעורבים", המחזיקים בהן עד היום. כאשר נמסרו הזכויות לחוקרים השונים בעולם, לא דרשו הישראלים יגאל ידין ואברהם בירן תאריך־יעד אחרון לפרסום המגילות בחתימת החוקרים. בכל זאת, קיבל האב בבואה את הצעת איתן הישראלי לשגר מכתב לחוקרים ולתבוע מהם לוח־זמנים לפרסום ממצאיהם החשובים.

האב בבואה קרוב לפרישה. הוא כבר בגיל מתקדם ובכעמו הוליש למסור את תפקיד העורך של המגי־לות הגנוזות לאנגלי ג'ון סטרוגנל, שיובל נאמן אינו רואה בו ידיד ישראל מובהק. הוועדה שהוקמה במקורה על־ידי מלך ירדן הבטיחה לישראל, בתכלית, פרסום תוך חמש שנים. אבל מה יפורסם תוך חמש שנים?

המגילות בידינו, טען נאמן, הן במוזיאון רוקפלר. ממשלת ישראל היא בעלת הבית לכל דבר. עליה למנות ועדה חדשה, עם חוקרים אחרים. אם לא תעמיד... עליה להבטיח כי יהיה איש־מדע צעיר... רצון טוב לפרסם בזמנים את החומר ההיסטורי הגנוז. הסיפור רק בתחילתו.

המגילות הגנוזות: לא נקבע לוח זמנים לפרסום

חגיגה מן הקתדרה

כל חוברת של "קתדרה" היא חגיגה לאוהבי ארץ־ישראל. ב־40 החוברות שראו אור בעשור האחרון עברה "קתדרה" שינויים וגלגולים, עם רגשים כאלה או אחרים, וזה רק הוסיף לגיוונה. איך היא תיראה בעוד עשור, זאת אין איש יכול לנ־בא. אבל עורכיה סוענים כי בארץ עם אינטנסיביות היסטורית והא־רכיאולוגית כה רבה, לעולם לא יחסר חומר מחקרי מרתק.

חוברת־העשור זימנה שורה של כותבים וחוקרים מפורסמים, וגם אישרה להציץ עוד אל תעודה שנשמרה בעזבונו של הפרופסור יגאל ידין. זה שטר למכירת בית בכפר ברו בימי בר־כוכבא. על המאמר המלווה את התעודה חתמו מלבד ידין ז"ל גם מגן ברושי ואלישע קמרון.

איש אחד, נאמר שם, מוכר מרצונו בשנה השלישית למרד בר־כוכבא בית וחצר בית קורה בכפר ברו. יש פירוט של מצב התחזוקה והרישום של המוחר. כל השאר מעניין רק את החוקרים המדקדקים. בכל זאת, יש בזה גם פרטים מאלפים לקהל הרחב. האחד הוא, שבימי מרד בר־כוכבא "התנהלו החיים במקומות מסוימים כסדרם. אנשים קנו ומכרו בתים ושדות כאילו אין מלחמה עזה מתחוללת סביבם והורבן נורא ממשמש ובא", כתבו ברושי וקמרון בסיכומם. גם יש להם מסקנה טריטוריאלית מעניינת: יתכן כי 'תחומי' שלטונו של בר־כוכבא היו נרחבים יותר ממה שהיה מקובל עד כה, והם כללו גם שטחים מסוימים בפרובינקיה ערביה.

המבקשים שכר כניצב

חיים קופר איש נעים מאד. סגן קצין הביטחון של הכנסת, ממונה על חלוקת רשיונות־כניסה למשכן. יש לו מכונה לתצלומי־דרכונים ומשרד נאה ומזכירה במשרה מלאה. עתה הגיע יושב־ראש הכנסת, שלמה הלל, למסקנה שזה מותרות, אם לא מיותר. הוא שיכנע את קופר לפרוש לגימלאות קודם זמנו. כמה זה יעלה לעם ישראל? לפי הסכמים קודמים שנעשו בימי יו"ר מנחם סבידור, יקבל את כל הזכויות הפנסיוניות המובנות מאליהן ועוד שנת־מש־כורת, כאילו עבד, ושאר התנאים כמו ניצב רגיל במשטרה. בינואר 1986 כתב זאב יפת ב"הארץ" כי שכרו של קופר עולה על שכר הרמטכ"ל. זה משום הדרג מגבלות הדימוי — מי שמחלק רשיונות כניסה לכנסת מקבל פנסיה כמו, למשל, יחזקאל קרתי, או צבי בר.

אפשר, כמובן, להודיע בהדקנות, ולטעון כמה חשובה משרה זו. אבל הלל — יותר מכל אחר — יודע מה האמת. אין בכוונתו למנות לתפקיד עוד ניצב. אחד העובדים במשמר הכנסת יתפוס פרוסה על התפקיד. לא יפגעו במזכירה ובמ־כונת הצילום. וזהו זה.

התיאטרון הלאומי הבימה מארח:

הבימה ת"א: יום ב' 19.8, בשעה 20.30. יום ד' 20.8, בשעה 17.00. יום ה' 21.8, בשעה 20.30.
מוצ"ש 23.8, בשעה 21.00. יום א' 24.8, בשעה 17.00. יום ב' 25.8, בשעה 17.00.
תיאטרון ירושלים: יום ד' 27.8, בשעה 20.30. יום ה' 28.8, בשעה 20.30.
תיאטרון עירוני חיפה: יום ה' 4.9, בשעה 20.30. יום ו' 5.9, בשעה 14.30. מוצ"ש 6.9, בשעה 21.00.

כרטיסים להשיג: תל־אביב: הפצה ראשית "לאן" דיזנגוף 101 (פסג' הוד) טל. 231189, 230898, 247373. קופת תיאטרון הבימה בשעות 10.30 עד 13.00, 17.30 עד 19.30.
ירושלים: הפצה ראשית "בימות־קלעים" ובקופת תיאטרון ירושלים, טל. 02-667167.
חיפה: הפצה ראשית "ערבי" שד' הנשיא 129, 04-384777.

ב־12 באוגוסט מסתיים מבצע ההנחות. מספר הצגות מצומצם
הכינו כרטיסים מראש

הנחות לקבוצות מאורגנות, ועדי עובדים ומוסדות.
לבעלי כרטיסי אשראי — טיקטרון, 04-388011, 03-7531666.

בדין ובצדק / צבי הראל

בכירים בצה"ל שווים יותר

דבר ראשון שעושה נאשם — לאחר ההלם הראשוני של קבלת העתק מכתב האישום — הוא ביקור במשרדי הפרקליטות, לצילום חומר הראיות שאספה המשטרה נגדו.

החוק מחייב את הפרקליטות למסור לעיון הנאשם את כל חומר הראיות נגדו: הזל מעדויות במש־טרה של מתלוננים, מסמכים שונים, האמנות־סתר וכל מסמך אחר, העשוי לסייע לנאשם ולסניגורו.

על אף הוראת החוק, היו בעבר מקרים בודדים, בהם מסרה פרקלי־טות המדינה לנאשמים וסניגוריהם את חומר הראיות, לפני הגשת כתב האישום. מקרים אלה הסתמכו על הנחיית היועץ המשפטי לממשלה העוסקת למעשה בסוגיה זו.

מסירת חומר ראיות לפני כתב אישום היא "סוכריה" משפטית ביותר, מפני שבדרך זו נפרשים בפני הנאשם הפוטנציאלי קלפי התביעה — טרם משפט — וביכולתו לשכנע את הפרקליטות, כי אין מקום להגיש נגדו כתב אישום. ניתן להניח, שאם היתה ה"סוכריה" ניתנת לכל הנאשמים, הם היו עטים לקבלה.

ניסיון העבר מלמד, כי הזכות לראות חומר ראיות לפני הגשת כתב אישום ניתנה לנאשמים ממע־מד ציבורי או כלכלי בכיר. כך אירע בכתב האישום הראשון, שהוגש נגד הקבלן אברהם רובינשטיין, שיוצג בידי עו"ד ד"ר אמנון גולדנברג. כך קרה גם בתיק של נאשמי פרשת "איסט־אייליינס", שחלקם יוצגו בידי השר לשעבר, עו"ד שמואל תמיר (בתיק הראשון נגד רובינשטיין, כי הנאשם בפתח שוחד למהנדס עיריית חולון, יוסף קורנבלום, הוליט לימים פרופ' יצחק זמיר לעכב את ההלי־כים נגד שני הנאשמים).

דווקא מפני ש"סוכריות" מסוג זה הן מצרך מבוקש, הניתן לבודדים ומיוחסים, מעורר הדבר תרעומת בקרב נאשמים וסניגוריהם, שהפרק־ליטות דוחה את בקשתם לעיין בחומר הראיות לפני הגשת כתב האישום על הסף. יתרה מכך, לפני הגשת כתב האישום מתנהלים דיונים "קדם משפטיים", בעודי כללים יסודיים של ניהול משפט צדק. לדוגמא: שאלת קבילות מסמכים, חקירה נגדית והעובדה שהתובע הבכיר, שבפניו מתנהלים הדיונים "הקדם משפטיים", אינו שופט.

פרחי: דיונים בלשכה

מבריקת הנושא בצבא מתברר, כי במסגרת זו אי־השוויוניות בין הנאשמים בולטת הרבה יותר.

גורם המעורה בעבודת הפרקלי־טות הצבאית אישר, כי בצה"ל קיים נוהג, חסר כל אחיזה בחוק, המאפשר לקצינים בכירים להשמיע את טיע־וניהם בפני הפרקליט הצבאי הראשי (פצ"ר). במסגרת זו מקבל הקצין הב־כיר את כל חומר הראיות וניתנת לו ולסניגורו ההזדמנות לשכנע את הפצ"ר, כי אין מקום להגיש נגדו כתב אישום או להעמידו בפני דן יחיד (שלא כמו התדיינויות "הקדם־משפטיות" בלשכתו של הפצ"ר, לה אין, כאמור, אחיזה בחוק, אמר גורם משפטי, כי קיים סעיף בחוק השי־פוט הצבאי, המאפשר לנאשמים פו־טנציאליים לחקור את המתלוננים נגדם במצ"ח).

בין הקצינים הבכירים, שזכו באחרונה באותה ה"סוכריה", היה תת־אלוף (מיל.) רגב, שהפצ"ר, תת־אלוף בן־ציון פרחי, החליט באחרונה להעמידו לדין בפני דן יחיד.

תופעה דומה אירעה באחרונה במקרה של תת־אלוף נוסף שמונה למפקד אוגדה לסגן ראש מה"ד. בשני המקרים מסר לפצ"ר סניגורם של שני הקצינים הבכירים, אל"מ עו"ד אילן שיף, הודעות שונות. עליהם התנהלו דיונים "קדם־מש־פטיים" בין הצדדים בלשכת הפצ"ר.

ריח של פרוטקציה

הליך זה פגום מטעם הפשוט, אין לו אחיזה בחוק. הדיונים בפניו לא מתנהלים על־פי כללים אלמ־נטריים של בית משפט. איך, למשל, אפשר להעניק משקל מסוים לעד מטעם ההגנה, אם כלל לא נחקר חקירה נגדית? חמורה יותר היא העובדה, שבדרך כלל רק קצינים בכירים נהנים מהדיונים ה"קדם מש־פטיים" בלשכת הפצ"ר.

הדבר נשמע טוב ומושכל, כאשר רוצה הפרקליטות הצבאית לבצר את זכויות ההגנה של חיילים, החשודים בביצוע עבירות פליליות. כל עוד העיקרון זה לא מיושם על טוראים מהשורה נודף ממנו ריח של פרוטקציה.

רוחו של קליגולה באולם שמחות

מראה של אולם השמחות: בין סוסים לבני אדם (צילום: עוזי קרן)

כקילומטר מדרום למושב בית עובר, הסמוך לנס־ציונה, ניצבים מיבנה רב־חדרים וגן מטופח מוקף פרדסים. באחרונה שופץ המיבנה לבלי הכר. ריצפתו והשבילים המובילים אליו הוחלפו בשיש ובגן הותקנו פנסים ומזרקות מים. המקום המשופץ יועד לשמש כאולם שמ־חות. צעיר ממושב בית עובר סיפר השבוע, כי כמה מחבריו כבר התקשרו לבעלי המקום, בבקשה לעבוד בו כמלצרים. המיבנה, לפני שיפוצו, נרכש בידי בעלי מועדון הלילה "קליפסו" ברמלה.

המדינה, הפועלת באמצעות הוועדה המחוזית לתיכנון ולבנייה, לא היתה מתערבת בפתיחת אולם השמ־חות, לולא טען השבוע בבית משפט השלום בפתח־תקווה, פרקליט הווע־דה, עו"ד אברהם פרח, כי מלכתח־ילה ביקשו לבנות במקום מיבנה לאורוות סוסים והמבנה, ובכך רימו את חברי הוועדה המקומית של נס־ציונה וגרמו לשינוי ייעוד הקרקע החקלאית.

היום עומד נגד בעלי אולם השמ־חות צו, האוסר עליהם להשתמש במיבנה כאולם שמחות. מאז שהכתיר הקיסר קליגולה את סוסו לסנטור, אמר עו"ד פרח, לא שמעתי שבני אורוות עם רצפות שיש ומזרקות. פרקליטם של בעלי אולם השמחות, עו"ד יהודה רסלר, שביקש לבטל את הצו אמר, כי בשיפוץ המקום הושקעו מאות אלפי דולר. לדבריו, מוכנה המועצה המקומית נס־ציונה לאשר לבעלי המקום לפתוח את המיבנה כאולם שמחות. עו"ד פרח אמר, כי המשטרה כבר התבקשה בעבר לסגור למקום ולמנוע את פתיחתו. הוא הביע תמיהתו על תמיכת הוועדה המקומית בשינוי ייעוד הקרקע.

היום אמור השופט שלי סימן להחליט, אם יאפשר לרגלי השמחים לדרוך על ריצפת השיש, או רק לרגלי סוסים.

עובר כאדם

וולברג, ארבל: מיהו אדם

לפני כשלוש שנים המתינו משפטו של ד"ר משה וולברג, שהיה סגן מנהל מחלקת היולדות בבית החולים "מאיר" בכפר־סבא.

תרעומתם הגדולה של השופטים (אלישע שינבויים, אברהם מלול ויעקב קדמי) היתה בקביעת אמות־מידה למיהו רופא והה, רופא רשלן ורופא פוה. מלבד פרשת ההזרעות המלאכותיות, בהן התבקש שוולברג הוליך שולל נשים, כאילו נוהל במחלקתו בנק זרע מסוים, הוא הואשם בעבירה חמורה יותר — הריגת עוברים.

בית המשפט המחוזי זיכה אותו מעבירת הריגה והרשיע אותו בעב־ירה חלופית — סיכון חיי יולדת. השופטים קבעו, כי עובר אינו אדם כמשמעו בחוק העונשין, טרם יציאתו לאוויר העולם.

לבית המשפט העליון הוגשו ערעורים נגדיים מטעם הנאשם (שיוצג בידי פרופ' עו"ד דוד ליבאי) ומטעם התביעה (עו"ד עדנה ארבל). באחרונה נודע, כי שני הצדדים הסכימו לפני זמן רב להסיר את הערעור. האם שאלת מיהו אדם, כמשמעו בחוק, לא ראוייה שתוכרע על ידי בית המשפט העליון?

עיתונות לקולא

במסגרת מאמצי סניגורים, להציל עד כמה שניתן את לקוחותיהם מענישה חמורה, הם מעלים סיבות שונות לקולא.

באחרונה העלה עורך־דין דוד מועלם, סניגורו של מוסר הסמים מתל־אביב, יעקב הרץ, סיבה לקולא לפני מתן גזר־הדין: הפרסומים בעי־תונים על הרץ.

ברא"ק: גבולות ההגנה

הסניגור הסתמך על פרשת סוקה הירש. השופט יצחק בראו"ק, שדן את הרץ לשנתיים וחצי מאסר בפועל, התייחס לטענת הסניגור וקבע, כי אין המשל דומה לנמשל. בראו"ק ציין בקשר לכך, כי התקיימו בעניין כ־15 ישיבות במשפטו של הרץ. כל אותה העת, לא התפרסמה בעיתונות או ברדיו כל מתבה בנושא. אמנם נכון, כתב השופט, שבשלב החקירה המשטרתית והמעצר, שקדם למש־פט, התפרסמו דברים בנושא בכלי התקשורת, אך אלה מילאו ונבחם כלפי מאות אלפי המסורים הקטנים בסוטה. כיוון שכך, קבע השופט, אין כל סיבה להקל בעונשו.

בקשר לפרשת סוקה הירש, כתב השופט, כי שלטונות מס הכנסה ראו שנות הפלורידיה יתלוה לפקידי המס, שהיו מעורבים בגו חישובו המעצר, כך צולם הירש בזמן המיטות בביתו, בשעת בוקר מוקדמת. את המעשה המופגן הזה, כתב השופט, ראה בית המשפט העליון כסיבה לקולא בגזר־דינו של הירש, שהתייחס לעבירות מס.

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל

בית־הספר ללימודי מוסמכים
מודיע על
המשך רישום (עד 10.9.1986) מועמדים לתארים מגיסטר ודוקטור לכל היחידות לזמן א' תשמ"ז

במספר יחידות קיימת אפשרות עבודה בעזרה להוראה.
לרשות בית־הספר עומדות קרנות למילגות למצטיינים.
פרטים נוספים במזכירות בית־הספר ללימודי מוסמכים בבנין צ'רצ'יל, חדר 201, קרית־הטכניון, חיפה 32000 או בטל. 04-292739, וביחידות לפי מספרי הטלפון הרשומים.

הרישום הוא ליחידות הבאות:
★ הנדסה אזרחית (04-292565)
★ מגמות: קונסטרוקציות, הנדסה סביבתית ומשאבי מים, הידרוטכניקה, הנדסת דרכים וקרקע, מדעי הבניה וניהול הבניה, הנדסת תחבורה ותעבורה, הנדסה גיאודטית והנדסת מתקנים.
★ ארכיטקטורה ובנוי ערים (04-294111)
★ מגמות: ארכיטקטורה ובנוי ערים, תכנון ערים ואזורים, מתקבלים גם מועמדים אשר סיימו למודיהם לתואר ראשון בסוציולוגיה, מדעי המדינה, כלכלה, גאוגרפיה, הנדסה וכו'.
★ הנדסת מכונות (04-293189/04-292089)
★ הנדסת חומרים (04-235198, 04-292176/7)
★ הנדסת חשמל (04-293392)
★ הנדסה כימית (04-292848)
★ הנדסת מזון וביוטכנולוגיה (04-293068)
★ הנדסה חקלאית (04-292620)
★ מדעי הקרקע (04-292620)
★ הנדסה אוירונוטית (04-292674)
★ הנדסת תעשיה וניהול (04-292039)
★ במגמות: הנדסת תעשיה, כלכלה (תוכנית משותפת עם אוניברסיטת חיפה לתואר מגיסטר), מדעי ההתנהגות והניהול, חקר ביצועים וניתוח מערכות, סטטיסטיקה, ניהול תעשייתי (אין רישום לסמסטר ב')
★ הוראת הטכנולוגיה והמדעים (04-293108)
★ מתמטיקה (04-294111)
★ מתמטיקה שימושית (04-294111)
★ פיסיקה (04-293687, 04-293585, 04-293551)
★ כימיה (04-293727, 04-293950)
★ ביולוגיה (04-293409)
★ מדעי המחשב (04-293964, 04-293851)
★ הנדסה גרעינית (04-641497)
★ הנדסה רפואית וביולוגית (04-239431, 04-292813)
★ רפואה (04-516308)

וכן לתוכנית מיוחדת בין יחידתית לתואר מ"ס למדעים טכניים במגמה לאמינות ואבטחת איכות.

אורט ישראל
המכללה הטכנולוגית
קרית האוניברסיטה
גבעת רם, ירושלים

בעקבות בקשה שהגיש אורט ישראל למועצה להשכלה גבוהה
לקבל היתר לפתוח מוסד להשכלה גבוהה
נפתחה ההרשמה לשנת הלימודים תשמ"ז למסלול:

הכשרת מורים
בתחומי האלקטרוניקה והמחשבים

לפי הדגם המנחה לתואר בוגר בחינוך טכנולוגי B. Tech. Ed

★ תנאי הקבלה - מקבילים לתנאים הנהוגים באוניברסיטאות בארץ
★ הלימודים יתקיימו - במכללת אורט, קרית האוניברסיטה, גבעת רם, ירושלים
★ משך הלימודים - ארבע שנים. הנדסאים ואקדמאים יוכלו לזכות בפטור ממקצועות שלמדו בעבר (בהתאם לתקנון).
★ פטור משכר לימוד, מילגות וסיוע כספי - יוענקו לסטודנטים אשר יתחייבו לשמש כמורים במערכת החינוך הטכנולוגי.
★ מקומות דיור - (ללא תשלום) יוקצו במעונות הסטודנטים של האוניברסיטה העברית.
★ פרטים והרשמה - במשרדי המכללה, טלפון 02-533141, בכל יום משעה 09.00 עד 12.00

مكذا من الأصل

مكذا من الاحل

תרבות וספרות

חיים לנסקי: אור גנוז ביסורים

מעבר נהר הלתי/מהדורה מורחבת
מאת חיים לנסקי
הוצאת עם עובד, תשמ"ז, 247 עמ'

מאת יורם ברונובסקי

לשוא חיפשתי במהדורה החדשה-המורחבת של "מעבר נהר הלתי" את שני קטעי המוטו שקבע חיים לנסקי בראש מחברת שיריו ("מחברת א'"), האחד בית מתוך שירו הנודע של הלדרלין "שלוות", והשני מפזמון מבודח שחיבר חברו של המשורר, רופא בשם שוהארץ, ובו התלוצץ בהומור שחור, אופייני, על אבדן רנה של העיירה היהודית. כבר חשבתי לרגע שזכרוני מתעתע בי ושני קטעי המוטו לא הובאו גם במהדורת 1960 של "מעבר לנהר הלתי", אבל לא: ברודנסקי, המהדיר ראה, מזכיר אותם במבואו, ואף מציין את המשמעות שבצירופם זה אל זה (אמנם המשך המשפט העורבר בעניין זה, בסיום הטכסט בעמוד 11 לא יימצא, כפי המקובל, בראש עמוד 12 — אלא יש לחפשו דווקא אחרי הפסקה השלישית בעמוד 12 — ורק אז לחזור להתחלת העמוד לשם הבנת הקטע כולו). ויכיר כי שימר רק שלוש מתוך שורות הבית של הלדרלין על אודות הספן החוזר עייף אל מולדתו שאליו משווה את עצמו המשורר האומר "כך גם אני חוזר הייתי/לו אוצרות כצרות צברתי". הרגשה שגם בקטע תרגום זעיר זה מוטבע חותמו של לנסקי שאינו יכול לוותר על משחק המלים ועל הצירוף "אוצרות" ו"כצרות". את הקטע של הרופא שוהארץ אני זוכר עוד מפות טוב, ואיני מעז לצטט אפילו שורה מתוכו.

אגב, מדוע בכלל עלי להתאמץ — רק משום שמגמה רוחה הישנה של "מעבר נהר הלתי" איננה בהישג-ידי ברגע זה והרי מהדורה מורחבת ראוי לה שתכלול את כל מה שיש במהדורה הקודמת? אלא שאין היא כוללת את המוטואים הללו והמהדיר הוסיף ויתר גם על אוסף דברי-הזיכרונות על לנסקי שהיו במהדורה הקודמת — אמנם ויתור זה ניתן לתרץ בטענה שאין מקומו של תיק-זיכרונות שכזה בספר הכולל את היצירה השירית של המשורר עצמו. מבצר יותר היעדר אותו שאיני יודע איך להצדיקו, היעדר תרגומו של לנסקי לפואמה של לרמנטוב "מציירי" (השם המקור הוא מלה גרוזינית שפירושה נזיר) שהתפרסם בחוברת "מולד" בשנת 1965, כמצוין בהערות הביבליוגראפיות של חיים באר, המובאות בסיום המהדורה החדשה.

הנה כי כן, גם אחרי המהדורה החדשה המורחבת עדיין יש מקום לייחל לכינוס כל שירתו של חיים לנסקי. לא פחות חשוב נראה לי פרסום כרך זיכרונות על אודותיו — נוסף על אלה שראו אור במהדורת 1960 ראו בינתיים אור זיכרונות חדשים שחיים באר מנה אותם בהערות הסיום שלו. ואולי אפשר לצרף גם לאיזה מבוא עיוני-ביוגראפי על אודות חיים לנסקי — לא צריך לשם כך הגבר למאמר של המשורר, די בתוקף ספרות כלשהי. כך נוכל לדעת, אולי, מתי בדיוק נולד הפלא הזה של השירה העברית ברוסיה הסובייטית; ואפשר יהיה להיוודע גם באיזו עיירה ליטאית בדיוק זה קרה. בינתיים צריך לנחש זאת על-פי הבית הראשון של השיר "אלוה" (שם עיירה בליטא), שם אומר המשורר "אלוה בירידיה משתבחת/סלולים בעשבות השומשומין/תשתבחי עוד, עירי הבירותית/בשירי כשר פורסם שמי". כלומר בעצם לאו דווקא אלוה, אולי גם לא סלונים, אלא איזו עיר שלישית, נידחת עוד מן השתיים הללו. בינתיים, בכל מקרה, את עיקרי הביוגראפיה של המשורר צריך להסיק מן השירים עצמם, שם עזרה של המהדיר איננה ניתנת לשם כך. במחשבה שנייה: אולי מוטב כך?

בכלל, מה נטפלתי בדיבורי ברגנות קטנוניים למתנה הנהדרת הזאת. על הדעת עולה כאן התרגום העצמי — הפלאי במקורה, אם אינני טועה — בדברי הסוס הבוחן במתנה ואין בודקים את שיניו. וביותר כשהמדובר בסוס קשפצי הנדר בפרנבעניהאתת, עליו ושוכב בנמור כל כך כמו חיים לנסקי. אבל די בדימויים האנלוגיים הללו, אף שדימויי הסוס המקפץ ("סוס צהל כרוח סערה...") נראה לי הולם להשלמת "זמיר הרנים" שאליו מדמה את לנסקי ידיד נעוריו, אברהם קריב. כך או כך, הלא צריך להודות ולהלל ולשבח על שהבאת המהדורה החדשה, המביאה לא רק את (כמעט) כל מה שהיה בקודמת, לא רק את השורות הנוספות הללו על הרגה שירית: לנסו בעומק ועל הקסם שקסמה הלענה, אלא גם [illegible]

שירים חדשים ואפילו פואמות, (כמעט) כל מה שנוסף מאז שנת 1960, מה שהוברח והגיע מארצות המשך הודפס עתה בספר, מה שהעשיר את יצירתו השירית של לנסקי המוכרת לנו בכמה עשרות עמודים. בראשו הראשונה המדובר בפואמה "ליסאי" ובפואמה "ביום שלג" שהגיעה לארץ במהדורה — והיא ניסיון מעניין באופיקה של המשורר הלירי כל כך שהיה לנסקי (אמנם יש מגמה אפית גם לשירתו הלירית, ואמנם מצויות גם בה עדויות מרתקות ל"נוסטאלגיה אל האפוס", אם אפשר לומר, וראה למשל השיר "תעודה" שבו המשורר ספק חולם ספק הוזה ספק קורא את "הכסמטוריה" של הומרוס הזוהר על אחד מהם בתרגומו "מן האופל בתן עלומיה זרחה אצבעות קטנה איאוס" — ראה עמ' 167).

תוספת משמעותית אחרת לקורפוס של לנסקי היא הפואמה "מעשה בעגנר" המובאת במהדורה החדשה. זהו בעצם שיר ילדים ארוך, המעלה על הדעת את שיריו של קורניי צ'וקובסקי (וביחוד את הפואמה "לימפופו") שתורגמו לעברית בידי נתן אלתרמן. הקורא העברי ידי כך גם את "עלילות מיקי מהו" ואת "אני ותלי בארץ הלמה" של אברהם שלונסקי. נראה שגם לנסקי גם שלונסקי מצאו לשירי-הילדים הללו השראה בשירי צ'וקובסקי. אהבת החירה של לנסקי מצאה כאן בקעה רחבה להתגדר-להתגודד בה ("עוד עשר מגדות פישון/ שם לומר שבעים לשון"). אך גם בפואמת-ילדים הזוהרת זו מצוי החותם הטראגי של לנסקי, גם כאן, כמו באחד משיריו "הרציניים", מוזכרים עגוריו של

חיים לנסקי הוא אידיליקן של האימה, פזמונאי של המצוקה והגזירה — היוצר בלשון העברית, בעולם עוין ובהעדר סביבה מעודדת. "הפלא" הזה של השירה העברית ברוסיה הסובייטית, עדיין מחכה לכינוס של כל שירתו, כמו גם לכרך של ביוגראפיה או של זכרונות עליו, על אישיותו ועל עלילות חייו.

בפואמה זו מצוי, בין השאר, דיוקנו העצמי של המשורר: "שותף עוד והשוף עד מתניו, דל פנים וגדל-משקפיים/באלומטית הכרוכה לראשו כעין תרבוש צור"... שצריך יהיה, בכל הנראה, להסתפק לנו בעדות לפואמה מניה, שכן תצלומים לא נשתמרו בכלל הנראה (אף שלרגע מתכוב בזיכרוני מעין תצלום — היתכן שבמהדורת 1960 היה גם תצלום? — אלא אם כן עשה זאת הפלאסטיות של תיאורו העצמי בפואמה "ביום שלג"). אמנם אותו בודקי-קישיים קטנוני שבי היה עלול לבוא בטענות אל מהדיר הספר הנוכחי גם לעניין העתקה או ניקוד הפואמה "ביום שלג". נראה, למשל, שבשורה השמונה-עשרה בעמוד 219 האומרת "זכה, הנרדה, שמי קוקו וגו'" — צריכה המלה "שמי" להיות מנוקדת בצירה ולא בחיריק תחת המם, שהרי מדובר על שמים ולא על "השם שלי", ואילו בשורה העשירית מלמטה בעמוד 222 צריך להיות לא "שפם אשר לו שפמו אבותיו" אלא "שם אשר לא...". יתכן שהמשורר כתב כך, וההעתקה נכונה, אבל אם כן אל-נכון עשה זאת בהיסח-הדעת וראוי היה לתקן ולהעיר.

אבל כל זה, כאמור, קטנוני. אין זו מהדורה ביקורתית ואינה מתיימרת להיות. אגב, לא היה מזיק כל עיקר אילו היתה לנו מהדורה ביקורתית של כל שירי חיים לנסקי, ובוודאי גם תהיה ביום מן הימים (בינתיים עוד לא נשלמה מהדורה כזאת לשירי חיים נחמן ביאליק...), ואגב, גם מכתביו של לנסקי — אל ביאליק ואל קריב ואל פיכמן ועוד — גם הם ראוי היה [illegible]

איביקוס, אותו משורר יווני שלפי האגדה נרצח בידי השודדים על אם הדרך — ואת נקמתו נקמה סיעת עגורים שחלפה מעליו ברגע מותו. על כך כתב את הבאלאדה הנודעת שלו "עגורי איביקוס" פרידריך שילר — קלאסיקן גרמני אחר, נוסף על הלדרלין והיינה, שהיה מוכר יפה ללנסקי. ואילו אגדת איביקוס היתה לה בעיניו, בלי ספק, משמעות מיוחדת, בעיני המשורר "שיצר בלשון העברית על אף חוסר סביבה מעודדת", כפי שהוא מתאר את עצמו בשורה של "ביום שלג". והרי זו לשון-המעטה מרשימה, אותו "חוסר סביבה מעודדת".

לא מעט נכתב על הקסמים השונים של הפלא שהוא שירת לנסקי, היוצר בלשון העברית על אף חוסר סביבה מעודדת. נכתב על היופי של "עירה זו" שמותנה ועליצותה ושובבותה ואווירתה הזהירה דווקא על רקע האימים שבמסגרתם נכתבה. אבל, שוב, על יחסו המדויק, או יחסיו המורכבים, של לנסקי עם המשטר הסובייטי נוכל להסיק רק מתוך הזיכרונות ומן המחקרים על אודות אנשים אחרים. נראה, מתוך קריאה בספרו של יהושע א. גלבוע "אוקטובראים עבריים" (למשל), שיחסו של לנסקי אל המהפכה האוקטוברית היה חיובי בתחילה, והוא היה מקורב למשבתי מהפכה עבריים דוגמת שמעון הבונה (בעלה הראשון של יוכבד בת מרים) שגלבוע מביא מכתב של לנסקי על אודותיו בספרו הנ"ל. דומה, בכל מקרה, שהתפכחותו [illegible]

הוא ללנסקי שיותר מכל מעלה פואמה "חרשה" זו (משנת 1940) על הדעת את האידיליה "לביבות" של טשרניחובסקי — את מקומה של ריולה תופס כאן בנו של קהל הקברן — המשקל האפי מעניק גם לשירת מחנות זו את הנינוחות האידילית. אכן, ולכך רמז גם ברודנסקי גם קריב בהקדמותיהם, לכך רמזו כל אלה שכתבו על לנסקי. המפליא ביותר בשירה זו הוא מין ניגוד של התכנים ושל הצורות — לנסקי הוא אידיליקן האימה, פזמונאי המצוקה והגזרה... הוא עצמו, במוסר של רבה, חש בכך, והקדיש כמה שירים לפלא הזה שמצא בתוכו — השמחה המיסטית לנוכח המצוקה שבה חי. הוא כתב בשיר "לא גילו לי להולד מות":

לא גילו לי הלומות אף לא ארים
כי אזכה למורדה כזו —
אור גנוז לראות ביסורים
כי אלוהש על מכתי "גם זו".

שירים כאלה על אודות המיסטיקה של האור הגנוז הנגלה בתוככי השחור הגמור יימצאו עוד ועוד, ובין השאר ראה עוד השיר "יום" (מאוגוסט 1940) ובו הבית הנפלא (השלישי) על "רוח כוסמין ריחני.../קסם קסמה הוא לי, קסמי" — ועל הדעת עולה, כמובן, השיר הקסום הגדול ההוא, על "הקסם לי קסמה הלענה" (מצוי גם במהדורה הנוכחית, בעמוד 64).

פחות תשומת לב הוקדשה עד כה לצד הספרותי הבודק של שירת לנסקי, ואף זה מובן. ברודנסקי רמז אמנם להיותו מושפע מן השירה הרוסית, אבל בעצם זו מלה מטעינה, "השפעה". בעניין זה, לנסקי סופג מכל סולדי השירה הרוסית ודומה ששני אליליו היו פושקין וסרגיי יסנין. פושקיני בתכלית הוא למשל, הפתיחה לשיר "פגשתיך כרעוס כבבך של טוהר" (הכותרת היא גם השורה הראשונה של השיר, והמשך הוא "זכחיל אמרתי לך שלום"), מין הד עברי לפתיחו לשירו של פושקין "אזכור הרגע המופלא/כשלפני הופעת את" אבל יסנין (המתייחס אל פושקין בערך — לא בדיוק — כמו שהלדרלין מתייחס לשילר) הטביע חותם עמוק עוד יותר. שירים כמו "מכתב ארוך" הוא כמעט פאסטיש של אחד משירי יסנין ששמו "מכתב לאמא". ובית כמו זה בששית מבין ה"סתנאמות": "שלום לך, בהמה רוסית! שלום יער/נאות אחרון שחי-הבר מבליד לוביד" — גם הוא יסניני עד תכלה. גם אותות המשטר [illegible] ריום ניבים ישה, בין השאר באהבת החי... המשנה. לנסקי יוצר בקצין עם בקו (העיד "ב) ניז, יורת בסמבר (כלומר המלה הלועזית "סמבר" — גוד קול) עם "מבטאים — בררה..." — מגע הירוה שימצא לרוב בשירי מאיאקובסקי. בכלל, הלעג, ביחוד הלעג העצמי ("הכסמטריה"), אפייני לשירה הפטוריסטית הרוסית — והיה לו המשך ידוע בשירת שלונסקי הסאטירית (או לילדים) וביחוד בשירי "הטור השביעי" של אלתרמן.

גם החוב של לנסקי לשירה העברית טעון בדיקה יסודית. חוב לביאליק — בוודאי, אף לאיזה ביאליק? לי נדמה שבעיקר להו של מזמורים ומזמנות, כך ש"אלוה בירידיה משתבחת" הוא שב שיר כמעט פאסטישי ביחס לביאליק, וכן הלאה. ועוד דבר: האם הכיר לנסקי את תרגומו של שלונסקי ל"יבגני אונייגין"? זה עניין. את קורא הפואמה "ליסאי" (אשר שני המוטואים שלה מוכדים קצת — בסמיכותם — את הנגיחותה של שני המוטואים האחרים שהזכרתי בתחילת הרשימה הזאת), אחד מתחילת האפוס הלאומי הפולני "פן תדיאוש" והשני מתוך שיר לירי קטן של היינה). ברור שלנסקי היה שקוע בספרות, ובשירה בפרט, שהיה משורר "ספרותי" לעילא ולעילא. אבל מעל לכל, וזה מה שחשוב — הוא היה משורר עברי. שהם, בסיום הפואמה האידילית "ביום שלג", הוקיר את לנסקי "לא משום ערך שיריו" אלא גם בשל "עקשנותו קשת הערף/בה יצר בלשון העברית על אף חוסר סביבה מעודדת/על אף עוני, רעב, אסמים..."

בשנת שברנסקי זו נוקיר גם אנו את חיים לנסקי על כל [illegible]

גמילה מן הפלשתינאיות

לודוויג שוורין: חזיונות זכריה

לודוויג שוורין, אולם-התצוגות של הספרייה העירונית "בית אריאלה", שדרות שאול-המלך

מאת נסים מבורך

פלשתינאיזם הוא תחום עשייה תרבותי-אמנותי, לרוב בעל מגמות פולקלוריסטיות מודגשות, הגורם לעתים להתמכרות קשה. על כן אורגאניזמים שמוצאם מערבי מסוגלים לעמוד בפני הסם הזה, לשרוד ולחזור אל עצמם רק בתנאי שהם חזקים דיים. לודוויג שוורין, [illegible] האקדמי התקיף שרכש לעצמו בגרמניה לפני עלותו ארצה בשנות השלושים כפליט של ההיטלריזם. כישוריו כרשם, כתריטאי ומדפיס ואף כקולוריסט, סיפקו לו בסיס מוצק שנשען לאימפט על הרקע התרבותי, הפלאסטי הספרותי של מחוז מוצאו. הר רקע אפלולי, קודר חזק, שהוליד, בין השאר, את האכספרסיוניזם הגרמני אשר שוורין שאב ממנו. מן המוצג בתערוכה הנוכחית, שעתידה להפוך למדור-של-קבע המוקדש לאמן זה, ניתן ללמוד רבות על נטיותיו בכיוון האמור. הדבר מתבטא, למשל, בנושא פרוע, מעין בהמות אליליות פרועות, שעליהן אמורים לרכוב פרשי-האפוקליפסה.

הנה, סוסים אלה פינו את מקומם לחמורים קטנים, חביבים אך מתקתקים, אחרי ניתוקו של שוורין ממחוזות ילדותו ועלייתו לארץ-ישראל. הוא הסתנוור כאן על-ידי האור, הצבעים, הריחות והזוהבים. כך הפך שוורין להיות אחד מקורבנות הפלשתינאיזם. אף שבמקורים רבים אפשר לו תומכו הבסיסי לשלב ערכים [illegible] דוגמאות פלשתינאיסטיות מעטות ולא חריפות. למשל: בתמורים שנבחרו לצורך התצוגה, דומה שהעיקר, שבו התמקד האמן, הוא הדיבט החוותי, הכמעט-מופשט שלהם. הדברים אמורים גם לגבי שניים-שלושה נופים שאינם מגוזמים מצד הרבט הספרותי-תיאורי שלהם.

מכל מקום, האוסף הצנוע הזה, מעבודותיו של לודוויג שוורין, מוכיח בפעם נוספת כי התרבותיות האמנותית שרדה גם בדור הקשה הזה. היא עמדה, כמסתבר, בפני מתקפות קשות, שאחת מהן היא האוריינטאליזם-פלשתינאיזם הנזכר, ובפני מתקפות קשות ממנה. הגרועה שבהן היא, כמדומה, מערבית במציאה זו שבמערכתה עומדת העשייה המושגית. אשר בדרך הסותרת את ההיגיון הגיעה בבימויה הקיצוניים לשלילת ההיבטים החוויתיים שבאמנות החוותית.

הרמב"ם על-פי ליבוביץ

שיחות על "שמונה פרקים" לרמב"ם
מאת ישעיהו ליבוביץ ותלמידים
הוצ' "כתר" ירושלים, 1986. 332 עמ'

מאת מיכאל ששר

הרמב"ם והרמב"ן (רבי משה בן מיימון ורבי משה בן נחמן, שניהם הוגים ורופאים שחיו בספרד במאות הי"ב והי"ג), ייצגו שתי השקפות-עולם השונות זו מזו מן הקצה אל הקצה. "בבעיה העצומה הקיימת במודעות האדם מימות עולם — אם דעות השקפות ואמונות של האדם קובעות את דרכו בחיים, או שמא דרכו זו — היא המחוללת בו דעות השקפות ואמונות מסוימות... לשון אחר: בעיית היחס בין "תאוריה" לבין "פראקסיס" (עמ' 104), פוסק הרמב"ם בצורה מחולטת וחד-משמעית שהפראקסיס היא הקובעת את התאוריה, ואילו הרמב"ן אומר את ההיפך, וכן גם סוקראטס (שם). למחלוקת זו יש כמובן השלכות תאולוגיות מפליגות, שכן בתחום הדתי פירוש הדבר שהרמב"ן מקדים את האמונה (מבלי להיכנס כאן לשאלה: מהי אמונה) לעשיית המצוות ואילו הרמב"ם אומר שהמצוות-הפראקסיס — מובילות לאמונה (לתאוריה) — שם, מבלי להיכנס לשאלה מהי אמונה בתורת הרמב"ם. בראייה ראשונה, נוטים — כך נדמה — רובנו לקבוע שהרמב"ן צודק ושראייתו "הגיונית" יותר, אך לאחר עיון בספר שלפנינו דומה שדווקא ידו של הרמב"ם על העליונה, והיא — ובעצם רק היא — ההגיונית.

זוהי רק דוגמה אחת לשפע העיונות הפילוסופיים הנדונים בספרו החדש של ישעיהו ליבוביץ, בשיח בין מורה לתלמידיו ושבכן מתגלה המחבר לא רק כהוגה בהיר-מחשבה ונוקב, אלא גם כפדאגוג ממדרגה ראשונה. הוא מוליך את שומעיו-קוראיו — בעל-פה ובכתב — צעד אחר צעד אל המטרה אפילו היותה זו מלכתחילה קשה ולעתים אף קשה מאד להבנת הכתוב. בהדרכתו של ליבוביץ מתבהרות ההלכות הסוגיות שבהן הוא דן, לאופטם תוך אקטואליזציה של הדברים והבאת דוגמאות מן החיים (מכונית מסוג רולס-רויס או פורד, בחור שמחשב אינטגראלים ומבצב על בחורה כלהוריגינית, משחקי הרולטה במונאקו וכו') המקלות מאד על פענוח הכתוב. בכך הוא הולך בעצם בדרך המדרש, שכן כל מי שפתח אי-פעם אחד המדרשים יודע ששכיחה בהם ביותר הנוסחה "משל למה הדבר דומה", ואז בא סיפור להמחשה. אלא שבשעה שהמדרש עוסק, בדרך כלל, בחומר פשוט, עוסק ליבוביץ בספרו בחומר פילוסופי הגותי, שהוא לעתים מסובך מאד, לא רק בשל תוכנו, אלא גם בשל סגנונו.

עניין לנו בשמונה פרקים לרמב"ם, שהם הקדמתו לפירושו על מסכת אבות — במסגרת פירושו למשנה כולה — ושנכתב על-ידו בצעירותו, עד הגיעו לגיל 34. בשמונה פרקים מציג הרמב"ם את מערכת ההגות האמונית שלו, כאילו היתה זו הבסיס העיוני של פרקי אבות (עמ' 9). במשנה-תורה, בחירה לשונו של הרמב"ם, אפילו כשהוא עוסק בענייני הגות ואמונה (למשל, הלכות יסודי התורה), משום שהדברים נכתבו על-ידו במקורם בעברית, אבל בשמונה פרקים מונח לפנינו רק תרגומו לעברית, הקשה לאופטם, של אבן-תיבון, שכן במקור נכתבו הדברים בערבית. עובדה זו מקשה מאד במקומות רבים על הבנת הכתוב, אך גם כאן ממליא ליבוביץ לעשות להסרת מכשולים.

כותרת הספר היא "שיחות... מאת ישעיהו ליבוביץ ותלמידים-חברים". ואכן, לפנינו מעין דין-וחשבון של שיעורים, למעשה שיעורים, שבהם "החברים" שואלים וליבוביץ משיב כדרכו, בלשון המציגות, שהיא לא פעם חריפה ואף מתמצתת. אבל דווקא דרך דיאלוגית זו היא המחייה את הדברים, ואין צריך לומר שהוא מטביע את חותם אישיותו הנודע-שלו על ספר מאלף זה. כך, תוך כדי קריאתו, הולכים ומתבהרים לא רק שמונה פרקים לרמב"ם, אלא גם רבות מדעותיו של המחבר, שגם בידוע לארעים מפתיעות ומחדשות.
להלן דוגמה אחת:

ש: האם אפשר לדעת היכן היה הרמב"ם ממקם את המצפון?
ליבוביץ: האם יודע אתה מה זה מצפון?
ש: קשה לי למצוא לכך הגדרה.
ליבוביץ: לא רק הרמב"ם, אלא אני חושב שכל נביאי ישראל היו אומרים לך ש"מצפון", "מצפונו של אדם", זה היצר הרע שלו (עמ' 101).

והמשך, כדי שלא נישאר פעורי-פה למקרא הדבר הבלתי צפוי זה מבאר ליבוביץ למה כוונתו: "כל מה שנקרא כאן (בפרק ד' של שמונה פרקים) מהווה הוראה לאדם שלא ללכת אחר מצפונו. וכשאומר לנו הרמב"ם שכל דרך קיצונית היא רעה, הרי פירוש הדבר הוא שהאדם הולך אחר מצפונו, כאשר חובתו היא ללכת אחר שכלו" (שם).

ליבוביץ: התיאוריה והפראקסיס

כאן מגיעים אנו לנקודת המוקד, העיקרית בתוך השני בכל הספר. לדעת הרמב"ם, כפי שמפרש ליבוביץ בצורה משכנעת, "האדם אחראי לפונקציה של הכוח השכלי שלו, ומתוך הנחתו של הרמב"ם שיש אמת אובייקטיבית — ואין בכלל שום דבר שהוא 'אמת' כמו 'אלקים' — חובת האדם היא להגיע באמצעות כוחו השכלי לאותה הכרת האמת, ואם טעה האדם בעיונו (למשל, עבד עבודה זרה, במקום לעבוד את ה') הריהו אחראי לטעותו". (עמ' 81), והוא ראוי לעונש.

דומה שכאן לפנינו אבן-פינה לא רק להגותו האמונית של הרמב"ם — הנבנתה עד קצה גבול ההסבר הרציונאלי — אלא גם לזו של ליבוביץ, שכונה לא-פעם 'נאו-רמב"מי'. כששאלוהו פעם מה, בסופו של דבר, האמונה באלוקים על-פי השקפתו? — ענה "האמונה איננה מה שאני יודע על אלקים (שכן מה בכלל יכול האדם לדעת על אל-קים), אלא מה שאני יודע על חובתי כלפי אל-קים. האמונה המושתתת על מה שאני חושב שאני יודע על אל-קים, היא-היא עבודת אלילים". וממילא — וכאן אנו חוזרים לשאלת התאוריה והפראקסיס — כל מה שעל אדם לעשות — זו חובתו, הן לפי הרמב"ם והן לפי ליבוביץ — הוא לעבוד את ה', לאמור: לקיים את המצוות. לא פלא אפוא שלתרי"ג המצוות הקדיש הרמב"ם את ספרו הגדול והחשוב ביותר, משנה תורה, שכן לדעת ליבוביץ — בניגוד, למשל, לדעתו של שלמה פינס — הרמב"ם היה בראש וראשונה יהודי של תורה ומצוות ולא פילוסוף של הדת, כפי שמבקשים לומר אלה שמעלים את "מורה נבוכים" לדרגה גבוהה יותר מזו של משנה תורה.

המאמץ האדיר לרציונאליזאציה של היהדות במובנה הדתי מתגלה, אולי בצורה הדראמאטית ביותר, בפירושו של הרמב"ם לתופעת הנבואה. כאן אין הרמב"ן בר-פלוגתא שלו, אלא דווקא רבי יהודה הלוי. ריה"ל ב"כוזרי" רואה בנבואה "משהו שמעבר לטבע" (עמ' 244). ואף-על-פי כן, לפחות לכאורה הוא נותן לנו עליה תשובה, כדבריו: "גם הדטרמיניסט הקיצוני יסכים אתנו שלאדם יש תחושה שהוא פועל מרצונו החופשי" (עמ' 249). אפילו יטען שזוהי האשליה של האדם. וממילא ברור שהרמב"ם "מציב לפנינו את התזה האינדטרמיניסטית שלו בכל חריפותה... שהרי טבע הוא דבר שאין לאדם שליטה עליו, אבל על עצמו — יש לאדם שליטה" (עמ' 253). והדברים אדירים הבסיס-שלידבר, אין להם כאמור, תשובה חד-משמעית. ובכל זאת, הבעיה מוצגת על-ידי ליבוביץ, למרות מורכבותה, בצורה ברורה ואף פשוטה.

הוא הדין בקשר לאבחנה שבין נמצא-בכוח (פוטנציה) לבין נמצא-בפועל (אקטוס), שלא מעט בני-אדם מתקשים בה. ראשית, מלמד אותנו ליבוביץ שאבחנה זו ידועה "לפחות מימי אריסטו" (עמ' 98) והוא מביא את הנושא בשאלה הבאה: מה ההבדל בין "אדם מוסיקאלי" לבין "מוסיקאי"?
על כך באה התשובה, מפי אחד "החברים":
"האדם המוסיקאלי" הוא כוח, אפילו לא מימש בפועל את כשרו.
ועל כך באים דברי ליבוביץ: "בוודאי הרי יתכן בהחלט אדם שהוא מוסיקאלי בדיוק כמו מוצארט, אבל... לא עסק מימיו במוסיקה... לא שאלתי האם האדם המוסיקאלי יודע מוסיקה, אלא שאלתי על מהותו של אותו אדם. כיוצא בו, ייתכן בהחלט שאדם יהיה בעל כושר צבאי כמו נפוליאון, ואף יותר מזה, אבל כל חייו יעבדו עליו כפקיד זוטר במשרד ממשלתי כלשהו... וזה ההבדל בין "פוטנציה" לבין "אקטוס" (עמ' 98). צורת ההמחשה והדוגמאות המאלפות שמביא ליבוביץ לרוב, הן העושות אותו למורה גדול באמת.

עם זאת, אביזרים אלה בלבד, כוחם לא היה רב, לולא כלי העבודה העיקרי שמביא אתו ליבוביץ בגישתו למלאכת ניתוח כתבי הרמב"ם בכלל ושמונה פרקים שלפנינו בפרט. כוונתי כמובן להשכלתו המקפת בפילוסופיה (עתיקה וחדשה), בפסיכולוגיה (הרבה מן הנושאים בשמונה-פרקים נוגעים לבעיה הפסיכו-פיזית שעליה כתב ליבוביץ מחקרים חשובים), ברפואה (ליבוביץ הוא, בין השאר, רופא על-פי הכשרתו), בהיסטוריה, בתיאולוגיה, וכמובן — במחשבת ישראל לדורותיה, ועוד ועוד. למקרא דברי פרשנותו המקיפים, אתה מגיע עד מהרה למסקנה שכל אלה המשימים עצמם מומחים לרמב"ם — כשהם מדירים עצמם במודע ובמגמה, מכל "החכמות החיצוניות" זו הלכות המנוסקות לעינינו בעולם המדעי ואף הדתי-לאמתו — בעצם אינם מסוגלים כלל להבין את הרמב"ם על בוריו, מחוסר השכלה כללית. שמו של הרמב"ם עולה אמנם תדיר על שפתי כל בחור ישיבה, אך מה באמת הוא מבין — או מסוגל להבין — מתורתו של הרמב"ם — זו כבר שאלה אחרת.

[illegible] של האדם ולמעלה ממנו ושאין האדם מסוגל להגיע אליה בכוחותיו: (הנבואה) היא פלישה של העולם הטראנסצנדנטי, האלוקי, אל תוך עולמנו האנושי" (עמ' 10). דומה שזו גם התפיסה הפופולארית הרווחת, הר-כבס ראשון היא גם ראיית הגיונית. הרמב"ם, לעומת זה, נותן לנבואה פירוש שונה לחלוטין (בין השאר, בשל חוסר אפשרותנו לדעת, ואף לדמיין, משהו על העולם האלוקי). לדעתו, הנבואה היא "תופעה שאפשרותה מעוגנת בטבע האדם, האדם השלם הוא מי שמוציאה מן הכוח אל הפועל" (שם). לשון אחר: כל אדם על-ידי מאמצים עילאיים יכול — או לפחות יכול וחייב לשאוף — להגיע לדרגת נביא. יתר על כן: לדעת ליבוביץ בפירושו "המגמה העיקרית של שמונה פרקים היא ההוראה לאדם ללכת בדרך המובילה לדרגת הנבואה" (שם).

איזו משתי תפיסות אלו — של הרמב"ם או של ריה"ל — נכונה? על כך כמובן שאין תשובה חד-משמעית. אבל אין ספק שגישתו של הרמב"ם היא "אנתרופולוגיה פילוסופית-דתית", כהגדרתו של ליבוביץ ואילו זו של ריה"ל — טראנסצנדנטית. הנה, אנו כבני-אדם, נוטים בדרך כלל להשלות את עצמנו שהשיבתנו דרך התנהגותנו, מבוססים על ההיגיון, אבל למעשה אנו נוהגים, במקרים רבים, בגישה הפוכה. זו אולי טבעי — שכן האדם אינו מורכב מן השכל בלבד — אבל כהולם לא תמיד מודע לנו. במלים אחרות: סביר הרבה יותר להניח שרוב בני-האדם יקבלו — מבחינה הגיונית — את הסבר של הרמב"ם לתופעת הנבואה (לאחר שהבינוה כראוי), אבל דומני שלמעשה נוטה הרוב לקבל את הסבר הלא-ראציונאלי של ריה"ל.

מתי זה מוסבר יפה על-ידי הרמב"ם בדברים הבאים, בקשר לתופעת הנס: "והוא השתדלותנו... וחילוף (בניגוד) השתדלות ההמון... הבאב שבדברים להם הערב לסכלותם, שישימו התורה והשכל שני קצוות סותרים ויוציאו כל דבר נבדל ומשרש מן המושכל, ויאמרו שהוא מופת ויברחו מהיות דבר על מנהג הטבע... ואנחנו — ממשיך הרמב"ם — נשתדל לקבץ (לאחד) בין התורה והמושכל ונהגים הדברים על סדר טבעי... ובבר ברע שאמנו נבוות מאוד משינוי סדרי בראשית" (מתוך מאמר תחיית המתים, חלק ב, ס-ח). ואף-על-פי כן, לאדם יש כנראה מעצם טבעו משיכה ל"עולמות עליונים", ולכן מה הפלא שמספר המשתטחים על קברו של הבבא סאלי, עולה — ויעלה תמיד — עשרות מונים על מספר הלומדים בשמונה-פרקים (ובוודאי ב"מורה נבוכים"), או המעיינים בספרו החדש של ליבוביץ.

ואולם, אלה המתעניינים בבעיות כבשונו-של-עולם-האדם, ימצאו בספר שלפנינו מלוא חפנים חכמה, כמעט על כל בעיה הגותית העולה במוחנו. בכך, כמובן, אין הוא יחיד. אלא שבשעה שכמעט בכל ספר פילוסופי הדן בנושאים אלה, אנו עומדים בפני מחסום המופשטות הלשון הקשה והמסורבלת ולעתים קרובות שלא לצורך, העושים את הבנת הדברים לכמעט בלתי אפשרית, כאן לפנינו דיון באותן סוגיות עצמן, על-ידי הוגה דעות שנתברך בכשרון הנדיר להפוך כמעט כל עניין מסובך לפשוט, בלשון זהה וחיונית.
נסתפק בשתי דוגמאות:
הרמב"ם כותב בשמונה פרקים: "ואילו היה האדם מוכרח על פעולותיו — יהיו בטלות מצוות התורה ואזהרותיה, והיה הכל שקר גמור, אחר שאין בחירה לאדם במה שיעשה... והיה הגמול והעונש גם כן עוול גמור". בלשוננו, דן כאן הרמב"ם בבעיית הדטרמיניזם, זו בעיה שעליה אמר ליבוביץ "השאלות הגדולות הבשאלות הן אותן שעליהן אין בכלל תשובה. [illegible]

התולים קלי-דעת

ספרו של פוסום הזקן
על החתולים שימושיים
מאת ת.ס. אליוט
תרגמה יהודית קופנהגן
ספרי סימן קריאה, הוצאת הקיבוץ המאוחד

מאת אריה זקס

אליוט: בסימן הקוטב ההפוך

ביטת שירתו המוקדמת של ת.ס. אליוט ("שירת האהבה של ג'יי אלפרד פרופרוק", "ארץ הישימון") היא אירוניה-דרמטית. ביטת שירתו המאוחרת ("ארבע רביעיות") היא זו של החוזר-בתשובה נוצרי. בחייו טרח להציג את עצמו כמעוטב ומכופתר: "אני מלוכני בפוליטיקה, אנגלו-קאתולי בדת, וקלאסיציסט בספרות". אין פלא שמבין כל המשוררים המאוחרים של המאה העשרים בלט אליוט תמיד מבחינת כבוד-הראש היאה להיכלה של ספרות. בשנותיו האחרונות היה מקובל כמעט על כל משוררי העולם כזקן השבט.

לכן אולי כובשת כליבך קלות הדעת הלא מבוגרת שבה בחר אליוט לכתוב על חתולים. יחסו לחתולים הוא הקוטב ההפוך לסגנונם של המצרים הקדמונים שקידשו את צלם האלה דמוית החתול באסטיס, והוא גם הקוטב ההפוך לתחושה האירוטית אשר בה התייחס שארל בודלר לחתולו הפרטי: "בואנא אל חיקי החתולי היפהפה/אלינא תשלוף את ציפורניך". החתולים של אליוט (שכונה בפי ידידיו "תום") דומים יותר לחתול תום בסדרת סרטי האנימאציה המשעשעים "תום וג'רי". בכל עת ובכל מצב הם חסרי-כבוד, "זרוקים", מועדים לשערוריות סלפסטיקית.

בעצם אין השירים האלה של אליוט שייכים כלל לז'אנר של ספרות החתולים אלא לז'אנר המפואר של ספרות-השטות. אליוט היה יכול לכתוב (ואמנם כתב) לא על חתול אלא על ברווז כדי להשיג אפקט ספרותי דומה. העניין בשירים אינו בתוכן אלא בלשון. זוהי לשון הנונסנס המסורתית, ששורשיה קודמים, אני מניח, אף לאריסטופאנס, ושפריחתה הגדולה היתה באנגליה של המאה התשע-עשרה, כשכתבו אדוארד ליר, ובעיקר לואיס קארול, את חרוזי-השטות הנפלאים שלהם. השפה האנגלית נותנת את עצמה כנראה להשתטויות מבריקות כאלה יותר מכל שפה אחרת, אם כי הז'אנר קיים כמובן גם בצרפתית (פרנסואה ראבלה) ובגרמנית (כריסטיאן מורגנשטרן). תרומתו של אליוט באנגלית מודרנית מתווירה לעוצמת השירים המושלמים שכתבה אדית סיטוול בשנות העשרים תחת הכותרת "פאסאדה" בהלחנתו המוסתקת של ויליאם וואלטון; אך גם אליוט, שהיה ככלות הכל אמן-לשון גאוני, היה מסוגל לשבור מוסכמות של-משמעות ולהשיג את האפקט המשחרר, המענג והמשעשע של הז'אנר הליצני הזה. בשירה ה"רצינית" לדורותיה נתפסת הלשון כחשיפה וקישור של משמעויות העולם הנגלה והנסתר, ואילו ההתמכרות לנונסנס היא פועל יוצא של הצורך לעוות משמעויות אלה, להחזיר את העולם לתוהו ובוהו, להגזים, ליהנות מתופעה סטאטית מחוללת, ולשבור את שגרת המסגרת של השפה המקובלת. יש משהו גואל, במלוא המשמעות הדתית של מלה זו, בחוסר הרצינות של הנונסנס. האמצעי העיקרי להגיעת ההשתטות השירית היא שימוש במלים המעוננות משקע רגשי כבד (כגון "יהוה", ואפילו "החתול") תוך הפיכתן על פיהן, התעלמות פארודיסטית ממשקעיהן, ניתוק הצליל והדימוי מן ההקשר ההגיוני.

האם מושג אפקט זה בתרגום העברי של "ספר החתולים השימושיים"? עצם צירוף המלים "חתול" ו"שימושי" הוא דוגמה למה שניסיתי לתאר לעיל; וכך בכל שפה אפשרית. אך שירת נונסנס מחייבת באורח פאראדוכסאלי יותר מכל שירה אחרת הקפדה פראגמטית על המשקל והחרוז של השפה הנתונה. המצלול האנגלי של המקור הוא פארודיה מודעת של המשורר על סגנונו שלו. ויש בו גם שפע של מקצבים ילדותיים וחרוזים נלעגים נוסח ליר וקרול.

העברית של הגב' קופנהגן עומדת לפעמים במשימה תובענית זו, אך חלק מן השירים מאולצים למדי: החרוזים מתמיהים, המשקל בלתי עקבי וההמצאות הלשוניות אינן עתירות-דמיון. לא אביא דוגמאות מאחר שעצם מעשה התרגום הוא חלוצי וראוי להערכה. זכותה של הגב' קופנהגן היא שעשתה כאן מלאכת אהבה. עצם פרסום הקובץ מהווה תרומה לפיתוח הז'אנר המוזנח של שירת-שטות בעברית בת-ימינו.

העורך: אברהם חשן

שבוע של ספרים
מאת בני ציפר

מקור

בית גנוש, רומן־סיפורים
מאת יהואש בירר
הוצאת בתר, הספרייה הקטנה, 1986, 128 ע'

הרגל המבוקש של יהואש בירר בכתיבת סיפורים לבני הנעורים ניכר היטב, וייתכן שיותר־מדי, בקובץ הסיפורים ההוזי־אוטוביוגרפיים המכונסים תחת כר תרתוגג "רומן־סיפורים". ספרות לגילאים הצעירים אינה יכולה להרשות לעצמה להיות מתוחכמת מדי במבנה, או להשאיר "נבכה" עלילתיים לא גמורים ולא ברורים, וכיבר, מתוך החשש שלא יובן עד גמירא, כותב גם למבוגרים בצלילות ובהירות, הרצויות לעצמן, אך המתחלפת לפעמים בפשטנות מרגיזה, ובעיקר יותר המכסה את הכל במעטה סימפאטי וחביב שאינו ממין העניין.

ה"תמונות" ניכרת בעיקר בסופי הסיפורים, המסגרים תמיד באופן הצפוי ביותר, אך גם במבנה העלילה, הכולל בדרך־כלל פתיחה המשרטטת את רוחי התקופה והרקע ההיסטורי, ולאחריה — סיפור של מעשה־משובה שעושה חבורת הילדים שהעלילה נסובה עליה, ולבסוף: סגירת המעגל בנוסח השבת הסדר על כנו. מצד ציור הצור משקיע בירר כשרון רב בשרטוט החיים של קבוצת ילדים בקיבוץ גלילי, סמוך לפני תקומת המדינה ובזמן מלחמת העצמאות. בצבעים בהירים ובאיכיות נוסטלגית מתוארים מאורעות הרי־גורל מנקודת מבטו של אבי־ילדותי, הרחלה מן המציאות המסוכסכת את היפה האופטימי בלבה: הפיתוי של ילדי הקיבוץ להיפה בעיצומן של ההפגנות מתואר כמסע אל הלא־נודע, והחיים בהיפה שננטשה מערבייה, המוצפת בעולים חדשים המשתלטים על נכסי הנפקדים, מסופרים בלי צייה פוליטית כלשהי. בסיפורים הקודמים להם, המתרחשים בקיבוץ, תופס מקום מרכזי בעלילה מעשה כלשהו של אלימות, של עבירה על איסור שאינו מתקבל על האינסטינקט הילדותי של חבורת הילדים. פעם זו שריפת ספרוני הברית החדשה שחולקו בידי מיסיונרים לילדי הקיבוץ, ופעם — הנקמה הקטנה של הילד, גיבור הספר, בקרובה הפר־לנייה היפה, העולה החדשה, המוחזת אחרי הרפתן של הקיבוץ. בסיפור זה, אך גם בסיפורים נוספים, מתגנב לכתיבתו של בירר יותר משמץ של קיטש בנוסח סרטי הסדרה "אסקימו לימון". אך שמא "בית גנוש" הוא גם ספר לבני־הנעורים.

שואה

גורל אחד — היהודים דוברי הספאניולית ויהודי ארצות האיסלאם בתקופת השואה
מאת אריה ברנע
ייעוץ: פרופ' יהודה באואר
הוצאת משרד הביטחון, 1986, 196 ע'

תהליכים של אינטגרציה אתנית, המבוססים בעיקרם על סדרה של "ניפוחי אגו" של עדה כלשהי על חשבון חברותיה, כוללים מטבעם מומנטים הנראים מגוחכים בעין המסתכל מהצד. אחד מהם הוא הדרישה התקיפה של נציגי עדות המזרח לזהול מלראות בשואה אסון שפקד את יהודי אירופה בלבד, והמלים אחרות, לנפץ את המיתוס כאילו רק אשכנזים היו קורבנות השואה. הצר המגוחך שבדרישה זו אינו קשה לאבחנה, שהרי להיות קורבן השואה אינו זכות שיש להתגדר בה. ומה הטעם בריבה אחר הכבוד המפוקפק להיכלל ברשימת קורבנות הנאצים. אך יש גם היגיון מאחורי האבסורד לכאורה: במדינה, השואה במקרים רבים את הלגיטימציה לקיומה מן השואה, מבקשים גם הספרדים להוכיח כי יש להם חלק בקורבן הגדול הזה, שבדיעבד התברר כסיבת התקומה של מדינת ישראל.

נתונים על קהילות ספרדיות ויהודים ספרדים שנספו בשואה מצויים זה מכבר, וספרו של ברנע אינו מחדש הרבה לא בתחום הסטאטיסטיקה ולא בתחום ההיסטוריה. מגמתו של הספר היתנכית בעיקרה: לעקור משורש ויחזימה את הסטריאוטיפ ה"אשכנזי" מן השואה. ברנע מספר, אחד לאחד, את סיפור חורבנן והשמדתן של הקהילות הספרדיות הגדולות בארצות הבלקן והים התיכון: איטליה, יוגוסלאביה, יוון ואחרות, אך התיאוריה מגיעה למבוי סתום משעה שבכללות כדי חום השואה גם ארצות ערב, שהשפעת הנאצים הגיעה אליהן, אם בכלל, בדרכי עקיפין. לטעון, למשל, שיהודי טוניסיה סבלו מהשואה, גובל בשכתוב ההיסטוריה, ולהזיל זאת על יהודי תימן (בטענה שכשנות העשרים התם האימאם יחיא על הסכם ידידות עם איטליה הפאשיסטית) גובל באבסורד. לעומת זה, יש מן הצדק בטענתם של יוצאי צפון־אפריקה, כי ההיסטוריה שכחה את מנת סבלם בשואה: באזורים שבשליטת צרפת, ובאלו שבשליטת איטליה, נרדפו היהודים לאותן התלאות שנרדפו להם אחיהם ביבשת אירופה.

שירה

סדר השירים — מבחר (1965—1984) ושירים חדשים
מאת אשר רייך
ספריית פועלים, 1986, 166 ע'

הוצאת מבחר שירים רטרוספקטיבי הוא סמל־מעמד בספרות העברית, האחוב בעיקר על אלה הקרויים משוררי שנות השישים, שאשר רייך הוא אחד מהם. איש אינו משלה את עצמו כי מבחרים אלה נוצרים מתוך להיטות ריאלית של קהל הקוראים להכיר את שירתם של בעלי־הדבר לתקופותיה; השיבותם המד־כית בהיותם אגרטים למוזיאים, היכולים לספות לעצמם על השלם ולומר "אני מפורסם". משוררי שנות השישים היו, ואין לשכוח זאת, בני הדור הראשון שנד שפו לאמצעי התקשורת, ושראו צורך בהתמודדות אתם מתוך חשש כי דין השירה להיפטק בעידן הטכנולוגיה. אם לא תאמץ לעצמה הרגלי פרסום־עצמי ולשון אגרסיבית יותר משהיה נהוג עד אז.

אין פלא שהשירים הזכורים ביותר של אשר רייך — כגון "אני אדם בודד בתוך מדינה מבודדת אשר בודדה אתה" (ע' 66), ו"ממעוף הנבטואת אין רואים את תמונת הארמה שהורגנו עליה" (ע' 84) — הם שירים השואפים לסכם מצב־נפש קולקטיביים בבטוי מבריק ומסכם כלשהו, על דרך סיסמת פרסומת, והמלים אחרות — שירים השואפים להיקלט, "לתפוס" ולמכרא... באמצעים הינוניים אלה ואחרים. ואם יש סכנה משותפת לשירי עשרים השנים האחרונות שמכנס כאן רייך, הריהו הסכסוך המתמיד בין אבי־שירי הדואה את עצמו רומאנטי־עירוני, מרוחק, ולא פגע בציניות של המציאות, לבין כתיבה המנגשת בלי הרף אחר העכשווי האופנתי. הפגוה, יותר מאשר קריאת כל קובץ שירים בנפרד, מבליט עד כמה שירתו של רייך היא פסיפס קומפצי של השפעות ושל נהייה אחר הסגנון החושב לצעקה האחרונה, ולו על חשבון האינטגריטי־השירי. אך על־פי־כן יש קו מקשר בין החיפושים הסגנוניים הללו, והוא התדאה המוחזרת ונשנית של האני־השר ברומאנטיות שלו, בתלושתו, באי־יכולתו לשנות את העולם, ועיקר העיקרים — ההודאה כי השירה, וכמוה האמנות, אינם אלא תחלי־פים לאי־מספקים לגן־עדן אבוד כלשהו, שהגעגועים אליו מבצבצים מעבר להעמדת הפנים של הגבר הנבצ־לה.

אי אפשר לומר על שיריו של רייך שאינם יפים. בכמה מהם טבועות אמיתות אנושיות עמוקות בהיגד־קולמוס מבריקים שאפשר להתקנא בהם. אך במבט רטרוספקטיבי, אשר רייך הוא בעיקר משורר, ההולך בשבילים שנסללו בידי אחרים.

חול שתקני
מאת נעמה לבארי
הוצאת עקב, 1986, 32 ע'

מעטים ספרי הביכורים שמחבריהם ראויים למלת־עידוד, ומנגד ניצב לעיני המבקר הסיכון, הגובל בהי־מור, כי משוררת צעירה פלונית שהוא מהלל היום, תאכזב מחר את הקריאה הפואטית שלה בגיגית הכביסה לאחר לידת הילד הראשון. ספרה של נעמה לבארי מפתה בכל זאת להסתכן בהימור. שירי הקובץ "חול שתקני" רגישים ואינטליגנטיים, נקיים מהתפר־ברות־כוסר. וגם אם ניכרות במגבלותם השפעות חזקות של משוררים נודעים, משולבים בהם נימה אישית וקול אישי ברור. נושאי השירים חוסקים כבמתכון מהנוהה ברורה: שיטוט, למשל, ברחוב כאולה בתל־אביב (ע' 46) הוא עילה בידי האני־השר להרהור לידי על תקפותו של המושג הרומאנטי "מחוזות ילדות". לבארי עושה להטים בשילוב התיאור וההרהור. צילום המצב והביקורת העצמית. אין פלא שהרימוי הנפוץ ביותר בשירים הוא הפתח, או החלון, סמל כפול של הפנים החוץ ושל הורימה המתמדת ביניהם, שהמשוררת אינה מצליחה, למרות מאמציה, לתפסה בשלמותה, אלא למקוטעין, בכל שיר ושיר. השיר, מכאן, מבטא את שמות ההוויה שניצודה, אך גם את העגמה על ההרמוניה שחומקה מרגע שפיגתה את מקומה ל"אני" כותב, המתבדל מהעולם שהוא מתאר. האני של המשורר צריך על־פי זה להיות פתח, להיות ערפל. משמש לא מוגדר ברורות, האל מצב הצבירה הזה כמהים שיריה של לבארי.

הגשם ששכחתי, שירים
מאת ב. מרדכי
הוצאת הקיבוץ המאוחד, 1986, 48 ע'

התמול מלו של המשורר ב. מרדכי, וכעורב ימיו נמצא לו מליץ יושר כדמותו של בנו, המבקר, הסופר, המשורר והמסאי ארביון ברתנא, שקשר לו כתר של כעין משורר מקולל, קודנה־בביכול של הספרות הישראלית, חולם רומאנטי בעידן של קונקרטיות הארצית. הדברים וכי־ההדים מובאים בהקדמה לכבוד המרנית. שאשמע לאחד ב"מבחר ספרתו לעגי" המכנס השירים שיצא לאור ב"מבחר ספרתו לעגי" המכבס הנשרים שידוד כלל מיצירות הקלאסיקאים העבריים. "הגשם ששכחתי" ובו שיריו האחרונים של ב. מרדכי, יוצא לאור בלי הסותו של הבן, ומוכן מגיעה "אוביקטיביות" לאחר כלל ... שירים אפיניים לבני הדור ששרר יותר עם המשורר: שירים אפיניים לבני הדור ששרר מן הסימבוליזם האידאי של מזרח־אירופה, מלאי אימ־פתנטיות והשיבות־עצמית. "אני ביאליקאי" ... הנושא את סבל הפרט הכלל, והמרבר על עקרות סמליות בלשון של פאתוס נבואי. שכם ברגעיו האינטי־מים חייב להיות כללי. אלה שירים המרבים תמיד ברבבות, תמיד בלשון רבים ובטובים כבים מפעמת רוח של התבוננות דתית. אך רובם, למרבה הצער, שואבים את הלגיטימאציה שלהם מכוח המילוחן הפאתטי שנעשה למשורר הקטן הזה, כבמוהו, וטובים ממנו, כותבים עוד עשרות בני דורו, בעברית ובאידיש.

אמנות

נפתלי בזם — ציורים ודברי הערכה
פתח דבר: נתן שחם
מסה מאת זיוה עמישי־מייזלש
עיצוב: אלעזר גלעד
ספריית פועלים, סדרת אמנות, 1986,
84 ע' + 50 ע' באנגלית

הציור המונומנטאלי הוא לאגר שעבר זמנו, המגד־קבל היום לא בלי עיוויפנים, כתוכשרה לא נעימה לימי שלום הריאליזם־הסוציאליסטי בחדי האמנות. שמו של נפתלי בזם נקשר תמיד בציון תוביר שלא בצדק, לסגנון הציור הציבורי הזה, בגלל העבודות המפורסמות שביצע בבניין "יד ושם" ובתקרת משכן הנשיא — הה־אלבום שלפנינו נועד בחלקו לנפץ את הסטיגמה שדבקה בבזם. בגינן של עבודות אלה, ולהציגו באור מאוזן יותר, כצייר סגנוני רב־סגנונות יותר משהוא מוכר בקהל הרחב.

עמישי־מייזלש, בעלת המסה על חייו ויצירתו של בזם, מציגה אותו כאמן מגויס במובן האידיאליסטי של המושג שרוח בשנות הארבעים והחמשים. בשביל בזם, ניצול השואה שהוריו נספו באושוויץ, הדילמה בין האמירות הציבוריות לאנגאריזם האמנותי לא היתה מעולם שאלה אינטלקטואלית, אלא עניין של כורח, ההחלטה שחוגבשה אצלו בתחילת דרכו להקדיש את כשרונו ליצירה שתגיע אל קהל רחב ככל האפשר, ותציגו אירועים מסעירים בהווה מתוך הראיה מוסרית על כיווני העתיד. בזם לומד ציור־קיר בבית־הספר קאתולי בפאריס המתמחה בכך, והושפע מציורו בדור הקונסטרים של ינקל אדלר, וחוזר לארץ עם המטען המתאים, שיעמידו בשורה הראשונה של אמני הדי־אליזם הסוציאליסטי הישראלי של שנות החמשים: פועלים חסונים, מעברה ועולים מרוכשים, ואם שכולה המבכה את מות בנה בתנוחה הראמאטית. לשיא עוצמת הביטוי בסגנון זה מגיע בזם בסדרת ציורים על השואה שיצר ב־1953: התיעוד, האמנות והטראומה האישית מעורבים זה בזה בדרכים שאינם מתיישרת יותר מדי בשאלות שבתחום האסתטיקה הטהורה.

יצאו לבזם מתנישן מורים, של אמן המציב לכל עולה של הממסד הבר בבני השש לכל הזמנה של ציור דקוראטיבי בשביל הממסד. פרשת כפר קאסם ב־1956 מעוררת אותו לציור מחאה פסימית בנוסח פיקאסו, אך מצד שני, בציוריו הדקוראטיביים במתי־מלון ובבנייני ציבור מאותה תקופה, הוא אופטימי ואידיאליסטי יותר מתמיד, ומבדיר אם אם את סגנון הריאליזם המגדר מבטאלי בסמליות שגאולית רכה יותר, "המתבדגנת" הולכת, על־פי טעם הקהל, ומתחלפת בקלילות גראפית ובצבעיו העליזים של הפופ־ארט.

בזם שכל את בנו בכורו ב־1975 בהתפוצצות של מטען תבלה בכיכר ציון בירושלים. האבל האישי ניכר במעבר סגנוני חריף לסוריאליזם אימתני, רווי מיתוסים של קורבן ועקידה, שלאחר זמן התחלף בבארא־אופטי־מיזם ופיוס, ובסימבולים של פריחה ופריון ולידה מחדש.

היסטוריה

FAITH AND FULFILMENT
(Christians and the Return to the Promised Land)
by Michael J. Pragai. Valentine, Mitchell; cloth $24, paper $12.50.

ציונים נוצריים — מתי קמו בראשונה, מיהם ומה מידת השפעתם בעולם בספר זה, ראשון הרן בשאלה היסטורית זו, מנסה מיכאל פרגאי להשיב. פרט לאיש תמהוני במקצת ששמו פינץ׳, והוא חי בתקופת המלך ג׳יימס בסוף המאה ה־16, לא קמו כאלה עד המאה ה־19. פינץ׳ עצמו נרדף עליידי המלך בגלל רעיונו, שבאחרית הימים יהיו היהודים מלכי העולם. בזמן שלטון גם בבכנסייה האנגלית הדעות השליליות על "דוה־הישראל", היה זה דבר שלא נשמע, במיוחד נוכח הרגע שמלכי בריטניה יצטרכו לשלם מסים ליהודים.

אך במאה ה־19 כבר כתב הדיבר שר־החוץ של ברי־טניה לורד פלמרסטון ברצינות על שובם של היהודים לארץ הקודש, ולורד שאפטסברי, איש דתי מאוד, הוסיף לכך את המונח הכנסייתי, כאשר קרא ליהודים "עם האלוהים העתיק". מכאן ואילך יש מאות שמות של נוצרים התומכים ברעיון הציוני — ואת כאשר הציונות הרשמית טרם קמה. אחר־כך נוספו הרבה האישים, והם מלווים את הציונות על שלביה, עד עצם הימים האלה שבהם רוחים סופרים ופוליטיקאים, גם מתוך מניעים מוסריים, את הרעיון שהציונות כמוה כגאולה.

ספרו של פרגאי משרטט את האירועים בקשת רחבה מאוד. כפי שמתאים לספר ראשון בנושא כלשהו, שיש לעודד עוד חיבורות ראשונית. פרגאי היה רוב שנותיו איש משרד־החוץ, והמשך שמונה שנים הממונה על הכנסייה לענייני הכנסיות. ספרו מקיף גם את הרקע הפילוסופי, הדתי, התאולוגי; יש בו מיסטיקה ואריכאולוגיה מלבד ההיסטוריה. מאות שמות, שכוליל דוגו הקולקטיבי כבר שהזהרים אך מעט — כמו אור־סן הייד, אבוי דיגאן, לורנס אוליפנט, אורד ויניגייט כמובן, ועוד, סודים יותר מסכת של עמל נוצרי למען מדינה יהודית. אגדת גולגולתא חדגו יש משתבחים אוראם, ומתבלטות יצירות כמו הכפר הגרמני הנסעמים בגליל, שבו התיישבו נוצרים ידידי הציונות כדי לסייע בבניין הארץ.

זהו תעודה מעניינת על תומכי ישראל הנוצרים, שבכל אחד מרפיה ניכרת העבודה הרבה שהושקעה בה, עבל של הבית תודה לאנשים רגולים ומשוטים שבאבינים בישראל הציונות.

(ע. ב־ח)

מעולם הספרות והאמנות

נשים סופרות: אמהות הרומאן

ג׳ורג׳ אליוט

ג׳יין אוסטן

שארלוט ברונטה

"הרומאן, ידידי, משעמם", אמר המשורר האמריקאי ג׳ון בארימן, אבל, מעיד טולסטוי ספי יודעידבר, הערל קשתוב מאחורי הקורים בבוהדיגו היה כדי כך משוקע בקריאת "האלפין" של מאראם דה סטאל עד שלא נתפנה לנהל את הקרב. מכל מקום, מי שהרומאן לא שעמם אותן ומי שגם כתבו אותו היו הנשים, כי מכל מקום, טוענת דייל ספנדר בספרה "אמהות הרומאן — מאה סופרות טובות לפני ג׳יין אוסטן" (הוצאת "פנדורה" לונדון). לדבריה, נשים ביקשו לדעת מה עושות נשים אחרות וכיצד הן מרגישות, והאם בכל מקום היה גורל האשה כה גרוע והייה כה משעממים כשלהן. הרומאנים מילאו את החיים תוכן וסיפקו אינו ישעת צדדית נוספת שהיה בה כדי להעניק כבוד לחיי היומיום שלהן. מצבתה־היכרון לשרה פילדינג (אחותו של הנרי, מתה ב־1768) בעיר באת אומרת שספריה יתפרסמו במקומוי הכבוד הערך של בנות מינה, אבל בשביל קוראותיה של שרה פילדינג היה ערך ספריה נעוץ במשהו אחר, בכך שכתובה על נשים וסייעה להן להמציא לעצמן מודעות מקבילה לזו שפיתחו גברים במשך תקופה ארוכה כלכך.

קיימת סברה, כי ההפרדה בין המינים שעליה כה מתרעמות הפמיניסטיות בנותידורנו נעוצה באותם רומאנים, שכן אצל צוזר אין למצוא רמז לכך שלנשים יש רגישות מיוחדות או יש דבר זה או אחד בשונה או ביותר מאשר לגברים. הנה באמצע המאה ה־18 כבר מוצאים קו תיחום ברור, מכל מקום ברומאן. דבר זה נשמע בבירור בדבריו של סמיואל ריצ׳רדסון על שרה פילדינג (שספריה "האומנת" ו"אקדמיית הנשים הקטנה" יראו אור בהוצאת "פאנדורה" בשנה הבאה): "איזו הבנה של לב אנושי" ועוד הוא אומר, כי אחיה לא ניחן בהבנה מעין זו כמו שלה, אף כי היה סופר מצוין. "הוא ידע רק את המכאניקה של פעולות הסכנה, בעוד שאת (שרה) היכרת את הקפיצים העדינים ואת התנועות הפנימיות".

ד"ר ג׳ונסון העדיף אף הוא את הרומאנים של שרה פילדינג על אלה של אחיה הנרי. וכגברים רבים אחרים העדיף אביה של ג׳יין אוסטן לקרוא רומאנים כתובים בידי נשים. הסתגלותן של נשים לטעמם של הגברים היא ביטוי והרגישות הנשית של הרומאן הנשי, רגישות שלימים ישבתו כל כך בג׳ורג׳ אליוט. כך מכל מקום סבור המבקר ג׳ון ביילי, הכותב בט.ל.ס. על סדרה של דד מאנים ישנים, בני המאה ה־18, שראו אור חדש בהוצאת "פאנדורה" ועל ספרה של דייל ספנדר. כן הוא טוען שג׳יין אוסטן לא הפגינה כל נשיות, בעוד ששארלוט ברונטה וג׳ורג׳ אליוט הבליטו את נשיותן בכתיבתה. ככלל, סבור ג׳ון ביילי, שהמשיכים יצר רומאנים בעלי גוון וצליל מיוחדים ונפרדים, צליל שהאשה־המספרת־אודותם אינה מסוגלת לזהות אותו, עד מבלי שתהיה היא עצמה נשאבת אליו, ומודעות גלויה על כך מפני חמשים ... ובין כאלה שאינן נהגות כך. לדעתו שלוש ברונטה וג׳ורג׳ אליוט שייכות לקטגוריה הראשונה בעוד ג׳יין אוסטן, אמילי ברונטה, איוי קומפטון־ברנט, אליזבט בואן, איריס מארדוק, אליזבט טיילור וברברה פים שייכות לקטגוריה השנייה. דוגמה לכך היא גם שרה פילדינג שהגיבור של ספרה "הרפת" קאמיו של דיוויד סימפל" הוא דמות דומיה־קלריה, אם כי נכתב.

ג׳ורג׳ אליוט
שנים אחרות קודם ל"קבריד" של הלסר. אבל גיבורת הספר השובה מן הגיבור, ועיקר עניינו הוא בדרך שהוא עוסק בגורל האשה.

ג׳ון ביילי טוען, כי לנשים לא היתה הזדמנות ולא ניתנה הזדמנות ללמוד כיצד לעבד את חומר היצירה שלהן לדבר־ספרות. דייל ספנדר עושה מאמצים רבים כדי להוכיח שהנשים הן אמהות הרומאן ולא הגברים אבותיו, וכי היו עוד קודם לג׳יין אוסטן סופרות טובות. כך למשל, הסופרת האנגליה מרי בראב־טון, שאת ספרה "שליטה עצמית" למרה ג׳יין אוסטן היטב. במכתב על עבודתה, משנשאלה כיצד מתקדמת לאורה שלה (גיבורת "שליטה עצ־מית") סיפרה: "ידידתך לאורה מתקדמת בקצב אטי אך סדיר; צעד אחר קצר מדי יום — לא יותר היא

ג׳יין אוסטן
התקדמה ששים צעדים, כלומר: דפים, מאז עזבת אותה..." דייל ספנדר מציינת שהיחס של הסופרת אל גיבורתה הוא יחס אינטימי, בשונה מיחסו של הנרי פילדינג אל תום ג׳ונס, של דיפו אל רובינזון קרוזו, וכי יש בזה משום חידוש המגבשר את יחסו של טולסטוי, למשל, אל נטאשה ואל אנה קארנינה. זו אינטימיות שיש בה משום אהבה, אבל אין בה משום צי־רוק עצמי. יש כאן בה בעת יצירה וגם ידידות. מה שמחייב להיות עם הגיבורים או הגיבורות כל הזמן, להעבירן מחדר לחדר, להלבישן ולהפשיטן, לשלוח אותן ממחוז למחוז. אין זה דבר קל, כפי שגילו ג׳יין אוסטן ומרי בראנטון, והגילוי הזה של איך לחיות עם הדמות הוא גילויו של נשים סופרות. מרי בראב־

שארלוט ברונטה
טון מתה בשעת לידה, והיא בת ארבעים. ספרה השני "משמעת" שהיה גם הוא הצלחה גדולה ראה אור ב־1814, שנתיים לפני "אמה" של ג׳יין אוסטן. רומאנים אחרים שראו אור מחדש מן התקופה ההיא הם קיומה־המבין נקבה או הרפתקאות "ארבלה" מאת שרלוט לאנוקס, "בלינדה" מאת מריה אג׳וורת, "סאסילה" מאת פאני בארני ו"מי־לאניום הול" מאת שרה סקוט. האם עומדים רומאנים אלה במבחן הזמן? זה עניין לטעמו של הקורא, עונה המבקר ומוסיף, "אבל בוודאי הם ראויים להדפסה מחדש".

Mothers of the Novel
by Dale Spender.
Pandora, 12.95.

בית לוי: מרוכלות לאימפריה

לפני כמאה וחמשים שנה באר גוסט 1836 פנה אחד מ.ל. סימון אל שר־הפנים הצרפתי בבקשה לאשר לו פתיחת ספרייה ברחוב מריה סטיוארט מספר 6, ליד שוק "הואל". סימון הנ"ל מציג עצמו במכתב לשר הפנים הצרפתי כאב למשפחה שהמזל לא האיר לה פנים; עד כה — הוא כותב — מכר, ברשיון המשטרה, ברוכב, חפצי תיאטרון חדרים שנים, אלא שמצומת בריאותו הוא מבקש להעביר את מסחרו לחנות. אותו אדון סימון היה איש בשם סי־מון לוי שביקש לצרפת את שמו. ואולי אף להסתיר את יהדותו. יש להניח שכדי לפתוח את חנותו נאלץ לשעבר את כל האמצעים שעמדו לרשות משפחתו. אבל אין ספק שהמאמץ הוכיח את עצמו, שכן בדרך זו נוסדה הוצאת הספרים הוקרתית ביותר של המאה ה־19, הלא הוא בית ההוצאה קלמן לוי, אשר בימים אלה מלאו 150 שנה להיווסדו ואשר תחילתו בהשאלת ספרים. בספרו המצוין "מישל וקלמן לוי או הולדתו של בית הוצאה מודרני" (קלמן לוי) מלמד ז׳אן־איב מולייא שסימון לוי, המייסד, הגיע לפאריס מאלזאס עשר שנים קודם לכן ... אשתו ... שמונה ... צרפתית ולא היטיב לכתוב את השפה. הר"ח משסרה שבשתמר, מעיד שלוי מכר הכל, סרטים, תיקים, מטריות ובן עיתונים וספרים. הרוח החיה של הספרייה שיסד מ. סימון, היינו סימון לוי, ומי שהכיר את הספרים, בחר אותם ויעץ ללקוחות, לא היה בנו הבכור של סימון, אלכסנדר, אף לא הבן השני קלמן, כי אם מישל, הצעיר בבנים שעדיין לא מלאו לו חמש עשרה שנים ואשר היה משוגע לתיאטרון.

מישל לוי היה בעל אינטליגנציה גבוהה ביותר, בעל כושר עבודה חסר לאות ועוד קודם שמלאו לו 20 שנה כבר התגוסס שמו על ספרים כמו"ל. הספר הראשון שהוציא לאור היה "באלט פנטאסטי" בשתי מ־ערכות" שאחד ממחבריו היה תיאור פיל גוטייה. שנים לא רבות הלפו ובקטלוג שלו הופיעו שמות כאר לכסנדר דיומא, בלזק, למרטין, ארוללף טייר. ואולם שנת 1856 היא המציינת את המהפכה הגדולה של בית ההוצאה קלמן לוי, שכן בשנה זו פרסם את הכרך הראשון בסדרת הספרים "מישל לוי", סדרת ספרים בני 350 עד 400 עמודים שאותם הציע לקהל במחיר המיוחד של פרנק אחד, כלומר במחיר זול פי שלושה או ארבעה מזה הרווח בשוק.

כל סופרי התקופה ביקשו להופיע בסדרה זו כדי להגיע לקהל רחב ככל האפשר, סטנדאל, מרימא, נר־ואל, ג׳ורג׳ סאנד, למרטין ואחרים פרסמו בה את ספריהם. כדי להרחיב את עסקיו החל מישל לוי מוציא גם ספרות מתורגמת ופתח ברומאנים הגדולים של דיקנס. אחר־כך הוציא לאור את פלובר, ויקטור הוגו, טוקוויל, גיזו. היחסים בינו לבין ... השינויים ... את ... מישל לוי הוא חלוץ המו"לות המודרנית.

ב־1871 העביר מישל לוי את בית ההוצאה לבניין ברחוב אובר, לא הרחק מן האופרה, ושם שוכן "קלמן לוי" עד היום. כאשר מת מישל לוי ב־1875 ואחיו הבכור קלמן ירש אותו, כבר ציינו האחים לוי את אחד השמות הגדולים בעסקי הספרים בעולם של המחצית השנייה של המאה ה־19. מכאן ואילך יש למנות את הסופרים שפרסמו את יצירד תיהם אצל קלמן־לוי: אנטול פראנס, פייר לוטי, מישלה, מרסל פרוסט, שוהרד לוי, בנו של קלמן, הוציא את ספרו "תענוגות וימים" ב־1896. וכן גורקי ופירנדלו, ד.ה. לורנס וקנוט המסון וריימון ארון והרמן גאורי, הרמן הסה והנרי ג׳יימס ועוד רבים אחרים.

ההוצאה נוהלה כל השנים בידי בני המשפחה, ורק לפני שנתיים מונה מנהל שאינו בן המשפחה, ז׳אן־אטיין כהן־סיאט, דבר המצביע אולי סופה של תקופה. אחד הסופרים של בית ההוצאה "קלמן לוי" היה ארנסט רנאן, המספר בזיכרונותיו, כי מעולם לא האמין שיוכל להתפרנס מן הכתיבה עד ליום שבו נכנס אל עליית־הגג שלו אדם בעל חזות נבונה ונעימה שהציע לו תמורה על כמה מאמרים שפרסם והציע לו להוציאם בספר... מישל לוי התחייב על הזזה לכל ימי חייו. אחד מן ספד מישל לוי כי תהנה אינו מיטיב דיו עם רנאן ההולך באחר. ואולם יש לציין כאן כי ספרו של רנאן "חיי ישו" היה אחד מרבי־המכר המצלי־חים ביותר של המאה ה־19, ... (לא מנר)

Michel et Calmann Levy
ou la naissance de
l'edition moderne par
Jean-Yves Mollier.

הבלה"ה: רות אלמוג

תערוכות

חיקוי דרך התבטלות

תערוכת סיום אקדמיה בצלאל — הבניין ברחוב בצלאל ובית האמנים, ירושלים

מאת ניצה מליניאק

אודי אבן: פורטרט עצמי (עיצוב קרמי, בצלאל)

את תערוכת הסיום של "בצלאל" מבצבצות פנינים אמנותיות ברמות הישגי מחלקות בלתי יומרניות, ההולכות בדרך עקיבה שאינה ממהרת להוציא ישן מפני חדש, והן — בראש ובראשונה — המחלקה לגראפיקה שהעמידה תערוכה מעו־לה ומציגה דור של בוגרים מיומנים שעבודותיהם משקפות רמה טכנית ואמנותית גבוהה מאוד, ואת מבלי להנזק אפשרויות של ביטוי מקורי. טעמם של רבים אלה נכון גם לגבי המחלקה לצורפות, וגם אם חלק מהעבודות — במיוחד "התכשיטים האלימים" — משקי מבטה שמטרתה להרהים את הצופה, יש בכך משב רוח מרענן. נקודת אור נוספת מהווה עבודותיהם היפות של תלמי־די המחלקה לצילום. מעבר אחד תערוכת הסיום של מחלקה זו במקף שנים אחרות מעיד על התפתחות ושכלול מתמידים בביתון הפיכנה לצורכי שביל בתחום הזוכה להתעניינות גוברת.

השנה חוגג "בצלאל" מלאת שמונים שנים להיווסדו ותחילת המעבר למשכנו החדש, הסדרות, בהר־הצופים. זוהי ההזדמנות הבאותה להעלות באוזני פרנסי העיר, מוזיאון ישראל (הממונה על אוצרות בצלאל) האקדמיה את הרעיון להחזיר עטרה ליושנה ולהקים מוזיאון חשוב נוסף בירושלים. הכוונה היא להחזרת הבניין הנכבה כיום "בית האמנים" ליעודו המקורי — היינו מוזיאון בצלאל של עץ ושל נרקיס. שם ימצא מקום לחבור קבע של עבר דות להבאת הכל, במקום "הפינה לזכר" הקיימת כיום בתוך מוזיאון ישראל.

התצפוהם של בניינים סמוכים, יכולה להוות תוליף באות למעלד תו של בית האמנים, ואילו המעשים המתפדים — הבולט בהם הורדת דלתות הכרשות המבולפות של מד זיאון בצלאל המקורי — יבואו על תיקונם ותוקם מצב זיכרון לפעלם של חלוצי האמנות בארץ־ישראל.

ביקורת תערוכת תלמידים היא עניין קשה ומסובך, שכן המבקר הרבק בעיקרון של אי משהרפים, מגיע לתערוכה כזו כשהוא מצויד ביותר מקודשם של סלוגנות והי־דיעה המוקדמת שעיסתם של התל־מידים מעידה על הגתומים־הוד־רים, וזה לא תמיד לטובה, שכן העמות וזד הוש של פרוז אמנים שאינם אלא העתקים חיוורים של רבותיהם — במעשה הבועה — כמוה כהקורות התבשיל. ובמקרה היותר גרוע, העובר לדאוגן הלב מה שנים במסורות אמנות בארץ, יוצרת דור של גלמים הסכולים כדי כך בספק עות הקודים שבמה סביב לבם ומוחם בשעת ליפוריהם עד שהפסי־כיים לפרישת כנפיים צבעוניות, שלא לדבר על המראה, שאפים לאפס.

סכנות אלה אורבות גם לפתחם של המציגים בתערוכה הנרחבת שלפנינו, לפחות בכל הנוגע להישגי תלמידי המחלקה לאמנות שכמו שירים במצב של בלבול־דעות ודמה ביצועם נמוכה להכויב. תעיד על כך תצוגתם של תלמידי המחלקה לעיצוב קראמי. הזמה, שכאן, יחד עם שיפור שם המחלקה, השילכה לשון חזית הקדרות הטובה, המסוד־תית או התרשנית, הרעיון השולט בגיפה הוא "הליכה בגדול", היינו פיסול לשמו. התוצאה עגומה למדי העבודות הפיסוליות השאפתניות הללו, אינן אלא חורה חיוורת ומיגעת על עבודות מורים מסוימים. תנוזר בולט של מגמה נמצרת זו הם התלמידים שבחרו בנושאים כמו "תמונות מחזור" — רויקו קבוצתי של ביתה, או דמות גבר ישוב עשויה מחלקים, שהמטפה המעורה בעשה אינו יכול שלא לראות בהם כפייה מכוונת, שללא ספק נעשית בדרכי נועם, הן של נושא והן של דרכי הבעה.

תקצר היריעה מלמנות דוגמאות היקוי נוספות, והוקא בוסקות של העבודות שאינן אלא תרגילים על מגמתות יש סיכון מעודד וכן בעבודה המבקשת להעביר חוייה אישית פרויה, וזה על אף מידה מסויפת של באגאליות, גם הרצון המוצהר בהבא לכך שוסוד קרמי ידאה כ"משה אור" הביא לתוצאות אבסורדיות, וטוב יעשו הנוגד אם יעלו על דעתם את השתגם הרומי המהר "אין זה היינו רק אם אתה רק נראה כזהב, או נולדת הכב".

דברים אלה יפים גם לתכנית המחלקה לעיצוב תעשייתי המביגה, בין השאר, קוסקום מתוחכם, וכיסאות וכורסאות שעיצובם יפה, אך אפשרות הישיבה הנוחה מהם הול־אה. יש לקוות ש"טלפון הפנדור" יד ביה את עצמו, שכן עיצובו שובה עין.

אולם בתוך ערמת האפר ההוזה

משדורי טלויזיה מלוקסמבורג
יום שישי 8.8.86
17.05 שפרינגפילד — סדרה
17.35 מצוירים
18.15 מעגל המשפחה
18.35 רוכבים בהוליווד
18.53 יומן
19.22 קרלטון — סדרה
20.30 סרט פעולה
21.10 מצוירים
21.15 סרט הרפתקאות

לקליטת תוכניות מאירופה
פנורמה
טל. 246360 ,246799 ,2446850 ,2446330

מעוניין באיש מכירות ליהלומים
טלפונים: 03-7516614,
03-229442

NON-RESIDENT AMERICAN UNIVERSITY DEGREES
It is possible – *it is honestly possible* – to earn good, usable Bachelor's, Master's, Doctorates, even Law Degrees from recognized American universities, without ever going to America. The time involved can be quite short, and, the cost surprisingly low. *May I air mail you free information, without obligation?* Dr. John Bear, 9301 N. Highway 1, Suite 960, Mendocino, CA 95460, U.S.A. Telephone: (707) 937-4226

יד ושם רשות הזכרון לשואה ולגבורה
הפדרציה של יהודי ווהלין
זה עתה הופיע
שואת יהודי ווהלין
1944 — 1941
מאת **שמואל ספקטור**
מחקר מבוסס על תעודות ועדויות מקוריות. המתאר גורלם של כרבע מליון יהודים במזרח פולין בתקופת הכבוש, ומסכת התנגדותם ולחימתם באויב הנאצי.
תשמ"ו, 317 ע"מ — המחיר 25 ש"ח
הפצה — את הספרים ניתן לרכוש ב"יד ושם" ת.ד. 3477, ירושלים טל. 02/531202.
וב"ספרי" רח' ז'בוטינסקי 31 רמת גן 52511 טל. 03/728121-2-3 ,735121

משרד המשפטים — לשכה שרותי הדין
משפט עברי
סמינריון בדיני עונשין
יום ה'-מוצ"ש, כ"ג-כ"ה באב תשמ"ו (28-30.8.86), מלון לרום, ירושלים
דברי פתיחה: השופטת מרים בן־פורת המשנה לנשיא בית המשפט העליון
מרצים: פרופ' ש"ז פלר — האוניברסיטה העברית ירושלים
פרופ' דב פרימר — הנושא: הגנת "צורך" בפלילים
הרב מרדכי הלפרין — מנהל מכון שלזינגר לרפואה והלכה — הנושא: הקפאת עוברים והקפאת בני־אדם
פרטים והרשמה: משרד המשפטים 02-270266
הכנס הבין־לאומי הרביעי למשפט העברי
(בשיתוף המכון לחקר המשפט העברי, האוניברסיטה העברית בירושלים)
הכנס יתקיים בקיבוץ בית רמל שליד ירושלים, בתאריכים כ"ג-כ"ו באב תשמ"ו (18-21.8.86), בהשתתפות המלומדים מהארץ ומחו"ל. לקבלת תכנית מפורטת: משרד המשפטים 02-270266; ד"ר ח' בן־מנחם, האוניברסיטה העברית 02-882501

הסתדרות ישראל בנעים
יוצאים לחופשה ארוכה
מתאריך 10.8.86 עד 22.8.86

משרד הבריאות
אגף הסיעוד
קורס בחדרי־ניתוחים לאחיות מוסמכות
ייפתח בחודש נובמבר 1986, בביה"ס לסיעוד ע"ש שיינברון (איכילוב) תל־אביב.
תנאי הלימודים בקורס יותאמו במידת האפשר, לצורכי הלומדים.
לקבלת פרטים נוספים, על המעונינים לפנות למזכירות ביה"ס לסיעוד שיינברון, טלפון 03—219870.

הודעה לציבור
מטעם תנועת "כך"
א. תנועת "כך" מוקיעה בכל לשון של גינוי את הגזענות במובנה האמיתי, דהיינו, שנאה, רדיפה, ביזוי איבה ועוינות נגד אדם אך ורק בגלל גזעו, צבע עורו או מוצאו הלאומי אתני.
ב. תנועת "כך" היא גוף המושתת כל כולו על תורת ישראל ומבססת את כל עקרונותיה ופרסומיה על ההלכה. יחסה של התנועה ללא יהודים נובע אך ורק מתורת ישראל המבדילה בין יהודי ללא יהודי והקובעת את מקומו ומעמדו של הלא יהודי בארץ־ישראל.
ג. תנועת "כך" מגנה את אלו המנסים להשוות את ההלכה לגזענות, ומבטיחה להמשיך את דרכה ללא ויתורים במלחמה למען היהדות, המדינה היהודית ונגד הגזענות.
ד. תנועת "כך" מברכת את הכנסת על קבלת החוק נגד הסתה לגזענות, ששמר בקפדנות על ההבדל היסודי בין תורת ישראל לגזענות.
תנועת "כך"
ת.ד. 7866
ירושלים

مكبر من الأصل

مكنز من الاجل

הטלוויזיה של השבוע / הדה בושס

גטו נשי

לאחר התקופות הפמיניסטיות החוזרות ונשנות, מתברר שאפשר לדבר במושגים שונים במקצת, מתוחכמים יותר. זה קורה ב"גלריה" (יום ג'). לפני כן אנו נידונים להגשה אמנותית באילו של שני שירי משוררות, שיר של דליה רביקוביץ ושיר של מאיה בז'רנו. שחקנית מיוחדת מפוזרת את פניה, מעניקה לשירים אינטרפרטציה שאינה מפתיעה. טוב לפחות שהשירים קצרים יחסית. המשוררת מאיה בז'רנו, שבאה לאולפן, רואה בהופעה זו טעות של אינטרפרטציה, אם לנקוט לשון עדינה. לאחר מכן, אומרת בז'רנו שאין לראות בכתיבה הנשית, "משהו סמאלי ופאתטי". אני חוששת כה שהיא מתכוונת לאותה הופעה אומללה.

כרמית גיא חששה עצמה, שלא מרצונה, כמדומה, ל ביקורתן של פמיניסטיות, ה מבקשות להגשים את עצמן בבלעדיות. שכן מאיה בז'רנו וציונה שמשי, שתי נשים חד כמות, מסרבות בכל תוקף להתייחס לשאלת היצירה ה נשית, לפי "מבנה משותף של זהות מינית". לדבריהן, אמנות המילה שלהן אמנותית ו עניינית, המין הוא רק אחד המרכיבים. אין לייחס לו חשיבות ראשונה במעלה.

בז'רנו ושמשי רואות עצמן בנות דור הנשים שהשתחררו מכבר מתפלות המגבילה של מושגים על נשיות. אלו נשים שגילו את עצמיותן כבריאים, הן עוסקות בעצמן כבריאים. זה שלב מעניין של התפתחות. היצירה הנשית, מסקרנת אותי ויש יוצרות שגישתן וסגנונן קרובים ללבי, בשל המבנה הנ פשי — ובכל זאת אני מאמינה שהשיפוט חייב להיות ענייני. היותה של היוצרת אשה, אינו עושה בהכרח את יצירתה יד שונה ומעניינת יותר — גם לא לבנות סינה.

ולאחר שהנשים גילו את עצמיותן, באות הפמיניסטיות ונכר גות, הן רוצות לראות נשים, הכי מיוחד נשים יוצרות, כלואות בגטו נשי. לא לכך התכוונו סר טן זה בבואר וירג'יניה וולף שעוסקת במשך הזמן. אדרבה, המנוס הנשי קיים גם אותן. הן לא היו חלק ממנו, אבל הן חיו בזמנים שונים ולחמו בעולם של מושגים מעוותים.

איני יכולה להבין, מה ה משותף לנשים משוררות, שהן מפרסמות קובץ משותף של שירה, ומה משותף לנשים ציירות ופסלות, המוצגות יחד, מלבד העובדה הביולוגית שהן נשים. האם זו דרך להתגונן בפני הביקורת? הגטו הנשי משרת רק את העסקניות הפוליטיות הפמיניסטיות והוא בעוכרי ה נשים היוצרות, והנשים בכלל. הוא מחזיר אותן לאחור, לאחר שגולו הישגים מרשימים.

רמון את כץ־עוז — ללא אנטנות

משלחת של נכבדים עזתים מוכה ליד בשר אלנבי, בחום הלוהט, שעות ארוכות — ל ראשי א־שאווה, האמור לחזור מירדן לאחר חודש, ובנאו מלווה במשטרות. אין זו הפעם ה ראשונה שאנו צופים באיש. הוא כבר הגיע הכרות רבות ומגוונות. אבל הפעם, בפיו דברים שמשתמעת מהם נימה שונה. אין להפשיר את הקיפאון — הוא אומר במפורש — ללא ירדן וללא היענות ישראלית, האש"ף אינו יכול לכפות את רצונו על העם הפלשתיני. אם להתייחס לדברי א־שאווה ואל ריווזים על המתרחש בגדה, אולי יש כאן סימנים ראשונים להכל־רווח שונים. אם כי כידוע, הכל־רווח בתחומים אלה באים וחולפים.

הוויכוח בין חבר־הכנסת חיים רמון ואברהם כץ־עוז, ב"עיר ב הרש" (יום א'), אמור לתת ביטוי מתומצת לחילוקי־הדעות ב עבודה. אבל בוויכוח זה אין זכר להצהרותיו של א־שאווה, ומנהי גים אחרים בגדה.

ח"כ רמון מצטייר בעיני כב חור תמים, הוא מנסה לרשת את מקומו של יוסי שריד. שהתפטר במפלגתו, ואולם למרות הידע וההתמצאות שלו בעניינים כל כלה וכספים, בתחום המדיני חסרים לו נתונים לכך. כושר הביטוי שלו מוגבל, ולעומת שריד הוא חסר כל תחכום. הוא גולמני, מחשבתו פשטנית, האינו מצטייר כאיפכא מסתברא, אלא כבער מגודל, המשתדל לבלוט על המנוים. אמנם אין רמון מעורר רגשות אנטגוניסטיים, אבל הוא רחוק מלשכנע.

ח"כ כץ־עוז הוא מודל מבוגר יותר של בוחר טוב ונאמן, שה מגבלות מכתיבה את אורח מחשבתו הפוליטית. השניים נ־ זונים מפראזות שחוקות ולא ממידע מעודכן. הם משוללים רגישויות פוליטיות של ממש ואין להם אנטנות גבוהות. וכך אנו שומעים מפיהם ויכוח סמאנטי, ברמה נמוכה. אני מקווה שבלשכת מפלגת ה עבודה רמת הוויכוחים גבוהה יותר. שאם לא כן, עתידנו בסכנה.

תהליך של התפכחות

האם איננו חש שיש סתירות בדבריו? זהו ושואל רם עברון את הסופר סמי מיכאל. אכן, הסתירות חריפות אבל הן איננו מיוחדות לסמי מיכאל. הן סימנה של ההוויה הישראלית, סימנם של ישראלים המתלבטים בבעיות־יסוד של קיומנו כאן. זו השתקפות ישירה של מציאות מרובה סתירות, שאין בה פת רונות חד־משמעיים.

לדברי עברון, סמי מיכאל עשה דרך ארוכה. מאז היותו קו מוניסט בעיראק, ארץ מולדתו, עד שבא לאולפן "זה הזמן", להשמיע את דעתו בוויכוח העקרוני בין א.ב. יהושע ואנטון שמאס. זו דרך התוהות שרבים עברו. יש מי שמגיע למסקנות מרחיקות־לכת, כשהפוליטי וה מוסרי, הקיומי והנפשי משת לבים זה בזה, עד למחנק.

סמי מיכאל, רציני ומיוסר, באומרו אותנו "שאנו מוליכים שולל את עצמנו ואת הערבים בקשקושים שלנו". פיתותו אש ליות רומאנטיות, הוא סוקר, צירופים לשתיים לא מתקבלים על הדעת, כמו "דו־קיום", מעידים על הבלבול שלנו. הוא האוזר בוזר לפגוע בבטן הרכה שלנו. סמי מיכאל מודה עם שמאס, כ"גולה בארצו שלו". מפני שמסמש כך וחש כבן למיעוט בעיראק. אבל הוא גם מצביע על האבסורד במצבו של שמאס, שמוסר בריוה נהפך לישראלי — ילוד בארצות ערב, שבהן אין מוכנים לקבלו.

אבל הפאראניה של שמאס אינה כמראה מעניינו של מיכאל. הוא קובע אמנם יהודים ולא ישראלים — גם אם האידיאולו גיה הציונית שאפה להפוך על פניה מציאות זו. משום כך אין הוא מוכן להיות במדינה דו־ לאומית־דמוקרטית. נוסח אש"ף, לדעתו זה פתרון בלתי־אפשרי באזורנו דווקא. אין הוא מוכן שאסון לבנון יתרחש גם כאן. אם הברירה היא להיות במדינה לא־יהודית, הוא מעדיף להיות באחת ממדינות אירופה.

סמי מיכאל אומר שכאשר הישראלים והערבים מדברים על כיבוש, הם מדברים בשתי שפות. הערבים אינם מתכוונים לכיבוש של 1967, אלא לכיבוש של 1948. האם איננו מצטרף לגוש אמונים? מיכאל עונה בכנות, שאם נגשים את רעיונות גוש אמונים, נהפוך למיעוט במדינה ערבית, והוא רוצה במדינה יהו דית.

א.ב. יהושע וסמי מיכאל, עוברים תהליך מעניין של מין התפכחות, מתוך תחושה ברורה שחובה מכל לשמור על היהו דיות הישראלית־היהודית, תוך הכרה בצורך, ולוא הבצק היחסי, שלנו. מאחורי זה עומד הרצון להתקיים והדעיעה הגוברת מפני השמאל הישראלי־הישועי. זו כמין תחילת הדרך.

לבכות או לצחוק

רבקה מיכאלי מתגלה כמבוזה המוצלחת ביותר של "סיבה למסיבה". לאחר המסדר הכושל של בדרני ישראל שנקראו למשימה, גלוי בעליל שמיכאלי היא מנחה ושחקנית מקצועית מאוד, בעלת חוש הומור, קלי לות המעה וכישרון בידורי. היא עוברת היטב את המרקע. מי בואלי גם השתתפה במערכת של "סיבה למסיבה" — אולי משום כך התכנית היתה משופעת הפעם באבנים: איש לא יסרב לרבקה מיכאלי.

הנה איש לא הסתגן, שום דבר לא נכתב במיוחד לתכנית — היא היתה מבוססת על מוס עים ומשים, שהגיעו לבימות חבר לפרסומת ללא כל יחס

מיכאלי

לתשובתם ולערכם. וכך הפכה התכנית יסוד של הפתעה וחי דוש, שטה על מים רדודים ומשרים.

"סיבה למסיבה" משקפת את הנוף הבידורי הישראלי. בנוף זה יש כמה בדרנים בעלי כישרון ויכולת, אבל אין להם כותבים ובימאים מתאימים. במבצעי פר־ סומת בלתי־פוסקים ובעזרת ע־ תותות רעבה להומור, ביחוד בערבי שבתות — בדרנים אלה מאבדים כל קנה־מידה לשיפוט עצמי.

לא אוכל להביע דיעה נחרצת על־סמך שני קטעים בלבד מתכנית־היחיד החדשה שלה. אבל אין ספק שבדרנית מסוגה ומרמתה זקוקה למספר כותבים ולגיוון בהומור. האחווה בכותב אחד בלבד. שהוא גם הבימאי של תכניתה — יוסי בנאי — מסוכנת לה, אם לשפוט לפי תכנית־היחיד האחרונה של בנאי עצמו.

יהונתן גפן אף הוא כותב ומביים את עצמו, בהופעת־יחיד שלו. לגפן יש חן מסוים וגם כישרון מסוים. אבל לי יש תחושה שהוא נמצא תמיד "על־ יד". הוא כאילו מאבד בדרכו את הפואנטות החשובות, או אינו מגיע אליהן כלל.

תפסתי סקיטסון ש"שיר ה מגגל" המתועב. כותבו סאר מרית. אבל רמי ניצני, אף שהוא מוכשר ובעל פרצוף הופעה טובים, אינו מצליח לממש את כוונותיו בפזמונים. הוא נשאר בתחום הנטורליסטי, בתחום הר קי של המציאות ותו לא. ועל זה כבר קשה לדעת אם לבכות או לצחוק.

מירוץ מכשולים

קראתי כל מה שכתב יורן לוגדין על המסורת וקהל־היעד של תכנית ספרותית בטלוויזיה. בכמה עניינים הסכמתי לדעתו. אבל ב"סוף ציטוט" דומה שהוא עושה היסוד מההגדרות. זו אינה עוד תכנית על ספרות, האמורה לעורר את סקרנותם של הצופים, גם אם אינם אוהבי ספר מובהקים. זה נעשה דיון ספרותי עקר, המעדיף על הפשט את הדרש המעמיק, ומגבב על ספרים וסופרים תלי תלים של פרשנויות וסמלים, שמטשטש אולי בתבניות ספרותי, ולא בתבנית אינפורמטיבית.

הפעם (יום א') בדיון על סופרים אמריקאים־יהודים, ש התפרסמו בשנות ה־50 וה־60, הצליח "סוף ציטוט" לקחת נושא מרתק, בעל היבטים ספרו תיים, תרבותיים וחברתיים וד שולים, ולהפוך אותו לדיון מש מים.

ראשית, לוגדין עצמו מודה שאינו בקי בספרות זו. אכן הוא חסר התמצאות. הוא כולל את באשוויס־זינגר בחבורה אחת עם בלו, רות, מלמוד ואחרים, ו מתעלם מסופרים חשובים אח רים (גינזבורג הלר) וממבקרים יהו דים אמריקאים. להבהרת דברים (שלא הובהרו) זימן לוגדין לאולפן מומחים לספרות. אלה יהודים אמריקאים המבידים מני סיונם את ההשתכות שעברו האינטלקטואלים היהודים ב־ ארה"ב, מאז שנות ה־50 ה־ מתגבלות ועד שנקלטו ישה במסמך התרבותי האמריקאי.

אבל מומחים אלה אינם מספיקים להבהיר ולגבש ע־ ניינים מהותיים, כמו ההשפעה המכרעת של סופרים ומבקרים יהודים על השפה. ללוגדין אבדה הדרך. הוא נתפס לפלפוליו של הד"ר אמנון הררי, המפצולט על הדיון והוחם לתוכו כמויות של סימבוליקה. הד"ר חנה שחר הד מנה כנראה לשמש כחלק מן התפאורה. שאם לא כן, מדוע לא נתן לא לוגדין להתבטא כנגד כמה מפירושיו המרחיקים לכת של הד"ר הררי? לוגדין שכחו לגלות שרוב הסופרים הללו הם מודרניים.

דיוקן

אניס מנסור כגיבור תרבות ישראלי

אניס מנסור, העיתונאי המצרי המקורב לשלטון בארצו, שביקר כאן לפני מספר ימים, נעשה במשך השנים כעין גיבור־תרבות ישראלי. זה האיש שהכל אוהבים לדון בו, לפרש את מניעיו. קשה לי להאמין שעיתונאי ישראלי, מקורב למלכות, מפורסם בכל שיחה, יזכה במצרים להתגוררות ולסיקור כאלה.

מנסור עצמו אומר שיש שתי מהותי בין המצרים לישראלים. הישראלים צריכים ללמוד מן המצרים סבלנות ורוגע, ואילו המצרים יכולים להצביע על ישראל כעל חברה מדעית פי כמה מן המצרית (בחקלאות ובתעשייה). כלומר, מנסור אינו מתאמץ במיוחד להחמיא לחברה הישראלית. המצרים — שלא כישראלים שכפיהם תמיד בי קורת קשה על עצמם — הם לוקאל־פטריוטים מובהקים. בר איון עם ריקמור נתמאס ב"מבט"

מנסור: גלי הערצה

(ליל שבת), מתגלה מנסור כאדם פיקח ובעל חוש הומור. נראה שהוא חש בכנף בתוך גלי ההערצה סביבו, כלפי ישראל. יוזמי אנביזהאלבס — היו בו מעלות ומגרעות חריפות.

מנסור אינו מנוש הרבה. הוא נוקט לשון של פוליטיקאי מנוסה. השוני בין ישראל ו מצרים מוצא לדעתו את ביטויו בפרשת טאבה. אין צורך ל בעיה כזאת — ובה התמקדו כל הבדלי ההשקפה בין שני הצדדים. אין הוא מפרש — האם המצרים התגלו בפרשה זו פחות חשדנים ויותר סבלנים מן הישראלים? הרי רוב המצרים אף אינם יו דעים באיזה שטח מדובר. ובכל זאת הם מכריזים כי לא יוותרו על האדמה הקדושה. זה מבטע לשון־ביגוש... למצרים אסור לישראלים. מנמה גם חושש שללא פתרון לבעיה הפלשתינית, לא יכון שלום כלל. זו עמדה מוכרת ומקובלת. הוא מביע צער על הקרע במד היגות הפלשתינית — ונשמע כאומר זאת מן השפה ולחוץ. הוא איש חכם, המשמיע כמה אמיתות חוכה בפרסום מאי כמוהו.

לסלק את הילדה האיומה

תשדירי השירות לא רק משקפים, אלא אף מבציזים את התכונות הפושה בנו. הם נ־ זונים מן הינטאות והיכבאוח הנ פוצה. הם משמשים דגם לחיקוי ובך נוצר המעגל המעיק. ראיתם את הילדה בתשדירי השירות לעידוד התלישיזו שמעתם את צורת הדיבור שלה, ואת האינ־ טונציה היכבאית? ראיתם את הוריה המגלמים בהופעתם וב דיבורם את הסטריאוטיפ היכבאי הישראלי?

הילדה הזאת כבר נהפכה מן הסתם לכוכבת. אין ספק שהיא כבר עוצרת את התנועה ברחוב.

העיר־בורגנות פרוניזוטס וה גנות ומבציזה את עצמה, לצד התהרהגון הישראלי המצוי, ש אינו יודע להגות מלה בעברית מתוקנת. כבר לא ברור מי מחקה את מי — הרחוב את הטלוויזיה, או הטלוויזיה את הרחוב. אבל את הילדה האיומה יש לסלק.

מכתבים למערכת הארץ

על נישואין מחוץ לרבנות

מאמרה של רחל סער (פל־שיר) על נישואין מחוץ לרבנות (מוסף "הארץ", 25.7) עורר והראי הרבה עניין בקרב קוראים שלא הכירו תחום זה, אף על פי שכמה מן העוב־ דות שהובאו היו, בלשון המעטה, מוזרות. מי שמתמצא בתחום זה, ולוא במקצת, מצא בו ודאי הרבה תמיהות.

דומה שמטרתו העיקרית של המאמר הוא צילום הבעיה מזווית צרה מדי, היינו מהמידע השאוב כולו ממשרד של עורך־דין אחד. ובזוק המרגיז ביותר הוא, לדעתי, שהדיבר מיקה והתפתחותו של דרכי הפתרון לבעיית נישואין בלי הרבנות ב־ ישראל נעלמו כליל, ולקורא נדמה כי בסך הכל, כשם שיש הלכות למשה מסיני שאינן משתנות, כך יש עוד שביל שאינו משתנה, והוא מה שמסופר עליו במאמר.

אבל אפילו במשך שש השנים שהסתתבת מרבות עליהן, כלומר, מאז עורכת הדין הני שירה עוסקת בתחום זה, חלו בו שינויים רבים. אין ספק שמן הדין היה להזכיר במאמר, שכבר ב־1965 הוגש שלוש עתי רות לבג"צ בעניין הסכמים לחיי משפחה שנחתמו בין בני זוג ישר אליים. מאז ועד 1978 נערכו והראי מאות אם לא יותר הסכמים כאלה. עקב סירובים מצד השלטונות הוגש שב ושוב עתירות לבית הדין הגבוה לצדק, ומעמדו המוכחי של "הסכם לחיי משפחה", שהוא מעמד מכובד למדי בעיני מוסדות רבים בישראל ומחוצה לה, הוא תוצאה של פסיקות רבות שפסק בית המשפט העליון ברוחו בעתירות אלה.

כשם שהתפתחות ה"הסכם לחיי משפחה" לא הובהרה כלל במאמר, כך אין גם מקום לפסימיות כאשר לעתיד. לא נכון לחשוב כי מכיוון שהיום משרד השיכון אינו נותן הטבות לבני זוג על יסוד ההסכם לחיי משפחה, סימן שהטבות אלו יהיו מנועות לעולם.

הוויית הגדה שממנה נשאב המידע למאמר גרמה להעלמת תרומתו הגדולה של עורך־דין אחר מתל־אביב, יוסף ברנשטיין, שטבע ניסוח "הסכמים לחיי משפחה" הר בים על כל צדיהם האפשריים. הבכך היה יסוד שלם ומקורי להגשת חוק נישואין אזרחי כבוא היום. כן לא נשאב חומר מאיר עיניים ממאמרים רבים שהתפרסמו בספרות מקצועית, גם לא מן הפרצה באוניברסיטת תל אביב שלימד קורס על "עקיפתם של איסורי חי תון במשפט הישראלי".

עוזי אורנן
ירושלים

הכושים העבריים: רק לא גירוש

יש לעשות הכל למניעת גירושם של בני העדה המכונה "הכושים העבריים" ממדינת ישראל. אנשים רבים, כמוני, הקריבו את אורחם האישי ואת הצלחתם ה מקצועית, כדי לבנות בארץ חברה צודקת ורגישה לסבלות אדם באשר הוא אדם. אף בשנים האחרונות, בשם זהות היהודית וביטחון המדינה כביכול, נפגעים כאן אנשים. אחרים, במקום לעזור, מפתחים נוקשות וחוסר רגישות כלפי סבלות הזולת. כי זאת, לדעתי, הדרך היחידה להיות כאן, האם לארץ כזאת ול־ חברה כזאת התפללנו?

יש למצוא דרך לעזור לכושים העבריים, שכל הטאם הוא שאינם בדיוק כמונו. הם חיפשו אצלנו אהבה והבנה, וקיוו שיוכלו להיות חלק מעמנו, אותו עם שבשל היותו "לא בדיוק כמו" הושפל, נרדף והושמד.

המונח "גירוש" כולל מוות נפשי ואיבוד צלם אדם. הוא מזכיר לנו את הימים האפלים ביותר בתולדות עמנו.

מרים נבו
תל אביב

טוב יותר משליח

גדעון אלון כתב ("הארץ" 16.7) על מר דרומן, "שליח יהודי המנהל בית־ספר לילדים ישראלים בבריסל". אנו הורים המצויים בשליחות בבריסל כמה שנים. בננו נולד בבר יסל ומתוך היכרותנו את מערכת החינוך כאן, בחרנו לצרף את בננו בבית־הספר "גבגר", מתוך הערכתנו לפועלו של דרומן בהקניית ערכי מוסר, מסורת, ציונות ואהבת ארץ ישראל.

תרומתו של בית־הספר "גבגר" בחינוך ילדים יהודים וישראלים בחו"ל עולה על כל חיסכון כספי וה עילות תבדתית וחינוכית אוחת המאורגנות על ידי שליחים רשמיים של ישראל. אין לבטל על כן את העלותו של בית־הספר בשל העוב דה שמנהלו אינו שליח ישראל רשמי.

בריסל, בלגיה
מיכל רוזנפלד

+
הפלוס של מת"מ

רק מחר, במוצ"ש, תוכלו לקנות הכל,
להנות מיד ולגמור לשלם בעוד שנה!
תשלום ראשון במזומן
והיתרה ב־12 תשלומים שווים ולא צמודים!
רק במת"מ תוכלו להרשות לעצמכם את הפלוס הזה!

ראו איזה מגוון מוצרים מחכה לכם:

- וידאו
- טלוויזיות
- כלי נגינה
- כלי בית
- מדיחי כלים
- מטבחים בחיפה בלבד
- מיקרו־גל
- מזגנים
- מחממי מים
- מייבשי כביסה
- מחשבים ביתיים
- מכונות כביסה
- מקררים
- מקפיאים
- מכונות תפירה
- סטריאו
- רהיטים
- שואבי אבק
- שטיחים
- שעונים
- תנורי בישול
- תנורי חימום
- תכשיטים
- דודי שמש וחשמל
- אביזרים לרכב
- מזרונים
- אופטיקה

וכל השאר...

וכרגיל: מבצעים ★ הנחות
★ מתנות ★ הפתעות

* מינימום לכל תשלום - 99 ש"ח
פרטים מלאים באולמות התצוגה

רק במוצ"ש

מת"מ

פתוח מצאת השבת
ועד אשר אחרון הלקוחות יסיים את קנייתו.

מרכזי הקניות הכדאיים ביותר

תל-אביב — דרך פתח תקוה 50
ירושלים — רח יפו 210
חיפה — צומת וולקן
באר שבע — מגדל שבע דרך הנשיאים
קרית גת — השוק החדש

אימפקט

הלוח הארצי

הארץ חדשות

הארץ

קבלת מודעות:
רח' הנגב 4, ת"א
טל. 03-371261.
המחיר למודעה 42 ש"ח
המחיר למילה 5.25 ש"ח
המחירים כוללים מע"מ

חדשות העיר כלהעיר צומת השרון כאן הדרום הלוח הבטוח

הלוח הארצי כלהעיר ירושלים

דירות

וילות ובתים

קבלנים מציעים

4 חדרים ויותר

3.5–3 חדרים

2–2.5 חדרים

1–1.5 חדרים

דירות בסביבה

דירות מרוהטות

ביקוש דירות

דירות ברמ"ש

דירות להחלפה

מכוניות

אודי

אוטוביאנקי

אופל

אוסטין

אלפא

ב.מ.וו.

מבצע משכנתא גם בלי זכאות
בנק טפחות

مكبر من الأصل

مكتب الاحتلال

הלוח הארצי — הארץ חדשות

ירושלים
המשך

סוסיתא

סיאט

סיטרואן

פולקסוואגן

פיאט

רנו

פורד

אמריקאיות

מסחריות

ביקוש רכב

דייהטסו

וולבו

מלבט

מנודרים

לנציה

משאיות

מרצדס

סובארו

הצעות עבודה

וקסהול

רנאל

מנפאואר

או.אר.אס.

תיווך

מבני תעשייה

מחסנים

ציוד בנין

קייס ונופש

מערכות קול

בריאות

קופות רושמות

לוח קיר

מקררים

מציעים למכירה

וידיאו

מערכת סטריאו

מכונות תפירה

מכונות כביסה

רהיטים

אופניים

בעלי חיים

שירותים חיוניים

שונות

עסקים

חנויות

מחשבים

כלי נגינה

מגרשים

פסנתרים

משרדים

שירותים

ריפוי הדיה

מלוויות

מוצרי חשמל

צילום

קונים

תנורי אפיה

מחשבים

אולמות

הברות

חוגים

דרושים
פקידים/ות
לעבודה
מפוצלת לסניף
בנק ברמת־השרון
בעלי נסיון
בנקאי
(עד גיל 35)
לפנות טלפונית
מח' כוח אדם
03-288161

רב ארועות מגמל
ליעוץ דלונות ביטוחן
דרוש/ה
מנהל/ת מכירות
אזורי
לסניפנו באשדוד
פרטים בטל' 03-807733

דרוש
הנדסאי
מכונות
למפעל פלסטיקה
בקיבוץ
כישורים
3 שנות נסיון
ניהול צוות עובדים
ידע בתחום הפלסטיקה
בבוקר 067-56731
בערב: 067-56618

לאמפא ת"א
עובד
מוסך
עד גיל 30
בעל נסיון
במאור גוש דן
לפנות למר זאב
רח' המסגר 9 ת"א
בשעות 14.00-8.00

דרושים:
בוגרי קורס
פקודי בחבלה
(צבאי)
לעבודה ביטחונית
— בחיפה.
04-664632
04-671252
— מתאים גם
לסטודנטים —

המדריך לעבודה
בארה"ב
במחיר מבצע — רק
עד ה־ 14.8.86!
הכל על. השגת עבודה,
GREEN — CARD ויזה
ועוד
שלחו: 30.־ ש"ח
לת.ד 4487 חיפה
לפקודת "משאבי מידע"

בוגר ראיית־חשבון
עם נסיון רב
מבצע בהתמחות:
• הנהלת חשבונות
• דוחות מסי הכנסה ומע"מ.
• תיקי לקוחות בפיגורים.
טל' 707-364

באשקלון דרוש
אדם ללינת לילה
עם מבוגר
(תמורת תשלום)
051-39855

למעבדת אופסט
דרוש
ממוחד מעולה
תנאים טובים
טלפון: 03-833465
03-812693

מלון 5 כוכבים
באזור תל־אביב
מנהל/ת משק
מנוסה
לפנות בכתב יד
ת.ד. 11333 תל־אביב
מ. 61112
למספר "401"

למרפאות שיניים
לב דיזנגוף
דרושים
רופאים מנוסים
03-285822-294869
03-287403

הלוח הארצי — הארץ חדשות

אנגלו סכסון זה נכס בשבילך
לפני קניה / מכירה פנה אלינו
טלפון: 286181 (12 קווים)
אנגלו סכסון סוכנות לנכסים הגדולה בישראל

הלוח הארצי — העיר — צומת השרון — תל אביב — גוש דן והשרון

דירות

● בבבלי — למכירה 75 מ"ר, אפשרי לנוסע, בהזדמנות! 14284917 067—79550

● בצפון יוקרתיים דירות גג 4 מ' 03—453527 מלדיין 14.00 15464717

● בצפון לבנים 75 מ"ר אפשרי לנוסע, בהזדמנות! 067—96550 18254021א

● בנוה אביבים 3 בתים 5 מוניס דירה עם טלפון 13:00—17:00

חינם !! חינם !! תשכיר דירתך - לדירשותך + תחזית חינם !! - ב"מידע דירות" 03-246242

וילות ובתים

● בפתח תקוה קוטג' 7 חדרים 175,000 דולר 03—904816 לא בשבת 03—903265 19321614א

● ק. קריניצי - הליהפוך. קוטגים בבניה - מפוארים לא בשבת 19330114א 03—348136

מכירה! השכרה! בחינם!!!
"תיווך קאופמן (גבעתיים) 03-778824

גוש דן

4 חדרים ויותר

● 5, קיצ 90,000 דולר "זוהר" 141130173 03—649511

1—1.5 חדרים

2—2.5 חדרים

3—3.5 חדרים

קבלנים מציעים

אזור השרון

תל אביב

ראשל"צ

נתניה

שכ"מ

חולון בתים

● ● ● ●

הלוח הארצי

הארץ חדשות

ת"א גוש דן והשרון

המשך

שותף/שותפה

דירות מרוהטות

דירות ברמ"פ

ביקוש דירות

חדרים מרוהטים

בחינם!!!
נמכור, נשכיר רכושך
'תיווך קאופמן (גבעתיים)' 03-778824

מכוניות

באזור השרון
יונקל'ה הללי
שירותי רכב ואחזקה
ייעוץ וטיפול בהעברת
טסטים ורשיונות
מעוכבים למוכר
לרוכש מפרטי לפרטי
שירות אמין ואדיב
052-442473

אאודי

אוטוביאנקי

אמריקאיות

אוסטין

אופל

ב.מ.וו.

אלפא רומאו

מיני מיינור

מרצדס

נ.ס.או.

סובארו

סימקה קרייזלר

פולקסוואגן

ג'יפים

דייהטסו

וולוו

ווקסהול

טלבוט

טריומף

סיאט

לנציה

מוריס

פיאט

פיג'ו

פורד

רנו

סוסיתא

סיטרואן

מזדה

מסחריות

משאיות

ביקוש רכב

חלפי רכב

טרקטורים

אופנועים

הצעות עבודה

לחברת בנייה
דרוש
מנופאי
בעל ניסיון
לפנות ליובי
טל. 03-881553

ת"א גוש דן והשרון
המשך

• אנשי מכירות בשכר גבוה נדרשים...

עסקים

בתי־מלאכה

מחסנים

אולמות

חנויות

קיבוצים צעירים
קולטים
משפחות צעירות
המחלקה לקליטה
שדרות שאול המלך
8 ת"א
טל 03-216015
03-262521

"תכשיטי בלוריה"
מוכר תכשיטים
ב־10 תשלומים
מהיצרן לצרכן
דרך פ"ת 128
03-217747
03-219558

ברעננה
שרותי הנהלת חשבונות
ומחשב
משכורות במחשב
עבוד נתונים
052-442671
052-33383

חבר

(חבר המתרגמים)

שליחים/ות

שמירה ואבטחה

ביקוש עבודה

פועלים/ות

פקידים/ות

נגרים

מכונאים / הנדסאים

ספרים/ות

עובדי מתכת

מתמטיקה: פיזיקה • אנגלית • כימיה • לשון ועוד
"מרכז תלמידה" שעורים פרטיים בבית או במכון
ת"א 447404 – ים 863691 – חיפה 226970

עוזרות ומטפלות

מוכרים/ות

מזכירות

סוכנים/ות

מחסנאים

דפוס

הנהלת חשבונות

אחיות

חשמל

גזירה ותפירה

בוא איתנו לקיבוץ
מתארגנת קבוצה של רווקים/ות, רצויים בעלי מקצועות
והשכלה בוגרי י"ב אחרי צבא עד גיל 32
03-216015 03-262521

סרגיות!!!
כותנה וצמר
בחיסול
ב־50% הנחה
"צימריה"
סוקולוב 66
רמת־השרון

בימבד ירמי ובנו 1974 (שרותי נקיון כללי)
★ מתן שירותי כוח עזר
★ תחזוקת מבנים
★ ייעוץ להתאמת עובדים
★ 24 שעות ביממה
★ 365 יום בשנה
★ ביצוע כל שירותי הנקיון
★ תיחזוק נקיון שוטף
★ ביצוע כל סוג עבודה
★ אספקת עובדים לא מקצועיים
★ אספקת בעלי מקצוע
★ ביצוע פוליש וקס
★ כולל בתים פרטיים
רחבת השקד 16/21
קרית אונו
מיקוד 55000
טל: 03-349980

مأخوذ من الأصل

מלון טולדו בטבריה

חדרים ממוזגים, מסעדה ולובי ממוזגים
אפשרות לחצי פנסיון
טל להזמנות 067-91229, 067-21649

הארץ חדשות | הלוח הארצי

ת"א גוש דן והשרון

המשך

[illegible]

משרדים

[illegible]

מבני תעשיה

[illegible]

מציעים למכירה

[illegible]

מגורים

[illegible]

הלוואות

[illegible]

ריפוי והרזיה

[illegible]

תקלאות

[illegible]

בריאות

[illegible]

ניקוי ופוליש

[illegible]

חיפוי והדברה

[illegible]

נופש וקייט

שועלי שמשון 4X4
המומחים לטיולי ג'יפים
15-16/8 אתגרי-עבירות לבעלי ג'יפים פרטיים
22-23/8 פניים פנויות לנחלים הגדולים רה"ש הר הנגב הגבוה
סוכות 5 ימים משולב עם גמלים
דרך פ"ת 102 ת"א 03-334038

★★★★
מלון נאות מדבר באר-שבע
057-424922

★★★
מלון הוד ירושלים
02-717557

לבעלי ויזה וישראכרט
תשלומים 6 ×
19.75 ש"ח ליום
יחיד בחדר זוגי

חצי פנסיון
39.55 ש"ח
מינימום 3 לילות
המבצע רק למשפחות ישראלים
תשלומים דולריים
חודשיים 13.16 $

שיפוצים

[illegible]

"המשפצים"
החלפת אמבטיה הרוסה וריצוף ישן
בתשלומים נוחים
שיפוצי בניינים ותוספות בניה
052-449302

שירותים

[illegible]

מזגני אויר

[illegible]

מוצרי חשמל

[illegible]

רהיטים

[illegible]

צילום

[illegible]

מערכת סטריאו

[illegible]

סטריאו וידאו
סטריאו עם סטייל!!! - FISHER
מערכת סטריאו 7 חלקים 1875 ש"ח!!

כלי נגינה

[illegible]

מחשב

[illegible]

חיות בית

[illegible]

אבד
כלב זאב שחור גדול
באזור אפקה
03-429944

יוצא לאכול

איטלקיות

● פיצריות רימיני המטבח האיטלקי האמיתי בטעם מעולה כפי שרק איטלקי יודע להכין. פתוח בצהריים ובערב. רימיני רשת המסעדות הגדולה בארץ.

● התפריט האיטלקי המשובח ביותר במסעדת ריצ'י הנשקפת אל הים. רחוב הירקון סמואל 78.

בלקניות

● אקרופולים מסעדות טובות באמת: דגים ובשר בנוסח הבלקן. ת"א המסגר 46 טלפון 338403. יפו העתיקה ביין כליף טלפון 838397.

● אלדאוויר, מסעדה מקסימה, ארוחה במגוון בלקני מהודר, זמר בכל ערב שישי. נורדאו 5 הרצליה ב'. 052-78850.

גלידריות

● הבלון, רשת מסעדות הגלידה היפות ביותר בארץ. בואו אל הבלון ותהנו מקרנבל של גלידות העשויות מחומרים טבעיים ועכשיו הבלון גם בבן יהודה 163. בהרצליה פיתוח ובמרכז בנתניה.

● מגוליטופ מבחר גלידות בטעם נפלא ומקורי מחומרים טבעיים, מגוליטופ ריבת הלב. באבן גבירול 19, פתוח תמיד.

דגים ומאכלי ים

● בפונדק הדגים מבחר דגים ישר מהים, סלטים וגריל פחמים. נוף מרהיב אל הים, הכניסה מתוך תל-ברוך, להזמנות צלצלו: 410500.

●ארוחה בהודת על שפת הכנרת במסעדת הדגים המפורסמת. קיבוץ עין-גב. מסעדת עין-גב לשירותכם עד שש בערב, בימי ו' עד שלוש.

חלביות צמחוניות

● בלנצ'י – רשת מסעדות הבלנצ'ס הטובות בארץ, מבחר מרהיב של בלנצ'ס, סלטים, מרקים, גלידות, עוגות וקוקטלים

בלנצ'י – צוהלה רחוב הרצליה 158. טל. 491747

בלנצ'י סנטר – דיזנגוף סנטר ע"י קולנוע לב. טל: 203310

● הקומה השניה מציעה תפריט חלבי צמחוני ודגים לאניני הטעם. בואו ותהנו מתפריט עשיר ומנוף מרהיב. רחוב הירקון 105 תל-אביב. להזמנות צלצלו 238913

● נטלי בלינצ'ס מסעדה חלבית כשרה בלב דיזנגוף אוירה נעימה ומאכלים מעולים. הכניסה משעירים 4 ר"ג פתוח עד חצות.

● בעטרה מבחר מטעמי חלב ודבש כשר למהדרין: מנות דגים, פסטות, בלינצ'ס, סלטים, גבינות ועוגות. פתוח 6—21. עטרה אלנבי 54.

● חורש בקפה אגבל אוכל צמחוני מגוון, שונה ומעניין בכל יום. אוירה מיוחדת. ארוחות בוקר מ-7, בית קפה אגבל, אלחריזי 188 ת"א. טלפון 254944

יהודיות

● בקיפוד, מטבח יהודי ביתי ותפריט מגוון. רח' דיזנגוף 145 ת"א. טלפון: 03-235679.

● במלעצל כבר הייתם? אוכל יהודי מקורי במבחר עשיר ומגוון. ערב ערב באוירה מזרח אירופאית. פתוח יום יום מ-12 בצהריים עד 12 בלילה. המלעצל פרישמן 70 טלפון: 238761

ישראלי מקורי

● במפגשים מסעדה השייכת לסוג המשובח. התפריט מזרחי וכולל גם ממולאים, סלטים, בשרים על האש ודגים. במפגשים אולם שיעוד לאירועים מכל הסוגים. במפגשים חויה אמיתית. רחוב אהרון קציר תל-השומר. טלפון: 769427.

● במסעדת רוממה מבחר דגים ובשרים. הסלטים חינם תפריט מיוחד ב-8.5 ש"ח. רחובות, כיכר אתרים טלפון 03-287704.

ים-תיכוניות

● בפונדק הצלליים, רחוב סירקין 4 גבעתיים, מאכלי ציד האסקלת פתוחים, התפריט מיוחד והאוירה מקסימה. טלפון 728200.

● מסעדת הפניקה מסעדת הפניקה הנושקת לים, מציעה תפריט מגוון ויין חינם. נוף מרהיב בתכל תחתון, בתינגלים, חיפה.

● בכפרית מסעדה ים תיכונית הידועה במסורת ממולאים ובמעדני הבשר והדגים. חוויה לאניני טעם. "כפרית" – דרך בן צבי 70, ת"א 822979

מזרחיות

● במסעדת הגמלה ארוחה בשישה שקלים בלבד. מנה ראשונה, מנת שיפודי בשר, פיתות חומוסים, תה, קפה. התקומה 44 יפו. טלפון: 829175.

● "זהר זהר" בדיזנגוף סנטר מקום מהנה ושופע חיים מבחר סלטים ובשר על האש שרות אדיב ומהיר במחירים מפתיעים. טלפון: 290393.

● הגיעו ארוחים מתא"ל: יש יום הולדת? הילדים רוצים לאכול בחוץ? לאן? לפונדק שאול כמובן.

עם אוכל תימני מזרחי במיזוג אויר מלא. פונדק שאול כשר, כרם התימנים אלישיב 11 תל-אביב. מתקבלות הזמנות בטלפונים: 653303, 657619

● מסעדת לה וולי אצ"ל 61 בשכונת התקוה, מעדני גריל ואווז, כשר בהשגחת הרבנות. אצ"ל 61 טלפון: 372439. "לה וולי".

סטקיות

● בפונדק עלית תפריט מגוון, בשר מובחר, ממולאים, סלטים, דגים ומאכלי ים. פתוח עד חצות הכניסה מתחנת הדלק עלית. ז'בוטינסקי 4, רמת-גן.

פאב-מסעדה

● הבר הארום הבר הארום מקום מרווח מציע תפריט משובח, שופע ממולא דגים ומנות בשר. בדיזנגוף 213.

● המגף מציעה בירה מהחבית הופעת אמנים ותפריט מגוון. רחוב היוזמה 3, רמת-גן. הכניסה מאבא הלל 12. טל: 7517889

צרפתיות

● במסעדת פונדו, 8 סוגי פונדו, פשטידות דגים ובשרים, בסגנון צרפתי. פתוח במשך כל השבוע. אבן גבירול 129. טלפון: 5462854.

● "פומפון-פומפונה" מציעה בלינצ'ס ומאכלי ים, נוף מרהיב במול דגים 1 יפו העתיקה 820693.

רומניות

● במפגש ישראל סטקיה ומטולאים ברמה אחרת במחיר עממי השווה לכל נפש. לאירועים מיוחדים עד 60 איש. גם בשבת. דרך פתח-תקוה 78 ת"א.

● גריל רומני בנהריה יש רק אחד. מסעדה בינלאומית דינאר. שדרות הגעתון 32.

תאילנדיות

● לא רק במזרח הרחוק: סוקי יאקי בדיזנגוף 302: תל-אביב. 3 קומות של מסעדה סינית ותאילנדית באוירה קסומה. בסוקי יאקי הארוחה חויה גסטרונומית. פתוח יום יום רצוף משעה 12 בצהריים עד 12 בלילה. מומלץ להזמין שולחן מראש. סוקי יאקי הכי טוב בעיר. דיזנגוף 302 תל-אביב. טלפונים 443687 או 448273.

תימניות

● המרתף של רמי. ארוחות צהרים וערב וארוחות עסקיות במבחר עשיר ומגוון של סלטים ובשרים על האש. כמו כן פאב עשיר ומאכלים תימניים מקוריים באוירה שקטה ואינטימית. מתקבלות הזמנות לאירועים מיוחדים. בואו להנות במרתף של רמי. רח' פרישמן 41 פינת דיזנגוף 106 ת"א. טלפונים: 222191, 233053. סגור בשבתות.

● פרגולה II מסעדה תימנית הטובה שבעיר מציעה תפריט במחירים מוזלים. פתוח שבעה ימים בשבוע עד לשעות הבוקר. השירות מהיר ואדיב. מסמיר היפה שבעיר. רחוב דוד המלך 1. טלפון: 263330.

● כאן להנות מאוירה מזרחית ותפריט תימני עד לשעות הבוקר בפרגולה III. ג'חנון, מלאווח וסוגי מרק תימני. רחוב פרישמן 10. טלפון: 223479.

מועדון מסעדה

● בפסנטריה. תבנית בינלאומית מאתנה באוירה יוונית אמיתית. רחוב המלאכה 30 באזור התעשייה חולון. טל: 800500

ערוך ע"י מודפון 38 38 38

הלוח הארצי

הארץ חדשות

ת"א גוש דן והשרון
המשך

• למכירה כלבת בוקסר גזעית מאולפת ומעוקרת. 055—74486 202917247

עלון "קשר"
עלון הפנויים/יות מס' 1 בישראל

• מחיר השיחות לחוזים: כרטיס חבר 20 ש"ח בלבד
• כרטיס חבר ויחן לירוש תוצאות תשלום חד פעמי של 68 ש"ח
• רק טלפון והוזן העלונים - כרטיס החבר ישלחו אליך (מייד וברשום גוביינא) במעטפה אטומה ללא תו זיהוי השולח
• בנות 18 – 25 שרות ראשון ללא תשלום
• לגילאי 50 + 25% הנחה

כ־4000 פנויים/יות. שני משרדים. צוות מקצועי ומיומן, 10 שנות נסיון. והחשוב מכל כ־750 פנויים/יות מציגים עצמם החודש בעלון "קשר" במודעות מפורטות מאוד (50% עם טלפונים) מחכים לקשר איתך

לפרטים והזמנות 03-733994 עד חצות 04-446023 עד שעה 21.00 גם בשבת.

שידוכים

קח־תן חצי חינם

מכונות כביסה

תנורי אפיה

מכונות כתיבה

מלגזות

מדיחי כלים

תן

מסע

סירות

שיעור

קח

הדרכות

מקרר

חנוים

בתי זוג

רוצים לקנות

מזגני אויר

וידאו

ציפוי אמבטיות

הודעות לציבור

חימום והסקה

הלוח הבטוח חיפה והצפון

דירות

בניה קולקטיבית

ביקוש דירות

קבלנים

דמ"פ

2–2.5 חדרים

1–1.5 חדרים

קריות

וילות ובתים

דירות בשכ"ח

5 חדרים ויותר

4–4.5 חדרים

3–3.5 חדרים

גליל

וילות ובתים

דירות בשכ"ח

דירות למכירה

נצרת

דירות בשכ"ח

וילות ובתים

דירות למכירה

עסקים

חנויות ועסקים

מגרשים

משרדים

هكذا من الأصل

הלוח הארצי

חיפה והצפון
המשך

מבני תעשיה

שירותים

שיפוצים

פשוטים

שעורים

בריאות

סידות ושים

מחשבים

רהיטים

מלוניות

יד שניה

חיות בית

מכירות

מכוניות

אאודי

אוטוביאנקי

אופל

ב.מ.וו.

וולוו

פרייזף

סובארו

סוסיתא

סיטרואן

פולקסוואגן

2 — 2.5 חדרים

שכ"ח

דירות מרוהטות

הארץ חדשות

פורד

רנו

פיאט

פיז'ו

מסחריות

אופנועים

הצעות עבודה

סוכנים/ות

עוזרות ומטפלות

או.אר.אס

ביקוש עבודה

עסקים

בתי מלאכה

מחסנים

אולמות

תנויות

מבני תעשיה

מגרשים

שידוכים

הברויות

מקררים

מחשבים

רהיטים

מנפאואר

מכוניות

אאודי

איטצנטי

אלפא רומאו

ב.מ.וו.

דייהטסו

דלתה

וקסהול

אוטוביאנקי

אוסטין

אופל

רק לוח העיר מכסה את כל האזור שמעניין אותך

ובמחיר הרבה יותר זול

כי רק מודעה שמתפרסמת בעתון העיר מגיעה:

גם לקוראי ידיעות
גם לקוראי מעריב
גם לקוראי חדשות
גם לקוראי הארץ

מבצע

ב-42 ש"ח פרסם עד שתמכור!

כל מודעה בלוח העיר מתפרסמת שוב ושוב עד שתמכור - אפילו חודש בעתון העיר ובעתונים: הארץ, חדשות וצומת השרון.

לוח העיר

מודעות מתקבלות: במשרד הראשי, רח' הנגב 4, ת"א טל. 03-371261 ובכל משרדי הפרסום.

הלוח הארצי — כאן דרום — אזור הדרום

דירות

וילות ובתים

4 חדרים ויותר

3 — 3.5 חדרים